

Sydslesvigsk Årbog 2005

Dansk virke i grænselandet

Sydslesvigsk Forening

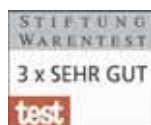
... die Gilde seit 1788

Flensburger Strasse 5
24376 Kappeln
www.ostangler.de

Vertrauen Sie einem der **erfahrensten** Versicherer Deutschlands!
Vom Rund um Schutz bis zur Spezialversicherung – Sie genießen **individuellen** Versicherungsschutz nach Ihren ganz speziellen Bedürfnissen.

Vergleichen Sie z.B. unsere **Unfallversicherung** und **sparen** Sie bis zu **30% !!!**

Rufen Sie uns an – Wir beraten Sie gerne!
Tel.: 04642- 9147-0 Fax: 04642- 9147-77

Nyheder

fra dit lokalområde –
dagligt!

Tættere på i grænselandet

www.flensborg-avis.de • Telefon 04 61/50 45-0

Vi leverer også tryksager!

Telefon 04 61/50 45 208 • E-mail: tryksager@flensborg-avis.de

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2005

DANSK VIRKE I GRÆNSELANDET

UDGIVET AF SYDSLESVIGSK FORENING
NR. 45 - NOVEMBER 2005

www.syfo.de
info@syfo.de

Billederne på forsiden:

* Forbundskansler Konrad Adenauer hilser på den just ankomne statsminister H.C. Hansen i Bonn den 29. marts 1955. Det gælder Bonn-København erklæringerne til afsikring af de respektive nationale mindretal i det dansk-tyske grænseland.

* Forbundskansler Gerhard Schröder og statsminister Anders Fogh Rasmussen og deres følge forlader Sønderborg Slot efter sammen at have markeret 50-året for Bonn-København erklæringerne og en times topmøde alene.

* Der blev lyttet til SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssners alvorsord fra talerstolen ved paneldiskussionen i Slesvig-Holstens landsrepræsentation i Berlin sidst i september, hvor Danmarks og Tysklands forpligtelser ud fra Bonn-København erklæringerne stod på dagsordenen. F.v. lytter landsregeringens mindretalskommitterede Caroline Schwarz, BDN-formand Hans Heinrich Hansen, SSWs nye landsformand Flemming Meyer, forbundsregeringens mindretalskommitterede Hans-Peter Kemper og Folketingets næstformand, tidl. udenrigsminister Niels Helveg Petersen.

Billederne på bagsiden:

* Statsminister H.C. Hansen og forbundskansler Konrad Adenauer er blevet enige om de to ensidige erklæring og meddeler dette offentligheden. Det danske og det tyske mindretals rettigheder i hhv. Sydslesvig og Sønderjylland er blevet fastskrevet, og Danmark har ingen indvendinger mere imod et vesttysk NATO-medlemskab.

* Museet på Sønderborg Slot, Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg m.fl. har lavet en flot vandreudstilling i anledning af Bonn-København erklæringernes 50 år. Den vises bl.a. i Berlin, København og Kiel.

* Det danske og det tyske postvæsen udgiver hver et dansk-tysk særfrimærke i anledning af Bonn-København erklæringerne. Ved markeringsfesten i Harreslev Borgerhus overræktes flotte særtryk m.m. til udvalgte danske og tyske. Her får SSWs Anke Spooendonk overrakt en mappe af daværende finansminister Ralf Stegner, Kiel, og statssekretær Franz Tönnies, Berlin.

* Tidligt på året havde Europa-Unionen og den sønderjyske EU-bevægelse inviteret til en markering af Bonn-København erklæringerne i Stændersalen på Slesvig Rådhus. Der var flere indledere fra flertal og mindretal. På talersolen ses den på det tidspunkt knapt nok af den nye ministerpræsident officielt udnævnte mindretalskommitterede Caroline Schwarz.

* På Det Sydslesvigske Samråds vegne åbner SSWs daværende landsformand Gerda Eichhorn »folkefesten på Danevirke« i august i anledning af Bonn-København erklæringerne

(Fotos: Arkiv, M. Bauch, SPT)

Redaktion:

Jette Hanisch og Bernd Engelbrecht

tlf. +49 (0) 461 14408-120

fax +49 (0) 461 14408-131

spt@syfo.de

www.syfo.de

Redaktionsslut 1. oktober 2005

Sats, layout og tryk: Flensborg Avis A/S

ISBN 923 088

Et solidt arbejdsår, der skaber optimisme for løsningen af de kommende udfordringer

Af Dieter Paul Küssner

Sydslesvigs kulturforening, der også omfatter humanitært arbejde for mindretallet, samt pleje af danske og tyske kontakter foruden internationalt mindretalsarbejde, kan se tilbage på et solidt arbejdsår, der skaber optimisme for løsningen af kommende udfordringer det danske mindretal skal forholde sig til.

KULTUR FOR HELE MINDRETALLET

Kulturindsatsen udfolder sig lokalt i distrikterne og som samarbejdsprojekter på amtsplan, men den fremmer også store fælles kulturoplevelser: teater og koncerter, foredrag og samfundsdebatter - kort sagt kunst- og kultur møder for både foreningens medlemmer og hele mindretallet. Det sidste gælder især samarbejdsprojekter med SdU og biblioteket, men også de mange børneteaterforestillinger og skolekoncerter i samarbejde med vor skoleforening giver mindretallet kulturel pondus; daglige vitamintilskud, der især binder os til den aktuelle danske kultur. Det er for et dansk mindretal en livsnødvendig forbindelse til et kulturfællesskab, vi ikke vil leve foruden. At vi så samtidig dyrker vore regionale særtræk og ikke glemmer den nødvendige dialog med flertalsbefolkningens kulturliv, er en selvfølge.

Kulturforeningens fundament er og bliver de lokale kredse - distrikterne - hvor medlemsskaren fastholder et socialt og kulturformidlende fællesskab. Det er her, buketten af små og store begivenheder bindes og binder mennesker ind i et dansk fællesskab. Den

I foråret 2005 udnævner Hendes Majestæt Dronningen Sydslesvigsk Forenings, Det Sydslesvigske Samråds og Mindretalsrådets formand Dieter Paul Küssner til Ridder af Dannebrog. Overrækkelsen ved generalkonsul Henrik Becker-Christensen foregår på Dansk Generalkonsulat i Flensburg. (Foto: SPT)

lokale foredragsaften, cykelturen, sommerudflugten, grillfesten eller venneskabsbesøget i Danmark er brikker i en kulturmosaik, der giver sammenhold og sammenhæng i en dansk mindretalstilværelse.

Og med udgangspunkt i det lokale sammenhold er der desuden lejlighed til at deltage i det varierede landsdækkende udbud af kultur møder. Som når Sønderjyllands Symfoniorkester og dansk teater gæster Sydslesvig, eller der kaldes til jazz-, rock-, eller folkmusik. Kunststillinger, filmfestival, sommerhøjskole og folkefester hører til i vor kulturformidlende verden, der er præget af kvalitet og kulturel selvbevidsthed. En selvbevidsthed der ikke udelukker mødet med naboen eller lukker for inspiration til at gå nye veje.

AT VILLE DE ANDRE UDEN AT OPGIVE SIG SELV

Viljen til mellemfolkeligt samarbejde: at ville de andre uden at opgive sig selv, har fundet mange udtryk og sat spor også 2005. Størst og af betydelig symbolvirkning var festlighederne i anledning af Bonn-København erklæringernes 50-års jubilæum. Festlighederne på Sønderborg Slot gav mindretallene i grænselandet mulighed for en jævnbyrdig dialog om aftalernes historiske betydning: fredeligørelsen af grænselandet, frihedsbrevet for en national bekendelse, kulturel autonomi og ikke mindst genskabelsen af det gode dansk-tyske naboskab. Og som et fremtidsorienteret initiativ fra den danske statsminister og tyske forbundskansler kom budskabet om et tættere samarbejde omkring løsningen af grænseregionens udfordringer. Sidst, men ikke mindst banede festlighederne ligeledes vejen for de fire tyske mindretal til etableringen af et mindretalssekretariat i Berlin. Forbundskansleren lovede forståelse for mindretallenes ønske og holdt ord.

I kølvandet på forårsfestlighederne på Sønderborg Slot fulgte konferencer, folkefester og et visionært ungdomsprojekt Cultures in Dialog, som SSF og SdU sammen med Grænseforeningen engagerede sig i. 160 unge fra flertals- og mindretalsbefolkninger i 40 europæiske regioner mødtes til sommerhøjskole i grænselandet for at sætte fokus på mindretalsvilkår i Europa. Et tysk, frisisk og dansk fællesprojekt, der satte dagsorden for en bredere forståelse af samspillet mellem flertal og mindretal. Et samspil, der kun lykkes, hvis vi mødes ligeværdigt og i øjenhøjde og med den nødvendige ligestilling som brændstof.

MINDRETALLET STÅR SAMLET BAG KRAVET OM LIGESTILLING

Den økonomiske ligestilling mellem

flertal og mindretal hører til rækken af udfordringer, mindretallet står overfor. Ikke fordi ligestillingen løser alle vore behov. Et mindretal er anvist på positiv særbehandling, hvis det skal klare sig på flertallets præmisser. De små enheder, den spredte tilstedeværelse, de flerstrengede krav til at leve i to kulturer er vilkår, der kræver mere. Det politiske flertal i landet Slesvig-Holsten er mildest talt tilbageholdende, når det gælder den økonomiske ligestilling. Her er SSW og mindretallet som helhed udfordret til at kræve mere end smukke hensigtserklæringer. De tyske forbehold overfor den økonomiske ligestilling af mindretallet bekræfter os i, at det er en lykke for mindretallet at have et eget parti. SSWs og SSFs parløb i mange mindretalsanliggender og de danske organisationers opbakning til SSWs politiske kurs er et klart signal til tysk politik: mindretallet står samlet bag kravet om økonomisk ligestilling.

BUNDET TIL DANMARK

På den baggrund er det befriende, at Danmark ikke svigter det danske mindretal. Ikke kun statsbevillingerne sikrer os et fuldgyldigt mindretalsliv med kulturel autonomi, også Grænseforeningen, Slesvig-Ligaen, fonde og legater bidrager væsentligt til sikringen af det danske kulturarbejde. Solidariteten med det danske mindretal kommer til udtryk i fadderskabsgaver, en idrætsgrund eller et gymnasium. En uhørt gavmildhed, der binder i taknemlighed.

Vi kan ikke nøjes med at sige tak. I stedet bekræfter vi den folkelige samhørighed mellem en elsket landsdel Sydslesvig og Danmark. Vi bekræfter vor forkærlighed for danske løsninger i samfunds- og kulturliv og vor tilbøjelighed for danske sange, dansk lynne og hjertelighed. Foruden en historisk samhørighed føjer vi menneskesyn og jævnheden, lighedsviljen, hyggen og uhøjtideligheden, der som en surdej

virker som forelskesmotiv for mindretallet. Men vi skjuler ikke, at vi bærer præg af det samfund, vi lever i til daglig. At vi rummer både regionale særtræk, blandingsformer og mennesker på vej ind i vor verden. Ja, at vi også rummer brugere af det danske tilbud, der vælger os, fordi det danske af ovennævnte grunde har en fortryllende tiltrækningskraft.

Spændet mellem regionalismen, blandingsformerne og gæsterne i mindretallet er udfordringen for mindretallet. Forudsætningen for et dansk mindretal er viljen til at holde fast i Danmark. Denne vilje kommer til udtryk i

det brede danske kulturtilbud, vi formidler, i vore børnehaver og skoler, i ungdoms- og kirkelivet og det humanitære arbejde, der er en del af vor selvforståelse. I det arbejde har vi brug for danske medarbejdere. Uden dem ville det aktuelle Danmark næppe træde i karakter i Sydslesvig.

Og vi har brug for den levende forbindelse henover grænsen til forenings-Danmark, til Christiansborg og til ferieværter og venner, der holder af os. Jeg er ikke i tvivl om, at Danmark fortsat holder fast i os. Årets gang i forenings-Sydslesvig viser, at vi ligeledes holder fast i Danmark.

TEMAARTIKEL I:

Dejligt at være dansker i Sydslesvig

Statsminister Anders Fogh Rasmussen ved de sydslesvigske årsmøder i Flensborg den 29. maj 2005

Det er mig en stor glæde at være tilstede her i Flensborg igen. Det er dejligt at være dansker i Sydslesvig. At komme på besøg og se det store fremmøde til årsmøderne. I er bestemt ... en rejse værd.

Vi fejrer i år 200-året for H.C. Andersens fødsel. Vi fejrer også 50-året for København-Bonn erklæringerne. De dansk-tyske erklæringer, der sikrede mindretallets rettigheder.

I eventyrene skal helten som regel gruelig meget igennem, inden han får prinsessen. Og udviklingen i det dansk-tyske grænseland har i virkeligheden karakter af et eventyr og med de samme elementer: Helte, skurke, prinser og prinsesser.

Det ville have glædet H.C. Andersen at stå her i dag. Han var nationalt sindet - men var også en velberjst

verdensmand. Med stor respekt for sine tyske venner. Han blev - som Danmark - splittet af konflikterne i grænselandet. I nord drev man mod Skandinavien og i syd mod Tyskland. Og til det siger han utroligt fremsynet »Lad hver følge sit«.

DET GJORDE MAN

Det gjorde man ved afstemningerne i 1920. Og det gjorde man igen i 1955. I København-Bonn erklæringerne anerkender Tyskland og Danmark det danske og tyske mindretals rettigheder. Bekendelsen til egen nationalitet og kultur blev gjort fri. Den måtte ikke bestrides eller efterprøves af myndighederne. Man lod hver følge sit.

Og det har virket. Det har virket så godt, at det danske mindretal føler sig ligeværdigt med flertallet. At der er tale om samarbejde og ikke blot sameksistens. At erklæringerne bliver brugt til at vise, hvordan mindretalsspørgs-

mål kan løses til både flertallets og mindretallets tilfredshed. Bl.a. i Kosovo.

Ultranationalisme kan medføre krig og ufred. Det har vi set i Slesvig i fortiden. Og vi har set det igen på Balkan i nutiden. Også andre steder hidser ultranationalister og religiøse fanatikere op til vold og ufred. Grænselandet mellem Danmark og Tyskland er et eksempel på, at man kan komme videre - og at mindretal kan bidrage til forsoning. Kan bygge broer frem for skyttegrave.

INGEN SELVFØLGE

At vi igen i år kan fejre danskheden i det tyske er ikke nogen selvfølge. Skiftende regeringer på begge sider af grænsen har i de seneste 50 år vist vilje og evne til at føre København-Bonn erklæringerne ud i livet.

Det helt specielle ved netop dette grænseland er imidlertid det folkelige engagement. De dansksindedes aktive involvering og opbakning til organisationer, som f.eks. Sydslesvigsk Forening, giver grænselandet liv. Ikke i en lukket klub. Men i et åbent samspil med det omgivende samfund. Det er særligt tydeligt på en dag som denne.

I er danske af sind, taler dansk, men taler også tysk. I er medlemmer af danske foreninger, men engagerer jer også i det tyske. Og I arbejder flittigt side om side med jeres tyske venner. Det gør jer ikke mindre danske.

Vi kan med rette være stolte over at kunne leve i fred og fordragelighed med hinanden. Og det er glædeligt, at vi kan bruge vores erfaringer til at hjælpe andre videre til forsoning. Til fredelig sameksistens. Til samarbejde.

DET HISTORISKE PERSPEKTIV

I begyndelsen af maj markerede vi i Danmark og over hele Europa afslutningen på Anden Verdenskrig for 60 år siden. Gamle venner og fjender stod

sammen om at markere enden på den mest grusomme og ødelæggende krig i Europas historie.

Prøv at tænke på det historiske perspektiv. For 60 år siden lå store dele af Europa som en sønderbombet ruinhob. I dag samarbejder gamle fjender fredeligt inden for EU. Det var fremsynede europæiske politikere, som fostrede tanken om at binde Europas lande så tæt sammen økonomisk og politisk, at de aldrig igen ville finde på at gå i krig mod hinanden. På den måde startede Kul- og Stålfællesskabet, som blev til Fællesmarkedet, EF og nu EU.

Og det har været en fuldtone succes. Ingen kan i dag forestille sig Europas lande i krig mod hinanden.

Tilmed har vi med udvidelsen af EU genforenet Øst- og Vesteuropa. Vi har nu skabt et helt og forenet Europa efter den ulykkelige deling oven på Anden Verdenskrig.

Det perspektiv må vi aldrig glemme, når vi taler om hverdagens trakasserier i EU-samarbejdet. Vi kan nogle gange hidse os vældigt op over direktiver og landbrugsordninger og fiskekvoter og mange andre ting i det daglige. Men det er dog bedre at slås med embedsmænd om direktiver i Bruxelles end at slås med soldater om terræn i Ardennerne.

Med EUs bindende regelsæt og fælles institutioner har mindre lande som Danmark i dag fået en tryghed, som vi aldrig før har oplevet.

USYNLIGE BARRIERER

Med EU-samarbejdet er grænsebomene forsvundet mange steder i Europa. Til glæde for de fleste. Men der er stadig usynlige barrierer. Forskelle i skattelove, arbejdsmarkedsregler og sociale systemer kan gøre det vanskeligt at bo på én side og arbejde på den anden side af grænsen.

Det talte kansler Schröder og jeg om ved vort møde på Sønderborg Slot den 29. marts. Vi besluttede at gøre noget

På årsmødepladsen i Flensborg i år møder statsminister Anders Fogh Rasmussen (t.h.) Slesvig-Holstens ministerpræsident Peter Harry Carstensen (t.v.). De får sig en god snak, omringet af fotografer, journalister og danske sydslesvigere. Midt i billedet den danske generalkonsul Henrik Becker-Christensen, Flensborg. (Foto: SPT)

ved disse problemer over den dansk-tyske grænse.

Vi har i Norden haft gode erfaringer med fjernelse af grænsehindringer. Med tidligere statsminister Poul Schlüter som særlig repræsentant har vi sikret politisk fokus på at fjerne grænsehindringer i Norden.

Jeg er glad for, at vi med vore tyske venner har kunnet blive enige om at gøre noget lignende i det dansk-tyske grænseland. Kansler Schröder og jeg har udpeget to personlige repræsentanter, som skal drive på for at få kortlagt problemerne og for at få skitseret nogle løsninger.

Fra tysk side har kansler Schröder udpeget statssekretær Franz Thönnies. Fra dansk side har jeg udpeget folketingsmedlem Kim Andersen. Kim Andersen er i forvejen stærkt engageret i grænselandets spørgsmål. Disse to

personlige repræsentanter skal sikre, at vi fastholder politisk fokus på at fjerne de usynlige grænsebomme.

NYT DANSK GYMNASIUM I SLESVIG

Jeg er glad for, at vi kan tage yderligere et skridt for at styrke den danske uddannelse i Sydslesvig. Det er besluttet at bygge et nyt, dansk gymnasium i Slesvig.

Det er der brug for. Duborg-Skolen i Flensborg har haft meget stor søgning. Det er bestemt positivt, men det har også medført et stort pres på lokalerne.

Derfor er det glædeligt, at der nu er skabt mulighed for at udvide kapaciteten. Beslutningen om at bygge det nye gymnasium viser, hvordan pragmatisk samarbejde mellem regeringer, lokale myndigheder og mindretallet kan ud-

mønte sig i praktiske resultater. Men det hjælper selvsagt også at have en velvillig og nationalt sindet donor. Og jeg vil gerne på regeringens vegne takke A.P. Møller-Fonden for den storslæde gave til Sydslesvig.

I BLIVER IKKE GLEMT

I dansksindede i Sydslesvig kan regne med støtte og opbakning fra Danmark. Fra mig personligt, fra regeringen, fra Folketinget, fra erhvervslivet og fra den danske befolkning. I bliver ikke glemt. Det er gymnasiet i Slesvig et konkret udtryk for.

Lad hver følge sit. Sådan skal det være i grænselandet. Og for de unge, der vil følge det danske, bliver der nu et endnu bedre tilbud om undervisning på dansk.

H.C. Andersen skrev i et optimistisk øjeblik: »Hvor det dog er velsignende, at nationerne forstår hinanden. Jeg mener ikke i sproget, men i sindelaget.«

Nogle gange i historiens løb har vi tvivlet på, at nationerne forstod hinanden i sindelaget. Men lykkeligvis er vi kommet tættere på hinanden her i Europa. Vi har skabt et enestående samarbejde, hvor vi er forenet i mangfoldighed. Et samarbejde, hvor vi respekterer den nationale egenart. Et fællesskab, hvor der er frihed til, at hver følger sit. Akkurat som her i det dansk-tyske grænseland.

Jo, Sydslesvig er så sandelig en rejse værd.

TEMAARTIKEL II.:

Udvikling af mindretallets organisation og samarbejdsstruktur

Af generalsekretær Jens A. Christiansen, Sydslesvigsk Forening

En af hovedkonklusionerne på Samrådets klausurmøde med Seksmandsudvalget den 26. februar d.å. var, at mindretallets organisering og prioritering af de teknisk-administrative opgaver kun kan løftes af mindretallet selv og inden for de p.t. givne bevillingsmæssige og økonomiske rammer. Konklusionen skal ses i lyset af foreningernes og navnlig Skoleforeningens næsten uoverskuelige behov for investering i bygningsvedligeholdelse. Alene myndighedskrav til bedre brandsikring samt vedligeholdelsesarbejder på Skoleforeningens bygninger beløber sig til

knapt 9 mio. euro. SSFs vedligeholdelsesopgaver i perioden 2005-2010 er på 2.1 mio. euro.

Der er således tale om alvorlige og ressourcekrævende problemer, der berører hele mindretallet, idet bygningerne danner de fysiske rammer for det danske arbejde på tværs af foreningerne og institutionerne. Og problemerne kan ikke løses via ekstraordinære danske statsbevillinger, lyder den klare melding fra Seksmandsudvalget.

Den samlede danske Sydslesvig-bevilling vil i de kommende år ikke blive øget væsentligt, bortset fra eventuelle mindre fremskrivninger. Det betyder, at opgaven er at blive enig om en fælles rationel opgaveløsning, herunder ikke

SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen (i m.) i allerbedste selskab på friluftsmødeårsmødet i Flensborg i år: Sammen med statsminister Anders Fogh Rasmussen, generalkonsul Henrik Becker-Christensen, daværende ambassadør Gunnar Ortman (med baghovedet til fotografen) og (skjult t.v.) ministerpræsident Peter Harry Carstensen. (Foto: SPT)

mindst administration og vedligeholdelse af ejendomsområdet.

OPFØLGNING

Som opfølgning på klausurmødet i februar besluttede Samrådet, at forvaltningscheferne skal undersøge mulighederne for en fælles indkøbstjeneste og ejendomsadministration. Skoleforeningen er tovholder i dette arbejde, og der skal foreligge et beslutningsgrundlag til drøftelse i Samrådet til efteråret. Samrådet er indstillet på at præsentere konkrete tiltag ved næste klausurmøde med Seksmandsudvalget den 25. februar 2006. Foreløbigt har forvaltningscheferne haft to møder om en fælles indkøbstjeneste.

Behovet for en bedre og økonomisk forsvarlig forvaltning kom atter i spil i forbindelse med informations- og debatmødet årsmødelørdag den 28. maj på Flensborghus. Her fremhævede Seksmandsudvalgets formand Kim Andersen en klar forventning om, at Sydslesvig, parallelt med kravet til den danske offentlige sektor, løbende moderniserer den administrative praksis i henhold til behov og økonomi. Kim Andersen fastslog, at ingen i Folketing-

et i dag sætter spørgsmålstegn ved den danske stats årlige Sydslesvig-bevilling på omkring 420 mio. kr. Men for at bevillingsniveauet også fremover kan fastholdes og legitimeres, er det vigtigt, at mindretallet dokumenterer en hensigtsmæssig og effektiv anvendelse af offentlige midler. Der skal være en fornuftig sammenhæng mellem mål og midler.

FÆLLES TEKNISK-ADMINISTRATIV FORVALTNING

Udgangspunktet for en reformering af de teknisk-administrative strukturer er et organisationslandskab bestående af enkeltforeninger og selvstændige institutioner uden indbyrdes formelle sammenhænge eller forpligtelser til fælles koordinering. Hver enhed har sin helt egen kompetence. I praksis finder der selvfølgelig bilateralt samarbejde sted, fx mellem Skoleforeningen og SSF på ejendomsområdet for så vidt angår SSFs brug og drift af Skoleforeningens bygninger som forsamlingshuse (brugeraftaler), eller samarbejdet omkring en SSF-hvervekampagne. På Flensborghus finder fælles indkøb sted i samarbejde med Centralbi-

blioteket, og driften af Flensborghus sker inden for rammerne af et velfungerende samarbejde med SdU. Dertil kommer samarbejdet i Samrådet, hvor der primært finder en dialog om de årlige budgetforhold sted. Men set ud fra en overordnet fælles organisatorisk og ressourcebevidst synsvinkel for hele mindretallet, bør det overvejes at etablere nogle fornuftige forpligtende strukturer.

Derfor er det positivt, at de første drøftelser om en konkret koordinering af tekniske og administrative områder nu er iværksat. For at få de bedste løsninger er det dog vigtigt med en fordomsfri tilgang. Mindretallets beslutningstagere bør være åbne over for organisatorisk nytænkning. De bør ikke forfalde til kun at gennemføre justeringer inden for mindretallets nuværende arbejdsdeling, men have modet til at tænke på tværs og formulere forslag til alternative organisatoriske rammer, der i struktur og beslutningskompetence modsvarer nutidens krav om en optimal ressourcebevidst forvaltning.

FOR EKSEMPEL

F.eks. er Generalsekretariatets Centralkartotek over medlemsdata et godt bud på et fælles administrativt servicecenter, som SSF og de tilsluttede organisationer har stor praktisk gavn af i det daglige foreningsarbejde. En central forvaltning, som også andre organisationer i mindretallet kunne få glæde af.

Samlet kunne en fælles samarbejdsstruktur omhandle følgende felter:

- Finans- og lønbogholderi.
- Bygninger og anlæg samt indkøbstjeneste.
- Medlemsadministration.
- IT og edb-servicering.

Man kunne overveje at undersøge mulighederne for etablering af en Sydslesvigs Ejendoms- og Indkøbstjeneste til varetagelse af netop ejendomsforhold og fælles indkøb. Ligesom Ejen-

doms- og Slotsstyrelsen, der administrerer den danske stats bygninger, burde det kunne lade sig gøre at samle alle ejendomme i Sydslesvig - der jo ideelt set tilhører hele mindretallet, men juridisk er forankret hos de forskellige foreninger og institutioner - under én fælles organisatorisk enhed. Styringen af Sydslesvigs Ejendoms- og Indkøbstjeneste ville være underlagt en valgt bestyrelse, og den daglige forvaltning kunne varetages af en administrativ og teknisk medarbejderstab.

Finansielt burde denne fælles enhed integreres med en særskilt budgetpost i den samlede Sydslesvig-bevilling ved at foreningerne og institutionerne overfører deres nuværende bygnings- og vedligeholdelsesbudgetter til denne fælles post.

En samordning af foreningernes og institutionernes finans- og lønbogholderier bør ligeledes undersøges nærmere. Her ville det være naturligt også at medtænke IT og edb. Dog bør man være opmærksom på, at ledelse og finansstyring hænger snævert sammen, hvorfor det ikke vil være hensigtsmæssigt at udskille den del af økonomien. Finansstyring/-bogholderi er et ledelsesværktøj, som den enkelte foreningsleder bruger dagligt. Derimod burde det være oplagt at centralisere lønadministrationen. En fælles medlemsadministration er ligeledes en mulighed, og her kunne man overveje at bygge videre på Generalsekretariatets Centralkartotek.

Et område, som ikke er nævnt i denne teknisk-administrative sammenhæng, er informationsområdet. Men det er indlysende, at der her også er mulighed for en samlet presse- og informationstjeneste, der bæres af hele mindretallet. Her kunne man ligeledes overveje en udvikling på basis af nuværende erfaringer fra Sydslesvigsk Pressetjeneste.

Ønskes forslag til en gennemgribende organisationsudvikling inden for disse felter, kræver det imidlertid en

entydig og forpligtende politisk beslutning og et kommissorium, der definerer formål, mål og rammer for et teknisk udredningsarbejde med mulighed for juridisk og anden ekspertbistand.

MINDRETALLETS FÆLLES IDENTITET OG EN SYDSLESVIG-KANON

En organisationsstruktur er ikke et mål i sig selv, men en nødvendig forudsætning for at kunne realisere et formål og en strategi. Hidtil har det danske mindretal organiseret sig i en række foreninger og institutioner med hvert sit kerneområde. Som tidligere nævnt har hver forening sin egen suveræne kompetence uden gensidige formelle forpligtelser/ aftaler. Det betyder på den ene side en stor mangfoldighed af tilbud og aktiviteter samt forskellige forenings- og institutionskulturer, der sikrer en bred folkelig forankring. På den anden side indebærer et stærkt decentralt dansk arbejde risiko for en svag sammenhængskraft og mangel på solidaritet. Navnlig når det identitetsbærende fællesskab ikke er helt entydigt og fast forankret i en personlig fordring eller et kald, institutionaliseres arbejdet og der opstår fare for forenings-egoisme.

I en situation, hvor flere af mindretallets medlemmer i mindre grad definerer sig selv og mindretallet i relation til en aktiv og profileret danskhed, men nærmere ser sig selv som en almindelig del af det dansk-tyske grænselands kulturelle mangfoldighed, har danskheden i Sydslesvig i forhold til tidligere (den nationale kamp) udviklet sig til en variabel størrelse.

Frem for én mindretals-forståelse, findes der flere og indimellem modsatrettede opfattelser af, hvad det vil sige at tilhøre eller bruge det danske mindretal. Nogle af brugerne af mindretallets institutioner har slet ikke et aktivt forhold til det danske mindretal som sådan og ønsker heller ikke at have

det. De går efter det gode tilbud, og det er spændende at lære dansk sprog og kultur, fordi det åbner for flere karrieremuligheder. Der er altså en tendens mod »frit valg fra alle hylder«. Det kan man læse mere om i Studieafdelingens udgivelse: Bonn Erklæringen og de unge – elevberetninger fra Duborg-Skolen 2005. Eleverne er fra 12. årgang.

Det etablerede danske kulturelle arbejde i Sydslesvig er vidtfavnende og formidler en klar dansk profil såvel sprogligt som identitetsmæssigt. På distrikts- og amtsplan og centralt, i de tilsluttede organisationer og via bibliotekerne leves en aktiv dansk-sydslesvigsk hverdag. Generelt er mindretallet en synlig kulturel kraft i Sydslesvig.

Vender man sig mod Duborg-eleverne, er det tydeligt, at mindretalsbilledet har ændret sig i retning af en dansk-tysk kollage, en blandingskultur, hvor tilhørsforholdet til det danske i mindretallet aftegnes mere diffust og søgende. Nogle af eleverne efterlyser faktisk viden og vejledning, fordi de mangler redskaber til at forstå og leve et moderne mindretalsliv. Flere undrer sig over, at der ikke tidligere i deres uddannelsesforløb har været en indføring i det danske mindretal, dets baggrund og særpræg. Også ud fra et personligt behov for at vide, hvem man er.

Nu kan man hævde, at der er tale om en naturlig udvikling som følge af normaliseringen i det dansk-tyske grænseland, hvilket jo også er blevet fremhævet flere gange i forbindelse med markeringen af 50-året for Bonn-København erklæringerne. Og i øvrigt har enhver generation retten til at finde sin egen vej. Alligevel bør vi som dansk mindretal overveje, om det fremtidige mindretalsbillede og definitionen af danskheden i Sydslesvig skal overlades til den almindelige mainstream, eller om der er behov for og ligefrem en forpligtelse til mere bevidst og målrettet at drøfte mindretallets fremtidige nationale identitet og sammen-

hængskraft, herunder det ønskværdige i en fælles formuleret dannelseskultur, så børnehave, skole, fritidshjem og mindretallet som helhed kan gå bedre hånd i hånd.

Udfordringen må være at fastholde en mindretalsidentitet med en klar dansk profil båret af frisind og anerkendelse af det flerkulturelle særpræg i Sydslesvig. Som SSFs formand har fremhævet det ved flere lejligheder: At ville de andre uden at opgive sig selv må være basis for en moderne sameksistens mellem mindretal og flertal. Et budskab, som burde lægges til grund for en fælles dannelsepolitik for formidling af det danske mindretal og vores dansk-sydslesvigiske identitet. En Sydslesvig-kanon, om man vil, der styrker mindretallets sammenhængskraft.

DET VIDERE KONKRETE FORLØB

Opgaven i første omgang er at reorganisere det teknisk-administrative arbejde. Men den rigtige og optimale løsning ville være en reformering af mindretallets grundlæggende samarbejdsstruktur. En fælles vision og mindretalspolitisk målsætning kunne være afsæt for en tilpasset organisations- og samarbejdsstruktur.

SSF vil overveje at tage initiativ til et mindretalspolitisk forum, hvor Skoleforeningen, SdU, SSW og SSF udarbejder et konkret udspil (hvidbog), der kan sikre det danske mindretals fremtid. Udspillet kunne danne baggrund for en videre diskussion i Samrådet.

TEMAARTIKEL III.:

Altid lagt stor vægt på at pleje det gode forhold mellem Danmark og Tyskland

Af tidl. udenrigsminister Niels Helveg Petersen

Som det første ikke-medlem af den slesvig-holstenske Landdag og dermed også som den første rigsdanser talte Niels Helveg Petersen fra talerstolen i Landdagen i Kiel i anledning af markeringen af 50-året for Bonn-København erklæringerne. Han sagde:

Vielen Dank für die Einladung, an der heutigen Feierstunde teilnehmen zu dürfen. Mit Freude habe ich die Aufforderung angenommen, im Landtag bei dieser Gelegenheit zu sprechen. Dies allein ist ein Ausdruck der engen Beziehungen, die über die Grenze geknüpft sind.

Som mangeårigt medlem af det danske Folketing - og som tidligere udenrigsminister - har jeg altid lagt stor vægt på at pleje det gode forhold mellem Danmark og Tyskland. Det gælder selvsagt også vor nærmeste nabo, landet Slesvig-Holsten.

Jeg har haft lejlighed til at komme her flere gange. Det var f. eks. tilfældet i 1995, da jeg sammen med min daværende kollega udenrigsminister Klaus Kinkel på rådhuset i Slesvig var med til at markere 40-året for udstedelsen af Købvenhavn-Bonn erklæringerne.

I år er det så 50-året vi fejrer. Den runde dag blev som bekendt markeret den 29. marts på Sønderborg Slot med deltagelse af den danske statsminister

Niels Helveg Petersen sad sammen med andre personligheder i panelet på Flensborghus ved afslutningskonferencen for Cultures in Dialogue, der i knap to ugers tid samlede 180 unge fra mindretals- og flertalsbefolkninger i 38 stater i Europa på Jaruplund Højskole, Nachschule Tingleff og Højskolen Østersøen sidst i juli. (Foto: SPT)

og den tyske forbundskansler. Hertil kommer mange andre arrangementer. Ét af dem var åbningen for nylig her i Landdagen af en dansk-tysk udstilling om grænselandets nyere historie.

Det er med god grund, at vi markerer dette jubilæum. For udstedelsen af de to erklæringer i 1955 kom til at betyde et vendepunkt i samlivet mellem mindretal og flertal på hver side af grænsen - og dermed også et vendepunkt i forholdet mellem Danmark og Tyskland.

STÅR IKKE ALENE

De to erklæringer står selvsagt ikke alene. Den generelle udvikling i Vesteuropa - og nu i et forenet Europa, det voksende internationale samarbejde, udviklingen af nære forbindelser inden for NATO og Den Europæiske Union, de nære handelsmæssige forbindelser, turisme og meget andet har alt sam-

men gjort sit til, at det dansk-tyske forhold i dag er grundlæggende ændret. Det har ført til, at vi ikke kun er partnere men nære venner.

I denne sammenhæng - i denne udvikling - rager København-Bonn erklæringerne op og indtager en særlig plads. De fik ikke kun en udenrigspolitisk betydning men greb også ind i grænsebefolkningens hverdag som tilidsskabende foranstaltning. De løste nogle akutte problemer og lagde grunden til en gradvis forbedring af forholdet mellem mindretal og flertal på hver side af grænsen.

De akutte problemer var bl.a. anerkendelsen af mindretalsskolernes eksamensret og Sydslesvigsk Vælgerforenings undtagelse fra 5%-spærregrensen i den slesvig-holstenske landdagsvalglov.

Hertil kom den udtrykkelige anerkendelse af, at de borgerlige frihedsrettigheder, som er fastlagt i de to staters

forfatninger, også gælder enhver, der tilhører hhv. det tyske og det danske mindretal.

Det var som en konsekvens af disse retsprincipper, at det blev fastslået, at bekendelsen til hhv. tysk og dansk nationalitet og kultur »er fri og må ikke af myndighederne bestrrides eller efterprøves«.

Det er en meget vigtig konstatering. Som dansk udenrigsminister blev jeg i 1990'erne vidne til, så at sige fra første hånd, at det ikke var en selvfølgelig overalt i Europa. Udviklingen i det tidligere Jugoslavien taler i sig selv sit tydelige sprog herom.

KØBENHAVNS-KRITERIERNE

Det var bl.a. derfor, at Det Europæiske Råd på sit møde i København i 1993 vedtog nogle særlige optagelsesbestemmelser for medlemsskab af EU, som også omfatter mindretalsforhold. Det blev således bestemt, at ansøgerlandet, for at blive medlem, først skal have opnået en institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal.

Det er disse kriterier - også kaldet Københavns-kriterier - som var afgørende for optagelsen af de 10 nye medlemslande, og som er grundlæggende for optagelse af andre ansøgerlande.

Lad mig på denne baggrund fastslå, at København-Bonn erklæringerne - og dermed den dansk-tyske mindretalsordning - rager op i en international sammenhæng som et eksempel på, hvor langt man kan nå, når det er den gode vilje - fra alle sider - som er det fælles pejlemærke.

På vore hjemlige breddegrader er de også fortsat en rettesnor for det nationale samliv i grænselandet.

GRØNLAND OG FÆRØERNE

I den forbindelse vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige et par ord om

dansk mindretalspolitik og de særlige ordninger, der gælder for Færøerne og Grønland.

For at tage det sidste først: De er begge selvstyrende samfund inden for det danske rigsfælleskab. Færøerne fik hjemmestyre i 1948, Grønland i 1979. Begge er også repræsenteret i det danske Folketing - hver med 2 mandater.

I Danmark er der en tradition for mindretalsregeringer. Et par gange har folketingsmedlemmer fra Færøerne og Grønland været afgørende for regeringsdannelsen. Det var tilfældet i 1971 og i 1998. Som udenrigsminister i den daværende regering havde jeg det selv tæt inde på livet i 1998, hvor det var stemmerne fra Færøerne, der var med til at sikre regeringens fortsættelse.

DET TYSKE MINDRETAL

Fra det høje nord kan vi vende blikket til Sønderjylland - til det tyske mindretal.

Her er den danske ordning m.h.t. fordeling af kredsmandater meget favorabel - såvel for et nationalt mindretal som andre regionale grupperinger i Danmark. I Sønderjylland kan man som regel erhverve et kredsmandat for langt færre stemmer end de 2%, som valgloven tilsiger. Man skal ofte kun have under 0,5% af stemmerne. Ved det sidste folketingsvalg i februar drejede det sig i Sønderjylland om 12.107 stemmer.

Det var denne særlige ordning i valgloven, der i årtier sikrede det tyske mindretal et folketingsmandat.

Efter at mindretallet ikke længere kunne mønstre de nødvendige stemmer, blev der - som en kompensation herfor - i 1983 med støtte fra den danske regering oprettet et sekretariat i København under ledelse af Siegfried Matlok, som varetager mindretallets daglige interesser over for Folketinget, regeringen og andre instanser.

Man kan sige, at dette skridt var et udslag af ånden i København-Bonn erklæringerne.

Det gentager sig nu i forbindelse med kommunalreformen i Danmark.

De nuværende 271 kommuner bliver i 2007 reduceret til omkring 100. I Sønderjylland betyder det, at 23 kommuner bliver til 4 kommuner. Men i den forbindelse går Danmark nye veje på mindretalsområdet.

TYSK REPRÆSENTATION

I et lovforslag, som regeringen har fremlagt, bliver der taget vidtgående hensyn til det tyske mindretal. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer vil blive fastsat til 31 i de kommuner, hvor det tyske mindretal hidtil har været repræsenteret. Det giver mulighed for, at Slesvigsk Parti kan få valgt en repræsentant i flere af de nye storkommuner.

I de kommuner, hvor mindretallet opnår 25% eller mere af det antal stemmer, som det »billigste mandat« koster, vil det få en tilforordnet uden stemmeret, men med alle øvrige rettigheder, der knytter sig til medlemsskab af en kommunalbestyrelse - herunder én udvalgsplads.

I de kommuner, hvor det tyske mindretal opnår mindst 10% - men mindre end 25% - af de stemmer, som det »billigste mandat« koster, vil der obligatorisk blive oprettet et udvalg til behandling af anliggender, der berører det tyske mindretal.

Der er altså tale om nye særregler til gavn for et nationalt mindretal. Det er helt i København-Bonn erklæringernes ånd.

Jeg nævner det udtrykkeligt, fordi jeg er bekendt med, at flere af Landdagens medlemmer i de seneste år har udvist stor interesse for det tyske mindretals politiske fremtidsmuligheder.

DET DANSKE MINDRETALS VE OG VEL

I den forbindelse vil jeg ikke undlade at nævne, at vi fra dansk side - selvsagt -

også er meget interesserede i det danske mindretals ve og vel.

Det er et ydre udtryk herfor, at skiftende danske stats- og udenrigsministre ofte gæster Sydslesvig. Det har som nævnt selv haft lejlighed til flere gange. Det gælder også andre danske ministre, folketingsmedlemmer og øvrige repræsentanter for det officielle Danmark. Tilsvarende er det altid et enigt Folketing, som står bag den årlige statsbevilling til det danske mindretal. Det danske mindretals ve og vel ligger os stærkt på sinde.

Vi kan i den forbindelse glæde os over, at forholdet mellem dansk og tysk - mellem mindretal og flertal på begge sider af grænsen - i de sidste 50 år er blevet afgørende forbedret. Jeg ved, at man på disse kanter i den forbindelse ofte taler om udviklingen fra et »mod hinanden« til et »med hinanden«.

IKKE ALTID EN KONTINUERLIG LINJE

Fredelig udvikling er som bekendt ikke altid en kontinuerlig linje. Ind imellem kan der komme mindre eller større udslag på seismografen, der vidner om rystelser i undergrunden. Når det sker, giver det naturligvis anledning til bekymring. Men jeg er sikker på, at alle ansvarlige aktører vil bidrage til, at vi ikke taber det langsigtede mål af syne. Vi har en fælles forpligtelse til at skabe de bedst mulige forhold for vore nationale mindretal. Når de trives og lever i fred og harmoni med omverdenen, har det også en gavnlig virkning på forholdene over grænsen. Det kendetegner udviklingen igennem de sidste 50 år.

Mindretalsbeskyttelse fjerner selvsagt ikke alle konfliktpunkter mellem nationer, men den bør være en menneskelig selvfølgelighed. Den særlige form for hensyntagen, som vi i dag finder i det dansk-tyske grænseområde, er ikke kommet af sig selv - og det tog tid. Det er derfor mit håb, at vore erfaringer og resultater kan tjene som

inspiration til fredelig løsning af mindretalskonflikter andre steder.

Det danske og det tyske mindretal er eksempler på, at man sagtens kan bevare sin nationale identitet og kulturelle forskelle inden for et tæt europæisk samarbejde. Også i den forbindelse

har København-Bonn erklæringerne deres særlige betydning.

Så derfor: Tillykke med de 50 år. Tillykke med de resultater, som vi i fællesskab har opnået på mindretalsområdet.

120 medlemmer af SSF Flensborg By og Gamles Værn havde indfundet sig til høstfesten 2005 i salen på Flensborghus en solrig eftermiddag i oktober. Distriktsformand Dieter Matthiesen (på talerstolen) fungerede som konferencier i stedet for sygemeldte Sven Lekkat, byformand Maren Schultz bød velkommen, og Lizzy Krogh og Ansgar Hüning sang populære operette- og musicalmelodier. Der var kaffebord og tombola og højt humør. (Foto: SPT)

Påskønnelse af en stille sliders indsats igennem mange år

En synligt overrasket og til en vis grad benovet Birte Lütt (57) fra Slesvig-Frederiksberg har den 19. oktober fået tildelt Sydslesvig-Prisen 2005 som påskønnelse af hendes stille og ihærdige virke for det danske arbejde i Slesvig By.

Hun er opvokset på Holmen og på Frrederiksberg i Slesvig og har gået på dansk skole. Hele sit aktive liv har hun levet på Frederiksberg. Birtes og hendes mand Karl-Heinz' børn har ligeledes gået på dansk skole. Karl-Heinz Lütt døde for et par år siden.

Birte Lütt har et nært og loyalt forhold til det danske arbejde i SSF, SSW og Frederiksberg Danske Menighed. I de seneste 15 år har hun været kirketjener i menigheden. Hun har igennem mange år været den bærende kraft i Torsdagsklubbens seniorarbejde og har i en lang årrække påtaget sig arbejdet som hjælper i bestyrelsesarbejdet både i SSF-distriktet og menigheden.

Birte Lütt (og hendes mand) har ydet en imponerende og vedholdende indsats til gavn for det danske arbejde. På trods af svagt helbred gennem mange år og beskedne kår har prismodtagerne formået at være en uvuderlige støtte for det danske arbejde og for hendes familie.

Birte Lütts engagement er præget af den allerhøjeste grad af pålidelighed og trofasthed, og hun skaber med sine væremåde altid en positiv og oplivende stemning i samværet med andre

Gottorp Amt SSF havde i år forslagsretten til Sydslesvig-Prisen, og amtsstyrelsen er enig om, at Birte Lütt skal være modtageren i år - netop som anerkendelse og opmuntring og som tak for hendes mangeårige, betydningsfulde og helt usædvanlige indsats i Slesvig-Frederiksberg.

Tidligere modtagere

1983: Otto Witt, Tønning / Ejdersted,
1984: Carl Christiansen, Frederiksstad / Husum amt, 1985: Annemarie Stollberg, Bredsted / Husum amt, 1986: Mary Johannsen, Flensborg, 1987: Wilhelm Hansen, Ylsbyskov / Gottorp, 1988: Elsa Koch, Vanderup / Flensborg amt, 1989: Henriette Westland, Flensborg, 1990: Hans Detlef Andresen, Agtrup / Sydtønder, 1991: Marie Giessel, Schinkel / Rendsborg-Egernførde, 1992: P.J. Alberts, Østerhever / Ejdersted, 1993 Anne og Gerhard Clausen, Moldened / Gottorp, 1994 Margit Andresen, Veding / Flensborg amt, 1995 Irma Baumann, Drage / Husum amt, 1996 Andreas Blöcker, Flensborg, 1997 Johann Mikkelsen, Læk / Sydtønder, 1998 Hildegard Srogosz, Skovby / Gottorp, 1999 Hans Jørg Petersen, Egernførde / Rendsborg-Egernførde, 2000 Erika Bruhn, Garding / Ejdersted, 2001 Elfriede Plichta, Kobbemølle/Flensborg amt, 2002 Elfriede Geipel, Husum/Husum amt, 2003 Heinrich Hein, Flensborg, og 2004 Elke Müller, Vesterland/Sydtønder amt.

Medlemshvervningen er en udfordring i en tid, der mere er til midlertidige fællesskaber og brugertænkning

Af formanden Dieter Paul Küssner

Formandens beretning er det overordnede blik over årets gang i foreningen; den er samtidig statuspapir for de mange drøftelser i forretningsudvalget, og ikke mindst forelægger den resultatet af de mange beretninger og afgørelser truffet i foreningens hovedstyrelse, der er vor øverste myndighed mellem landsmøderne. Den redegør ligeledes for foreningens udadvendte virke. Sammen med vore udvalgsberetninger giver den indblik i et års arbejde i Sydslesvigsk Forening.

Mindretalsrådet repræsenterende de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland, danske sydslesvigere, friser, sorbere og sinti & roma, får i sommeren 2005 et eget mindretalssekretariat sorterende under forbundsindrigsministeriet i Berlin (foto). Det er rådets håb, at sekretariatsordningen også fortsætter efter 31. december 2005. For en god ordens skyld skal det lige nævnes, at sekretariatet ikke er placeret her men i bydelen Wilmersdorf. (Foto: SPT)

MEDLEMSHVERVNING

Landsmødet 2004 opfordrede til en indsats over for foreningsudvikling og medlemshvervning - en henstilling hovedstyrelsen og forretningsudvalget har fulgt. Allerede ved første hovedstyrelsesmøde efter landsmødet tog vi debatten; der blev nedsat et hverve- og kontingentudvalg, bestående af Jon Hardon Hansen, Tove Hinriksen og Inge Lise Böwes.

Der er ingen tvivl om, at medlemshvervningen er en udfordring i en tid, der mere er til midlertidige fællesskaber og brugertænkning. Forenings-Sydslesvig er fortsat synlig, men de brede fællesskaber som SSW og SSF registrerer et mærkbart fald i medlemskaren; en udvikling vi deler med både folkelige og politiske foreninger omkring os, men som vi som mindretal på sigt ikke kan overleve på.

MED I MINDRETALSFAMILIEN

Derfor er vi i SSF parat til en styrket indsats for mindretalstilknytningen, så både Danmark og Tyskland fortsat opfatter mindretallet som en betydende kulturbærer i grænselandet. En stærk SSF er samtidig garanten for, at vore børnehaver og skoler står på et bredt folkeligt fundament i mindretallet. For mig er det væsentligt at fastholde solidariteten i det brede fællesskab. Mindretallets tilbud til det danske Sydslesvig er på mange måder enestående, men ikke enkeltstående. Det har ingen dybde, hvis vi kun vælger skolen for vore børn, men fravælger det danske,

der hvor det er muligt i vor hverdag. Det nytter ikke at fravælge Flensborg Avis for Flensburger Tageblatt eller SSW for et tysk politisk parti eller Landeskirche for Dansk kirke i Sydslesvig. At bruge mindretallet efter behov og uden sans for det forpligtende fællesskab undergraver vore eksistensmuligheder på sigt. Det betyder ikke, at der ikke er højt til loftet indenfor mindretallet: der er både plads til mandagsborde og politiske særstandpunkter, men grundtonen må være, at vi vil fastholde en dansk tilværelse i Sydslesvig. At holde fast kræver at være med - ikke på sidelinien, men som medlem i mindretalsfamilien, hverken mere eller mindre.

FORENINGSUDVIKLING

For at fastholde og tiltrække medlemmer i vor store kulturforening, der sammen med de mange tilsluttede foreninger og SSW er rygraden i den voksne mindretalseksistens, diskuterer vi fortsat foreningsudvikling - en dialog der efter min mening er standende og aldrig ender.

Foreningsudvikling betyder for mig ikke, at vi opgiver prøvede fællesskaber eller fremturer med forandringer, hvor det sociale og kulturelle foreningsliv fungerer. For mig er foreningsudvikling mere et incitament til en bred kulturformidling, der rummer både tradition og nutidighed - og som har bredden til at nå både det almene og særinteresserne. En kulturforening, der både vil de unge, børnefamilierne, singlerne og seniorerne kommer ikke udenom et bredspektret tilbud. Vi må tilbyde både bredde- og elitetilbud, når målgruppen er hele det danske mindretal. Det er dette miks, der er foreningsudviklingens udfordring og vanskelighed. Mange af de smalle kulturtilbud kan klares af vore tilsluttede foreninger, alligevel bliver der brug for nytækning, hvis vi vil give unge og børnefamilier et kulturtilhørsforhold.

Mindretalsrådets sekretariat i Berlin ledes af friseren Theede Boysen. (Foto: Fl.A.)

Film og teater og rockkoncerter er på lystavlen for de unge i mindretallet, mens skole- og samfunds- og sociale emner trænger sig frem for familier. Begyndelsen er gjort, men kræver bistand og rammer for at lykkes.

GRÆNSEOVERSKRIDENDE KONSULENTER

For at fremme disse tiltag har vi foreslået nytækning, når det gælder vore amtskonsulenter og bragt en forenings-/ familiekonsulent i spil. Ikke for at fratage amterne den nødvendige og kompetente amtskonsulent, men mere en opfordring til, når kommende ansættelser finder sted, at se på kvalifikationer, der også kan bruges ud over amtsgrænser til gavn for helheden. Forenings-/ familiekonsulenten har vi måttet lægge i mølpose p.g.a. manglende økonomi. Det skal ikke afholde os fra at satse på vore kompetente amtskonsulenter, der har signaleret vilje til at bidrage med deres særlige kvalifikationer også overregionalt.

Kompetencer som forenings-edb eller etablering af kulturcaféer er indsatsområder, der allerede tilbydes amtsgrænseoverskridende.

Også på Christiansborg i København er det danske mindretal repræsenteret via et informationskontor. Her varetages de daglige opgaver af SSFs og SdUs konsulent Simon Faber. (Foto: Folketinget)

KURSUSVIRKSOMHEDEN

I den sammenhæng har vi ligeledes valgt at sikre vore distrikts- og amtsbestyrelser optimale arbejdsvilkår ved at tilbyde bestyrelsesseminarer for folkevalgte på tværs af foreningerne. Kursusrækken omfatter bl.a. PR-virksomhed, redigering af et foreningsblad foruden regnskab og mødeledelse. Og for at fastholde forbindelsen til Danmark og styrke båndene til Grænseforeningen havde vi søsat et fælleskursus for bestyrelsesmedlemmer fra vore to foreninger på Askov Højskole.

Netop udviklingen af kursustilbud for vore ansatte i mindretallet, men også for de folkevalgte har vor opmærksomhed. For kurser beregnet for distrikts- og amtsplanet gælder, at lokale vilkår må indarbejdes i kursuskonceptet. Der er forskel på foreningsledelse i storbyen Flensborg og smådistrikterne i den sydligste landsdel, som vor amtskonsulent Jan Svendsen påpeger. Alligevel er det en god idé ved hjælp af kurser at give vore folkevalgte brugbare redskaber i foreningsledelse og -udvikling.

OPDATERING AF DET DANSKE VÆRDISÆT

Kurser for de ansatte har ligeledes høj prioritet. I Samråds-regi udvikles der oplysningskurser for nyansatte i mindretallet. Også her gælder det om, at medarbejdere uden større erfaring i mindretalssammenhæng får brugbare referencer til at kunne indgå fuldgældigt i samarbejdet om mindretallets hverdag og fremtid. Jeg har sagt det så ofte, men gentager det gerne her: mindretallet har brug for danske medarbejdere, der vil jobbe i vore institutioner. De kommer med friske erfaringer fra den aktuelle danske sociale, økonomiske og kulturelle virkelighed; og sikrer derved mindretallet en opdatering af værdisættet, vi søger at fastholde som dansk mindretal i Sydslesvig. Uden denne aktualisering af de danske tableauer, ville vi blive en hengemt enklave af museal interesse. Når det er sagt, gælder det stadig, at et velafbalanceret miks mellem medarbejdere fra Danmark og sydslesvigske aktører er den bedste garanti for et livskraftigt

Det danske mindretal deltagere gerne i Kulturnatten på Christiansborg med udstillinger og informationsmateriale plus repræsentanter, der ved at fortælle noget og kan svare på spørgsmål. Jens Martensen (t.h.), Sønderjyllands-ekspert og fhv. betjent

på »Borgen«, er en kærkommen gæst hos sydslesvigerne, altid videbegærlig, altid veloplagt. Her mødes han i 2004 med daværende SSW-landsformand Gerda Eichhorn og SSF/SdU-konsulent Simon Faber. (Foto: SPT)

mindretal. Og når det gælder dagsordenen for mindretallets politisk-kulturelle kurs, kræver det fortsat sensibilitet og gehør for, at det er de danske sydslesvigere, der til syvende og sidst bærer ansvaret.

DE TILKNYTNINGSSVAGE OG FORENINGSFREMMEDE

Inden for SSF tilbyder vi også kurser og konsulenthjælp, men til syvende og sidst står og falder foreningsudviklingen med aktiviteterne i distrikterne og på amtsplan. Det er mit indtryk, at man mange steder aktivt har lagt sig i selen for at fange de tilknytningssvage og foreningsfremmede. Caféinitiativerne blomstrer og tilbud til børnefamilierne har prioritet. Det er mit bedste skøn, at foreningsudviklingen sammen med medlemshvervningen sikrer SSF den nødvendige basis som mindretallets store kulturforening.

Den indsats bærer også præg af, at SSF foruden de mange folkevalgte ild-

sjæle har dygtige medarbejdere, der hånd i hånd med bestyrelser og udvalg sikrer det omfattende kulturprogram.

DISTRIKTER, AMTER OG UDVALG

Distrikterne er fortsat nerven i den danske rammefortælling, der formidles voksenverdenen gennem dagligstuemøder, forsamlingshuskaffe, fortælling og foredrag, danseaftener, fyraftenssang, film, dilettant, gospel, jazz, teater; men også læsegrupper, danskurser og som noget nyt familie- og fællesspisning: »glem aftensmaden«, som de kalder det i Sporskifte. Flere amter fastholder traditionen med at tilbyde rejser til Danmark. Sydtønder amt melder om en familievenlig udflugt til Sommerland Syd, mens Gottorp amt fortsætter traditionen med kunst- og kulturejser under mottoet: »Venner ser på Danmarks kort«. Ejdersted, der har en vedvarende aktiv venskabsforbindelse med Vendsyssel, har sammen med nordjyderne holdt familielejre på

Mindretalsrådet repræsenterende de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland, danske sydslesvigere, frisere, sorbere og sinti & roma, mødes 3-5 gange om året. I sensommeren 2005 mødtes rådet på Flensborghus i Flensborg. (Foto: M. Oetzmann)

Samsø. Familieudflugten havde over 50 deltagere, især unge familier med børn i vore børnehaver og skoler deltog.

Her er kun nævnt et uddrag af de mange kulturaktiviteter, vore amtskonsulenter indberetter om. På vore klaustrumøder drøfter vi indgående især erfaringerne fra de eksperimenterende nyskabelser: fyraftensmøder, fælles-spisning, læsegrupper og cafémiljøet.

VENSKABS- OG FADDESKABSFORBINDELSEN

Netop venskabsforbindelserne har brug for en revitalisering. Som i forbindelsen Ejdersted/ Vendsyssel fungerer det fortsat en del steder, men mange forbindelser er gået tabt - til skade for livlinen mellem Sydslesvig og Danmark. Grænseforeningen er opmærksom på forholdet; og vi har aftalt at fylde ny vin på de gamle flasker. Ejderstedes initiativ kan være en begyndelse. I den sammenhæng har vi også drøftet

udviklingen af venskabsbyforbindelser, som det kendes i Forening Nordens regi. Måske kan den lokale Grænseforening koble sig på et nordisk venskabsbystævne og inddrage vort venskabsdistrikt eller amt i stævnet.

I den forbindelse kan jeg ikke lade være med at synes, at nok er det hyggeligt med udflugter til Harzen og Bodensøen; det styrker bestemt det sociale sammenhold. Men det danske, der er udfordret i vor overvejende tyske hverdag, blegner givet under de sydlige himmelstrøg.

UDVALGSARBEJDET

For at slutte kapitlet om vore distrikter og amter - kun nogle få ord om vore udvalg. Få ord, fordi udvalgene selv beretter om deres arbejde. Alligevel ønsker jeg overordnet at takke vore entusiastiske udvalg, det være sig indenfor teater og koncert, kultur, kunst, årsmøder og humanitært arbejde.

Det er betydelige beløb, der omsæt-

tes her; og det er en fremragende kulturformidling, der redegøres for i udvalgsberetningerne. Tak for det.

TEATER- OG KONCERTUDVALGET

Som en varig fornyelse inden for teaterudbuddet tegner sig samkørsel til de større forestillinger i Flensborg, Slesvig og Husum. Det har længe været god tone, at hele Sydslesvig tager til danseater i Husum, men nyt er, at også flensborgerne gerne tager bussen til Slesvig for at opleve en teateraften på byens scene. Her ser jeg en styrkelse af det regionale sammenhold - og sund fornuft til at nedbringe de tomme sæders abstinenser.

KULTURUDVALGET

Kulturudvalget fortsætter sine bestræbelser for at inddrage distrikter og amter i den større kulturformidling. Højskoledagene er motoren i projektet, hvor kulturinteresserede fra hele Sydslesvig mødes til inspiration og fornøjelig hygge. Her nedbrydes den regionale afstand og deltagerne oplever, at dansk kulturformidling er et fællesprojekt og en fælles fornøjelse.

SYDSLESVIG ROCKS

Det er ingen hemmelighed, at ungdomsprojektet Sydslesvig Rocks har været ude i stormvejr. Sydslesvig Rocks er et uorganiseret projekt inden for mindretallet; det står og falder med engagerede rock-fans. Hidtil har denne musikscene været et tilskuds-samarbejdsprojekt mellem SSF og SdU. Ungdomsforeningerne ønskede en produktudvikling af festivalen med større børne- og familieorientering, som vores 2. næstformand Franz Dittrich med sine arrangører ikke fandt formålstjenligt. Det førte desværre til et brud på samarbejdet. Sydslesvig Rocks 2005 blev herefter et musikprojekt støttet af bl.a. SSF. Det blev et indendørs arrangement i Slesvighus, med vigende tilhørerskare. Det er mit håb, at fornyede samtaler omkring festivalprojektet kan styrke Sydslesvig Rocks.

BILLEDSAMLINGSUDVALGET

Så er det lettere med kunsten. Selvom temperamenterne kan komme i kog i spørgsmålet om god eller dårlig kunst, som udvalgsformanden beretter. Vi har overladt SSFs smalle kunstbevilling til

Det danske og det tyske postvæsen udsendte i foråret 2005 hver et tosproget særfrimærke markerende 50-året for Bonn-København erklæringerne. Her det danske frimærke.

Grænseforeningen og Sydslesvigsk Forening sendte i efteråret 2005 sammen 20 lokalbestyrelsesmedlemmer på et fælles seminar på Askov Højskole, hvor de af kyndige eksperter blev inspireret til fornyet bestyrelsesarbejde: pressekontakt, medlemspleje, samarbejdsformer, venskabsforbindelser hen over grænsen var nogle af emnerne. Og så fik alle en hyggelig dag ud af det. (Foto: SPT)

netop et udvalg med navn Billedsamplingsudvalget. Det har i en halv snes år været under kyndig ledelse af formand for udvalget Harry Jensen sekunderet af Hanne Bay Lührssen og Tina Lange. De har plejet SSFs kunstbevilling og sørget for kunst til forsamlingshuse og institutioner. Deres frivillige indsats har sat spor bl.a. på Flensborghus. En stor tak for indsatsen. Nu er det tid til et nyt billedsamplingsudvalg, der får til opgave at støtte indkøb af dansk sydslesvigsk kunst, dog med en tilføjelse, at også dansk og nordisk kunst kan indgå i opkøbene. Det sidste skal bl.a. give vore forsamlingshuse en livline til Danmark og Norden. Men hovedformålet er fortsat at støtte sydslesvigiske danske kunstnere.

Eller som vi skriver i et udkast til det nye billedsamplingsudvalg:

Billedsamplingsudvalgets opgave er at støtte primært sydslesvigiske billedkunstnere gennem indkøb og udstillingsvirksomhed. Billedsamplingsudval-

get forestår registrering af SSFs billedsamling og kan tilbyde skiftende udstillinger i og uden for Sydslesvig. Derudover kan udvalget støtte formidling af dansk og nordisk billedkunst i Sydslesvig. Udvalget vælges for en femårig periode.

HUMANITÆRT UDVALG

SSFs humanitære arbejde er et vidtforenet netværk, der via ældreklubber og væresteder, men også foredrags- og udflugtsarrangementer giver tusinder af seniorer indhold og livskvalitet.

Læser man udvalgets beretning forstår man, at her ydes et frivilligt kvalitetsarbejde, der udvider SSFs profil til mere end kulturformidling; idet det sociale ansvar for og den menneskelige kontakt mellem mindretallets ældre er udvalgets hjerteanliggende. Udvalget forestår et gedigent ældreprogram, der langt overstiger de økonomiske ram-

mer foreningen kan tilbyde. Udvalget indsamler derfor selv væsentlige midler til arbejdet, hvor især legater og fonde i Danmark bidrager til udvalgets aktiviteter. Ikke uden grund tildelte SSF sidste år udvalgets formand Elva Thorup Nielsen foreningens guldnål, en velfortjent påskønnelse, der også omfatter udvalgets øvrige medlemmer. For Elva var landsmødet 2005 det sidste som formand for det humanitære udvalg.

SYDSLESVIG-PRISEN 2005

Den utrættelige indsats - hverdagslivet i foreningens og distriktets tjeneste - ydes af mange. Til dem har vi en særlig Sydslesvig-Pris, der uddeles efter indstilling fra amterne. Prisen tilfaldt i 2005 Gottorp amt, der har valgt at hædre Birte Lütt fra Slesvig-Frederiksberg.

I indstillingen fra amtet fremhæves, at Birte Lütt har et nært og loyal forhold til det danske arbejde. Foruden at være mangeårig kirketjener er Birte Lütt en bærende kraft i seniorarbejdet og har deltaget i bestyrelsesarbejdet for SSF. Birte Lütt er en uvurderlig støtte for det danske arbejde på Frederiksberg, der med Sydslesvig-Prisen takkes for en omfattende og betydningsfuld indsats for mindretallet.

EJENDOMSUDVALGET

Etableringen af et hverve- og et ejendomsudvalg er udsprunget af ønsket om et bredere beslutningsgrundlag for hovedstyrelse og forretningsudvalg. I begge udvalg er inddraget foreningsfolk med interesse for sagen. Ejendomsudvalget har stor betydning for evalueringen af vore forsamlingshuses

En dag i sensommeren 2005 fulgte fhv. ministerpræsident Heide Simonis og hendes fhv. mindretalskommitterede Renate Schnack en invitation fra Det Sydslesviske Samråd om en afskedsfrokost på Flensborghus - som tak for positiv indstilling til mindretalsspørgsmål og godt samarbejde. SSWs landdagsgruppe var inviteret med, og Danmarks generalkonsul i Flensborg også. Der blev holdt taler. Og der var lidt sentimentale øjeblikke. Fhv. landdagspræsident Heinz Werner Arens havde måttet melde afbud til afskeds-sammenkomsten. (Foto: SPT)

brug og renoveringsbehov. Begge faktorer er af stor betydning i fremtiden, hvor Skoleforeningen ønsker at overdrage vedligehold og driftsomkostninger til foreningerne, hvor bygningerne ikke mere tjener skoleforeningsformål. Prioriteringen i Skoleforeningen får konsekvenser for foreningslivet. Midlerne til fortsat drift og vedligehold bliver nu vort bord. En udfordring der vil fremgå af budgetlægningen de kommende år. I bedste fald kan det nye aftalegrundlag for benyttelsen af mindretallets bygninger føre til en samlet brugeransvarlighed evt. i en fælles bygningstjeneste.

SLESVIGHUS

Ejendomsudvalget har endnu ikke været inddraget i foreningens største bygningsmæssige udfordring: Slesvighus. Her har vi valgt at lade foreningerne i

Slesvig udarbejde et koncept for husets fremtid. Fra formanden for Gottorp amt fortælles om konstruktive arbejds møder.

Slesvighus-projektet må nødvendigvis også ses i sammenhæng med det kommende nye danske gymnasium i Slesvig. Vi ved, at gymnasiet fortrinsvis er et undervisningskoncept, men da Skoleforeningens bygninger også stilles til rådighed for foreningslivet, er tanken ikke fjern, om gymnasiebygget fjerner grundlaget for et Slesvighus. Jeg tror Slesvig både kan få glæde af en aula og sportsfaciliteter ved gymnasiet; men at Slesvighus som decideret forsamlingshus evt. med sekretariatsfunktionen tilknyttet huset fortsat er en vigtig sag for foreningerne i Slesvig. Helt bortset fra, at vi ikke har kunnet sælge huset, og derfor har en forpligtelse til at videreføre Slesvighus. Og så glemmer vi ikke Amtmandsgår-

De otte Grænseforeninger på Sjælland og Lolland-Falster har igennem nogle år markeret deres tilstedeværelse med et informations- og udstillingstelt på Roskilde Dyrskue, Nordeuropas største. Her deltager også repræsentanter for Sydslesvigsk Forening, medbringende det danske mindretals hoved-

organisationers udstillinger og informationsmateriale. På billedet bag de quiz'ende gæster ses Grænseforeningens generalsekretær Knud-Erik Therkelsen i samtale med Arne Lysager, primus motor i informationsfremstødet og formand for Roskilde-foreningen. (Foto: SPT)

Som et konkret resultat af topmødet på Sønderborg Slot den 29. marts udnævner forbundskansleren og statsministeren statssekretær Franz Tönies (t.h.) og folketingsmedlem Kim Andersen (V) (t.v.) som leder af den tyske hhv. den danske tværministerielle arbejdsgruppe, der har fået til opgave at

analysere, hvad der hindrer den fri bevægelighed hen over landegrænsen - både for pendlere og arbejdsmarkedet generelt. Efter en stor konference på Flensborghus i sommeren møder d'herrer pressen, med SSF/SdU-konsulent Simon Faber som translatør. (Foto: SPT)

den i Rendsborg eller mødestedet i Hørnum. Alle projekter har vægt, men kræver ekstraordinære midler.

ÅRSMØDEUDVALGET

Årsmøderne er mindretallets landsdækkende familiefest; og samtidig vennemøder med vore mange folkelige og politiske hjertevener i Danmark. Det er også en overvældende synlighed af mindretallet i Sydslesvig med symbolkraft, der rækker helt ind i flertalsbefolkningens bevidsthed. Årsmøderne har de seneste år udviklet sig mellem tradition og fornyelse, der genspejles i et utal af arrangementer og store deltagertal. Især friluftsmøderne har øget tilslutning og foregår som sande folkefester.

Tematiseringen af møderne er en styrke, idet møderne får et fælles indhold og en prægning, der løfter. Og så er årsmøderne med til at fastholde

Danmarks opmærksomhed. Vi er fortsat i den lykkelige situation, at vore årsmøder har det politiske Danmarks fulde opmærksomhed. Statsministeren, Folketingets formand, ministre og folketingsmedlemmer er vore gæster netop den dag, men også grænseforeninger, mindretalsvenner og de mange FDF-orkestre giver årsmøderne karakter af folkefester. At så landets ministerpræsident, borgmestre og lokale honoratiores bidrager til festen, giver kun årsmøderne ekstra perspektiv. Heller ikke i denne sammenhæng savner vi nordisk bevågenhed. Tak til venner og gæster fra vennelaget; og vort udvalg for veludført gerning.

TYSK HØFLIGHEDSFLAGNING

Under evalueringen af årsmøderne diskuterede man betimeligheden i at udvikle flagtraditionen, der omfatter de nordiske flag og til tider lokale faner.

SSFs og Grænsefor-
eningens
»folketings-
tur« i efterå-
ret 2004 hav-
de bl.a. et
besøg på
Nordatlan-
tens Brygge
med bl.a.
Grønlands
og Færøer-
nes
»ambas-
sader«
på Amager
på program-
met. Andre
fine pro-
grampunkter
var frokost

med Folketingets Præsidium, en forestilling på Det Kgl. Teater, et besøg hos EU-Kommissionen på Strøget, en aften i Sønderjyske Allgemene samt en reception hos Grænseforeningen. (Foto: SPT)

Spørgsmålet blev rejst, om tiden er inde til høflighedsflagning over for tyske gæster. Debatten blev perspektiveret af årsmødets fokusering på eventyrdigteren H.C. Andersen. Denne havde under en rejse i det nationalt splittede Slesvig opfordret til accept af forskelligheden og respekt for modparten. Hans mellemfolkelige utopi for grænselandet fremstod som en appel om at ville de andre uden at opgive sig selv - eller udtrykt med digterens egne ord:

Hver elsker sin farve på sted og tid.
Jeg alle disse kan lide.
Men mest har jeg lært fra
min barndomstid
At elske det røde og hvide

I hovedstyrelsen hældte man mest til digterens sidste verselinie, men opfordrede dog til lokale beslutninger vedr. byflag m.v.

På Danevirke Museum har vi løst flagproblematikken salomonisk, statsoverhoveder og regeringschefer hilses høfligt også fra flagstangen.

FORBINDELSESLINJERNE TIL DANMARK

SSFs bånd til Danmark er stærke og mangfoldige. Der er den varme og vedvarende forbindelse til Grænsefor-
eningen og der er den givtige og nød-
vendige dialog med Folketing og rege-
ring. Først og fremmest naturligvis
kontakten til Statens Seksmandsud-
valg, der vågent og kærligt og med ret-
tidigt omhu formidler Danmarks stats-
bevilling til mindretallet. Men også vor
fælles medarbejder, SdUs og SSFs
mand på »borgen« Simon Faber bidra-
ger afgørende til informationsudveks-
lingen mellem mindretallet og Folke-
tinget. I det hele taget er vi privilegeret,

Forbundsregeringens nye mindretalskommitterede Hans Peter Kemper kommer straks efter udnævnelsen på tiltrædelsesbesøg hos det danske mindretal. Her interviewes han af den tyske presse i hall'en på Flensborghus. (Foto: SPT)

når det gælder samhørighedsfølelsen mellem Danmark og Sydslesvig. Folketingets præsidium modtager os årligt til erfaringsudveksling, vi inviteres til nytårskur og er gæster, når grænselandet står på præsidiets dagsorden. Selv når Danmark kalder til fest ved åbningen af den nye opera, glemmes vi ikke - et storsind vi værdsætter.

MØDET MED UDENRIGSMINISTEREN

Senest har regeringens udenrigsminister Per Stig Møller modtaget en delegation fra Sydslesvig, der ønskede at orientere dels om vor aktuelle politiske situation, om vanskelighederne med landet Slesvig-Holstens opsættelse af den økonomiske ligestilling for vore skoler, og om mindretallets vilje til at bidrage til en fornuftig udnyttelse af grænselandets mange resurser i mindretalsspørgsmål. Vi påpegede nytten af at Flensborg-regionen huser både det europæiske mindretalsinstitut EC-MI, Nordisk Informationskontor, Græn-

seregionsforskningsinstituttet i Åbenrå, Nordfrisisk Institut i Bredsted samt tre aktive mindretal i regionen. Også en ny mindretalsorienteret uddannelse i samarbejde mellem Syddansk Universitet og Flensborg Universitet blev bragt på bane. At samle alle disse kompetencecentre til gavn for mindretalsproblematikken også i europæisk perspektiv hører til grænselandets styrker. Udenrigsministeren var lydhör, og forvissede os om, at grænselandet har prioritet ikke kun for det gode nabo-skab med Tyskland, men også når det gælder den europæiske scene.

BONN-KØBENHAVN ERKLÆRINGERNE OG GRÆNSELANDSVIRKELIGHEDEN

Jubelåret for Bonn-København erklæringernes 50-årige beståen har sat sit præg på grænselandet; ikke mindst fordi valget og regeringsdannelsen i Slesvig-Holsten udsatte erklæringerne for unødigt belastning. Vi oplevede en

Arbejds mødet i foråret 2005 med Samrådet og den dengang nye forbunds-mindretalskommitterede Hans Peter Kemper (t.h.) var ikke kun præget af store smil og hjertelighed men også af alvorlige tale og betænkelige miner: i m. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, t.v. generalkonsul Henrik Becker-Christensen. (Foto: SPT)

turbulent tid op til jubilæumsfestlighederne på Sønderborg Slot den 29. marts i år. Ikke mindst vort politiske parti SSW var udsat i denne periode.

Vort fælles mindretalspolitiske ligestillingsprojekt for børnehaver, skoler, ungdomsarbejdet, social- og biblioteksvæsen samt kulturarbejdet kom i denne periode til at svinge mellem berettiget håb for fremskridt for at ende i frustration over manglende klare hensigtserklæringer fra den nye sort-røde regeringskoalition i Kiel.

Skoleforeningens møjsommeligt forhandlede ligestillingsaftale er udsat til 2008 og en ansvarlig ordning for elevkørsel til vore skoler er end ikke programsat. Ovennævnte er en alvorlig tilsidesættelse af det danske mindretals berettigede krav som statsborgere og skatteydere i landet Slesvig-Holsten; og det belaster hele mindretallets økonomiske basis, idet manglende midler hos Skoleforeningen også kommer til at berøre basisarbejdet i mindretallet.

Når regeringen i Kiel svigter givne

løfter og samtidig øger ubalancen mellem de danske og tyske tilskud til mindretalsarbejdet i 50-året for Bonn-København erklæringerne, så er det et politisk signal, der ikke fremmer det ønskede fredelige samarbejde mellem flertal og mindretal endsige støtter den frugtbare dialog og givende symbiose, som vi har oparbejdet i det dansk-tyske grænseland. Hverken Sydslesvigsk Forening, de sydslesvigske organisationer eller vore venner i Danmark kan være tjent med disse politiske signaler. Ligestilling mellem flertal og mindretal er grundtenoren i vort arbejde. For at fastholde det gode naboskab bør vi kræve indsigt og vilje til løsningen af vore berettigede ligestillingskrav af regeringen i Kiel.

Når det er sagt, kan vi glæde os over et eksemplarisk sammenhold i mindretallet både når det gælder støtte og opbakning til SSWs politiske linje, men også til solidarisk rygdækning til Skoleforeningens berettigede krav om ligestilling.

Naturligvis var SSF også repræsenteret med en informationsbod på Samrådets store »folkefest på Danevirke« sidst i august 2005 i anledning af 50-året for Bonn-København erklæringerne. Her er det f.h. Bysekretariatets medarbejdere fra Flensborg - Viggo Petersen, Helga Dittrich og Birthe Hein - samt Pressetjenestens Jette Hanisch, der har taget over.
(Foto: SPT)

EN AFGÅET OG EN NYUDNÆVNT MINDRETALSRÅDGIVER

Første gang den manglende ligestilling kom på tale var, da mindretallet mødte ministerpræsidentens mindretalskommitterede Caroline Schwarz kort efter udnævnelsen. SSW tilsiger hende både kompetence og engagement i mindretalspolitiske spørgsmål. Samrådet har naturligvis budt Caroline Schwarz velkommen til det nødvendige og forhåbentligt frugtbare samarbejde omkring mindretalsspørgsmål i grænselandet. Ligestillingen er efter mit skøn den største udfordring for vor mindretalsrådgiver, der gerne vil være »sensor og seismograf« for mindretallene.

Her ønsker jeg at minde om og takke forgængereren Renate Schnacks for sit lydhøre, engagerede og resultatrige formidlingsarbejde til gavn for alle mindretal i regionen - et arbejde der forsonende også bidrog til skabelsen af det fremtidsorienterede DialogForumNorden, hvor flertal og mindretal

arbejder for fællesløsninger til gavn for grænselandet og det dansk-tyske samliv.

LANDDAGSPRÆSIDENTEN OG MINDRETALLET

Det bør i den sammenhæng fremhæves, at den nye landdagspræsident Martin Kayenburg klart og uforbeholdent fortsætter sin forgænger Heinz-Werner Arens' bestræbelser for et fortroligt og venskabeligt forhold til mindretallet. Både SSW og mindretallet som helhed har fået indtryk af et redeligt og ærligt samspil mellem landdagspræsidenten og mindretallet.

Således inddrog landdagspræsidenten aktivt mindretallet i Kiel-parlamentets markering af Bonn-København erklæringerne. Ligeledes besøgte han tidligt i sin embedsperiode mindretallet, hvor han - som også i Kiel - bedyrede mindretallets politiske repræsentanter den fulde suverænitet; og desuden beklagede de fredsforstyrrende udskjelser i kølvandet på regeringsforhand-

En dag sidst i juli 2005 var 160 unge fra 40 staters mindretals- og flertalsbefolkning samlet til Culturres in Dialogue-konference på Flensborghus sammen med bl.a. tidl. udenrigsminister Niels Helveg Petersen. De havde haft knap to uger sammen på Jaruplund Højskole, Nachschule Tingleff og Højskolen Østersøen og udarbejdede bl.a. en resolution. Bag projektet stod Grænseforeningen, SSF og Bund Deutscher Nordschleswiger. (Foto: SPT)

lingerne. Der er således konsensus omkring mindretalsopmærksomheden i landdagen i Kiel.

FESTLIGHEDERNE PÅ SØNDERBORG SLOT

At denne dialog er ønskelig og også gavnlig, når det gælder det dansk-tyske naboskab, altså forholdet mellem Danmark og Tyskland, som grænselandets mindretal bidrager aktivt til - blev understreget og fremhævet ved festlighederne på Sønderborg Slot den 29. marts i anledning af Bonn-København erklæringernes 50-års jubilæum og ved folkefesten og håndboldlandskampen i Campushalle i Flensborg samme aften.

Både det tyske og danske mindretal var naturlige medaktører ved højtidel-

igheden. For det danske mindretal var det af betydning, at den danske statsminister fortsat tilsagde os dansk støtte; og også forbundskansleren gentog, at de løfter, han have givet mindretallene ved et tidligere møde i Husum, fortsat stod til troende. For os betyder det fastskrevet kulturel støtte frem til 2008 (til sikring af Sporskifte-projektet) og etableringen af en formel repræsentation for de fire mindretal i Tyskland i Berlin. Allerede få måneder efter Sønderborg-talen, indfrieede forbundskansleren sit løfte. Til stor hjælp i denne proces var forbundsregeringens mindretalsbefuldmægtigede, forbunds-dagsmedlem Hans-Peter Kemper.

I kølvandet på forårsfestlighederne på Sønderborg Slot fulgte konferencer, folkefester og et visionært ungdoms-

5 Duborg-elever, der har fundet sammen i den dygtige vokalgruppe »Kvindteten«, gav flere musikalske indslag på gangen ud for det danske mindretals udstillings- og informationslokale på Christiansborg ved Kulturnatten 2004. Det gav ud over en dejlig musikoplevelse også mange interesserede besøgende inde i lokalet. Også ved Kulturnatten 2005 i oktober deltog det danske mindretal. (Foto: SPT)

projekt Cultures in Dialogue, som SSF og SdU sammen med Grænseforeringen engagerede sig i. 160 unge fra flertals- og mindretalsbefolkninger i 40 europæiske regioner mødtes til sommerhøjskole i grænselandet for at sætte fokus på mindretalsvilkår i Europa. Et tysk, frisisk og dansk fællesprojekt, der satte dagsorden for en bredere forståelse af samspillet mellem flertal og mindretal. Et samspil, der kun lykkes, hvis vi mødes ligeværdigt og i øjenhøjde og med den nødvendige ligestilling som brændstof.

MINDRETALSSAMARBEJDET I TYSKLAND

Energisk og resultatorienteret sikrede Hans-Peter Kemper sammen med em-

bedsværket Tysklands fire mindretal: Friserne, sinti og roma, sorberne og de danske sydslesvigere en mindretalssekretær og et kontor ved indenrigsministeriet. De fire mindretal kunne selv vælge sekretæren og fandt friseren Thede Boysen som et oplagt valg. Kontoret fungerer, og vi arbejder for, at forbundet de kommende år engagerer sig mere i sine mindretalsforpligtelser; sidst, men ikke mindst i sikringen af faste tilskud, der ligestiller os med andre tyske borgere.

Arbejdet i mindretalsrådet, der for tiden ledes af SSFs formand, er et fælles anliggende for SSW og SSF. Her har vi et fortroligt samarbejde med SSWs nye formand, der hermed ønskes hjerteligt tillykke med formandskabet. Og en tak til Gerda Eichhorn og landdags-

gruppen for et målrettet samarbejde for optimale forhold for vort mindretal.

Det gælder også arbejdet i kontaktudvalget under indenrigsministeriet og samarbejdet omkring evalueringerne af konventioner og charter, der forpligter forbundsrepublikken i forhold til sine mindretal. Her er det overordnet fortsat SSW og SSF, der varetager mindretallets interesser. Til kontaktudvalget sender SSF i den kommende periode formanden og 2. næstformand.

DET SAMARBEJDEDE SYDSLESVIG

Siden sidste landsmøde har vi genforhandlet samarbejdsaftalen mellem de sydslesvigske foreninger og organisationer. Først på året enedes man om et kompromisforslag for det fremtidige

samarbejde, der fremhæver det folkevalgte element i formandskabet uden at udelukke de ikke medlemsbårne organisationer. Formandskabet går fremover på skift mellem de medlemsbårne foreninger og aftalegrundlaget for samarbejdet tilpasses samrådsfunktionen, der fortsat kun er rådgivende og uden overordnet kompetence. Mindretalsrepræsentationen følger foreningernes ansvarsområder.

FÆLLES INDKØBS- OG EJENDOMSTJENESTE

Samrådet har i øvrigt besluttet at nedsætte et embedsmandsudvalg, der skal udarbejde et beslutningsgrundlag for en fælles indkøbstjeneste og undersøge muligheden for en fælles ejendoms-

SSFs medarbejdere har nok at rive i til daglig. Derfor slår de rigtig gækken løs, når de river en sommerdag ud af kalenderen og tager på personaleudflugt, som også bl.a. SSWs, Fælleslandboforeningens og Nordisk Informationskontors medarbejdere inviteres med på. I år var Lyksborg målet - med aktivt besøg i stenalderlandsbyen ved Lyksborg Danske Skole og en munter middelalder-aften i kælderen på Lyksborg Slot, fint tilrettelagt af Dansk Generalsekretariats medarbejdere i Centralkartoteket og IT-afdelingen. Billedet er taget foran slottets hovedindgang. (Foto: G. Thomsen)

SSFs højeste myndighed er Landsmødet. Her nogle delegerede i den propfyldte sal på Husumhus i november 2004. (Foto: SPT)

tjeneste. Fællesindkøb af både materialer, forsikringer og tjenesteydelser er under etablering; en fælles ejendoms-tjeneste er endnu ikke vurderet.

TRIMNING AF MINDRETALLET

Ifølge enkelte årsmødetalere - herunder medlemmer af Seksmandsudvalget - kan dette kun være et første skridt på vejen til en trimning af mindretallets organisationsstruktur. Fremover skal vi kunne dokumentere vore behov og især fremlægge en fornuftig sammenhæng mellem målsætninger og forbrug af midler. Samme dokumentation kræves i øvrigt også for vore tyske statsborgerlige tilskud. Det udfordrer naturligvis det autonome organisations-Sydslesvig, og spørgsmålet stiller sig: er vi parat til at ophæve de

snævre organisationsterritorier? Kan vi finde frem til nye samarbejdsstrukturer, der kan sikre mindretallets beståen? Og kan vi finde en medlemsidentifikation - et fælles borgerbrev - der giver et sandfærdigt billede af mindretallets substans?

Et er givet. Vi kommer ikke uden om at beskæftige os med organisations- og ledelsesstrukturer. Bananvognenes sololøb er fortid - lad os finde balancen mellem folkeligt engagement og fornuftig institutionsdrift i mindretallet.

MED I MINDRETALLET

Det fælles medlemskort til mindretallet er fortsat en aktie i utopia. Selv lagde vi for ved landsmødet at foreslå uændret medlemskontingent, dog med en overvejelse, der skal sikre socialt svage

et nedslag i betalingen. Endvidere lagdes der op til en differentieret kontingentbetaling. Ligeledes er kontingentfrigørelse for unge under uddannelse på tale; det sidste sikrer de uddannelsessøgende kontakt til mindretallet, idet de så får Flensborg Avis med vore medlemssider KONTAKT hver torsdag.

Vor fremtid som dansk mindretal er i høj grad afhængig af, at brugerne af vore institutioner vælger hele pakken, d.v.s. tager mindretalsvalget alvorligt og tager del i det danske kulturliv. Det er derfor glædeligt, at Skoleforeningen sammen med vort hverveudvalg har sat FOKUS på SSF som nødvendigt kulturgrundlag for et helhjertet mindretalsengagement. Michael Oetzmann, Jon Hardon Hansen og Per Gildberg har sat præcise ord og forventninger til forældregenerationens tilhørsforhold i mindretallet.

Vor forpligtelse som kulturforening er det så at tilbyde kulturelle samværs- og oplevelsestilbud, der tiltaler forældregenerationen. Men ærligt talt. Hvis forældre, der får et gedigent børnehaven- og skoletilbud til deres børn - ikke kan finde 20 euro om året for at leve med i det danske kulturliv - eller ikke ønsker at få del i vor foreningsdanskhed - så kan valget for børnene ikke bære. Vort mindretalsliv i Sydslesvig er et livstidsprojekt. Og projektet vil bl.a. blive bedømt på, om der er nok, der slutter op om mindretalslivet også i vore foreninger.

SINDELAGSVILJE MOD SINDELAGSKONTROL

Alene af den grund bliver det mere og mere nødvendigt fremover at drøfte samarbejdsstrukturer og målsætninger for vort danske arbejde i Sydslesvig. Også set ud fra signalerne fra tysk politisk hold i Slesvig-Holsten, hvor bl.a. mindretalskommitterede Carline Schwarz har udtalt til Der Nordschleswiger, at Landesrechnungshof mener, at Skoleforeningen ikke har finansielle problemer og dermed ikke har behov

for en positiv justering henimod økonomisk ligestilling.

Værre er det, at der er en tendens til, at man udefra misbruger mindretallets legitime ret til at drøfte problemstillinger og forsøger at udgrænse eller dele mindretallet op i forskellige kategorier for tilknytning til det danske. Det er selvfølgelig uacceptabelt, idet det strider klart imod Bonn-København erklæringernes præcisering af, at offentlige myndigheder ikke må gå ind og foretage sindelagskontrol. Men internt i mindretallet er det indlysende vigtigt, at vi drøfter sammenhængskraften i vort danske arbejde og opstiller nogle fremtidsscenerier, der øger mindretalsbevidstheden.

TAK FOR ET RIGT ARBEJDSÅR

Derfor har formandens beretning især sat fokus på medlemstal og foreningsfornyelse. Her arbejdes der engageret og fremadrettet både lokalt og regionalt. Det er en stor tilfredsstillelse at høre om de mange lokale ildsjæle i SSF, der dyrker samarbejdet i det lokale foreningsliv og finder nye opmærksomhedsinitiativer: en boggave til skoleklasser, lineal og pencil til skolebegyndere, en vandflaske med SSF-logo eller kagesalg, der giver overskud til en gang børnedisco. Og samtidig bruger flere og flere lokalsamfund et fælles foreningsblad som kontakthoved til medlemmerne. Det sidste suppleres flere steder med åbne cafémiljøer, der indbyder til medlemskab og engagement i vor verden.

Jeg kan med overbevisning fastslå, at vi er en levende kulturforening, der bygger på utroligt mange folkevalgtes frivillige indsats for en dansk mindretalshverdag.

Derfor en stor tak til medlemmer, folkevalgte og ansatte for et rigt arbejdsår. Og en hjertelig tak til foreningens mange venner i Danmark og Sydslesvig foruden samarbejdspartnere i republikken.

Folkefesten på Danevirke i billeder

Blandt deltagerne i folkefesten den 20. august sås også formanden for Seksmandsudvalget Kim Andersen med familie og landråd Jörg Dietrich Kamischke, her ved åbningen. (Foto: SPT)

Danevirke Museum i hverdagsdragt - med det nye indgangsparti af glas, dannebrog og ravneflaget. (Foto: SPT)

Publikum nød tørvejret og det fine program, der var stablet på benene af Samrådet ved folkefesten på Danevirke i anledning af 50-året for Bonn-København erklæringerne i august. (Foto: SPT)

Tante Andante Band var kommet den lange vej fra nord for at inddrage »små og store børn« i deres hal-fan-rasmussenske univers ved folkefesten på Danevirke. (Foto: SPT)

Hejmdal Blæseorkester gav som altid en fin koncert ved åbningen af folkefesten på Danevirke - suppleret med en purk med truthorn, der dog var i hvilestilling, da billedet blev taget. (Foto: SPT)

At vikingerne ikke kun var krigeriske men også dygtige håndværkere og kunstnere, kunne man overbevise sig om på vikingemarkedet på folkefesten på Danevirke i august 2005. Vikingernes efterfølgere boede her hele weekenden og viste deres kunnen, også når det gjaldt ølbrygningen. (Foto: SPT)

Selv om der var fryd og gammen hele dagen ved folkefesten på Danevirke, kunne man godt være uheldig ind imellem. Her er det museumsmedarbejder Kirsten Matzen, der lægger foden med den forstuvede ankel op på disken for at dulme smerterne. Men hun tog uheldet med et smil, fortsatte med at give oplysninger om stedet og sælge is, selv om den nedkølede ankel gjorde ondt. (Foto: SPT)

Vi har brug for at opleve dansk kultur

Af udvalgsformand Karin Goos

Formanden for SSFs Kulturudvalg Erik Johansen starter sin beretning her i årbogen med at fortælle om sit udvalgs nye navn. Vi har ikke fået nyt navn, vi hedder stadig Teater- og Koncertudvalget. Til gengæld har udvalget fået ny formand, mig, og det er sandelig en alvorlig sag at følge efter Jørgen Peter Hansen, kan jeg berette om.

Med oprejst pande tog jeg afsted til de første møder, udvalgets formand nu engang skal deltage i, og jeg blev samtlige steder mødt med bemærkninger som »det bliver nu svært at gå i hans fodspor«, »det er da en tung arv at løfte«, »det er sandelig ikke let at være hans efterfølger«, osv.

Første tanke var: shit, bare det her går godt, men næste tanke var: fantastisk, sikken en ambasadør Sydslesvig har haft i disse bestyrelser i Danmark, og sikken en fornøjelse at få lov at blive hans efterfølger. (Tak, Jørgen Peter.)

Således ydmyg men alligevel styrket var det bare om at gå i gang med arbejdet i udvalget, og nu skal jeg aflægge min første beretning som udvalgsformand.

UDVALGET

Først vil jeg lige friske læsernes hukommelse op med hensyn til, hvem Teater- og Koncertudvalget består af. Vi er Rejner Bogdan, Anders Schaltz Andersen, Lene Lass, Aase Pejtersen samt undertegnede. Desuden er følgende amtsrepræsentanter knyttet til udvalget: Karin Becker, Inge Jüch, Ulf Balbiersky, Inge Bennør, Henry Bohm, Stine Rauch og Grete Kreutzer.

Amtsrepræsentanterne er en vigtig del i forbindelsesleddet ud til de for-

skellige amter. Vi har brug for al den kontakt, vi kan få, både til distrikter, bestyrelser og medlemmer for at kunne tilgodese de ønsker, der måtte være.

HVAD LAVER VI?

Udvalgets overordnede opgave er hovedsageligt at formidle dansk teater og klassisk musik til det danske mindretal i Sydslesvig.

Dansk kultur er hele grundlaget for vort danske mindretalsarbejde, og sammen med Kulturudvalget har vi påtaget os at præsentere et så bredt og alsidigt kulturelt tilbudskatalog til hele Sydslesvig.

Så kan man så undrende spørge, hvorfor i alverden vi tror, vi er kvalificerede til den opgave?

Jamen ud over at vi i udvalget alle er mere eller mindre teater- eller musiktossede, så findes der et utal af muligheder i Danmark for at dygtiggøre sig på seminarer, kurser, konferencer og festivaler, og vi deltager fra udvalget så ofte som muligt. Der henter vi vor viden og inspiration, og der knytter vi de kontakter, der er så vigtige for vort arbejde.

DELTAGET I...

I den sæson, jeg beretter om, har udvalget eller enkelte personer fra udvalget deltaget i Børneteaterfestival i Horsens i september 04, Teaterseminar i Silkeborg i november 04, Dansemesse i København i januar i år, kursus om »Kreative Alliancer med Erhvervslivet« i Odense i marts arrangeret af De Danske Teaterforeninger, og ligeledes i marts kursus på Møllen i Haderslev med emnet: »Godt teater for børn og unge - hvordan vælger man den rigtige

*Flensborg
Teater,
danske
turnéteatres
og
Sydslesvigsk
Forenings
foretrukne
spillested
i Flensborg-
området.
(Foto: SPT)*

forestilling«, arrangeret af Sønderjyllands Amt. Som det sidste deltog vi i Børneteaterfestivalen i Ringsted i april. Temmelig meget, ja, men ca. det samme som året før og året før igen.

AFVIGTE SÆSON

Hvad er det så for en sæson, vi kan se tilbage på rent indholdsmæssigt?

Hvilke store kunstneriske oplevelser havde vi?

Var der evt. »flops« imellem, og hvilke tørre tal kan vi hæfte på?

Vi lagde ud med en pragtfuld forsamlingshus-forestilling i Store Vi med den herlige titel »-og så lige midt på en polsk landevej«.

En forestilling om danskere på godt og ondt, meget humoristisk og velspillet. En rigtig perle. Men dagen var ikke velegnet - 30 grader i skyggen og forkert tidsangivelse op til flere gange i avisen. Der kom ca. 30 tilskuere.

Sæsonen fortsatte i Slesvig med »Klokkeren fra Notre Dame«. Forestillingen var god og heldigvis velbesøgt.

Rent kulisse-mæssigt var det nok noget af det tungeste i mands minde her i Sydslesvig. Der var knap 400 tilskuere i Slesvig Teater den aften og en rigtig god stemning. For en ordens skyld skal det siges, at de fleste kom fra Flensborg, da vi havde tilbudt den som til-lægsforestilling til abonnementet dér.

Så kom sæsonens flop. I Flensborg glædede vi os til at tage hul på sæsonen med Det Kongelige Teaters forestilling »To kvinder«, og så blev den aflyst. Sygdom var grunden, og det var umuligt at finde en erstatningsdato, der kunne passe ind i rammerne. Altså måtte vi refundere de solgte billetter og sluge kamelen.

I Husum kunne man glæde sig over forestillingen »Elling« fra Svalegangen. Her benyttede man lejligheden til at indvi den nyistandsatte scene med indbudte gæster og en forfriskning før forestillingen.

Opførelsen var fremragende, ja endog særdeles velspillet for et publikum på 108 personer.

EN RIGTIG GOD OPLEVELSE

I samarbejde med SSFs Humanitære Udvalg opførtes monologen »At rejse er at leve« i Flensborghus for 89 tilskuere, der havde en rigtig god oplevelse.

I Harreslev havde man ønsket at få besøg af Holbæk Egnsteater med »Kafesalon kun for kvinder«. Og det var vitterligt kun for kvinder. 160 af kvindeskønnet mødte op og fik en sjov og anderledes aften.

Og så skal jeg love for, at vi fik et brag af en forestilling i Flensborg. Flemming Jensen og Det Danske Teater kom forbi med »Spinddoctor«, og det var en stor oplevelse fra først til sidst. Ren skandalepolitik og manipulation på groveste vis serveret med komik og humor. Egentlig troede en hel del af os, at sådan et politisk cirkus måtte ligge langt fra virkeligheden, men vi blev belært om andet senere hen her i landsdelen - bare uden den humoristiske del. 355 publikummer så forestillingen

Flensborg havde, som der er tradition for, to operaer på programmet.

Den første blev opført af Den Jyske Opera i Idrætshallen, hvor vi som publikum ud over kulturen også nyder de nye kantinefaciliteter. De havde operan »Falstaff« med, og det blev en rigtig flot aften for ca. 300 tilskuere.

Inden Flensborg sæson sluttede med Den Ny Operas opførelse af »Figaros Bryllup« i en skøn opførelse på byens teater set og hørt af 345 mennesker, skulle vi først nyde Schaufuss-Balletten med forestillingen »Kærlighedens Sprog« i et udsolgt teater og en pragtfuld forestilling.

Vi skulle igennem en lidt »tung« forestilling fra Det Danske Teater med den passende titel »Vild, varm og overvægtig«. Egentlig mest det sidste - spillet for 238 personer. Desværre ikke den helt store oplevelse.

Hvorimod Det Danske Teater med »Regnormens Liv« havde alt det, der hører til godt teater: Den gode fortæl-

ling, de store skuespillere og en spændende scenografi. Flot aften for de 357 fremmødte.

Slesvig og Husum havde komedier grænsende til farcer på det videre program.

Mongo Park med »Trolde kan tæmmes« fik et meget beskedent antal publikummer til at more sig, så det lød, som var vi flere hundrede, og Privat Teatret viste »En diplomatisk affære« for et lige så beskedent antal tilskuere. Det Danske Teater opførte »En Folkefjende«, og det gjode de så fremragende, at skuespilleren Nis Bang Mikelsen senere blev indstillet til en »Reumert« for sin rolle i forestillingen.

Komedien »Hjælp vi er på vej« sluttede på festlig vis sæsonen for 97 fremmødte i Slesvig, og i Husum sluttede ballet med Nyt Dansk Danseteater og deres helt facinerende forestilling »Blow up«. Efter gode råd fra producenten nåede vi til alt held at sælge forestillingen som en familieforestilling med start kl. 19 i stedet for kl. 20, og rigtig mange familier kom, så og mere de sig. I alt 136 personer.

HCA

H.C. Andersen har præget hele det kulturelle liv i Danmark i dette år for hans 200 års fødselsdag og således også mange af vore forestillinger og koncerter, for ikke at tale om Årsmødet.

Familieforestillingen var ingen undtagelse. »Fyrtøjet« blev spillet i Læk for en meget begejstret tilskuerskare på 300 der bl.a. så, at heksen kan besejres, og at en simpel soldat kan blive konge til sidst. Se det var et rigtigt eventyr.

STATISTIK OG SPILLESTEDER

Regnet om til statistik for hver af de omtalte spillesteder, giver det ved et samlet tilskuertal på 3.798: 191 tilskuere i Slesvig, 108 i Husum og 335 i Flensborg, pr. forestilling.

Et godt spillested og et flot, stort teater, men tit med for få publikum'er, når danske turnéteatre efter invitation fra Sydslesvigsk Forening gæster fjordbyen: Slesvig Teater. (Foto: SPT)

Tallene viser en pæn stigning i Flensborg i forhold til sidste sæson, men desværre en mindre tilbagegang både i Slesvig og Husum.

Vi må dermed erkende, at stadig især ét spillested giver anledning til store hjertesuk og ønske om forandring.

Slesvig Teater er en vidunderlig gammel bygning med dejlige faciliteter, men det er ikke ligefrem stimulerende hverken for teatertruppen eller tilskuerne, når man som publikum helt drukner i den store sal og sidder og føler sig så alene.

Fra udvalgets side er vi opmærksomme på problemet og holder øje med udviklingen.

SØNDERJYLLANDS SYMFONIORKESTER

Orkestret er ét af de steder, hvor jeg er gledet ind i bestyrelsen som SSFs repræsentant, og det er en fornøjelse at opleve, med hvilken iver og entusiasme man dér tager hånd om arbejdet. Trods trange tider økonomisk set er der

et gåpåmod og en idérigdom fra orkestrets side for at komme ud at spille og for at gøre det så godt som muligt.

Her i Sydslesvig har vi oplevet nogle forrygende koncerter både i Flensborg i Tyske Hus og ikke mindst ude i landsdelen på vore mindre spillesteder.

Hver enkelt koncert er et højdepunkt i sig selv, dog er der en helt speciel og dejlig stemning ude omkring, hvad enten det er i Nibøl Kirke, i Tønning, i Husum, i Rendsborg, i Slesvig eller i Egernførde, og her vil jeg gerne rette en stor tak til alle amtskonsulenterne for den store indsats, de yder for at gøre arrangementerne så attraktive, som de faktisk er, både med hyggelig stemning og fyldte sale.

TYSKE HUS I FLENSBORG

Desværre må jeg indrømme, at det er meget svært at få Tyske Hus i Flensborg til at virke hyggelig. Man træder ind i et uhyggeligt stort hus med 1.400 tilskuerpladser, godt nok med en fantastisk akustik men med et publikumstal på ca. 300 (hvis det er helt vildt

400) pr. koncert, som selvfølgelig ikke fylder meget i den store sal. Hvor kunne vi dog ønske at opleve det samme menneskemylder til vore almindelige koncerter, som det vi havde til familiekoncerten, der som de foregående år igen var en stor succes, umiddelbart før sommerferien.

Nu skal jeg så passe på, at jeg ikke får det til at lyde, som om der er krise i tilskuertallet, det er der bestemt ikke.

Sammenligner vi os med de koncerter, der ellers finder sted også nord for grænsen, ligger vi et sted midt imellem m.h.t. antal publikummer. Det er nærmest det omvendte problem, at Tyske Hus er for stort, der plager os.

Men da stedet er uovertruffet, hvad angår den musikalske oplevelse netop p.g.a. den fremragende akustik, vil vi selvfølgelig fortsat afholde vore koncerter dér og så arbejde på at øge tilskuertallet.

HVORDAN FÅ FLERE TIL KONCERTERNE?

Vi har fået adskillige grå hår i udvalget over at spekulere på løsninger, der kan lokke flere ind til vore koncerter, for vi ved jo, at vi har en rigtig god vare at byde på, og synes, det er synd for alle dem, der går glip af disse oplevelser.

Som noget nyt er der blevet ansat en PR/BogU/og fundraising-medarbejder ved orkesteret, som vi har hilst på flere gange her i Sydslesvig. Som titlen siger, er én af hans opgaver at varetage arbejdet med pressen, og da jeg ved, at han vil forsøge at skabe kontakt til den lokale tyske presse med henblik på bedre forhåndstaler og anmeldelser - noget vi har haft svært ved at opnå - er det udvalgets håb, at det måske resulterer i flere tilskuere.

I den forbindelse synes jeg, det er på sin plads at fremhæve vor egen presse, Flensborg Avis. Alle vore teater- og koncerttilbud får formentlig på bedste vis og bliver efterfølgende anmeldt udførligt.

Det samme gælder vore børneteaterforestillinger. Tak for det, kulturreaktion!

KONCERTERNE

Af koncerter havde vi i den forløbne sæson: Fem i Flensborg og hver én i Tønning, Husum, Egernførde, Nibøl og Slesvig. I alt 10 symfoniske koncerter med tilsammen 2.026 tilskuere.

I samarbejde med Dansk Skoleforening og skolerne ude omkring blev der spillet 10 gruppekoncerter efterfulgt af to fælleskoncerter i idrætshallen for så at munde ud i den før omtalte store familiekoncert i Tyske Hus. Små og store børn, forældre og bedsteforældre, fra nær og fjern strømmer de til for at opleve koncertaftenen, og det er virkelig noget, der giver gåsehud, når salen koger af begejstring.

BØRNETEATER

Ordet børneteater faldt for et øjeblik siden. Og netop med vore tilbud om børneteater vil jeg fortsætte min beretning.

Egentlig er børneteater et af de områder, vi fra udvalgets side lægger særlig megen vægt på, og hvor vi forsøger at nå ud til alle børn med én forestilling hvert år, men forskellige uheldige omstændigheder har gjort, at vi sidste sæson ikke har spillet helt så mange forestillinger, som vi plejer at gøre.

Nogle af de bestilte forestillinger blev på grund af venteliste skubbet til efteråret 2005, og da vi i den foregående sæson nåede at spille over gennemsnittet for flere af aldersgrupperne, opstod dette deficit på børneteater i sæson 04/05.

Men bare rolig, der er masser af rigtig godt børneteater på vej til Sydslesvig.

Og det var trods alt 1.550 børn, der kunne glæde sig over en forestilling i sidste sæson.

Den danske teater- og koncertsæson 2005/2006 i Sydslesvig indledtes med succes-musical'en »Blodbrødre« i Flensborg. (Plakat: Det Danske Teater)

KVALITETEN I TOP

At kvaliteten er helt i top på de forestillinger, vi viser i Sydslesvig, skal der ikke herske tvivl om. Netop de forestillinger, vi vælger, er ofte nogle af dem, der belønnes med priser og udmærkelser, og det var da også tilfældet i denne sæson, hvor Ole Sørensen fra Møllen blev belønnet med Skuespillerforbundets pris for sin meget flotte præstation i forestillingen »Richard III«. Den blev spillet på Flensborghus som elevforestilling for et engageret publikum på 180 elever den ene dag og som forsamlingshusteater den næste dag. Gæt, hvor mange der kom til et så fremragende tilbud? 12 såmænd! Men trods den tomme sal fik vi en så intens og storslået oplevelse, at vi helt glemte tid, sted og tomme stole.

- Se det er teater, når det er bedst.

Jeg må ikke glemme at nævne, at alle disse børneteaterforestillinger finder sted i tæt samarbejde med skoleforeningen og skolerne ude i landsdelen, hvad angår det rent praktiske arbejde. Også dér er vi tak skyldig for støtte og fleksibilitet.

ANDRE KULTURELLE TILTAG

Udover at udvalget har ansvaret for at planlægge og gennemføre teater- og koncertsæsonen i Sydslesvig, er der flere andre kulturelle tiltag, vi er en del af.

Vi deltager igen i planlægningen af en grænseoverskridende børneteaterfestival. Det er den 3. af sin slags, og den skal finde sted først i februar 2006. Her har vi fra udvalget og SSFs side været med til at præge planlægningen og festivaludvalgets arbejde væsentligt. Planen er at inddrage Flensborghus og de fine faciliteter, vi har dér, både som spillested, festivalcafé og mødested for de deltagende grupper. Alt sammen noget, der kan være med til at gøre SSF synlig for endnu flere.

Finansieringen af den lidt reducerede festival i forhold til planen er sikret ud fra de tilskud, vi indtil nu har modtaget, men desværre er der lige nu en så ulige fordeling i de midler, vi har fået fra landene, at resultatet kan blive, at vi må holde det meste af festivalen i Danmark, der indtil nu er langt den største bidragyder. Afslaget fra »Kul-

turstiftung des Bundes« var en stor skuffelse for os, men vi opgiver ikke håbet og søger ved landet Slesvig-Holsten. Festivalen bliver til i et samarbejde mellem Teatret Møllen, Haderslev, Pilkentafel, Flensborg, »Bund Deutscher Nordschleswiger«, Sydslesvigsk Forening og kulturformidlere fra Flensborg by og Haderslev by. Et forsøg på at få »Landestheater« med i samarbejdet mislykkedes på grund af den fastlagte dato. Det var umuligt for teatret at frigøre ressourcer på det tidspunkt, ellers ville de meget gerne være med.

NYT SAMARBEJDE

De første spæde skridt i retning af et nyt samarbejde hen over grænsen er taget. Sønderjysk Teaterforening og SSFs Teater- og Koncertudvalg er for tiden i dialog om et muligt projekt, som evt. skal finde sted i sommeren 2007. Et projekt, der også vil være med til at sætte focus på SSF. Jeg håber at kunne berette positivt derfra senere.

DANMARKS TEATERFORENINGER

I april deltog jeg i Danmarks Teaterforeningers generalforsamling, der fandt sted i Det Ny Operahus i København. Det var en stor oplevelse at være med på rundvisning i huset, opleve prøver på en Wagner-opera på den store scene og få fortalt historier og anekdoter fra byggeforløbet.

Generalforsamlingen bød på valg til formandsposten. Ole Honoré havde valgt at sige nej tak til at fortsætte som formand og i stedet blev Henrik Flygare fra Aabenraa valgt. Et godt valg må vi sige, idet den ny formand lige som sin forgænger har et indgående kendskab til Sydslesvig.

Vi er derfor ret sikre på, at den gode kontakt til organisationen Danmarks Teaterforeninger fortsætter fremover.

På initiativ af deltagerne i generalforsamlingen forhandles der med Det Kongelige Teater om at tilbyde teater-

foreningerne og dermed også Sydslesvig 14 dages forkøbsret til to udvalgte forestillinger i Det Kongelige Teaters repertoire hvert år. Skulle det vise sig, at der bliver mulighed for at komme til en forestilling i Det Ny Operahus vil vi fra Teater- og Koncertudvalget selvfølgelig også tilbyde vore abonnenter en tur til hovedstaden til det nye hus.

DET DANSKE TEATER

SSF har (endnu) et sæde i Det Danske Teaters bestyrelse. Endnu siger jeg, fordi fremtidens kommunesammenlægninger og teaterlovsændringer i Danmark kan gå ind og ændre ved det forhold.

Som formand er jeg den fra udvalget, der varetager det job, og indtil nu har jeg deltaget i ét bestyrelsesmøde. Formanden for bestyrelsen er folketingsmedlem Flemming Damgaard Larsen, som ligeledes er en god bekendt af Sydslesvig. Han deltager hvert år i Årsmøderne, og vi havde den glæde, at han i år overbragte sin hilsen i mit hjemdistrikt Store Vi. Igen en værdifuld kontakt hen over grænsen.

BRUG FOR AT OPLEVE DANSK KULTUR

Det ligger mig stærkt på sinde at fremhæve, at selv om der bruges mange penge på kulturoplevelser i Sydslesvig, er vi ikke i tvivl om berettigelsen. Vi har brug for at opleve den danske kultur her i landsdelen, for at berige os igennem den og for at opleve de samme ting, som man oplever nord for grænsen. Det er vigtigt for vort mindretal, at vi ikke stivner i vor kultur og lever på minderne, men hele tiden udvikler os, helst i takt med udviklingen i Danmark, og følger med.

Tydeligere markering af udvalgets opgave

Af udvalgsformand Erik Johansen

VELBESØGTE JAZZKONCERTER

På landsmødet 2004 ændredes udvalgets navn fra Foretagsudvalget til Kulturudvalget og markerer nu tydeligere end før, hvad der er udvalgets opgave, nemlig at styrke, fremme og udvide kendskabet til dansk og nordisk kultur blandt SSFs medlemmer.

Foruden denne hovedopgave benytter vi gerne enhver lejlighed til også at informere hhv. øge udenforståendes kendskab til og forståelse for det danske mindretals kulturelle arbejde i Sydslesvig.

Et eksempel er udvalgets egne, velbesøgte jazzkoncertrækker på Flensborghus. Her kommer ikke blot mange af vore egne medlemmer, men også liebhavere fra den tyske flertalsbefolkning såvel som entusiaster nord for grænsen. Men der, hvor jeg egentlig vil hen, er det samvær, som udvalget ofte har med musikerne før og/ eller efter koncerterne. De fleste er meget videbegærlige og bagefter behørigt imponerede over det omfattende tilbud til medlemmerne samt det ansvarsfulde arbejde udvalget har påtaget sig.

Fra åbningen af Minority Filmfestivalen på Flensborghus få dage før den 2. European Minority Marathon i begyndelsen af september i Flensborg, hvortil SSF og Bund deutscher Nordschleswiger levere

rede et kulturprogram i form af en mindretals-filmfestival: SSFs 1. næstformand Jon Hardon Hansen t.v., formanden for det tyske mindretals kulturudvalg Barbara Meyer og t.h. filmfestivalens initiativtager Thies Boysen, alle tre foran Holger Jaffkes kæmpemaleri Corona Borealis (Nordens Krone). Filmfestivalen blev støttet med midler fra bl.a. SSFs Kulturudvalg. (Foto: H. Hallmann)

Dette foto er taget med, ikke fordi SSF hhv. SSFs Kulturudvalg var direkte medarrangører af den 2. European Minority Marathon i Flensborg, Harreslev og Bov i begyndelsen af september 2005, men for at give læserne et indtryk af, hvor mange deltagere maratonløbet fik: 1.600 maraton- og kortdistanceløbere samt in-line-scater. For øvrigt var mindretalsunionen FUEF, som SSF er medlem af, medarrangør. (Foto: H. Hallmann)

Vi plejer at svare, at det er det store brede og alsidige arbejde, der udføres ude omkring, der gør det til en glæde og en spændende oplevelse at være formidlere og engang imellem måske også igangsættere. Det er denne glæde, der gør, at vi gerne bruger en del af vores fritid på udvalgsarbejdet - og vi det er foruden undertegnede også Jytte Christoffersen, Hanne Næsborg Andersen, Knud Ramm Mikkelsen og Jens Overgaard.

KULTUR ER VANER

Kultur er i sin videste betydning vaner, altså alt det vi går og gør, og der bliver stadig lavet meget forskelligt ude i foreninger, distrikter og amter, ja selv i græsrodsgrupper, hvilket følgende ek-

sempler på blandt andet foredragsvirke og musikalske tilbud, der er og bliver de to bærende søjler, klart dokumenterer:

Leif Davidsen - og tilhørerne med - trodsede snestormen, da han på Slesvig Bibliotek fortalte om sine bøger og sine år som journalist. I Flensborg har der været forfatteraften med Erling Jepsen, og i Valsbøl har kunstneren og tidligere sognepræst Ejvind Nielsen underholdt om humor i tilværelsen.

Lige så lystigt gik det til, da Hans-Georg Møller, alias TV-værten Gorm, i Slesvig fortalte om mere livskvalitet ved positiv tænkning. I Flensborg har man kunnet få inspiration til havearbejdet, og Benno Blæsild fra Den Gamle By i Århus har fortalt om julens historie fra hedenskab til gaveræs. De, der

Mindretals-filmfestivalens flyer. Der blev vist film fra nationale mindretal i hele Europa, »and the winner was« en sorbisk film om sorberne, de danske sydslesvigere og friserne. (Grafik: Copy & Layout, Dansk Generalsekretariat)

gik glip af dette foredrag, får en ny chance, når det den 2. december gentages i Slesvig.

Roskildebiskoppen Jan Lindhardt har fortalt om næstekærlighed, og i forbindelse med fejringen af H.C. Andersen læste, fortalte, spillede og sang Hans Peter Rasmussen på selve fødselsdagen den 2. april på Centralbiblioteket af og om den jubilerende digter.

På Jens Jessen-Skolen har der været et både inspirerende og aktiverende arrangement med familierapeut Trine Jensen om barndommens land og forældrenes rolle. Dette sidste eksempel fra foredragenes række kan desuden stå som et fornemt eksempel på et bredt samarbejde mellem en lang række organisationer. Indbydere var i fællesskab Sydslesvigsk Forening, Skoleforening, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, Sundhedstjenesten, Centralbiblioteket og Den slesvigsk Kvindeforening. Ved andre arrangementer har vi blandt andet arbejdet sammen med Flensburg danske Jour-

nalistforening, Nordisk Informationskontor, Historisk Samfund, Folkeuniversitetet, Sydslesvigs Museumsforening og Kirkehøjskolen.

PÅ DEN MUSIKALSKE FRONT

På den musikalske front har trioen Mette, Børge og Dennis været i Vandrup og Valsbøl, hvor de blandt andet har vist, at irsk musik også kan spilles af danskere. I Ansgar Kirken i Flensburg har Pilkington duoen underholdt med blues, rock, soul, folk og gospel, Moving Cloude har været på Sild, hvor de måtte hente flere stole ind, og på Flensborghus har man haft noget så specielt som en joiking-aften med den samiske sanger Johan Sara. Samme sted har Kulturudvalget haft deres to gange tre jazzkoncerter, hvorfra Flensburg Avis blandt andet kunne berette, at Lillian Boutte delte vitaminpiller ud på en fredag aften. Ganske analogt har de i Egernførde senere kunnet holde Blå Mandag på en torsdag aften.

*Et yderst sjældent syn:
Den røde løber i Flens-
borghus' indergård i
anledning af mindre-
tals-filmfestivalen
2005. (Foto: SPT)*

Andre musikalske tiltag, som udvalget har kunnet støtte har været SdUs New Star Contest og Helligåndskirkens julekoncert med ny dirigent og organist.

Takket være stor velvilje fra en række fonde kunne vi i efteråret sende Matchbrothers ud på en række skolekonserter. De fine tilbagemeldinger, vi har fået, viser både hvor heldig en hånd udvalget har haft og den parathed, der er ude omkring til at tage imod. Det viser også et citat fra de udelukkende positive evalueringsskemaer, hvor der tales om »et enormt engagement fra musikernes side, der fik hver enkelt elev som lærer med ind i en fantastisk verden af rytmik. De var begejstrede. Ingen kunne holde sig i ro, alle levede med i musikken«.

Endelig må vi ikke glemme den årligt tilbagevendende forårskoncert med slyngelorquesteret Lauseniana i Hareslev. De fylder hvert år Holmberghallerne, hvilket vil sige, at de spiller for ca. 700 tilhørere. Et lignende tilløbsstykke har på kun et par år Folkweekenden på Jaruplund Højskole udviklet sig til. Her er det kun højskolens fysiske rammer, der sætter grænserne for tilstrømningen. I år deltog tæt ved 300

mennesker i den afsluttende aftenfest.

SYDSLESVIG ROCKS

Et tilløbsstykke har de sidste syv år ligeledes været Sydslesvig Rocks på SIF-pladsen i Slesvig. Der blev også en festival i år, men denne gang har arrangørerne valgt at trække indendørs, nemlig på Slesvighus.

I flere af mine tidligere beretninger har jeg udtrykt udvalgets glæde over, at vi kan tilbyde vore unge mindretalsmedlemmer sådan et tilbud samt anerkendelse af, at en lille gruppe ildsjæle år efter år gider påtage sig denne store opgave. Derfor fortsætter udvalget selvfølgelig med at stille økonomiske midler til rådighed i vanligt forsvarligt omfang og efter samme kriterier som til et hvilket som helst andet arrangement.

MULTILATERALT SAMARBEJDE

»Barndommens land« er nævnt som et mønstereksempel på et multilateralt samarbejde omkring et arrangement, men samarbejdet trives på mange planer og til mange sider rundt omkring i hele landsdelen. Det gælder lige fra det

Et kærkomment orkester i det sydslesvigske - til koncert og festival: Dupont Cajun Band. (Foto: DCB)

helt lokale, hvor alle danske foreninger går sammen om invitation, praktisk tilrettelæggelse og gennemførelse, via amters og distrikters mere overregionale og udadvendte samarbejde med f.eks Sprogforeningen til Kulturudvalgets samarbejde med mange forskellige organisationer, frem for alt med SdU. Sammen med ungdomsorganisationens koncertudvalg har vi i mange år sendt rytmiske koncerter i næsten alle genrer ud til store og små spillesteder i hele landsdelen. SdU er også medindbyder og økonomisk garant for jazzkoncerterne på Flensborghus, ligesom vi i syv år har stået økonomisk last og brast omkring Sydslesvig Rocks. Jeg er glad for at bruddet med arrangørerne af denne event ikke får nogen konsekvenser for det øvrige nære samarbejde mellem vore to organisationer, men at vi fortsat kan respektere hinanden og fortsat gå sammen om at formidle danske kulturtilbud til vor fælles medlemskare.

PRINCIPIELT PENGE TIL ALLE

I princippet har Kulturudvalget penge til alle, der kommer med kvalificerede

ansøgninger. Brutto står der årligt ca. 220.000 euro til kulturelle tiltag, der ikke kommer ind under professionelt teater og symfonisk musik. Under hensyntagen til både geografisk og indholdsmæssig bredde forsøger udvalget at forvalte disse midler i overensstemmelse med SSFs formålsparagraf. I begyndelsen af et finansår kan vi med erfaringerne fra tidligere års regnskaber og aktiviteter groft inddele budgettet i puljer til fx underholdning ved egne sydslesvigske kræfter, vinterfester, adventsarrangementer, foredrag osv. Denne grove inddeling holder i store træk, men bliver løbende justeret efterhånden som regnskaber fra afholdte arrangementer afsluttes, og nye ønsker dukker op. Og der dukker mange ønsker og ideer op i løbet af et forenings- eller regnskabsår. Ovennævnte opremsning har forhåbentlig vist, at der bydes på meget varierede kulturtilbud i både små og store sammenhænge.

ØST-VEST FALD

Opremsningen viser imidlertid også et tydeligt øst-vest fald i mængden af de ansøgninger, vi får i Kulturudvalget.

Langt de fleste kommer fra østkysten og grænsestrøget i og omkring Flensborg. Det er godt nok der, vi har vore største medlemskoncentrationer - men alligevel. Det kan godt undre, når der på et hovedstyrelsesmøde især kommer meldinger om behov for større tilskud fra de amter, udvalget næsten ingen ansøgninger får fra.

Det er selvfølgelig helt i orden, at man vil være tilbageholdende og selvhjulpne og spare og lade andre mere trængende og udfarende distrikter og foreninger komme til fadet. Men jeg tror ikke på, at dansk og nordisk kultur kan styrkes, fremmes og formidles udelukkende gennem egne lokale kræfter.

Jeg tror, at der jævnlige skal små fortællinger til gennem medier, der har deres rod og fodfæste i det danske, eller fra personer, der til dagligt som noget helt naturligt er omgivet af og bevæger sig rundt i den dansk-nordiske kultur og hverdag - små fortællinger, der tilsammen bliver til den store fortælling og sammenhængskraft, SSFs formand i 2004-årbogen fastslår binder os til Danmark.

Sammen med det lokale, sociale samvær, som også er af stor betydning og en vigtig brik i vor fællesskabsfølelse, så har vi brug for både smalle og brede kulturtilbud over hele landsdelen. Men foredragsholdere og kunstnere fra Danmark kan være dyre, selv de billigste kan være for stor en økonomisk mundfuld for små distrikter, også selv om man samarbejder med andre. Netop her kommer Kulturudvalget ind. Vi har de økonomiske midler til at støtte gode gennemtænkte koncepter, ligesom vi også kan hjælpe ved formidlingen.

LAD TRÆERNE VOKSE IND I HIMLEN

For nylig læste jeg en bog af reklamemanden Flemming Parmo. Han opfordrede folk til at lade deres træer vokse ind i himlen. Det har træerne nemlig

altid gjort, men de har så også billedligt talt haft et solidt rodnet i traditionerne for at kunne holde til denne himmelflugt. Derfor kan man også se viden om, hvis man tør klatre op i toppen - helt derop, hvor man kan få øje på fremtidens muligheder.

Når Kulturudvalget år efter år får så få ansøgninger fra de samme egne i Sydslesvig, er det så fordi man der går med både seler og livrem og holder sig til det, der var godt i går? Tør man ikke - bare engang imellem - slippe sikkerhedsbøjlen, klatre op i toppen af træet for at se, hvilken vej vinden blæser og skabe nye oplevelser for sig selv og andre?

Filosoffen Søren Kierkegaard har udtrykt det således: »At turde er at miste fodfæstet for en stund. Ikke at turde, er at miste sig selv«. Samfundsrevseren og provokatøren Poul Henningsen er mere direkte: »Den, som vover det forkerte, handler rigtigt. Derved sker det«, mens en graffititekst kort og rammen-de siger »Normal is boring - normalitet er kedeligt«.

Foråret er generalforsamlingernes tid, og referaterne i Flensborg Avis vidner heldigvis om, at man mange steder har sluppet sikkerhedsbøjlerne, er klatret op i træerne og fået udsynet, ideerne og modet til nye tiltag - men flere bør følge efter. Traditioner er gode at bygge på, men fornyelse og kvalitetsudvikling er lige så vigtige parametre for den fremtidige udvikling.

PRÆCISERE OG KORRIGERE

På baggrund af nogle udtalelser i Flensborg Avis i foråret og ønsker om øget økonomisk autonomi i amterne, som blev fremsat på et hovedstyrelsesmøde er det her i beretningen nødvendigt at præcisere et par ting og korrigere nogle misforståelser.

De penge, der forvaltes og formidles af Kulturudvalget, kan kun bruges til kulturelle aktiviteter, hvilket vil sige til honorar og kørsel til kunstnere, fore-

Den populære - også blandt flertalsbefolkningen - »Jazz på Flensborghus«-efterårssæson indledes af »Ibrahim Electric« med de fremragende musikere og komponister Stefan Pasborg (drums), Jeppe Tuxen (Hammond B3) und Niclas Knudsen (guitar) sidst i september 2005. (Foto: IE)

dragsholdere og instruktører. Øget sekretariatshjælp eller betaling af pedelfunktioner hører under andre konti. For det andet så fremgår det af SSFs store regnskab, at Kulturudvalgets budget (XX. Kulturaktiviteter i distrikterne) hører under de såkaldte skattepligtige forretninger, og her er det kun Dansk Generalsekretariat, der som juridisk person har et skattnummer, og tegner den almennyttige status over for skattevæsenet, og som derfor kan tilbageholde og indbetale skat af kunstnerhonorarerne.

Der har ligeledes været røster fremme fra nogle amter om, at man også gerne vil have en ekstra pose kulturpenge, ligesom SSF Flensborg By skulle have fået det. Det kan måske være en udmærket idé, men også her er der brug for at rydde en eklatant misforståelse af vejen. SSF Flensborg By har ikke fået nogen som helst ekstra pose penge, hvorfor de andre amter heller ikke på nogen måde er blevet forfordelt. Det, der er sket, er, at Kulturudvalget på sit budget har sat en sum penge til side, som SSF Flensborg By mod behørig kvittering og dokumentation kan trække på uden først at spørge udvalget og vente på, at det holder møde.

Pengene bliver altså liggende hos udvalget, indtil der er dokumenteret udgifter (dvs. honorarer) til en kulturel aktivitet, men derefter kan de hæves

ganske ubureaukratisk. Når lige netop Flensborg By er valgt til forsøget - for ordningen er foreløbig et forsøg - så skyldes det, at Bysekretariatet qua sin beliggenhed helt naturligt bør kunne indgå i et konstruktivt samarbejde med de andre danske organisationer i Nørregade. Når flere går økonomisk sammen om et arrangement, vil den enkelte penge kunne række længere, hvilket i sidste ende vil kunne medføre bedre og flere tilbud til medlemmerne.

FOLKBALTICA

folkBaltica er en nyskabelse og en grænseoverskridende musikfestival med tyngdepunkt i Sydslesvig. Ligesom vi i årevis har været med i sommerens »Hofkultur« (Gårdkultur) i Flensborg er vi med Annette Jensen fra Nordisk Informationskontor som kontaktperson også gået ind i dette arrangement, der byder på en perlerække af danske og nordiske bands og solister. Vi er presente, lægger spillesteder til, står nævnt i programmerne og når på den måde ikke blot ud i flertalsbefolkningens bevidsthed, men kan også på en helt anden måde gøre vore egne medlemmer interesserede i at deltage. folkBaltica har blandt andet budt på koncerter i Medborgerhuset i Egerfnørde, i Helligåndskirken og på Flensborghus.

Bevarelse af tradition og skabelse af fornyelse

Af formand Kirsten la Cour

De 81. danske årsmøder fra den 27. til den 29. maj 2005 samlede atter 1000-vis af deltagere. Vi danske sydslesvigere mødes med os selv, med vore danske venner og - som noget efterhånden helt selvfølgeligt - vore tyske naboer. Der er afholdt 14 møder om fredagen, 26 om lørdagen og 3 møder om søndagen.

Så 43 forskellige steder - det er faktisk et par mere end året før - har nogen været i gang med at planlægge,

Verdenskunstneren Per Arnoldis smukke H.C. Andersen-inspirerede årsmødeplakat 2005: Tommelises Svale.

Duborg-elev Rasmus Andresen vandt dette års konkurrence om den bedste blandt mange fine årsmøde-optogsplakatkast. Med en lidt andet tekst blev den også brugt ved årsmødeoptog andetsteds i det sydslesvigske.

gennemføre og afrunde egentlig årsmødesammenkomster. Sammenkomster af vidt forskellig art afspejlede netop dén enkelte landsbys, bys eller egns ønske om bevarelse af tradition og skabelse af fornyelse. 25 af de 43 møder har været aftenarrangementer, 12 har været eftermiddagsmøder og 3 gange er man mødtes om formiddagen. Det ene af disse formiddagsmø-

Årsmøde-evalueringen 2004 fandt sted i Hærvæjshuset i Skovby (foto). I år evalueredes årsmøderne i Lolfodsalen i Slesvig, hvor man bl.a. foreslog hejsning af tyske flag på årsmøde-friluftsmøderne som venlig gestus overfor tyske politikeres deltagelse - men altså ikke det slesvig-holstenske »blau-weiss-rot«. (Foto: SPT)

der var informationsmødet lørdag formiddag på Flensborghus.

Hertil kommer så de tre friluftsmøder, der sædvanen tro fandt sted i Flensborg og Slesvig. For vestkystens vedkommende mødtes man i Tønning.

TALER

Ved disse 43 møder er der i alt holdt 97 taler. Jeg har stor respekt for, at så mange mennesker gør sig stor ulejlighed med at fabrikere en tale til vore årsmøder. Der er rigtig mange gode tanker, ideer og tilskyndelser at finde i mange af disse til lejligheden skrevne taler. Det er taler, hvoraf mange kan genlæses som kronikker i Flensborg Avis i dagene/ ugerne efter årsmøderne.

Interessen for vore årsmøder og muligheden for at holde en tale i netop

dén weekend er stigende fra politisk side. Det gælder for såvel danske som tyske politikere, og for såvel de lokale møder som de tre store friluftsmøder. Ved friluftsmøderne kunne vi således lytte til så fremtrædende politiske personer fra dansk side som formanden for Folketinget Christian Mejdahl, statsminister Anders Fogh Rasmussen, miljøminister Connie Hedegaard og fra tysk side ministerpræsidenten for landet Slesvig-Holsten Peter Harry Carstensen, vicelanddagspræsident Ingrid Franzen, overborgmester Klaus Tschuschner (der talte dansk) og kredspræsident Johannes Petersen.

For et par år siden traf vi beslutning om at gøre informationsmødet til en offentlig paneldebat med politikere som deltagere. Det har også ført til, at præcis ved den lejlighed, hvor det samlede mindretal holder årsmøde, ser flere muligheden for at komme med væsentlige politiske udtalelser.

Således har vi alle haft mulighed for at høre formanden for Seksmandsudvalget Kim Andersens (V) stærke op-

Faneborgen i spidsen for Flensborg-årsmødeoptoget ankommer ud for årsmødepladsen ved Skovgade. (Foto: SPT)

Op imod 100 interesserede mødte op til årsmøde-informationsmødet årsmødelørdag kl. 11 på Flensborghus for at følge en god debat om Bonn-København erklæringerne i et europæisk perspektiv og om dønningerne efter landdagsvalget i februar 2005. (Foto: SPT)

fordring til alle organisationer om inden for det næste halvanden års tid at »virke i større forening«.

Som formand for det udvalg under SSF, der har opgaven at skulle udforme rammerne for det samlede mindretals årsmøder, bliver man særdeles glad, når fest-weekenden ikke bare er forløbet »rigtig godt og har samlet mange mennesker til god underholdning og godt fællesskab«, men at den også har været platform for væsentlige nye tanker, der kan sætte skub i en forandringsproces, der kan være til glæde, udvikling og berigelse for mindretallet. Også med afsæt i paneldebatten tegnede også formanden Dieter Paul Küssner et perspektiv for vort mindretals rolle og mulige betydning for andre europæiske mindretal.

Man kunne vove at sige, at der med den nuværende form for lørdagsmøde er skabt præcedens for, at vægtige nye mindretalspolitiske synspunkter - gældende for ALLE i landsdelen - fremsættes her.

SMUK ANDAGT I VALSBØL

Helt efter sædvane blev der også i år holdt gudstjenester i forbindelse med årsmøderne - 21 i alt. En af disse gudstjenester har jeg lyst til at nævne, fordi den på så mange måder er karakteristisk for årsmøderne. Jeg tænker på andagten i Valsbøl. Indbudt er alle menigheder i Valsbøl pastorat, og kredsen, der kommer, er pæn stor. Andagten foregår i præstegårdshaven »under Danebrogen, grønne bøgetræer og lys morgensol« - og ja, så smukt er det. FDF-orkestret fra Glostrup-Haslev, venner og gæster ved vore årsmøder gennem mere end 25 år, spiller: præludium, postludium og til salmesangen - stemningsfuldt og dygtigt. Præsten i ornat har en gammel træstub som ståsted. Hævet - men ikke ophøjet - over kredsen af siddende gamle, stående midaldrende og unge samt småløbende/ legende børn.

Andagten slutter. Så er der endnu en praktisk besked og takken til værtsfamilierne, så udveksles de sidste kærlige bemærkninger og stærke knus

Dansk/ slesvig-holstensk topmøde på friluftsmødepladsen i Flensborg: Statsminister Anders Fogh Rasmussen hilser på delstatens nye regeringschef Peter Harry Carstensen. I baggrunden: generalkonsul Henrik Becker-Christensen. (Foto: SPT)

mellem FDF-gæster og lokale værtsfamilier, så høres sætningen »tak for denne gang og på gensyn næste år« med mange forskellige stemmelejer, så råbes der »nu kører bussen altså«, og det gør den så. Så er der kaffe og rundstykker i præstens have for de, der har tid, indtil friluftsmødet i Flensborg kaldes om eftermiddagen, så er der small-talk om den gode underholdning ved skolebørnene aftenen før, om den gode tale, og om den sjove tale, om kafebordet, som igen i år bød på masser af hjemmebag, om at der »var flere nye ansigter i år«, og om at det »nu er godt at kunne mødes på den måde denne ene gang om året«.

Af andre arrangementer var der desuden bl.a. fire kunststillinger, årsmødedisco, årsmødecricquet, danse-aften med »Full Moon Fever«, forskellige koncerter og grill-arrangementer, 17 i alt.

H.C. ANDERSEN OG ÅRSMØDERNE

Med Per Arnoldis smukke stiliserede sorte svale på sommerblå himmel sendte vi i april bud ud om årsmøderne 2005. Arnoldi sendte os ikke alene plakaten og alle rettigheder til at bruge motivet i de sammenhænge, som vi plejer at bruge plakaten motiv. Han sendte os også den smukkeste tekst om den enlige svale, som alle troede død, men som ved kærlig og udholdende pleje fik kræfter til atter at flyve og møde andre svaler, så de i fællesskab »kunne gøre en sommer«. H.C. Andersen-citatet »At rejse er at leve« valgte vi som udgangspunkt for årets motto: »De sydslesvigske årsmøder... en rejse værd«. Sådan har Arnoldi og Andersen i fællesskab sat fokus på gode oplevelser og mindet os om, at det, som synes dødt, kan leve op igen, hvis nogen tager sig kærligt og varmt af det. Dét er jo eventyrligt.

Panelet ved infomødet på Flensborghus årsmødelørdag: Kim Andersen (t.v.) fra Seksmandsudvalget opfordrede mindretallets organisationer og institutioner til at stramme op om økonomien gennem intensiveret samarbejde på en række områder. Landsregeringens mindretalskommitterede Caroline Schwarz (nr.2 f.h.) beklagede mislydene efter landdagsvalget. SSW-landdagsmedlem Anke Spoorendonk (nr.2 f.v) gav et aktuelt landspolitisk overblik. EU-parlamentarikeren Henrik Dam Christensen (nr.3 f.v.) betegnede erklæringerne som et skoleekempel for hele EU. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen (i m.) havde let spil som ordstyrer. SSFs formand Dieter Paul Küssner fremhævede det dansk-tyske grænseland som en mindretalspolitisk power-region, og SSF/SdU-konsulent Simon Faber (t.h.) virkede som translatør. (Foto: SPT)

Børn fra det store skolekor på scenen på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

Eventyrligt var også de mange, mange små og større H.C. Andersen-indslag, som årsmøderne bød på.

Ikke færre end 23 steder har eventyrdigteren været centrum for underholdningen. De fleste steder var det skolebørn, der inspireret af Skoleforeningens undervisningstilbud »En verden fuld af eventyr«, optrådte på deres egen hjemegn. Ved de tre friluftsmøder var det store kor fra oplandet, der underholdt med H.C. Andersen-sange, og ved Flensborg-mødet havde Det lille Teater arrangeret flotte tablaue led-saget af oplæsning. Til ALLE medvirkende skal lyde vor bedste TAK og STORE anerkendelse for arbejdet, der er gjort, og til de voksne for eventyrglæden, de således gav videre.

OPTOGSPLAKATEN

For et par år siden tog udvalget til gennemførelse af friluftsmøderne i Flensborg initiativ til at lave en optogsplakat. I år kunne man se en ny, - også H.C. Andersen-inspireret - som var valgt blandt flere, der var indsendt til

en konkurrence. Plakaten »kom godt an« og bruges nu ikke kun i Flensborg. En nyskabelse, som giver flere deltagere i optogene.

EVALUERINGSMØDET

Evalueringsmødet afholdtes denne gang i Slesvig med omkring 30 deltagere. Årsmødeudvalget besluttede, at også andre medlemmer end formanden skulle have lejlighed til »at komme på banen«. Det skete ved, at både H.H. Johannsen og Gitte Hougård berettede fra møder, som de havde deltaget i. Både de to udvalgsmedlemmer og andre, der tog ordet ved evalueringsmødet, kunne berette om gode møder rundt om. SSF-formændene fra Gottorp og Rendsborg/ Egernførde Amter havde rosende bemærkninger til alle arrangører og mente at kunne konstatere almindeligt medansvar for mødernes gode afvikling.

Der var også rosende ord til Dansk Generalsekretariat, Flensborg Avis og årsmødeudvalget.

Naturligvis bliver der ved dette møde også gjort opmærksom på svipsere, uheldige dispositioner og tidsproblemer. Disse forhold fyldte ikke meget i den samlede efterbehandling, men er vigtige at fastholde, hvilket også er sket. Vi satser jo på at styre udenom kiksere, vel vidende at det jo ikke helt kan undgås.

TYSKE FLAG VED ÅRSMØDERNE?

Èt af debattemnerne ved evalueringsmødet var brugen af det tyske flag ved årsmøderne: Er vi ved at være klar til at hejse »schwarz-rot-gold«? Det ligger uden for enhver tvivl, at noget sådant ikke skal besluttes på et evalueringsmøde. Spørgsmålet er dog hermed rejst. Nogle taler for, andre imod, men alle med argumenter, og så kræver det naturligvis en afklarende debat og en beslutning dér, hvor sådanne sager hører hjemme.

Afsluttende til dette afsnit: Det er værd at lægge mærke til, at deltagerne i dette års evalueringsmøde tog mødet alvorligt. Stort set alle, der tog ordet, var forberedte. Den respekt, der dermed vises de øvrige mødedeltagere, vil jeg gerne fremhæve. Det var én af grundene til, at det blev et godt evalueringsmøde. Tak for det.

ØKONOMIEN

Økonomien i forbindelse med årsmøderne køres stort set af kulturkonsulent Marianne Wulff, Dansk Generalsekretariat, der råder over et nyt økonomistyringsystem, og den styring er god og præcis. Vi har ca. 76.000 euro at gøre godt med. Det betyder, at udgifter, der ligger bare lidt ud over det vanlige, må dækkes af midler, som søges særskilt. Den mulighed har vi måttet benytte os af i år. Selvom Arnoldi absolut har givet os et særlig favorabelt tilbud, koster en plakat af en verdenskunstner mere end vort vanlige budget kan klare.

ÅRSMØDERNE 2006

I forbindelse med afsnittet om debatmødet lørdag formiddag på Flensborghus gav jeg udtryk for glæden over at få lov til at afstikke rammerne for vort fælles årsmøde. Med tanke på Kim Andersens ord ved den lejlighed og med blikket rette mod de kommende møder, melder der sig dog også en vis ydmyghed.

Kan vi i udvalget, i samarbejde med Forretningsudvalget og embedsværket, løse den opgave, vi har taget fat på med næste års tema: FORENING?

Kan vi »i forening« både opfylde forventningerne til, at årsmøderne er platform for kulturpolitiske ytringer af betydning, fest og glæde, underholdning og alvorstale samt markering af et stærkt fællesskab?

Ja, det må vi naturligvis tro på, og vi er da også gået i gang. Ved et møde i

En »toptrekant« i en pavillon på friluftsmødepladsen i Flensborg: Statsminister Anders Fogh Rasmussen og ministerpræsident Peter Harry Carstensen i en samtale med SSW-landdagsmedlem Anke Spoorendonk. (Foto: SPT)

Ikke kun politikere på talerstolen ved årsmødet - og dog: Jytte Abildstrøm talte bl.a. om børn, og at de skal tages alvorligt og behandles ordentligt samt at der skal lyttes til dem. (Foto: SPT)

Vejstrup Efterskoles dygtige gymnaster var ét af højdepunkterne ved dette års danske friluftsmøde i Flensborg. (Foto: SPT)

bl.a. »de tilsluttede organisationer«, Grænseforeningen og SdU tog vi hul på emnet. Der er opbakning til det, og på mødet blev det aftalt, at alle foreninger skal indbydes til at være med i et forpligtende samarbejde om årsmøderne 2006.

Dette er bekræftet af SdUs styrelse, der som noget nyt har haft punktet »årsmøder« på dagsordenen, ligesom i øvrigt Det Sydslesvigske Samråd har haft et lignende dagsordenspunkt. Den opbakning til og forståelse af »årsmøderne som noget fælles« er særdeles glædelig, og et godt udgangspunkt for de kommende måneders idé- og planlægningsarbejde.

Ved en brainstorm på evalueringsmødet nåede forsamlingen frem til flere end 30 ord og begreber, som vi kan arbejde videre ud fra. Der var også et par forslag til mottoer, hvor ordet »forening« indgik på underfundigste vis.

I 2006 ligger årsmøderne i weekenden 9.-11. juni, i 2007 ligger de i weekenden 1.-3. juni med grænseregionen som emne.

TAK

- for samarbejdet med de gamle og nye udvalgsmedlemmer. Vi lærer stadig nye sider af hinanden at kende, det er godt,
- for samarbejdet med generalsekretæren, hans forkontor og Forretningsudvalget, med hvem vi har haft et afklarende møde i indeværende arbejdsår,
- for samarbejdet med presseafdelingen. Her gøres et større arbejde, end jeg tidligere har vidst - nu ved I det også,
- for god beværtning de steder, vi har holdt møder,
- for gode tilskyndelser fra mange sider,
- og ISÆR TAK til Marianne Wulff for aldrig svigtende indsats og for umådeligt godt og inspirerende følgeskab i løsning af netop denne opgave - i år igen.

Et godt arbejdsår med god tilslutning

Af udvalgsformand Elva Thorup Nielsen

Efteråret 2004 startede med to ekskursioner, den første en gentagelse af ekskursionen i foråret 2004: 23. august besøgte vi - igen med 50 deltagere - Skibelund Krat. Provst Karstoft fortalte både i bussen og under turen rundt i mindelunden om højskolebevægelsens start og om dens pionerer. Efter midt dagen fortsatte vi til den nyrestaurerede Sønderskov Hovedgård, hvor vi blev vist rundt af en meget vidende og stærkt engageret guide.

15. september gik turen til Esbjerg. Vor guide lektor Benny Grey Schuster havde allerede i vinteren 2004 i vor Kirkehøjskole fortalt om moderne dansk kirkearkitektur. Nu fik vi det hele gentaget og illustreret ved besøg i fem nye meget forskellige kirker i Esbjerg og udsmykket af fem forskellige af vore kendte kunstnere. De store flotte bygningsværker er ikke kun indrettede til kirkerum, men har mange andre faciliteter, og det hele er placeret i nær kontakt med byens forretningskvarterer, så bygningsværket på denne måde bliver en integreret del i byens daglige liv og ikke kun er til søndagsbrug.

18 oktober 2004 var vi igen på rejse denne gang sammen med H.C. Andersen. Skuespilleren Christian Steffensen fortalte og sang og læste op af H.C. Andersens rejsebeskrivelser, og den nyrestaurerede sal på Flensborghus var en fortrinlig ramme omkring denne rejse.

3. november 2004 fortalte Astrid Schjødt Pedersen fra Tønning om sine mange år som lærer ved Tønning Danske Skole og nu som pensionist samme sted.

24. november 2004 hed foredraget

»Digtere omkring Limfjorden«. Også dette blev til en »rejse«, en rundtur omkring fjorden med forfatteren Knud Sørensen som guide.

Året sluttede den 15. december med vort adventsarrangement - denne eftermiddag ved egne kræfter. Kæthe Köhl, Aase Pejtersen og Ingrid Fohlmeister hyggede om os og vore gæster fra Slesvig-Ligaen, idet Jens Hønholt og hustru fra Gråsten som sædvanlig deltog i vor sammenkomst og også som sædvanlig havde en dejlig julegave med til os. En hjertelig tak for denne gave, og tak for at traditionen med at indlede juletiden her hos os fortsættes. Den startede for mange år siden i Jørgen Gjedsteds formandstid og fortsatte senere i Ingvar Bros tid. De sagde altid »nu begynder julen«.

2005

Den 20. januar causerede pastor Anders Jørgen Bonde over emnet: Er der noget at grine af, når man bliver gammel? Og det er der da - heldigvis.

7. februar var det sognepræst Peder Thyssen, Odense, opvokset i Harreslev, som fortalte om sit arbejde med at være gadepræst.

28. februar fortalte overlæge Niels Nielsen om en ny test, som han var ved at udvikle, som en sikrere test for diagnosen demens.

6. april kom Lars Thorkild Bjørn med sit lysbilledforedrag om N.F.S. Grundtvig. I tre timer holdt han os i ånde og gav med billeder, tale og musik et levende billede af vor store digter.

Aftenen efter den 7. april gentog han foredraget på Gottorp-Skolen i Slesvig og den 8. april i Munkebo.

Over 100 personer fik i løbet af de tre dage en stor oplevelse.

Så er vi nået ind i maj, hvor vi igen gerne vil på tur. Forårsekskursionen gik til Øen Før. Øens tidligere skoleleder Bernd Hoffmann var vor guide. Han og Chris Paulsen havde tilrettelagt turen, så vi både fik en gåtur i byen Vyk og efter middagsmaden en bustur rundt på Øen. Her tilbragte vi en hel del tid med at kigge på de spændende gravstene på kirkegården i Dunsum. Eftermiddagskaffen blev indtaget i det danske forsamlingshus i Vyk sammen med Øens skoleleder Anders Markussen.

Årets sommerrejse var i år et ophold på Støvring Højskole fra 13. til 16. juni. Højskolen havde sammen med Jørgen Pejtersen tilrettelagt et afvekslende program med foredrag, sangtimer og udflugter til Herregårdsmuseet på Hessel, Vitskøl Kloster, Rebild Bakker og Troldskoven i Rold. Det blev en vellykket tur, lige som alle de andre vi tidligere har haft.

I årenes løb har vi besøgt mange egne i Danmark. Sommetider har det været fremme at lægge nogle af disse ture sydpå. Men Danmark er så rig på natur, skønne steder, byer, skove, strand og vand og på vor historie, så jeg synes, at der stadig er nok at vælge imellem, når sommerrejsen skal planlægges.

OGSÅ ANDEN AKTIVITET

Men vi byder også på anden aktivitet: Kurser, gymnastik, seniordans og Værestedet.

Aktive Pensionister kan stadig holde to hold i gang 3 gange 10 uger om året. Onsdagsholdet ledes af Karen Hansen. Det startede i 1993, og mange fra dengang er stadig aktive. Enkelte nye er kommet til undervejs, så holdet kan holde 10 deltagere.

Torsdagsholdet har 16 deltagere. Det er i mange år blevet ledet af Torben Kvist, men sidste år besluttede Torben at holde op - til stor sorg for kursisterne. Men efter en kortere pause lykkedes det at finde en ny leder, idet Inger Rasmussen sagde ja til at prøve.

De to gymnastikhold med Edel Linke og Solvej Fleischhacker som ledere har vi ingen problemer med. Dukker der nogle op, klarer de det som regel selv. Edel har 25 deltagere på holdet, og Solvej er efterhånden nået op på 17.

Også seniordansen med Signe Andersen som leder afvikles planmæssigt. Der danses 7 gange 2 timer hvert halve år i salen på Flensborghus, dog må vi af og til flytte, når salen skal bruges til et andet arrangement, men heldigvis tager Idrætshallen gerne imod os. Vi har et lille problem omkring dansen, idet danserne efterhånden er så dygtige, at det er svært for begyndere at hænge på. De er nødt til at have lidt ekstra undervisning i starten, og det får de så.

VÆRESTEDET

Vor seneste aktivitet »Værestedet« er også kommet i god gænge. Der er god mødedeltagelse, og der spilles på livet løs: Kanasta, rommycup, bridge, skat og billard - begge borde er som regel i brug hver gang. Alle nyder det og hjælper til, hvor det er nødvendigt, og der er en venlig og hyggelig atmosfære i lokalet.

En af deltagerne fortalte mig for nylig, at hun og hendes kortspilkammerater hver tirsdag i ferien havde været på en lille bytur og nu glæder sig til at komme til at spille igen.

Og vore bridgespillere er kommet så godt i gang, at de godt kunne tænke sig en lidt mere professionel undervisning. Foreløbig er det kun et ønske, men det skal vel opfyldes engang. Vi får se.

Mødedeltagelsen:

År	mødedage	deltagere
2002	37	654
2003	38	690
2004	42	1076

ÆLDREKLUBBERNE

Så har jeg lidt om ældreklubberne - vor ældste aktivitet, idet de første klubber allerede startede i 60'erne.

Stemningen i klubberne har i de senere år været lidt trykket. Det har jeg allerede tidligere skrevet noget om. Lederne ville gerne holde op, men kunne ikke finde afløsere, de ældste medlemmer faldt fra, og nye interesserede viste sig ikke.

Men nu synes det at se lidt lysere ud. Det er lykkedes at finde nye ledere og med dem også nye deltagere, så mødedeltagelsen er ved at stabilisere sig. Det kan også ses på aktivitetstallene:

År	Klubber	Møder	Deltagere
1999	53	1204	19444
2000	52	996	18300
2001	47	931	17685
2002	47	996	18902
2003	47	949	19004
2004	48	1025	19934

Vi har nu 48 klubber. Valsbøl har efter et par års pause fået en ny leder, men det er nu ikke Valsbøl alene, der er skyld i de lidt større møde- og deltagerantal.

Klubberne arbejder selvstændigt, men støttes økonomisk gennem det humanitære udvalg. De får 30 cent pr. deltager pr. møde, og for 2004 er det blevet til 5.980,20 euro, dernæst får de én gratis underholdning, når de har behov for det, og en årlig julecheck på 230 euro. Den er beregnet til lidt ekstra ved juletid og som tilskud til den årlige sommerudflugt.

MEDARBEJDERUDFLUGTEN

Den årlige tur for vore klubledere og deres medhjælpere afvikledes sidste år den 1. september. Jeg omtalte den allerede sidste år. Med 60 personer kørte vi til Bredsted. På skolen havde ældre-

klubben og husmoderforeningen arrangeret kaffebord, skoleleder Karl Ole Stenild fortalte om skolen og børnehaven og Annemarie Stollberg og Ingeborg Hansen om deres arbejde. Efter en rundtur til de mange lokaliteter mødtes vi igen i salen, hvor ledende sygeplejerske Jochen Arndt gav os en grundig orientering om Dansk Sundhedstjenestes vidt forgrenede arbejde, lige fra centralen i Skovgade i Flensborg over skoler og børnehaver, alderdomshjem og ældreboliger til rekreativshjemmet i Hjerting og hvilehjemmet Bennetgård.

Medarbejderturen i år har for øvrigt Bennetgård som første mål.

Vi glæder os altid til disse udflugter, fordi vi her har en god lejlighed til at sige tak til klublederne og deres medhjælpere for det store arbejde, de udfører i årets løb. De bruger megen tid og mange kræfter på at hygge om de ældre i deres hjemsogne.

DANSK ALDERDOMSHJEMS STØTTEKREDS

Også den er en af udvalgets opgaver. Den er ganske vist startet på sundhedstjenestens opfordring, men det er udvalget, der er kredsens bagland.

Kredsen har stadig 35 hjælpere, og alle har en eller anden opgave på alderdomshjemmet - synge, spille æsel, gå tur, læse op, danse eller snakke med de ældre. Efterhånden som beboerne på hjemmet bliver mere og mere plejkrævende, er vore besøg ikke kun en glæde for beboerne men også en hjælp for både beboere, personale og ledelse.

Fem gange om året mødes vi alle for sammen med forstanderen og viceforstanderen at planlægge aktiviteter og møder, og for at snakke om, hvad vi ellers kunne have på hjerte.

TAK

Jeg kan ikke slutte denne beretning, uden at jeg på hele udvalgets vegne bringer en varm tak til bestyrelserne for de legater og fonde, der år efter år støtter os. Her tænker jeg selvfølgelig især på Slesvig-Ligaen, Oberst Parkovs Mindefond og Karen Jensens Mindefond. Men også tak for de private gaver, der kommer ind ad døren. De er ikke mindre velkomne. Vi er taknemmelige for den støtte, disse mange gaver er udtryk for.

Udvalget har måttet sige farvel til Annemarie Erichsen. Hun ville gerne stoppe, da hun efterhånden havde fået for mange opgaver inden for vore foreninger og derfor måtte vælge noget fra. Som hendes afløser har Kvindeforeningen valgt Annkatrin Bracke.

Annemarie kom med mange gode ideer til foredrag og ture, og påtog sig

sin del af arbejdet. Vi siger dig tak for de fem år og ønsker dig held og lykke med alt det øvrige, du er i gang med.

Og så ønsker vi Annkatrin velkommen i udvalget og håber, at du vil synes om at være med.

Vi har haft et godt arbejdsår med god tilslutning til alt, hvad vi har haft at byde på, omkring 60 personer til foredragene og fyldte busser til udflugterne og rejserne. Vore ældre får mange fælles oplevelser, nye venner og mange at være sammen med og snakke med. De henter masser af nye indtryk med hjem til den hverdag, der måske ikke er lige spændende for alle.

I udvalget er vi altid fælles om at lægge programmet, og alle tager en tørn med for at få det gennemført - det er rigtigt holdarbejde - og med Helga fra Bysekretariatet som støtte, så klarer vi det fint. I skal alle have tak for et flot samarbejde i det år, der er gået.

SYDSLESVIGSK FORENING'S BILLEDSAMLINGSUDVALG:

»Smagsdommere« - det var ikke os

Af fhv. udvalgsformand Harry Jensen

»Smagsdommere«, var et begreb, som visse politikere anvendte for et par år siden, ofte brugt lidt nedladende.

I vort tremandsudvalg var vi ikke begejstrede for dette udtryk - vi er og vi har ikke været smagsdommere, men derimod tre SSF-medlemmer, som Hovedstyrelsen har nedsat til at forvalte og skøtte foreningens billedsamling. Læg også mærke til titlen og navnet. Vise fædre har sikkert for længe siden med stor eftertanke valgt navnet »Billedsamling«, og ikke kunstsamling. Derved undgik man det - i hvert fald for mig - somme tider så vanskelige

spørgsmål, hvad er kunst? og hvem er kunstner?

I sidste års beretning kom jeg ind på den sande velsignelse af billeder, der bliver skabt i disse år. Også her i Sydslesvig. Og hvor er det dejligt! Der bliver nok også skabt en del kunst. Hvor stor og vægtig den er, hvilken karat den har, eller hvor langtidsholdbar, den er, vil jeg ikke komme ind på her. Lad os tage det op senere - skal vi sige om 50 år.

GLÆDEN ER UDTALT

Men glæden over billeder - og kunst - er udtalt. Blandt alle mennesker. Derfor

En solfyldt dag i september tog SSF-Forretningsudvalget afsked med foreningens Billedsamlingsudvalg igennem en årrække ved en bedre middag i en kro i Frueskoven i Flensborg. Her ses SSFs formand Dieter Paul Küssner (i m.) omgærdet af fhv. udvalgsformand Harry Jensen (t.v.) og dennes mangeårige medstridere Hanne Bay Lührssen (i m.) og Tina Lange (t.h.). (Foto: M. Oetzmann)

kan vi naturligvis godt have forskellig smag. Det har vi - og det har man. Det udtrykker man også ude i det enkelte distrikt, i det ene eller det andet forsamlingshus.

I Oksbøl ville man hellere have noget andet. I Moldened ville man i det hele taget gerne have nogle ting på væggene. Jamen så siger man til, og så lader det sig ordne. Da man havde smukkeseret mødestedet i Minesminde i Langsted ved Eggebæk, ville man godt have et par billeder ekstra fra vort depot. Der er altså en vis udskiftning, om end ikke så kraftig, som man sikkert havde forventet i sin tid. Det sker også, at vi får foræret et billede, således en Sikker Hansen-plakat fra Moldened Forsamlingshus, eller et stort, og imponerende billede med et religiøst motiv af medlem Dorothea Jess. Vi siger hjertelig tak.

FOLK SKAL HAVE GLÆDE AF VÆRDIERNE

Nu er det ikke meningen, at vore billeder skal stå i kælderens, i depot bag tre låste døre, under Flensborghus. Det er meningen, at folk skal have glæde af de vædier, som kunstnere har skabt. Et stort og flot portræt af Jutta Kloppenborg Skrumsager - vist nok malet af malerinden Ellen Krause Rørbek - som har hængt i Slesvighus, men også har stået en årrække i depotet under Flensborghus, har skiftet opholdssted. I vil sikkert bifalde, at vi har givet maleriet til Bennetgaard, Jutta Kloppenborg Skrumsagers fødehjem. Det er da vist det mest naturlige depot. Hvilehjemmet, som så mange sydslesvigere har haft glæde af at besøge, har fået maleriet som en slags »lånegave«. Maleriet hører jo vitterligt til i Slesvighus. Men

Blandt de sydslesvigske kunstnere, SSFs Billedsamlingsudvalg havde megen kontakt med i året, der svandt, var Hans Clausen, gammel Slesvig-dreng, nu på mindst 25 år bildende kunstner med hjemsted i en lille bys nedlagte skole nær Randers, gift med en dansk pige, der lærte at tale plattysk for at kunne kommunikere med hans forældre. Selv har hun aldrig boet i det gamle danske land syd for grænsen.

Hans Clausen blev sat på opgaven at male tre billeder til Flensborghus' sal, og det blev en prøvelse, for hans første udkast måtte han kassere, da han gennem vor avis erfarede, at både salen havde fået nye farver og stolene ligeså. Og tingene skal jo matche, som han siger, og det gør de nu. På billedet ses Hans Clausen med ét af de tre »Bro«-billeder. (Foto: SPT)

jeg kan ikke vide, om dette hus skulle rejse sig som en anden fugl Fønix.

250 Udstationerede Billeder

Jeg har ikke helt kunnet tilse de ca. 250 udstationerede billeder/ kunstværker, som vi har i vore sekretariater og forsamlingshuse - i hvert fald ikke så hyppigt, som jeg gerne ville. Der kan let ske et eller andet. Et billed kan forsvinde. Men hvad værre er, en lille statuegruppe kan blive skubbet om kuld, og gå i stykker. Hvor det skærer i hjertet at se de tre tapre kvinder, trætte af dagens møje, alle med brækkede ben. Hvor ville det være rart, om det ansatte rengøringspersonale var ansvarsforsikret. For selvfølgelig kan der ske et uheld på enhver arbejdsplads. Jeg kan også komme galt af sted i omgang med en støvsuger. Jeg må sige det lidt tydeligere: Jeg taler om den lille sten-tøjsgruppe »Beach Ladies«, som Ma-

ren Kanzler har skabt, og som er meget værdifuld. Den skal nødvendigvis restaureres. Den skal ikke bare ligge i en papkasse.

Flensborghus-Salen

Når jeg tidligere har skrevet om billedsamlingens tilvækst, så er jeg i dag helt vild med at fortælle om Hans Clausens tre store billeder »Bro«, som nu pryder salen på Flensborghus. Slesvig-maleren Hans Clausen, som bor på Djursland, har skabt et værk, specielt til dette rum, til dets farver og med nøje referencer til husets værdighed, historie, men også fremtid. Det er en kunstner, som har brugt dette århundredes farvesprog, som vi er overbevist om, må kunne tale til alle salens og husets brugere med dens letfattelige symbolik. Djærvt og stærkt.

Udsmykningen blev indviet den 25. februar. Hovedstyrelsen m.fl. var invi-

teret til eftermiddagens arrangement, og der var vel også hen ved 40 mennesker til stede.

Billederne skal ses i sammenhæng med Holger Jaffkes billede »Nordens Krone« i den gl. restaurant på Flensborghus. Dermed kan et af udvalgets store projekter, udsmykningen af det nyrenoverede Flensborghus, afsluttes. Denne opgave har været os yderst magtpåliggende, men nu er den løst. Vi i udvalget synes i al beskedenhed, smukt og rigtigt, og hermed syntes udvalget at have lov til at nedlægge sin betroede opgave.

Med denne glæde over overstået samarbejde, ønskede udvalget: Tina Lange, Hanne Bay Lührssen og jeg så at træde tilbage pr. 1. maj i år.

JULEMÆRKER OG KUNSTNERKORT

Jeg var oppe på Duborg-Skolen for på Sydslesvigsk Forenings vegne at takke det dygtige kunsthold, begavede elever, som havde lavet forskellige udkast til årets julemærke. Hvor er de unge mennesker dygtige. Men vi skulle jo træffe et valg blandt de 6-7 afleverede, og det var Dorothea Müller, Jens May og Kim Risagers udkast, som vi tog. Mon ikke julemærket for 2004 har vakt umiddelbar glæde og beundring?

På samme vis syntes vi, at kunstneren Michael Arp med sin flotte gengivelse af en novemberaften-stemning ved pølsevognen på markedspladsen i Sønderbrarup gav os et kunstnerkort, som jeg vil tro, at alle ca. 1.400 modtagere nord som syd for grænsen har kunnet glæde sig over. Mon ikke den ene eller anden bemærker, at disse kunstnerkort præsenterer vore kunstneres alsidighed, når den ene udtrykker sig i det nonfigurative det ene år, og den anden så det følgende år udtrykker sig i det strengt realistiske og genkendelige. Tak til kunstneren Michael Arp, men vi glemmer ikke, at det tekniske på superb vis står vor sekretær, Michael Oetzmann for.

PLANEN KUNNE IKKE GENNEMFØRES

Læserne vil forstå, at de store opgaver - anskaffelsen af Holger Jaffkes og Hans Clausens kunst - har optaget os meget, og det forklarer, at Billedsamlingsudvalgets mål med at ville starte årets kunstnerbesøg og foretage indkøb til vores samling i det afvigte forår ikke kunne gennemføres. Vi havde jo trukket os tilbage med udgangen af april. Jeg håber inderligt, at opgaven bliver taget op. Vore egne må aldrig blive overset. Men det kan naturligvis heller ikke ske i vor kulturelle forening.

Men livet går videre, og da vi fik en henvendelse fra Grænseforeningen i Vordingborg om til efteråret at arrangere en mindre udstilling af værker fra Den Sydslesvigske Billedsamling, sagde vi naturligvis ja. Det er en god idé, som udvalget gik helt ind for. Jeg har sendt et forslag med ca. 20 af foreningens kunstværker - mere har de nemlig ikke plads til på biblioteket i Vordingborg - og Grethe Kliving sagde prompte ja tak. På daværende tidspunkt havde udvalget egentlig trukket sig, men da vi fik henvendelsen fra Vordingborg, havde den en sådan karakter, at vi ikke måtte forspille noget. Det kan blive spændende. Og jeg håber, at det kommende udvalg omgående griber stafetten, omgående tager kontakt til Vordingborg. Der skulle nemlig gå noget tabt ved dette udvalgs skifte.

TAK

Jeg vil udtrykke en hjertelig tak til udvalgets medlemmer og dets sekretær, tak til Tina Lange og Hanne Bay Lührssen og vor udmærkede sekretær Michael Oetzmann, som altid har udvist stor tillid og støtte. Og tak for al den gode hjælp fra generalsekretariatet.

Arbejdet har været sjovt og spændende, en virkelig fornøjelse, og endnu mere: vi syntes, at det var meget nødvendigt,

SSFs fremtid i Flensborg By til drøftelse

Af byformand Maren Schultz

På sidste års bygeneralforsamling drøftede vi SSFs fremtid i Flensborg by. Diskussionen kan sammenfattes i få punkter:

- Sålænge et distrikt ønsker at forblive selvstændigt skal det respekteres.
- Processen om forandring skal vokse af sig selv.
- Kontakten til medlemmerne bør have første prioritet.
- Ungdommen skal selv finde deres vej.
- Flere familierettede, generationsoverskridende arrangementer i fællesskabet med andre distrikter eller organisationer.
- Grænserne mellem generationer nedbrydes.
- »Mindretalsbutikken« skal tilbyde de »varer«, som medlemmerne ønsker.
- Fornyelse skal gøre distrikterne levedygtige i mange år.
- Tættere samarbejde blandt alle danske organisationer.
- Ét stort mindretalscenter i Nørregade i Flensborg.

MEDLEMSSTATISTIK

Vi måtte i 2004 tage afsked med 105 trofaste medlemmer, som har støttet vor forening gennem et langt liv. Mange af dem har været aktive inden for bestyrelsen og har trofast besøgt vore arrangementer. Æret være deres minde.

I 2004 svandt vort medlemstal fra 4.327 til 4.165 medlemmer. Nyoptaget blev 174. Tilflyttet er 103. Udmeldt hhv. fraflyttet er ligeledes 174.

SSF Flensborg by har 10 distrikter:

1. distrikt har 481 medlemmer, 2./3. distrikt 285 medlemmer, Centrum-Duborg-Vest 754, Friserbjerg/Rude 610, 15. distrikt 159, Skt. Hans 172, Engelsby 331, Sporskifte 300, Skt. Jørgen/Mørvig 870 og Tarup distrikt har 188 medlemmer. Udenbys medlemmer er der 177 af.

TILBAGEBLIK

Bystyrelsen har i det forgangne år igen haft et givtigt samarbejde. Vi har kunnet tilbyde en bred vifte af arrangementer af høj kvalitet: Årsmøderne, sodavandsdisco, musik- og dansearrangement, busudflugter, filmmatiné, sundhedskonference med SSW, folkweekend, Flensborghus-fest, kirkekoncerter, gospelkoncerter, psykologisk foredrag, havekonsulentens foredrag, efterårsfest og adventsfest.

KONTAKTARBEJDET

For at udvide kendskabet til SSF blandt forældrene til børn i de danske skoler og børnehaver fik vi lejlighed til at præsentere os på samarbejdsråds- og fællesrådsmøderne samt ved et møde for forældre til indskolingsårgangen.

Stemningen på disse møder var positiv blandt forældrene i de danske børnehaver. Her er der rigtig mange forældre, der deltager og dermed viser interesse for deres børns fremtid.

I børnehaven stifter mange af forældrene det første bekendtskab med mindretallet. Det er vigtigt, at vi fortæller om SSFs opgaver og vore mange kulturelle tilbud.

Vi har fået 14 nye medlemmer ad denne vej.

Plakaten til
SSF Flensborg Bys
filmmatiné i
november 2004.
Der var pæn
søgning, især
børnefamilierne
føjte kaldet.

SÅ DAN BEGYNDTE DET HELE

FILMMATINÉ

SSF Flensborg by viser
søndag den 14. november kl. 11.00
i „51St ufen“ (Det tyske hus)

NORDISK FILM PRÆSENTERER

OLSEN BANDEN Junior

Billet priser
Voksen: € 5,00
Barn: € 2,50
Familiebillet: € 8,00

SSF
Sydslesvigsk Forning

Vi må konstatere, at den samme interesse tit mangler i skolesammenhæng, idet tilslutningen dér generelt ikke er særlig stor.

Som hjælp i vor argumentation har vi fået fremstillet en Flensborg-folder. Den fortæller om de væsentligste punkter i dansk mindretalsarbejde og det brede kulturelle tilbud fra SSF. Vi opfordrer til at lære og bruge det danske sprog og leve en så dansk hverdag som muligt. Valget af dansk skolegang betyder for forældrene, at de bliver en del af det danske mindretal.

For at komme i kontakt med potentielle medlemmer over 15 år, der endnu går i skole, burde der udformes en »ung folder«.

Denne form for udadvendt oplysningsarbejde hører med til vor målsætning om at fremme Sydslesvigsk Forning i Flensborg. Vi skal så afgjort fortsætte med det.

For vor egen synliggørelse har vi investeret i T-shirts og veste med SSFs logo. Denne logo er også synlig i et stort transparent, som hænges op ved alle vore arrangementer.

Flere familierelaterede eller generationsoverskridende projekter bliver efterlyst. De »unge« i bystyrelsen har inviteret unge forældre til en arbejdskreds med dette formål. De har udarbejdet en ønskeliste: En læsekreds for børn, forældre og bedsteforældre, hjælp til lektier for forældre, der ikke er så gode til dansk endnu, flere filmfremvisninger, underholdningseftermiddage for børn og forældre/ bedsteforældre.

Første resultat er en cirkuseftermiddag i salen på Flensborghus.

Derudover ønskes en familiemusikfestival som Å-be-koncert.

Traditionen tro hædrer byen Flensborg nogle udvalgte personer ved »Tag des Ehrenamtes«. Bystyrelsen har indestillet Hans Werner Clausen, Tarup, og Hilde Siemen fra 15. distrikt, og derudover blev også Helga Petersen fra 15. distrikt foreslået af Gamles Værn. Alle tre har været glade for dette hædersbevis.

Vi inviterede også atter til kirkekoncert, f. eks. med »Gentlemen of Jazz« fra Esbjerg, til sodavandsdisco for de 11-14årige og musik og dans med orkestret »Full Moon Fever« for de lidt mere voksne som led i årsmøderne. Årsmødesøndag mødtes vi igen med hele familien, venner og bekendte på årsmødepladsen til det traditionelle friluftsmøde.

I sommeren arrangerede vi en vadehavstur med naturvejleder Stefanie Dibbert som guide. I Nørregade arrangeredes der igen en kulturnat med natåbent på Det lille Teater, i Helligåndskirken, Centralbiblioteket, Aktivitetshuset og Flensborghus og Værestedet med smagsprøver på dere kulturtilbud.

Et andet event i Nørregade er gadefesten. I år valgte man at arrangere det lørdag den 28. maj, altså årsmødelørdag kl. 10-19. Efter min mening er årsmøderne vore traditionelle festligheder, som ikke skal stå i konkurrence med en gadefest, selvom tidsrammen ikke umiddelbart berører vore møder.

De ældres rekreationshjem Bennegaard er ét af flere yndede udflugtsmål, når SSFs distrikter drager nordpå på en dags sommerudflugt, og bestyreren Lola Leceus Larsen (i m.) er god til at hygge om folk og til at fortælle om stedet. (Foto: privat)

Men vore gæster går frem og tilbage til Flensborghus og har måske lyst til et besøg på de andre danske institutioner, netop den dag. Gadefesten er et tilløbsstykke. Vi burde melde klart ud, at vi sætter pris på, at vort årsmøde bliver respekteret.

DISTRIKTERNE

Alle beretninger fra vore distrikter vidner om et foreningsliv med mange aktiviteter. Vi har ikke kun lyttet til de gode beretninger, men vi har også lagt mærke til kassebeholdningerne. Distriktssammenlægninger har delvis ført til høje regnskabstal. Denne formue er ikke ubetinget et aktiva, selvom regnskabet udviser det. Sydslesvigsk Forening er forpligtet til »almennyttighed«, hvorved distrikterne risikerer, at en for stor kassebeholdning kan flyde tilbage til hovedorganisationen. Derfor burde distrikternes bestyrelser overveje at bruge penge på deres medlemmer, f.eks. ved at sætte brugerbetaling-

en ned ved en udflugt, ved at give en ekstra opmuntringsgave til trængende personer i distriktet, men også uden for ens eget distrikt er der institutioner, som bliver glade for en håndsrækning, f.eks.: Dybbøldags-indsamlingen, Dansk Alderdomshjem, Hvilehjemmet Bennetgård, Kystsanatoriet Hjertig eller Feriekolonien Vesterled.

TAK

En tak til alle, der giver et nap med i vor fælles foreningen, valgte som ansatte. Med jeres engagement præger i vor forening og giver vor by ekstra kulør.

Lad os tilsammen fortsætte med at leve op til vor formålsparagraf om at udbrede og pleje det danske sprog, at værne om og fremme dansk og nordisk kultur i Flensborg, og at øge forståelsen for den særprægede sydslesvigske hjemstavns.

Lad os styrke sammenholdet blandt medlemmerne i distrikterne og overalt, hvor vi færdes.

SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT:

Om at vælge den »forkerte side af plankeværket«

Af amtsformand Peter Kreutzer

Man har efter min mening valgt den »forkerte side af plankeværket«, når man sender sit barn i en dansk institution - børnehave og skole - og ikke bakker op om det danske mindretal i form af et medlemskab af Sydslesvigsk Forening.

Det skal der gøres opmærksom på, når man sammen med skoleforeningen tager på tur i børnehaverne for her at præsentere SSF. Børnehaverne er jo meget ofte det første led til at få fat i

forældrene og fortælle dem den dybere mening med mindretallet.

Men også blandt forældrene til børnene i vore skoler er der stadig mange, der ikke er medlem af vor forening. Også dem skal vi have fat i.

Når der er 650 nybegyndere i vore skoler, må det kunne betyde mange nye SSF-medlemmer.

Jeg er godt klar over, at vi allerede har nogle af disse forældre som medlemmer, men selv om jeg tager dette forbehold og siger, at halvdelen allerede er medlemmer, så må det alligevel

kunne føre til, at vi kan få noget i størrelsesordenen af 600 nye.

SSFs Hverve- og kontingentudvalg har efter et stort arbejde fundet frem til et forslag, som går i retning af, at det nye medlem får gratis medlemskab resten af kalenderåret.

Mange tiltag er ikke færdigt diskuterede, og der vil stadig komme kritiske stemmer ved enhver form for forandring af det nuværende system.

SSFs SØLVNÅL

Det var mig en stor glæde på amtsgeneralforsamlingen i år at kunne tildele Sydslesvigsk Forenings sølvnål til en person, som vi alle kender som én, der tager et stort læs i vort daglige arbej-

»Jul i Flensborg Amt 2004«, atter et overflødigshorn af et julehefte - dyrt men dejligt, og påskønnet. Forsiden prydes af et udsnit af et Holger Jaffke-maleri.

de. Denne person er Hans Heinrich Johannsen, som igennem mange år har haft - og for såvidt endnu har - en lang række tillidsjobs. Bl.a. er Johannsen medlem af SSFs Årsmødevalg igennem næsten en menneskealder.

MEDLEMSTALLET

Vi har måttet tage afsked med en del medlemmer, som alle har været med til at styrke det danske arbejde i Sydslesvig på en mere eller mindre aktiv måde. I alt har vi mistet 52 medlemmer i 2004. Æret være deres minde.

Medlemstallet går stadig den forkerte vej, men i forhold til andre amter kan vi glæde os over, at medlemsnedgangen ikke er så stor. Sidst i 2004 nåede vi ned på 3.200 medlemmer.

Glædeligt er, at vi har fået 110 nye medlemmer, men da der er 123 udmeldte, kan det selvfølgelig ikke løbe rundt.

DISTRIKTERNE

Vi har haft en sammenlægning af distrikterne Gelting, Gulde og Runtoft til et fælles distrikt. Jeg ønsker det nye distrikt held og lykke med arbejdet. I de andre distrikter kører arbejdet stille og roligt uden de store problemer. Det vil jeg gerne sige tak for. Vi ved jo alle, hvor vigtigt det er at være præsent i landsdelen.

ARRANGEMENTER

På amtsplan har vi igen haft de traditionelle arrangementer: Nytårsfesten i Store Vi havde samlet ca. 140 personer. Desværre var der en del kritik af musikken, der efter sigende spillede for højt.

Vort brunch-arrangement har igen været en succes - med 183 deltagere, og alt klappede godt.

Ældreftermiddagene forår og efterår er en god ting, hvor der er udsolgt hver gang, og de ældre får et par dejlige timer sammen.

EJENDOMSUDVALGET

Udvalget er kommet godt fra start, og vi har været på de første ture for at se på bygninger sammen med skoleforeningen. Turen er også kommet til vort amt for at se på de forskellige forsamlingshuse. Skoleforeningen vil gerne skille sig af med de bygninger, de ikke har brug for mere til deres arbejde, men det må stå helt klart, at skoleforeningen ikke bare sælger ud af bygningsmassen for herigennem evt. at få flere penge til rådighed, for hvis SSF, SdU eller kirken skønner, at de ikke kan undvære disse bygninger, skal disse

bevares til det danske arbejde. Man må så finde en løsning omkring vedligeholdelse og løbende omkostninger, og hvis SSF skal overtage disse, må det ske via en omfordeling af de midler, der kommer fra Danmark.

TAK

Jeg vil gerne takke amtsstyrelsen og amtssekretariatet for godt samarbejde.

Jeg vil også gerne sige tak til alle ude i distrikterne for deres ihærdige indsats til gavn for SSF og vort mindretal.

SYDSLESVIGSK FORENING FOR GOTTORP AMT:

Et amt i billeder

Undervisningsministeriets »rådgivende udvalg vedr. danske kulturelle anliggender i Sydslesvig« - Seksmandsudvalget - er traditionelt på »besigtigelsestur« (med ledsagere og mindretallets top) i det sydslesvigske hvert efterår. I år var de på Sild, hvor de nåede hele raden rundt, i fjor var de i Gottorp Amt, bl.a. ved Valdemarsmuren bag Danevirke Musuem. (Foto: SPT)

Også for Seksmandsudvalget var Skanse 14 nær Valdemarsmuren et yndet besøgssted, da de i 2004 var på besøgsstur i det gottorpske. I år gjaldt det danske og frisiske foreninger og institutioner på vesterhavsøen Sild. (Foto: SPT)

Sydslesvigsk Forening har egne og andres gravsteder nok at passe, så foreningen er ikke direkte involveret i pasning og pleje af danske, tyske og østrigske krigsgrave. Men Sydslesvigsk Pressetjeneste har påtaget sig at være presseteknisk

behjælpelig, når danske og østrigske tilsynsførende med gravstederne - her nogle krigsgrave på Haddeby kirkegård nær Slesvig By i Gottorp Amt - beder om det. (Foto: Østrigs Sorte Kors)

»Kaptajns Legat« giver hvert år et rundt beløb til Sydslesvigsk Forening. I fjor blev pengene brugt til at sætte badeværelser i de danske pensionistboliger i Egernførde i stand. I år går pengene til nye vinduer

i Ny Bjernt Forsamlingshus, hvor man også ønsker sig et nyt og tidssvarende køkken, og hvor dette billede er taget: Amtmand Erik Toftgaard (3.f.v.) advokat Ole Arndt Buch (2.f.v.) sammen med SSFs 1. næstformand Jon Hardon Hansen (2.f.h.), 2. næstformand og amtsformand Franz Dittrich (t.v.), SSFs kulturkonsulent Marianne Wulf (t.h.), SSF-distriktsformand Birthe Marxen-Düring (i baggr.) samt kasserer Andre Nielsen (i forgr.). (Foto: SPT)

Efter i nogle år at have forsøgt uden succes at sælge Slesvighus i Slesvig By, har Sydslesvigsk Forening besluttet at beholde institutionen. Et udvalg under SSF Gottorp Amt er blevet bedt om at skitse muligheder for en videreførelse af traditions- huset med andet indhold end hotel og restauration. (Foto: SPT)

præsenterer
- in concert -

BAAL TIGER TUNES UTAH ALIAS CAYLON EPO 555 ONE FINE DAY

4. Juni
Slesvighus
Schleswig, Lollfuß 89
15.00 h

Eintritt:

Vorverkauf € 10,-

Kasse € 12,-

(medlemmer € 10,-)

Billetter/Vorverkauf: SSFs sekretariater og SdU

www.sydlesvig-rocks.de

Initiativgruppen med primus motor Franz Dittrich, Skovby, omkring Sydslesvig Rocks gav ikke op efter bruddet med SdU, der ønskede en mere børne-/ familievenlig festival på Idrætsgrunden i Slesvig By, men afviklede Sydslesvig Rocks efter 6 år under åben himmel som indendørs festival på Slesvighus - dog med knap så stor succes som normalt, trods fine navne på plakaten. Rockfestivalen, der støttes af SSF og Dansk Rock Sammenslutning »ROSA«, skal efter planen i 2006 atter finde sted som friluftsansøgning.

Holder medlemstallet meget konstant

Af formand Inger Merete Hansen

Vi holder vort medlemstal konstant, idet der er 4 færre end sidste år. Vi har 1.058 medlemmer nu. 9 af vore medlemmer er døde. Mange af dem har gjort et godt stykke arbejde i vore foreninger. Æret være deres minde.

Der har i det forgangne år været nok, man kunne deltage i, og mange ting, man burde være med til, derfor er det også så vigtigt, at vi har vor konsulent som koordinator mellem distrikt og amt. Somme tider går det alligevel galt.

2004

Vi har i 2004 været med til: Tønder Amts generalforsamling i Løgumkloster, Læk Børnehaves 40 års jubilæum, præsentation af Sørling sangbog, fælleskoncert i Flensborg sammen med skolerne og Sønderjyllands Symfoniorkester (det var dagen før årsmøde-weekenden, jeg synes tidspunktet er lidt dårligt), Årsmøder mange steder, indvielse af Tinningsted Forsamlingshus til årsmødet, en fugletur i Langbjergskov (det er ingen tur for syvsovere, for man starter kl. 3 og slutter på Mikkelsberg hos Johann og Grete til morgenkaffe), sommertur sammen med Tønder Amts Grænseforening (de havde tilrettelagt en god og lærerig tur langs grænsen, vi tog af sted i to busser), Slesvig-Holsten-dage i Flensborg (her deltog SSF også men ikke så mange fra vort amt), i Ladelund kunne man den 4. september fejre 70-års jubilæum (en hyggelig dag, hvor mange mødtes), Sydslesvig-prisen gik i 2004 til vort amt (det blev Elke Møller, Vesterland, der fik den), høstgudstjeneste i

Karlum kirke med efterfølgende kaffe i Tinningsted Forsamlingshus (det havde de gjort godt), en amtstur til Mecklenburg-Vorpommern (en fin tur, hvor man både kunne se, hvordan det har været i det gamle Østtyskland, og hvordan der nu bliver bygget).

Vi prøvede også med noget, der hedder »Måneskinstheater« med musik og sang i forsamlingshuset i Agtrup (en hyggelig aften, hvor der godt kunne have været lidt flere, men der var for meget i den uge - der er ting, man også skal tænke på, for der er trods alt også andre ting end SSF), fælles styrelsesmøde med Husum Amt i Bredsted, ældreeftermiddag i Læk med Marimba Steel Band som underholdning (en god eftermiddag, som vore ældre gerne kommer til, men der er plads til flere), landsmødet i oktober gik, som det plejer, uden de helt store armbevægelser), adventsmødet for hele amtet

Nibøl Forsamlingshus er ikke kun en bygning, man på egnen, ja, ind imellem i hele Sydtønder er glad for. Det bliver brugt meget, og også Nibøl Danske Skole, der er nabo til forsamlingshuset, benytter gerne de lyse og venlige lokaler. (Foto: SPT)

(det begyndte med gudstjeneste i Sønderløgum Kirke og videre i Humtrup Skole, hvor der var hyggeligt og dejligt, men desværre fik vi ikke den underholdning, vi havde ønsket, men det er jo altid en risiko, når man køber katten i sækken).

2005

2005 startede foreningsmæssigt igen med nytårsmarch i Læk, hvor en dejlig flok var mødt til kirke og gåtur med afslutning i klublokalet ved pensionistboligerne, hvor flinke hjælpere havde kaffen klar. Der var grønlangkålsspising eller amtstillidsmandsmøde med grønlangkål og højt humør i Sprakebøl (i år var der flere tilmeldte, end vi kunne have, desværre kom de ikke alle, så vi kunne have fået nogle fra ventelisten med, hvis vi havde vidst, at nogle af de tilmeldte alligevel ikke kom). Der var kirkekoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Nibøl, en velbesøgt og god aften. Der var familieteater i Læk med »Fyrtøjet«, en hyggelig eftermiddag for hele familien og mange tilskuer.

Teater og koncert i Flensborg og Husum er altid en oplevelse, så distriktsbestyrelserne bør huske at tage det med ind i deres program. Der var »dans i maj« med musik ved River Rats. Amtsturen med Tønder Amts

Grænseforening i juni gik i år til Slesvig-området. Årsmødet 2005 stod i H.C. Andersens tegn, og efterårsturen gik til Nordjylland.

DISTRIKTERNE

Der var planlagt et foreningsseminar sammen med Husum Amt. Det blev ikke til noget, for der var dårlig tilmeldelse. Man blev enig om at prøve igen til efteråret 2004, og at man fik datoen noget før. Det blev prøvet igen, men lige lidt hjalp det. Igen var der kun nogle få, der meldte sig, så åbenbart er der kun få, der mener at have brug for det. Jeg troede ellers, at det kunne være lærerigt.

Det var nogle af de ting, vi kunne komme til, men vi skal jo huske, at distrikterne også har gang i meget. Og det er bare godt.

Generalforsamlingerne rundt omkring i de små distrikter gik godt. Nogle steder har de fået nye formænd eller bestyrelsesmedlemmer.

TAK

Tak til julehæfteudvalget for et fint hæfte, tak til Tønder Amts Grænseforening for godt samarbejde, tak til Ruth Petersen og hendes hjælpere, fordi kaffen altid er klar, og tak til vor amtskonsulent Uwe Petersen for god hjælp.

At SSF Sydtønder Amt har en glimrende, levende og venskabelig forbindelse med Tønder Amts Grænseforening til hverdag og fest underbyggedes ved Tønder Amts årsmøde i sommeren 2005. Da tilfaldt nogle af midlerne fra

Lerseys Mindefond værdige repræsentanter for danskheden i Sydslesvig i almindelighed og i Sydtønder i særdeleshed. Billedet viser f.v.: Hans Jørgen Henningsen, Aventoft, Lone Nyeng, Aventoft, Tønder-amtsformanden Svend Kristiansen, Østerby, bestyrer Lola Leceus Larsen, Bennetgaard, Bjørn Egeskjold, Ladelund, og Annelie Paasch, Ladelund. (Foto: privat)

Mikkelberg som fast årsmødested?

Af amtsformand Lass Erhardsen

Årsmøde-friluftsmødet, der for første gang i 2004 blev afholdt på Mikkelberg, blev en stor oplevelse. Selve stedet er enestående og godt egnet til den slags møder. Jeg var på forhånd lidt skeptisk: Ville folk komme, ville det praktiske klappe? Alt gik godt. Der kom mange, endda flere fra Sydtønder Amt, som sagde, at vi burde holde flere årsmøder på Mikkelberg. Vi bør nok se på antallet af taler og hilsner. Det tog for lang tid. Årsmødetalen var god. Men flere af hilsnerne var alt, alt for lange.

A.P. MØLLER-FONDEN HJALP

Myndighederne havde pålagt os ændringer på scenen på Husumhus, ellers ville der komme forbud mod at bruge den. Ændringerne ville løbe op i 125.000,00 euro, og så mange penge kunne vi ikke skaffe uden videre, men

igen hjalp A.P. Møllerfonden os. Vi kunne i forbindelse med teaterstykket »Eling« den 6. oktober 2004 genindvie vor scene med en lille reception før stykket, hvor vi kunne takke direktør Hornby fra A.P. Møllerfonden for de 125.000 euro. I øvrigt var der brand på Husumhus i sommerferien 2004, men alt kunne ordnes så hurtigt, at det ikke fik indflydelse på foreningsarbejdet.

FADDERSKABSFORBINDELSE VIA AMTET

Fadderskabsarbejdet nordpå har været nedadgående de senere år. Vi har på amtsplan aftalt med Grænseforeningen for Viborg-Tele-Bjerringbro, at kontakten fremover kører over amtet. Det har efter vor erfaring været den rette vej. Samarbejdet fungerer. Vi inviterer og besøger hinanden til generalforsamlinger og festligheder. Der skal lyde en stor tak til formand Erik Møller,

*I bedste sensommervej
åbnede de danske i Frederiksstad i september deres Ejdercafé, værestedet for de danske i byen og oplandet og det danske mindretals venner. Det skete i Hans Helgesen-Skolens skolegård, men det er også meningen, at forsamlingshuset Paludanushuset inddrages i et café-arbejde, som de danske i Husum har haft succes med i et par år allerede på Husumhus. (Foto: S. Gerckens)*

Mindst en af de to medarbejdere fra SSFs Amtssekretariat i Husum er med, men godt nok ikke på billedet her, når Dansk Centralbiblioteks hhv. Husum Danske Biblioteks bogbus med bibliotekar Keld Madsen (2.f.v.) tager ud til lånerne i Husum Amt. Ved stoppet ud for Drage Forsamlingshus fik Frederik Pers t.v., Irma Bauermann (i m.) og Katharina Pers t.h. forleden en god snak med bibliotekaren over en tår kaffe og lidt hjemmebag. SSFs og bibliotekets fælles tiltag har allerede resulteret i flere lånere til biblioteket og flere medlemmer til SSF. Bag kameraet: SSF-medarbejder Sigrid Gerckens, Husum.

der med sin store indsats bidrager til et godt fadderskab.

der med sin store indsats bidrager til et godt fadderskab.

PUBLIKATIONER

Julehæftet 2004 blev lidt anderledes, end det plejer at være. Hans Guttormsen har i mange år været med til at præge hæftets udseende, men han valgte at sige stop. Jeg vil gerne takke Hans Guttormsen for den store indsats. Jeg vil naturligvis også gerne takke resten af julehæfteudvalget for deres indsats. På denne plads vil det være naturligt specielt at takke Sigrid Gerckens for den kæmpeindsats, hun har gjort på sekretariatet, mens amtskonsulent Peter Johannsen var sygemeldt. Du har lavet meget mere, end vi havde ventet; nok blev der lidt længere mellem smilene, men du klarede det.

I Bredsted har man snart 25 år haft foreningsbladet Clemmen.

Nu har man i Husum ved Henry Bohms hjælp fået Husumbladet. Der skal herfra lyde en tak og held og lykke til Harald Czeck, der har sagt ja til at være redaktør.

BESTYRELSESKURSUS

Vi havde planlagt bestyrelseskursus sammen med Ejdersted og Sydtønder Amter, men måtte aflyse p.g.a. manglende tilslutning. Til gengæld har vi haft det første fælles amtsstyrelsesmøde for de tre vestkystamter i Bredsted. Et godt møde, som bør gentages.

FRITIDSHJEMMET FLYTTER

Fritidshjemmet flytter til skolen, og det er godt. Huset er i så dårlig tilstand, at amtsstyrelsen har foreslået at rive det ned. Hvis det skulle være muligt at bygge ældreboliger på pladsen, vil vi meget gerne støtte dette. Hvorfor skal Husum ingen danske ældreboliger have?

KONCERTER

I begyndelsen af december 2004 var der julekoncert i kongreshallen med Sønderjyllands Symfoniorkester og skolekor med Christiane Bodenhagen

som korleder. En god optakt til julen, men desværre var der ingen børn fra Husum Danske Skole med i koret. Til gengæld var Husumhus fuld af glade børn ved vor traditionelle juletræsfest den anden tirsdag i december. Hvis nogen har tid, skulle de prøve at være med - det er virkelig en oplevelse.

NY MEDARBEJDER

I januar 2005 fik vi en ny medarbejder på Husumhus. Charlotte Hoffmann-Liedl tager sig af rengøring og om-møblering. Derudover tager hun sig af de offentlige arrangementer.

FORSAMLINGSHUSENE

Ligeledes i januar var Hans Heinrich Pauly og jeg med på forsamlingshusbesigtelse i Drage og Svavsted. SSFs Ejendomsudvalg var med folk fra skoleforeningen og kirken på rundtur i vort hjørne af Sydslesvig. Resultatet af turen blev, at skoleforeningen indtil videre beholder skolen/ forsamlingshuset i Drage - men at udgifterne overgår til SSF. Svavsted lukkes som forsamlingshus, så Svavsted SSF-distrikt af-

holder fremover deres møder i Drage. Der er ikke tale om at lægge distrikterne sammen.

I Munkebøl har vi fået en ny bestyrer. Efter at børnehaven i Bredsted holdt op med at bruge forsamlingshuset i Munkebøl, tog det alt for lang tid, inden skoleforeningen fik forsamlingshuset renoveret. Lad os håbe på bedre samarbejde en anden gang.

BREDSTED

I Bredsted skrider nybygningen planmæssigt frem. Vi kan se vore foreningslokaler tage form. Vi får et lokale på godt 80 kvm, som også skal bruges af kirken. Efter en del byggemøder tror jeg nu på, at det bliver godt. Derudover får vi et lokale til bestyrelsesmøder m.m. FDFerne får lov til at bruge SFOs lokale. Men vi er skuffede over, at det ikke er blevet til det fællesareal, vi havde ønsket os.

DISTRIKTERNE

Amtsstyrelsen gør, hvad vi kan for at være med til alle distriktsgeneralforsamlinger. Man er efterhånden ved at

Svavsted Forsamlingshus (foto) skal sælges. Skoleforeningen, der ejer bygningen, fattes penge, og de berørte foreninger har ingen indvendinger mod salget. Svavsted SSF-distrikts aktiviteter forlægges til Drage, hvor også Drage SSF-distrikt er glad for det nye forsamlingshus-samarbejde. Distrikterne vil dog ikke fusionere foreløbig men bruge ejendommen til egne og fælles arrangementer. (Foto: SPT)

Stærk symbolik i strålende solskin og frisk vestenvind: Dannebrog og Erik Heides Gyldne Hane over Husumhus, de danskes samlingssted i Husum Amt til hverdag, Café Kik Ind, teater og ballet, landsmøder og - indimellem - til fest. (Foto: SPT)

vænne sig til den nye valgmodus med valg hvert år. Det lykkes alle steder at få valgt nye bestyrelsesmedlemmer.

Folk har travlt, det har vore kasserer også. Derfor er man flere steder gået over til »Bankeinzug«.

Samarbejde mellem distrikterne har vist sig at være vejen frem - amtsstyrelsens tanke om »regioner i amtet« har vist sig at være rigtig. Vi så tanken bekræftet ved f. eks. et godt foredrag om Grundtvig i Munkebo, som Nørregø og Bredsted var gået sammen om.

Samarbejde på tværs af foreningerne er vejen frem, det er jo de samme folk, vi vil nå.

CAFÉ KIK IND

Angående Café »Kik ind« vil jeg tillade mig at citere Peter Johansen: »Efter et år med caféen kan man sige, at det hele ikke er 100%, men det kører alligevel godt, så det har været de rigtige skridt. Man må håbe, at alle foreninger på

tværs går endnu mere ind for samarbejde til fordel for hele mindretallet. En idé kunne evt. være et udvalg med forældre/repræsentanter fra de forskellige institutioner«.

I Frederiksstad er man gået i gang med Ejdercaféen. I Bredsted er man også godt på vej.

SAMARBEJDE MED BOGBUSSEN

Vi har koblet os på bogbussen, forstået på den måde, at Peter Johannsen og Sigrud Gerckens tager med bogbussen ud i distrikterne, for så på denne måde at kunne betjene vore medlemmer dér.

SKÅRET NED

Vi har skåret lidt ned i antallet af amsarrangementer. Vi har vist film på Husumhus, koblet os på regionsarrangementer - kort sagt, vi har måttet spare. Tilskuddene fra hovedforeningen er næsten ikke steget de seneste år, men udgifterne er blevet flere og flere. Vi gør, hvad vi kan for at spare og samtidig hjælpe distrikterne økonomisk, men sådan kan det ikke blive ved.

Jeg har bevidst ikke villet komme ind på landdagsvalget, og hvad deraf fulgte, samt København-Bonn erklæringernes 50 års jubilæum. Det er alt for deprimerende.

TAK

Tak for det arbejde, der gøres i distrikterne, tak for et godt samarbejde med Dansk Generalsekretariat: Sidst, tak til amtsstyrelsen (og nu fhv. medlemmer af den) for et behageligt samarbejde, tak til Ulrike Surkohl, Sigrud Gerckens og Peter Johannsen for veludført arbejde og en indsats ud over det sædvanlige.

Fantastisk sæsonafslutning giver mod og tro på fremtiden

Af amtsformand Erik Johansen

Sæsonen 2004-2005 fik en fantastisk afslutning. 1.-4. juli var en busfuld ejderstedere og en god håndfuld nordjyder indkvarteret på Samsø Efterskole. Mest unge familier med børn i forskole- og grundskolealderen, men også flere bedsteforældre.

På den smukt beliggende skole et stenkast fra stranden på Midtsamsø var der rig lejlighed for børnene til at tumle sig og for de voksne til at nyde det pragtfulde sommervejr.

Det samme var tilfældet på de to halvdages udflugter til hhv. den nordlige og sydlige del af øen. Ideen til turen var fostret på et fælles amtsstyrelsesmøde for Ejdersted og venskabskredsen i Vendsyssel og Hanherred som et midtvejsstævne, der skulle trække nye, unge familier til venskabsarbejdet.

Det lykkedes ikke helt, men fra Ejdersted var flertallet unge førstegangsdeltagende familier, der i tilgift oplevede et smukt stykke Danmark fra dets allerbedste side og en enestående gæstfrihed på Samsø Efterskole. Bedre reklame for sit arbejde kunne SSF i Ejdersted simpelthen ikke få. Amtsstyrelsen står nu med det positive problem, at deltagerne forventer den følger og gentager denne oplevelse.

ÅRSMØDET

Fem uger tidligere havde vestkystens store årsmøde på sportspladsen ved Uffe-Skolen i Tønning været en lige så stor oplevelse. Den jubilerende Tordenskioldgarde fra Frederikshavn, der deltog i årsmøderne for 25. gang, ledte det største optog i mange år fra hav-

nen foran Skipperhuset gennem Tønningens gader til årsmødepladsen. Her var der hilsner og taler af SSFs formand Dieter Paul Küssner, Folketingets formand Christian Mejdahl, vicelandsdagspræsident Ingrid Franzen og Frederikshavns borgmester Erik Sørensen.

Der var musik og underholdning ved Tordenskioldgarden og FDF-orkestrene fra Harboøre og Gladsaxe, og sammen med elever fra Frederiksstad og Musikskolen i Broby på Fyn havde skoleelever fra Ejdersteds to skoler indøvet en H.C. Andersen-revue. Som et festligt afslutningsfyrværkeri på en strålende sommereftermiddag, hvor alle generationer var med, tog et over 100 mand stort blandet gymnastikhold fra Vojens Ungdomsskole plænen i besiddelse.

GIVER MOD OG TRO PÅ FREMTIDEN

Det er sådanne oplevelser med stor opbakning til vellykkede arrangementer, der giver mod og tro på fremtiden - også selv om medlemstallet på amtsplan er dykket ned under 500 medlemmer. Mod og tro på fremtiden gav også amtsgeneralforsamlingen den 28. april på Skipperhuset. Ved de turnusmæssige valg gav forsamlingen sig ikke tilfreds med perspektivløse »Wiederwahl«. For første gang i mange år kom det til en række kampvalg, der ikke bare resulterede i en foryngelse af amtsstyrelsen, men også af repræsentationen i SSFs Hovedstyrelse.

I Hovedstyrelsen kan vi varetage amtets og medlemmernes interesser, ve og vel på landsplan. Med større eller mindre intensitet har strukturdebatten været oppe på mange hovedstyrelsesmøder. Det betød blandt andet, at for-

eningen på sidste landsmøde på Husumhus fik nye vedtægter. Som en biting for de fleste, men vigtigt for os her i Ejdersted, fik vi ved samme lejlighed indført i vedtægterne, at vi her ikke har en amtskonsulent, men kun en kontorassistent til at varetage det nødvendige administrative arbejde.

Vigtigt for os i Ejdersted er det imidlertid, at det administrative arbejde ikke tager overhånd. Det er livsvigtigt for vore distrikter og hele vort danske arbejde, at Jette Jochimsen kan deltage i så mange distriktsbestyrelsemøder som muligt, inspirere, hjælpe med at træffe aftaler samt formulere og sende indbydelser ud. Tendensen med et stigende antal situationsrapporter til Dansk Generalsekretariat må ikke gå ud over dette basisarbejde. Vi har kun et énmandsbetjent sekretariat på halvstillingsbasis. Det har vi hidtil klaret os godt med i 30 år, og det tror jeg fortsat vi kan, når blot den livsnødvendige arbejdsprioritering respekteres.

MØDEFACILITETER

En altafgørende forudsætning for at kunne klare os, er ligeledes gode mødefaciliteter. Det har vi heldigvis på Skipperhuset og i skolerne i Garding og Tønning samt de nedlagte skolebygninger i Follervig og Skt. Peter. I foråret var både Skoleforeningen og SSFs Ejendomsudvalg rundt og se på nogle af de tidligere skolebygninger, som Skoleforeningen fortsat ejer i det sydvestlige hjørne af Sydslesvig, men som i dag kun bruges af SSF og kirken.

Her i Ejdersted visiterede den store delegation den gamle Klitskole i Skt. Peter. Bygningssubstansen blev kritisk gennemgået, og der blev spurgt grundigt ind til medlemstal og aktivitetsniveau. Rosi Tüchsen fortalte engageret om distriktets arrangementer, der finder større og større tilslutning. De faktuelle tal er måske ikke så store - det kommer helt an på hvilket udgangspunkt man bruger for sin målestok -

I juli 2005 var en busfuld ejderstedere og en god håndfuld nordjyder indkvarteret på Samsø Efterskole, mest unge familier med børn i forskole- og grundskolealderen, men også flere bedsteforældre. (Foto: E. Johansen)

I 2005 kom Ejdersted på det danske postvæsenes frimærke-landkort, idet man havde fundet motivet af en gård dér fra 1653. Frimærket indgår i en serie med bygningsværker. At det danske mindretal ikke behøver at medvirke hver gang, Sydslesvig synliggøres på en eller anden måde i Danmark, er bare fint.

men det er unge familier, man har fat i og målrettet tilrettelægger for og efter, så der burde være fremtid i det.

Det kunne ejendomsudvalget og Skoleforeningen også godt se, og det er mit indtryk af samtalerne, at Klitskolen ikke står særlig højt oppe på listen over bygninger, det kan komme på tale at kapitalisere. Det beløb, man skyder ind i nødvendig vedligeholdelse, løber heller ingen steder. Huset ligger i et eftertragtet område, hvor man til enhver tid vil kunne få en god salgspris for en velholdt bygning.

DANSK TEATER

I sin årsberetning på hovedstyrelsesmødet i Læk den 21. juni sagde Teater- og Koncertudvalgets formand Karin Goos, at flere og flere går i dansk teater i Flensborg, mens færre og færre gør det i Slesvig og Husum. Her må vi nok erkende, at hun desværre har ret.

De to sidste sæsoner har amtsstyrelsen derfor taget tilløb til en fælles teatertur til en forestilling på Husum-

hus, men hver gang er der kommet en uforudset kæp i egerne. Nu prøver vi igen denne vinter og håber, at tredje gang er lykkens gang.

Børnene er der til gengæld ingen problemer med. De sidste par år har vi kunnet fylde en bus til vestkystens familieforestilling i Læk. Efter jul venter der så en gospelkoncert i sognekirken med Lillian Bouttè, og til foråret er det Ejdersteds tur til at tage imod vennerne fra Vendsyssel i den danske bededagsferie.

Også uden for SSFs ansvarsområde er der grøde og grund til optimisme i det lokale danske arbejde. Med 15 nybegyndere har Uffe-Skolen forøget sit elevtal med 50% og har for første gang i mange år kunnet ansætte en ny lærer. Også i børnehaven er der sket ekstra ansættelse, ligesom lederstillingen er kommet på plads, og i Garding er den provisoriske skolelederstilling endelig blevet opløst. De er alle led i en fælles kæde, og jo større og stærkere det enkelte led vokser sig, desto stærkere står hele det danske arbejde.

Nye erfaringer i et særligt valgår

Af landssekretær Dieter Lenz og kommunalsekretær Gerhard Jessen

Det er ikke nogen ophidsende meddelelse mere, når det på dette sted påstås, at valgåret 2005 var noget ganske særligt. Landdagsvalget den 20. februar udviklede sig til en oplevelse i særklassen for vore to landdagsmedlemmer Anke Spoorendonk og Lars Harms, for landsstyrelsen, distrikterne, amterne og for medarbejderne på landssekretariatet - ja, for hele partiet.

Det lå hele tiden i luften, at SSW kunne blive tungen på vægtskålen, men at partiet så blev hvirvlet ind i en politisk kamp om regeringsmagten på en hidtil uset måde, var mere end vi alle kunne forestille os.

SSWs nyvalgte landsformand Flemming Meyer står klar med de blomster, som SSWs afgående landsformand Gerd Eichhorn får overrakt om lidt. Efter landsmødet i september var der en lille afskedsreception med taler, gaver osv. (Foto: M. Jansen)

Vi var klar over, at hvis SSW skulle være med i evt. forhandlinger om et bærefast regeringsamarbejde, ville vi komme ud for noget usædvanligt. Men at forhandlingerne efter valget med SSW som tolereringspartner om at skaffe et solidt grundlag for et politisk respektfuld samarbejde skulle slå så dybe revner, kunne ingen forestille sig på forhånd.

Billedet af et fredeligt grænseland med ligeværdige parter krakelerede. Ikke alt er mere det samme i grænselandet som før den 20. februar, og der skal et ærligt og langsigtet arbejde med vilje til et respektfuldt samarbejde til for at genskabe en tillidsfuld udvikling.

Jo, 2005 blev til noget særligt, et år vi ikke må og heller ikke kommer til at glemme. Men nu, efter en forhåbentlig god sommer, kan vi ånde dybt igenem og tage fat på en frisk.

HØJDEPUNKTER

Arbejdsåret, der begyndte med landsmødet i september 2004, hvor partiet kunne dokumentere, at forberedelserne til valgkampen var godt i gang efter tre gode regionalmøder omkring partiets kærnebudskaber, skulle efter normale forhold være præget af nogle højdepunkter med valget som kulmination.

I forgrunden stod selvfølgelig valgkampen, der var bestemt af det store spørgsmål, om Heide Simonis igen kunne klare et genvalg. For SSW er en valgkamp altid et ganske særligt højdepunkt med spændende udfordringer, forberedelserne, valg af materiale, af de politiske budskaber, nye eller traditionelle arrangementer, mødet med vælgerne på gaden, prognoser osv. For enhver politiker en særlig ople-

velse med mange positive ingredienser. At stå på gaden og møde borgerne - de positive og de negative - er altid noget, der optager én på en helt bestemt måde. Nærdemokrati pur!

I denne forbindelse var det ekstraordinære landsmøde den 13. november i Egernførde også et af højdepunkterne. Under stor mediebevågenhed drøftede og godkendte vi valgprogrammet. Mødet var præget af en saglig og indholdsrig debat omkring vore kærnepunkter.

En succes og også et højdepunkt var partiets femte nytårsreception den 21. januar på Duborg-Skolen. Arrangementet stod selvfølgelig i valgets tegn. Over 300 mennesker deltog i receptionen og stemningen var helt i top.

Valgafslutningsarrangementet i »Alte Post« i Flensborg den 10. februar var nærmest en fortsættelse af receptionen. I ganske særlige omgivelser mødtes igen ca. 300 mennesker, som lod sig informere og underholde i en god blanding af taler, musik og kabaret.

Og så overrækker han blomsterne til en både lettet og lidt sentimental Gerda. (Foto: M. Jansen)

UGERNE EFTER VALGET

Ja, så kom ugerne efter valget, nærmest en stribe af højdepunkter med partiinterne debatter på højt politisk niveau, møder i landsstyrelsen, i Hovedudvalget, i Samrådet og med eksterne sagkyndige. Dertil hører også medier-

I sommeren 2005 havde det danske mindretals Kontaktudvalg under Forbundsindenrigsministeriet i Berlin 40 års jubilæum. I den anledning ledte udvalgets »fødte« formand, indenrigsminister Otto Schily (i m.) selv mødet. Ud over indenrigsministeren, forbundsdagsmedlemmerne Wolfgang Wodarg, Wolfgang Börnsen og Gritje Bettin og to medarbejdere ses på billedet: SSFs formand Dieter Paul Küssner, daværende SSW-landsformand Gerda Eichhorn, SSW-landdagsmedlem Anke Spoorendonk, SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen og SSWs landssekretær Dieter Lenz. (Foto: Forbundsindenrigsministeriet)

Fra SSWs landsmøde i september: Landsstyrelsen i sin gamle sammensætning samt en del delegerede. På talerstolen Rüdiger Schulze, ansvarlig for partiets finanser. (Foto: SPT)

nes næsten daglige præsens med ønsker om udtalelser og med beretningerne fra møderne. Eller også de mange hundrede henvendelser til partiet med ønsket om informationsmateriale eller en stillingtagen.

SSW og vore to landdagsmedlem-

Det var en glad, rørt og lidt vemodig Gerda Eichhorn, der takkede af som SSWs landsformand igennem otte år og med 20 års landsstyrelse på bagen. (Foto: M. Jansen)

mer var i fokus i disse dage og uger. Det kulminerede med det ekstraordinære landsmøde den 12. marts. Det var et enestående landsmøde, der viste, at partiet forstår at debattere på et højt plan i fuld saglighed og med en stor bevidsthed om ansvaret.

Begivenhederne har givet nogle erkendelser, som vi kan tage med som noget positivt:

- o Partiet har i valgkampen og i de efterfølgende forhandlinger vist et ualmindeligt godt sammenhold. Medlemmerne, funktionsbærerne og ledelsen har stået sammen for at løse en stor opgave. Dette er lykkedes, selvom nogle var uenige i indhold og fremgangsmåden.

- o Kommunikationen til medlemmerne, til Hovedudvalget og landsmødet og til de andre danske organisationer via Samrådet har fungeret og virkede upåklageligt. Alle har til enhver tid kunne følge med i meningsdannelsen og afgørelsesproceduren. Dette skete med en høj indsats og professionelt.

o Partiet var i stand til med en god forberedelse at udvikle et politisk program og politiske krav samt skabe et positivt forhandlingsklima, der kan give noget værdifuldt til det kommende politiske arbejde inden for partiet.

o Det er blevet understreget igen nem begivenhederne før og efter valget, at SSW ikke bare er et mindretalsparti, men en politisk faktor i landet, som alle forventer et medarbejde og medansvar af for den politiske udvikling i landet.

MEDLEMSTALLET

Det er ikke rart at måtte meddele en tilbagegang i medlemstallet. Det har desværre været en udvikling der har stået på i et par år. Der er fremført mange grunde, en skæv aldersfordeling, fraflytning eller også en almen frustration over partier. Vi har haft en del udmeldelser, fordi familier på grund af reducerede indtægter på en hel anden måde må prioritere i budgettet, og det går tit ud over medlemsska-

Naturligvis var også SSW på pletten med en informationsbod ved folkefesten på Danevirke sidst i august 2005, her 1. næstformand Rüdiger Schulze t.v. sammen med landssekretær Dieter Lenz. (Foto: SPT)

SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner hylde ligeledes den afgåede SSW-landsformand Gerda Eichhorn efter SSWs landsmøde på Husumhus i september. Hans gave var et pragtfulde Havsten-Mikkelsen-billede. (Foto: M. Jansen)

ber i foreninger eller netop partier.

Men stadig er SSW rent medlemsmæssig det tredjestørste parti i Slesvig-Holsten. Per 31.12.2004 har SSW 3.829 medlemmer, det var en nedgang på 190.

ORGANISATIONSSTRUKTUR

Forslagene fra »Partireformen« omkring bedre information blev hurtigt realiseret. Der har været gode initiativer med et informationsblad, og vi har haft medlemsblade som særsider i Flensburg Avis. Nu er tanken fremme om et medlemsblad som indstik i Flensburg Avis.

Der er også taget fat på distriktsstrukturen. Mest i Flensburg by, hvor man har lavet omfattende sammenlægninger. I andre amter er man begyndt på at gøre sig tanker. Også i

SSW er man nødt til at se på strukturen. Kan vi stadig samle engagerede folk til at påtage sig et stykke lederarbejde? Eller hvor lille må hhv. kan distrikter være? Er samarbejde med nabo-distrikterne vejen frem? Her gælder det om, at der åbent fremføres også måske nogle ubehagelige spørgsmål.

TAK

Det var et ganske særligt år. Vi alle har mere eller mindre været ude i storm-

vej i lang tid. Men stormen har ikke gjort os svagere - tværtimod. Vi har samlet vigtige erfaringer, og vi har lært at se, hvor vore venner er, og hvor vi skal passe på. Det skal ganske nøgternt konstateres: Vi har overhovedet ingen grund til at beklage den vej, vi gik. Vi tog et ansvar, da det gjaldt. Vi skal se fremad, og det er et godt udgangspunkt til at sige tak. Afsluttende fra landsforbundet siges en hjertelig tak til alle, der har vist engagement og indsats for vort parti: SSW.

Kommunale tilskud 2004 (i euro)

Af Gerhard Jessen

	2003	2004	+/-	%
Dansk Skoleforening				
-børnehaver	2.576.401,40	2.722.055,64	145.654,24	5,6%
-elevbefordring	1.015.813,77	521.326,56	494.487,21	-48,6%
-voksenundervisning	66.863,11	60.479,77	-6.383,34	-9,5%
SdU	671.614,30	752.763,13	81.148,83	12%
Sundhedstjenesten	87.718,21	102.133,64	14.415,43	16%
Centralbiblioteket	297.062,86	288.498,63	8.564,23	-2,9%
Teater og koncert	123.423,46	124.123,46	700,00	0,6%
I alt	4.838.897.11	4.571.380.83	-267.516,28	-5,5%

Bemærkninger:

Det samlede tilskudsbeløb i 2003 var på 4.838.897,11 euro, beløbet gik ned til 4.571.380,83 euro, dvs. et minus på 267.516,28 euro (5,5%). Det er siden 1987 det første reelle fald i det samlede tilskudsbeløb. Mest tydeligt var det angående elevbefordringen, som gik ned

med 48,6%. Kun 17 kommuner hhv. »Ämter« overførte et til dels meget beskedent beløb til Skoleforeningen. Kredstilskuddet lå på 505.124,95 euro.

Som i årene før gøres der opmærksom på, at en del mindre beløb til enkelte distrikter eller ældrekubber i SSF, foreninger eller mindre projekter ikke er med i opgørelsen.

Før og efter landdagsvalget den 20. februar 2005

Af formanden for SSWs landdagsgruppe Anke Spoorendonk

SSWs landsmøde besluttede sidste år, at partiet ville være parat til at støtte en mindretalsregering i Landdagen, hvis vi skulle blive »tungen på vægtskålen« ved det forestående landdagsvalg. Dengang regnede ingen vist med, at vi ville blive udsat for alt det, som vi rent faktisk måtte lægge ryg til, da situationen indtraf sidst på valgfesten den 20. februar 2005. Det sammenhold, som prægede SSW og hele det danske og frisiske mindretal viser dog, at beslutningen var rigtig. Ved at stå sammen kunne vi også klare det stormvejr, vi kom ud i.

Vi havde jo heller intet andet valg, hvis vi ville tage vort eget politiske arbejde alvorligt. Som drøftelserne på

sidste års landsmøde viste, havde vi valget mellem at tolerere en mindretalsregering eller selv at gå ind i en regering som en del af en regeringskoalition. Havde vi valgt at holde os uden for den politiske beslutningsproces efter landdagsvalget, så ville vi reelt have opgivet vort politiske arbejde. De ca. 52.000 vælgere, der havde stemt på SSW, kunne med god ret have spurgt sig selv, hvorfor vi i det hele taget havde opstillet til landdagsvalget.

BURDE IKKE OVERRASKE NOGEN

SSWs linje burde med andre ord ikke have overrasket nogen. Vi holdt ord, og set i bakspejlet kan vi sige, at den tolereringsaftale, vi havde indgået med SPD og de Grønne, ikke var »så ringe endda«. Den ville have sikret udbyg-

Et godt hold kandidater, som SSW drog i valgkamp med op til landdagsvalget i februar 2005 - her fotograferet i landdagens plenarsal. (Foto: SSW)

Anke Spoorendonk, formand for SSWs landdagsgruppe. (Foto: SSW)

ningen af Husum havn som servicehavn for vindkraft-industrien.

Den ville have givet bønderne på Ejdersted en bedre ordening end den, som de nu ser ud til at få. Den ville have sat skub i spørgsmålet om en kommunalreform, og den ville have fremmet det grænseoverskridende samarbejde. Sidst, men ikke mindst, ville den have betydet, at vore danske skoler i denne valgperiode ville være blevet ligestillet med de offentlige skoler.

EN KLAR LINJE

Lad mig derfor slå fast: SSW har i hele

SSW-landdagsmedlem og friser Lars Harms. (Foto: Fl. Avis)

forløbet efter landdagsvalget den 20. februar fulgt en klar linje, og vi kan stå ved de resultater, som vi havde forhandlet os til. De var et udtryk for, at vi som parti for den danske og frisiske befolkningsdel er parate til at tage et ansvar for Slesvig-Holsten som helhed. Og de viste, at der findes et alternativ til dannelsen af en stor koalition. For også det var jo et mål for SSW: at yde et bidrag til at ændre den politiske kultur i dette land.

Tolereringen af en mindretalsregering ville have styrket parlamentet som helhed, fordi politiske beslutninger så ikke længere ville blive truffet bag lukkede døre i kabinettet eller i et koalitionsudvalg, men åbent i parlamentet. Set i en større sammenhæng kan man efter min mening med rette påpege, at Tyskland i disse år ikke blot er præget af en økonomisk krise, men også lider under en demokratikrise, kendetegnet ved, at alt for mange mennesker er hængt af den politiske beslutningsproces og derfor heller ikke længere føler et ansvar for den.

STARTEN PÅ DEN NY VALGPERIODE

En ny valgperiode markerer altid et brud i parlamentets arbejde. Alle lovforslag og politiske initiativer, som ikke blev vedtaget før udløbet af den gamle valgperiode, falder automatisk væk. Samtidig skal der være en række personvalg, inden arbejdet kan komme igang igen. Om valget af ministerpræsidenten den 17. marts er der blevet sagt og skrevet så meget, at jeg i denne sammenhæng blot vil repetere, at SSW straks efter det sidste mislykkede forsøg på at få valgt Heide Simonis til ministerpræsident gjorde det klart, at nu stod vi ikke til længere til rådighed for forhandlinger. Nu måtte andre til - og sådan kom det jo også. Den 27. april blev Peter Harry Carstensen valgt til ministerpræsident, og siden er Slesvig-Holsten blevet styret af en stor koalition med 59 mandater bag sig.

Gjorde et fantastisk arbejde i Landdagen og i Flensborg-valgkredsen: Silke Hinrichsen. Men genvalgt blev hun ikke. Vælgernes manglende opbakning og uvidenhed omkring vægtningen af 1.- hhv. 2. stemmen samt en udtyndet Landdag gjorde sit. (Foto: SSW)

IKKE GLEMME

Hændelserne den 17. marts vil dog ingen af os så let kunne glemme - ikke, fordi jeg mener, at man hurtigt vil finde frem til, hvem der fire gange i træk undlod at stemme på Heide Simonis. Men de rører jo ved det helt centrale spørgsmål, om hvordan man som parlamentsmedlem skal eller bør omgås sit politiske mandat. Der er for mig ingen tvivl om, at dansk politisk kultur lægger op til, at sådanne afstemninger kun kan være offentlige - det siger alle de folketingspolitikere, som jeg har talt med om denne sag. Modsat har man fra tysk side store betænkeligheder ved ikke at lave hemmelig afstemning ved personvalg. Argumentet er, at fraktionstvungen i givet fald ville være så stor, at man ikke ville kunne stemme efter sin egen overbevisning. Det vil føre for vidt at føre diskussionen videre her i denne beretning. For mig at se kan der dog ikke være tvivl om, at man som parlamentsmedlem har en forpligtelse, der ligger ud over offentligt at turde stå ved sin holdning eller ej. Med andre ord: Heide Simonis blev ikke valgt, fordi man i SPD ikke stod ved, hvad man selv havde besluttet i fraktionen og i partiets besluttende organer, og det er, hvad børn kalder fejg opførsel.

ÆNDRING AF FORRETNINGSORDENEN

Starten på den nye store koalition blev for SSWs vedkommende markeret ved en fornyet ændring af landdagens forretningsorden, hvilket resulterede i, at

Lars Harms og jeg atter fik frataget vor stemmeret i udvalgene. Lad mig kort repetere forhistorien: I løbet af forhandlingerne om dannelsen af en mindretalsregering støttet af SSW blev det klart, at det af hensyn til det praktiske parlamentsarbejde var nødvendigt, at flertalsforholdene i Landdagen også blev genspejlet i selve udvalgsarbejdet.

På trods af, at SSW i følge landdagens forretningsorden har de samme rettigheder som de andre fraktioner, har dette ikke ført til, at SSW også fik stemmeret i udvalgene. Vi har i alle årene kunnet leve med denne ordning, fordi vi har mulighed for at tilkendegive vor holdning ved afstemningerne i plenum. I denne konkrete situation efter valget ønskede vi ingen »lex SSW«, og vi accepterede i sidste ende også kun en ændring af forretningsordenen, fordi den overordnet set betød en styrkelse af det enkelte parlamentsmedlems rettigheder.

Den 17. marts besluttede et flertal bestående af SPD, de Grønne og SSW derfor, at SSW i lighed med, hvad der gælder for de andre fraktioner i Landdagen skulle have et grundmandat i udvalgene. I parantes bemærket, ville hverken FDP eller de Grønne have været repræsenteret i udvalgene uden grundmandat. Beregningen efter forholdstalsmetoden (d'Hondt) kommer først til i anden omgang.

..OG TILBAGETAGELSEN

Den 27. april, hvor Peter Harry Carstensen blev valgt til ministerpræsident, besluttede CDU og SPD at tage denne ændring af Landdagens forretningsorden tilbage igen. Debatten i parlamentet viste, at SPD ikke var gået særlig hårdt imod dette CDU-forslag. Med andre ord: jeg er overbevist om, at SSWs grundmandat blev solgt for at skabe et godt forhandlingsklima ved koalitionsforhandlingerne. Set på baggrund af den store koalition gik man i meget små sko, lød SSWs kritik i debatten, og den står vi stadig ved.

LIGESTILLING MED LANGE UDSIGTER

Om selve koalitionsaftalen mellem CDU og SPD skal der i denne sammenhæng kun nævnes, at den på den ene side fremhæver mindretallets kulturelle og samfundsmæssige betydning, ligesom den slår fast, at det såkaldte »slutkommuniké« mellem kultusministeriet og Dansk Skoleforening vil blive omsat 2008.

På den anden side betyder aftalen generelt set, at den endelige ligestilling vil have lange udsigter. Elevkørslen røres der således ikke ved, og det på trods af, at det bliver mere og mere nødvendigt med en vedvarende ordning. I den såkaldte tolereringsaftale havde SSW jo fået forhandlet sig til en løsning på problemet.

Som helhed betragtet virker koalitionsaftalen mest af alt som et forsøg på at få lige mange dele af CDUs og SPDs valgprogram optaget i aftalen. Det har til følge, at den har en stor »gråzone« af uforpligtende formuleringer.

STORT NUMMER

Traditionen tro gør medierne et stort nummer ud af en ny regerings »første 100 dage«.

De faldt denne gang midt i parla-

mentets sommerferie, hvilket indirekte viser, hvor vanskeligt det har været at gøre status. Landdagsarbejdet var knap nok kommet igang, og det mest markante, der kunne siges om den nye regering, var efter SSWs mening, at Peter Harry Carstensen indtil nu med stort engagement har forsøgt at fremme sit projekt. Det er dog allerede blevet tydeligt, at ikke alle ministre sætter helheden over deres eget ego.

SSW er villig til at give den nye regering en chance. Det står dog klart for os, at regeringen endnu ikke har bevist, at den også kan andet end formulere fælles besparelsesforslag.

TYNGDEPUNKTET FORSKUBBES

Med parlamentets briller betyder etableringen af den store koalition, at det politiske tyngdepunkt forskubbes til fordel for regeringen. Godt nok besluttede en enig landdag at sikre oppositionens rettigheder med henblik på at oprette undersøgelsesudvalg, få indsigt i aktstykker og lignende. En sådan principerklæring er nødvendiggjort af, at oppositionen tilsammen kun råder over 10 mandater. Dermed kan den ikke opfylde forfatningens krav, da de nævnte »kontrolrettigheder« forudsætter, at de støttes af et bestemt antal parlamentsmedlemmer. Men allerede på de første landdagsmøder har der været en tendens til at komme med argumentet om, at »landdagen bør afvente regeringens udspil«, før den selv melder ud.

FORANDRET STEMNING

Også stemningen har forandret sig. Den er blevet mere afdæmpet, hvilket i sig selv afslører, at den ophidsede politiske retorik, der ikke mindst i valgkampen prægede landdagens arbejde, har været hul og spil for galleriet. Det har endvidere vist sig, at både FDP og de Grønne har svært ved at omstille sig. De Grønne har således valgt at være

»100% opposition« - uden hensyn til, at de selv i 9 år har været en del af en regeringskoalition. Modsat forsøger FDP at danse med på alle bryllupper: Man går så vidt muligt imod de Grønne samtidig med, at man holder alle muligheder åbne i forhold til den store koalition. Skulle forbundsdagsvalget ende med en sejr for CDU og FDP, så vil vi i Slesvig-Holsten uden tvivl opleve, at FDP vil sætte alt ind på at splitte den store koalition for selv at komme til regeringsfadet.

FOR OS ER SAGEN KLAR

For os i SSW er sagen klar: den 17. marts om aftenen meddelte landsformanden, at SSW ikke stod til rådighed for yderligere forhandlinger. Nu måtte andre til, sagde vi. Det betyder, at vi holder os til den linje, som vi har praktiseret i det meste af SSWs historie: Udfra mottoet om, at vi må søge indflydelse for at kunne forandre det samfund, vi lever i, ser SSW sig selv som et konstruktivt og kritisk oppositionsparti. Vi vil som hidtil arbejde på at få brede flertal for vore mindretalspolitiske tiltag. Ligesom vi med udgangspunkt i SSWs program satser på at præge den samfundsmæssige udvikling i Slesvig-Holsten.

I og med at vi ser på verden med mindretalspolitiske briller, ved vi bedre end andre partier, at mindretalspolitik er samfundspolitik og at det ene ikke kan tænkes til ende uden det andet. Med udgangspunkt i disse holdninger vil vi fortsat søge samtalen med landsregeringen og med de regeringsbærende fraktioner. Modsat vil vi måle dem på, om de står ved, hvad de selv har givet udtryk for i deres koalitionsaftale.

FINANSLOVSFORHANDLINGER

Forud for finanslovsforhandlingerne midt i sidste valgperiode besluttede Landdagen, at Slesvig-Holsten lige

Ronald Schulz th. er Anke Spoorendonks nye valgkredsmedarbejder på deltid. (Foto: SPT)

som en hel række andre delstater skulle gå over til 2-års budgetter. Et sådant skridt er ikke uproblematisk, fordi parlamentet derved indskrænker sine muligheder for at kontrollere regeringens udgifts- og indtægtspolitik.

SSW accepterede i sin tid forslaget om indførelsen af »Doppelhaushalte«, fordi vi mente, at fordelene ville være, at landet til glæde for kommuner, amter og andre modtagere af tilskud fra delstaten derved vil få bedre mulighed for mere langsigtet økonomisk planlægning. Vi gjorde det dog ikke uden betænkelighed, idet vedtagelsen af en finanslov for to år ad gangen forudsætter en effektiv styring af landets økonomi. I en situation med meget svingende skatteindtægter vil det måske være vanskeligt at håndhæve, sagde vi dengang.

MEGET BELEJLIGT, SAGDE ONDE TUNGER

Landets »Doppelhaushalt« for 2004 og 2005 var baggrunden for, at vi - meget belejligt, sagde onde tunger - ikke førte egentlige finansforhandlinger i 2004 før landdagsvalget. Derfor vidste vi i landdagen, at vi - uanset hvem der kom til at danne regering - ville få en »Nachtragshaushalt« for 2005. Med an-

dre ord: det stod klart, at der ikke var nogen vej udenom at foretage justeringer i den løbende finanslov, og at det bl.a. ville ske i form af en »Hushaltsspærre« - et foreløbigt stop for landets udgifter indtil vedtagelsen af tillægsbudgettet i parlamentet.

Den nye landsregering besluttede endvidere, at man med henblik på 2006 ville fravige beslutningen om at gå videre med en »Doppelhaushalt«. Samtidig viste nye skatteopgørelser, at Slesvig-Holsten må forholde sig til en yderligere nedgang i de offentlige indtægter på over 150 mio. euro.

På landdagsmødet i starten af september stod både tillægsbudgettet for 2005 og regeringens finanslovsforslag for 2006 på dagsordenen. For sidstnævntes vedkommende drejer det sig om 1. behandlingen, mens landet »Nachtragshaushalt« allerede skulle endeligt besluttes. Ingen af disse lovforslag er i øvrigt i overensstemmelse med delstatens forfatning, som foreskriver, at låntagningen ikke må være højere end investeringskvoten.

SSWs landdagsgruppe har på et klausurmøde efter sommerferien arbejdet med landregerings udspil. Vi besluttede, at vi ville stemme for »Nachtragshaushalt« - primært med den begrundelse, at tillægsloven ikke indeholder væsentlige indholdsmæssige ændringer set i forhold til den finanslov for 2004-2005, som SSW tidligere har stemt for.

FINANSLOVEN 2006

Selvom finansloven for 2006 foreløbig kun foreligger som regeringens udkast, vil jeg kort forsøge at ridse op, hvor vi fra landdagsgruppen ser de væsentligste arbejdsområder i de kommende måneders forhandlinger. Grundlæggende gælder også for dette finanslovsudkast, at det bekræfter indtrykket af, at Slesvig-Holsten ikke ved egne besparelser vil kunne komme ud af krisen i de offentlige finanser. Indtægtssitua-

tionen skal forbedres, og det kan desværre kun ske via forbundspolitiske tiltag. Derfor kræver SSW fortsat en ændret social- og arbejdsmarkedspolitik efter dansk og nordisk forbillede. Og vi henviser i den forbindelse til, at den nordiske model på et velfærds-samfund jo netop står sin prøve i disse år, hvor det gælder om at klare de samfundsmæssige udfordringer, som globaliseringen fører med sig.

STØBT I BETON

Slesvig-Holstens finanslov for 2006 er nærmest støbt i beton, i det ca. 95% af udgifterne er båndlagte. Det ændrer ikke ved, at der er brug for at konsolidere budgettet, dvs. formulere en politik for, hvorledes gældssætningen på længere sigt kan bremses. Men taget i betragtning, hvad CDU med Harry Peter Carstensen kom med i valgkampen, så virker det svar, den nye regering kommer med i finanslovsudkastet meget spagfærdigt.

Set med mindretalspolitiske briller kan man mene, at mindretalsområdet »klarer sig«. Helt fri for nedskæringer er mindretallet dog ikke blevet, hvilket givetvis er sket udefra en tankegang om, at alle »må yde et bidrag«. Sydslesvigsk Forening og Nordfriisk Instituut er således ramt med et minus på godt 5.000 euro hver, mens det frisiske foreningsarbejde beskæres med et mindre beløb.

Det siger sig selv, at SSW vil bruge denne næste tid til at få rettet op på disse forhold. Vi vil bl.a. henvise til, at landsregeringen netop ikke har valgt plæneklippermetoden og at mindretalenes sprog- og kulturområde ikke kan sammenlignes med andre former for kulturpolitik.

BØRNEHAVERNE

Nok så vanskeligt vil det formentlig blive at få sikret vore børnehavers situation, idet landsregeringen på ny lægger

op til at kommunalisere hele børnehaveområdet. I finansloven foreslås, at kredsene via »Kommunaler Finanzausgleich« får stillet 60 mio. euro til rådighed.

Landsregeringen er også parat til at overlade det til kredsene at definere gruppestørrelser m.m., hvilket efter SSWs mening vil komme til at betyde, at kvaliteten vil blive forringet.

For de danske børnehavers vedkommende består hovedproblemet derfor i både at sikre den standard, vore institutioner har - ved fortsat at sikre landets tilskud til personaleudgifterne - og at undgå, at hele »tilskudssystematikken« ændres sådan, at konsekvensen vil være alvorlige indtægtstab for vore organisationer. Lars Harms vil i den kommende tid holde tæt parløb med Skoleforeningen og SdU i dette spørgsmål.

FOKUS PÅ ANDRE OMRÅDER

Udover mindretalsområdet vil det set med SSWs øjne være nødvendigt især at sætte fokus på det sociale område og på hele miljøområdet, idet landsregeringen her kommer med nedskæringsforslag, som vi har svært ved at acceptere. Det gælder f.eks. rådgivningsinstitutionen »Frau und Beruf« og »Akademie für ländliche Räume« i Egerndorf.

Desuden lægger finansloven op til en række ændringer med henblik på finanseringen af sociale ydelser, f.eks. hjælp til ældre og handicappede. Udgangspunktet er en ændret lovgivning på forbundsplan, som har medført, at alt dette nu skal administreres af delstaterne. Den slesvig-holstenske regering foreslår nu, at kredsene overtager dette ansvarsområde som en kommunal opgave. Der er ingen tvivl om, at denne strukturændring vil komme til at beskæftige os alle sammen, også SSWs kommunalpolitikere, i det næste lange stykke tid.

Sammenfattende gælder: finanslo-

Da SSWs Hovedudvalg på Dansk Centralbibliotek i Flensburg efter valget i februar 2005 drøftede, hvordan partiet nu skulle forholde sig, var pressen der, og Nørregade i Flensburg var nærmest stopfyldt med tv-stationernes transmissionsbiler. (Foto: SPT)

ven for 2006 viser, at også den store koalition »koger med vand«, at det ikke er muligt at komme med store ændringer, sådan som de offentlige finanser er skruet sammen. Men derudover må vi i SSW være forberedte på, at de egentlige udfordringer for os ligger i det, som er trykt med småt, nemlig ændringer af offentlige strukturer og finansieringsmønstre.

KOMMENDE INITIATIVER

Et landdagsvalg betyder altid et brud i det politiske arbejde, derfor har jeg i denne beretning helt bevidst koncentreret mig om den nye valgperiode. Af samme grund har landdagsgruppen i flere klausurmøder også beskæftiget sig med den kommende tids arbejde. Da der i andre sammenhæng vil blive lejlighed til at få en nærmere drøftelse af de væsentligste arbejdsopgaver, vil jeg her kun i stikordsform nævne de tiltag, som vi dels er kommet med, dels har planlagt for det næste halve år:

o Vi har før sommerferien på ny fremlagt SSWs forslag om en lov om fri adgang til informationer («Informationsfreiheitsgesetz»), der også omfatter administrationen af miljøsager. Dette lovforslag ligger nu til behandling i landdagens udvalg, hvor det venter på, at også regeringen kommer med et udspil.

o Vi har krævet en skriftlig beretning om det grænseoverskridende samarbejde, som landsregeringen er kommet med for nylig. Taget i betragtning, at den nye erhvervsminister mest har blik for at fremme erhvervsudviklingen i Kiel- og Lübeckområdet, er der efter SSWs mening hårdt brug for at sætte Sydslesvig og det grænseoverskridende samarbejde på landdagens dagsorden.

o Vi har endvidere besluttet at ville afkræve landsregeringen en skriftlig beretning om sine forestillinger med henblik på en strukturreform i Slesvig-Holsten. Denne beretning vil uden tvivl kunne indgå som et debatindlæg i partiets arbejde med dette emne, for her vil der være brug for, at SSW markerer sig lige så tydeligt som i forbindelse med spørgsmålet om en kommunalreform.

o Udover disse mere langsigtede initiativer reagerer landdagsgruppen i sit daglige arbejde selvfølgelig også på konkrete politiske problemer, f.eks. hvad angår Hartz IV-problematikken. Her har vi i to andragender påvist skævheder, som landdagen efter SSWs mening bør rette op på - nemlig dels spørgsmålet om erhvervsvejledning for unge, der modtager ydelser ud fra loven om ALG II (arbejdsløshedspenge) og dels kravet om, at udgifterne til prævention fortsat bør betales af det offentlige, hvis man er socialhjælpsmodtager (efter ALG II-loven).

INTERNT

På vore klausurmøder efter valget har vi i landdagsgruppen også været nødt

til at beskæftige os med vore egne arbejdsforhold. Silke Hinrichsen varetog i den sidste valgperiode ikke mindst det socialpolitiske og det indenrigs- og retspolitiske område. Alle, der har haft med disse politikområder at gøre, ved, at de indeholder tungt lovgivningsstof. Lad mig derfor endnu engang slå fast, at savnet af Silke i landdagsgruppens arbejde derfor også er langt mere end savnet af en god veninde. Vi savner også hendes specielle viden, netop hvad disse områder angår. Fremover vil det være sådan, at Lars tager sig af arbejdet i socialudvalget, mens jeg er gået ind i indenrigs- og retsudvalget.

TAK

I tiden efter landdagsvalget, mens forhandlingerne stod på, holdt landdagsgruppen ikke kun tæt kontakt til parti og landsstyrelsen, men også til mindretallenes organisationer. Vi stod sammen og det gjorde utrolig godt. Dette sammenhold er vores styrke og det er der fortsat brug for - hvad enten det drejer sig om at få skabt bedre rammer for det frisiske sprogarbejde eller om at styrke Danevirke Museum.

Samtidig mener jeg, at festligholdelsen af Bonn-København-Erklæringen har vist, at det er vore to mindretals styrke, at de uden at være anvist på andre selv og af egen kraft via SSW kan være med, der hvor de politiske beslutninger skal tages - det være sig Kiel eller Berlin. For selvom SSW har besluttet ikke at opstille til forbundsvalget, så har vi med vore mandater i landdagen også mulighed for at søge indflydelse på forbundsplan.

At denne mulighed fortsat skal bruges, siger sig selv. Lad mig derfor afsluttende takke alle, der i årets løb har været med til at hjælpe, støtte og bidrage til landdagsgruppens arbejde. Tak til medarbejderne, til landssekretariatet og til SSWs landsstyrelse for et godt samarbejde.

Tror ikke på en løsning

Af byformand Birgit Seidler

Efter selve by-generalforsamlingen i foråret med beretninger, valg m.m. havde vi inviteret til en valganalyse af landdagsvalget samt diskussion. Jeg var ikke sikker på, om vi ville finde en løsning på, hvordan vi for fremtiden kan undgå nederlag, eller hvorfor vælgerne bliver hjemme, eller hvad grunden har været til, at valget gik, som det gik, men en diskussion og kritik kan nogle gange være vejen frem, og det var mit håb, at vi alle på den måde kunne komme til at tænke i nye baner.

LIDT STATISTIK

Pr. 31. december 2004 havde SSW Flensborg by 1.049 medlemmer. Der har været en nedgang på i alt 121 medlemmer. 42 udmeldte, 47 der er flyttet til andre amter, 5 er flyttet sydpå, og 2 er flyttet nordpå. Der har været en tilgang på i alt 62, hvoraf de 28 er nyoptagede medlemmer.

25 medlemmer er afgået ved døden. Æret være deres minde.

2004-2005

Det var et foreningsår i valgenes tegn: Overborgmestervalget i oktober 2004, og landdagsvalget den 20. februar 2005. Det var også et år, hvor det politiske i byen meget af tiden har stået lidt i stampe. Indtil overborgmestervalget var overstået, blev det ikke til mange nye initiativer, da man ikke rigtig vidste, hvilken vej den nye overborgmester ville gå.

Set i bakspejlet havde jeg, lige som mange andre, gerne set, at SSW havde haft sin egen kandidat. Da jeg selv sad med i findingskommisionen, ved jeg,

hvor svært det var. De andre partier har hele forbundsrepublikken at søge i, mens vi på forhånd havde sat os for, at det skulle være én med tilknytning til det danske mindretal, samtidig med at kvalifikationerne til posten som overborgmester skulle være var tilstede. Disse krav begrænser antal af mulige emner - også fordi vi nu engang ikke har mange fra det danske mindretal, som har erfaring med at lede en stor offentlig tysk forvaltning.

IKKE MULIGT

Derfor var det os ikke muligt at finde en egnet kandidat. På et fællesmøde med bystyrelsen og byrådsgruppen blev det besluttet, at SSW derudover ikke vil anbefale nogen af de andre partiers kandidater. Men samtidig ville vi også gerne hjælpe SSW-vælgerne til at finde den kandidat, de syntes var bedst egnet, og derfor arrangerede vi en paneldiskussion med samtlige overborgmester-kandidater, der blev et stort tilløbsstykke med over 160 deltagere.

Overborgmesterkandidaterne fra de Grønne og FDP ønskede en samtale med de danske organisationer, og for ikke at gøre forskel, inviterede vi også de to andre kandidater til en samtale med repræsentanter for alle organisationer fra det danske mindretal.

DET RYSTEDE MIG NOGET

Det rystede mig noget at opdage, hvor lidt man vidste om det danske mindretal i de andre partier. Det viser endnu engang, at vi i mindretallet kun kan stole på ét parti - nemlig SSW. De andre partier kan simpelthen ikke sætte sig ind i det at være et mindretal.

Selvfølgelig kunne vi også være kommet med en anbefaling, men det ville ikke have været muligt uden også at støtte et andet parti, og så tæt op ad et landdagsvalg fandt vi, at dette ville være et forkert signal at sende. Alligevel var der nogle enkeltpersoner fra byrådsgruppen, der offentligt fremkom med deres personlige anbefalinger, hvilket vi i bystyrelsen kunnet have været foruden. Det, og at et SSW-medlem var gået ind i en borgergruppe, der støttede Helmut Trost, og at der kom et krav om eksklusion af dette medlem, skabte en masse negativ omtale, som skadede partiet mere end det gavnede. Nok om det. For bystyrelsen er den sag afsluttet, og vi vil hellere koncentrere os om de mange udfordringer, SSW Flensborg står over for.

KOMMUNALPOLITIKKEN GIK I STÅ

Også op til og efter landdagsvalget er meget af det kommunalpolitiske gået i stå, af forståelige grunde. Begivenhederne efter landdagsvalget - især det mislykkede valg af Heide Simonis til ministerpræsident den 17. marts - har også været med til at skabe mistillid hos den almene vælger. Unanset hvad man mener om Heide Simonis, så har ingen - heller ikke hun - fortjent på denne måde at blive undsagt af sine egne. Hvis der var nogen i SPD, der var imod en mindretalsregering med støtte af SSW, burde de have sagt det før dette valg. Det ville også have sparet SSW og det danske mindretal for meget. Der skal bruges tid og kræfter for at få vælgernes tiltro tilbage. At SSW i denne tid holder fast ved sine standpunkter og ikke bare hopper med på vognen, er bemærkelsesværdigt, og landdagsgruppen har fortjent ros og støtte.

EN SKUFFELSE

Landdagsvalget blev en skuffelse for SSW Flensborg. Det lykkedes ikke at få Silke Hinrichsen genvalgt som land-

dagsmedlem, og det er vi meget kedede af. Silke har i de fem år hun, har siddet i Kiel, gjort et ovenud stort og godt stykke arbejde, og vi var mange, der gerne havde set, at hun kunne have fortsat med det. Det var bestemt ikke, fordi vi og Silke ikke har været aktive nok i valgkampen. Vi har ført en hård og god valgkamp, og Silke har ind i mellem sikkert kunnet ønske sig et par flere dage i kalenderen for at få tiden til at slå til. Takket være listekandidat Edgar Möller har det været muligt at få SSW repræsenteret ved samtlige valg-møder, paneldiskussioner o.lign. op til valget.

Lad mig her takke alle, der har hjulpet med i valgkampen.

SØNDAGSTALERNE

Her i mindretallets højborg Flensborg i 50-året for København-Bonn erklæringerne må vi spørge os selv, hvad alle søndagstalerne fra de tyske politikere - og her især fra CDU - f.eks. til årsmøderne egentlig er værd? For når det kommer til stykket - når det drejer sig om magt og indflydelse i landdagen - så må SSW tilsyneladende ikke være med. Det kan vi kun tage klart afstand fra, og jeg vil gerne tilføje, at det havde klædt CDU i Flensborg - der jo har et fornuftigt samarbejde med SSW-byrådsgruppen - om de offentligt havde sagt noget til de mange negative ytringer om SSW fra deres partikolleger rundt omkring i landet. Netop i Flensborg er SSW et stort og anerkendt parti, samtidig med at der er et godt samarbejde og tilhørsforhold mellem flertallet og det danske mindretal her i byen. Står det til SSW, vil dette gode forhold også fortsætte, men det kræver nu engang gensidig respekt fra alle sider.

POLITISKE ARRANGEMENTER

Fra bystyrelsen har vi siden siden kommunalvalget forsøgt at gennemføre fle-

re politiske arrangementer for at få en dialog intensiveret mellem politikere og borgere her i byen. Det har vist sig, at det er en svær proces, og vi har måttet konstatere, at interessen for politiske emner ikke altid er lige store. Således mødte kun ca. 15 trofaste medlemmer og borgere op ved et møde i den danske skole i Sporskifte, hvor vi havde inviteret en ekspert til at fortælle om borgervenlige kommuner.

Mere held havde vi med en diskussionaften til europavalget i juni 2004, hvor godt 50 interesserede var dukket op på Dansk Centralbibliotek. Også et informationsmøde om en reform af de kommunale finanser var en succes. Konklusionen er, at det er vigtigt at finde de rigtige emner og tidspunkter, hvorved jeg gerne selvkritisk vil medgive, at bystyrelsen har haft en del problemer med at finde datoer, hvor der ikke samtidig var andre arrangementer.

GODT TEAM

Det har være to turbulente år, siden den siddende bystyrelse blev valgt. Jeg synes, vi er et godt team og arbejder fint sammen, selv om vi allerede undervejs måtte sige farvel til fire bystyrelsesmedlemmer af forskellige grunde.

Den øvrige bystyrelse har på denne baggrund drøftet situationen, og vi er i fællesskab kommet til den overbevisning, at vi gerne vil fortsætte arbejdet for SSW Flensborg i de næste to år. I den forbindelse er jeg især glad for, at Silke Hinrichsen har signaliseret, at hun vil fortsætte i bystyrelsen.

MEGET AT TAGE FAT PÅ

Der er meget at tage fat på i de næste år. For det første skal vi allerede nu starte med overvejelserne til kommunalvalget 2008, således at vi kan stille

Dansk Generalsekretariats daværende tekniske medarbejder Uwe Jacobsen, Tarup, en af de utallige, utrættelige SSW-»valgkæmpere« rundt omkring i Sydslesvig, sætter en ny Silke Hinrichsen-plakat op forud for landdagsvalget 2005. (Foto: SPT)

med et godt kandidathold. Vi skal have 22 kandidater, der repræsenterer et fornuftigt tværsnit af mindretallet her i byen. Vi skal se på udviklingen af medlemstal i SSW Flensborg, hvor vi nu er nede ved næsten 1.000 med en skæv aldersfordeling. Vi bliver derfor nødt til at overveje, hvordan vi kan få fat i nye medlemmer - muligvis bør man overveje en medlemskampagne i samarbejde med landsstyrelsen. Også en forbedring af samarbejdet mellem SSW og mindretallets organisationer her i byen er et vigtigt emne. Sidst men ikke mindst er der brug for, at vi prøver at informere vore medlemmer og offentligheden mere offensivt om SSWs politiske tiltag. Det er afgørende for SSWs succes, at vore medlemmer, mindretallet og offentligheden forstår, hvorfor vi gør som vi gør.

Flere medlemmer end i Flensborg By

Af amtsformand Gerd Voss

En historisk begivenhed har fundet sted: For første gang er medlemstallet i SSW Flensborg Amt højere end i SSW Flensborg By, selv om også vi må melde om en tilbagegang i vort medlems-tal: 26 medlemmer færre, så pr. 31.12. 2004 havde vi 1.078 af dem.

OPBAKNINGEN UDEBLEV

Vi har i 2004 afholdt 3 åbne medlemsmøder på »Åmterbasis« om landspolitiske emner og den kommende valgkamp, om emner til den lokale valgkamp og gensidig politisk information. Desværre var opbakningen ikke, som vi havde forventet. Vi gik ud fra, at der ved åbne medlemsmøder ville komme flere deltagere end ellers, da mange ønskede mere indflydelse på partiet. Desværre medførte denne form for møde, at ikke engang de delegerede anså det for nødvendigt at møde op.

KREISVERKEHRSBETRIEBE

Som nævnt i sidste års beretning havde fraktionen sammen med amtsstyrelsen besøgt busselskaberne for at føre samtaler om et evt. salg af dele fra Slesvig-Flensborg Amts busselskab »Kreisverkehrsbetriebe«. Ved kreds-dagsmødet i december 2004 blev så andele af busselskabet solgt. Vore lokale busselskaber Hansen-Borg, Gorzelniaski og Förde-Bus gik sammen om et tilbud og fik tilsagnet til købet.

ELEVKØRSEL

Da man inden for Slesvig-Flensborg Amt er gået med til en dispensation for Skoleforeningen for skoleåret 2003/04

om forældrebetaling til skolebustransport, som udløb i sommerferien 2004, har Flemming Meyer og undertegnede søgt samtalen med Skoleforeningen. Skoleforeningen har lavet beregninger, hvad det ville komme til at koste, såfremt eleverne fra de danske skoler i lighed med flertalsbefolkningen betaler for skolebuskørsel, men så ligeledes kan benytte buslinierne helt frie.

Skoleforeningen har indvilget i, at eleverne fra de danske skoler efter ligestillings-princippet ligeledes betaler 60 euro.

Efter at Skoleforeningen har forelagt beregningerne for skoleforvaltningen ved Slesvig-Flensborg Amt (merudgifterne for amtet er ca. 300.000 euro), har amtes skoleudvalg taget emnet fra dagsordenen, idet der skal føres yderlige forhandlinger mellem Skoleforeningen og amtets skoleforvaltning, inden eleverne fra de danske skoler skal komme med i ordningen. Busselskaberne har dog indvilget i, at elever fra de danske skoler, der er berettiget til at benytte skolebussen, kan få et »Juniorticket« for 60 euro om året, som så giver de samme rettigheder som eleverne i de offentlige skoler har. Der føres nu yderlige forhandlinger på politisk plan, hvor de skolepolitiske ordførere og fraktionsformændene sammen med Skoleforeningen og forvaltningen prøver på at komme til en for begge sider fornuftig løsning.

SYGEHUSOMRÅDET

Efter mange vanskeligheder i forbindelse med overtagelsen af »Fachklinik Schleswig« af »Martin-Luther-Krankenhaus« blev også denne vigtige afgørelse truffet i efteråret 2004. Slesvig-Flensborg Amt har i Kooperation med

»Damp-Holding« fået tilsagn om at sammenlægge »Fach-klinik« med »Martin-Luther-Krankenhaus«. »Damp Holding« overtager 49% af det fælles selskab. Dermed er ca. 2.000 arbejdspladser i Slesvig sikret. Man arbejder nu med planerne om oprettelse af et nyt sygehus i Slesvig. Der er tænkt på en nybygning hhv. ombygning til mellem 50 og 80 mio. euro.

6 SOCIALCENTRE

Siden 1. januar 2005 har Slesvig-Flensborg Amt overtaget arbejdet i forbindelse med »Arbeitslosengeld II«, efter Hartz IV som optionsmodel. Man har i amtet indrettet 6 socialcentre, hvor de arbejdsløse og fhv. socialhjælpsmodtagere kan henvende sig. ALG II-modtagere skal så i fremtiden kun henvende sig ét sted for at søge og få deres finansielle ydelser bevilliget.

Ideen med overtagelsen af disse opgaver på amtsplan var, at amtspoliti-kerne har en vis kontrol med gennemførelse af opgaverne. Som man udtrykte det i samtalerne, er socialcentrene nærmere ved de berørte personer.

LANDDAGSVALGKAMPEN

Den hede fase i valgkampen forud for landdagsvalget den 20. februar 2005 begrænsede sig til januar og februar.

SSW Flensborg Amt og Gottorp Amt fik lavet en fælles brochure til deres egne kandidater. Desuden har Flensborg Amt igen lånt en valgbil til kandidaterne. På grund af, at valgkampen fandt sted i januar og februar, havde amtsstyrelsen besluttet, at låne en autocamper, så man også kunne få vælgerne indenfor i varmen til en hyggelig snak ved en kop kaffe eller the.

Bilen har været rundt i begge valg-

Lyksborg SSW-distrikt m.fl. havde inviteret til »politisk morgenmad« sammen med Anke Spoorendonk i Lyksborg Danske Skole en dag i foråret 2005. (Foto: G. Voss)

kredse både for Anke Spoorendonk og mig. Den blev det meste af tiden kørt af Hans Heinrich Johannsen, der stillede sin arbejdskraft gratis til rådighed for partiet. Skulle bilen ikke bruges direkte til valgkampen, kørte Hans Heinrich rundt i amtet for at vise SSWs tilstedeværelse og for at få valgmateriale ud til distrikterne.

SELVE VALGDAGEN

På selve valgdagen kunne vi så konstatere, at mange vælgere igen var blevet hjemme, fordi de ikke vidste, hvem de skulle give deres stemmer. Valgdeltagelsen faldt i valgkreds 5 fra 73,9% til 71,7% og i valgkreds 6 fra 72,7% til 70,2%. Desværre berørte det også SSW. Vi gik på landsplan ned fra 4,1% i året 2000 til 3,6% ved dette valg. Dermed nåede SSW ikke sit mål med at bevare vore 3 mandater.

I Flensborg Amt så valgresultaterne ud som følger:

Valgkreds 5 med Anke Spoorendonk opnåede 5.881 = 13,9% førstestemmer og 5.015 = 12,5% andenstemmer. Det var en tilbagegang i forhold til 2000 på 497 stemmer eller 1,4%.

I valgkreds 6, hvor jeg var kandidat, opnåede vi 2.818 = 9,6% førstestem-

SSW-amtsformand Gerd Voss (t.h.) og de delegerede Horst Menzel og Niels Wolfsdorf (t.v.), Munkbrarup. (Foto: privat)

mer og 2.618 = 8,9% andenstemmer. Det var samme procenttal som ved valget 2000. Som vi igen kan se, har vælgerne givet os flere førstestemmer end andenstemmer. Vi havde i valgkampen satset på »begge stemmer til SSW«. Øjensynlig er mange vælgere stadig ikke klar over, at andenstemmen er den afgørende stemme for mandatstallet i Kiel.

MIN EGEN VURDERING

Min egen vurdering af tilbagegangen i stemmetallet går ud på, at borgere, der er blevet ramt af »Hartz IV« og fra 1. januar 2005 opdagede, at de har færre penge til rådighed, er utilfredse med regeringen i Berlin og lader det gå ud over partierne i Kiel. Efter min helt personlige vurdering er det netop denne gruppe af vælgere, der enten ikke gik til valg hhv. prøvede på med deres stemmer at få et regeringsskift i Kiel. Denne surhed går direkte ud over de små partier ved valget.

EFTER LANDDAGSVALGET

Efter valget fik SSW igennem pressen og e-mails, overvejende fra CDU-politikere, at vide, at vi skulle holde os tilba-

ge ved regeringsdannelsen, da CDU iflg. deres vurdering, af vælgerne havde fået den klare besked på at danne regeringen.

Man begyndte endda igen at tvivle på retmæssigheden af SSWs befrielse af 5% spærregrensen, selvom forbundsforfatningsdomstolen i Karlsruhe umiddelbart inden valget havde afvist at tage stilling til det juridisk holdbare i SSWs befrielse af spærregrensen i Holsten.

Desuden blev Anke Spoorendonk skriftlig udsat for en mordtrussel. På et hovedudvalgsmøde fik forhandlingsgruppen bred rygdækning til at forhandle videre med SPD /de Grønne om en mindretalsregering tolereret af SSW. At valget af en mindretalsregering den 17. marts så ikke blev til noget, har vel alle læst i pressen.

NYE AMTSSTYRELSESMEDLEMMER

På SSW-amtsgeneralforsamlingen i april takkede vor 1. næstformand Hans Christian Böwes af efter 14 år i amtsstyrelsen af helbredsgrunde. Udo Ehler var villig til at blive valgt til 1. næstformand. Som ny suppleant valgtes Kaj Henken fra Medelby. Ellers var der enstemmig genvalg af hele bestyrelsen.

SSW Flensborg Amts delegerede m.fl. ved SSWs ekstraordinære landsmøde i Egernførde forud for landdagsvalget i foråret 2005. (Foto: privat)

Med fhv. byrådsmedlem Peter Brinkmann som idémand og primus motor inviterede Slesvig SSW og SSW-byrådsgruppen atter til »nytårskaffe« i Lolfodsalen i Slesvig en lørdag i februar. Der blev serveret politsatire af første klasse på dansk og på tysk, der blev grinet og sunget, og heller ikke lederne i det danske mindretal blev glemte.

SSW-nytårsrevyen - det er f.v. Heidi Hansen, Karin Becker, Anja Stamm, Michaela Bumann, Otmar Petersen, Peter Brinkmann, Rainer Wittek og Harry Heide - affødte atter lattersalver i Lolfod-salen. (Foto: S. Münster)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING NORDFRISLAND:

Et arbejdsår præget af landdagsvalgkampen

*Af amtsformand
Ulrich Stellfeld-Petersen*

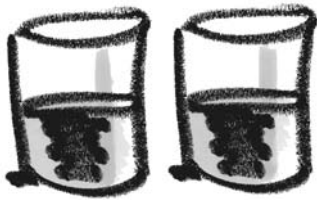
Det forløbene år i SSV Nordfrisland - Dåt leest årbesiir bai e SSW Nordfräschlönj:

Arbejdsåret var præget af landdagsvalgkampen. Det var et stort arbejde for medlemmerne at få alt på plads. Vor kandidatfolder skulle være færdig i god tid og vore tre kandidater - Mogens Lesch, Susanne Rignanese og Lars Harms - skulle optages i én folder, fordi det så ville blive billigere at trykke den.

Vi bestilte 55.000 foldere for at fordele dem i hele Nordfrisland. At fordele folderne med posten var for dyrt, derfor gjorde distrikterne dette arbejde.

Än dåt we önj hiilj Nordfräschlönj trinam kiimen san, wus en grut lååsting. Oudere stäägne heet huum foole giilj deerfor betåald än ferschak da foldere. We häåwe ja gruntendiiljs seelew ferdiiild, en mase giilj for oudere keere (sü as plakoote än anongse) ouer hädj än san likes mååst rüt tu äle hüsständige kiimen.

Reform ist nötig. Gerechtigkeit aber auch.

Für gerechte
Sozialreformen.

Wählt

SSW

MANGE PANELDISKUSSIONER

Vore kandidater deltog i mange panel-diskussioner. Lars deltog i »Pro Eiderstedt«-arrangementet i Husum, og han klarede sig godt. Susanne deltog i vor egen paneldiskussion om skolepolitik på Husumhus. Og Mogens stod for et arrangement sammen med Anke Sporendonk i Nibøl.

Datoerne for vore infoborde blev koordineret på SSWs vestkystkontor, så vore kandidater fik de bedste muligheder for at præsentere sig, for at fordele vort infomateriale og drøfte politiske problemer med vælgerne. Vi kunne klare de almindelige valgkampsaktiviteter, som vi er vant til. Og man kan altid stole på vore aktive medlemmer, så amtsstyrelsen siger tak til alle, der stod ved infobordene og deltog i de forskellige møder.

Än dät näist tooch hääwe we was en woolkamp, wat wat wurmer wärde schal, ouerdät e näist wool jarst önj e Moi 2010 as (wan deer e regiiring ai awfoorie ütenuouder fält). Südänji koo-ne we üs nü ä! toochte am uurs- än sameraktiwitääte määge. Da tjuke wunterjåke hääwe wälj üttiind.

VALGSTRATEGIEN

Vi begyndte med vor valgstrategi et år i forvejen. På et klausurmøde i Frederiksstad drøftede vi vore ideer. Vi ville helst lave en andenstemmes-valgkamp, men sådan en valgkamp passede ikke til strategien på landsplan. Men alligevel viser resultatet af landdagsvalget, at man må overveje om en andenstemmes-valgkamp er en bedre strategi for fremtiden.

Alligevel udviklede vi vore egne plakater med nordfrisisk særpræg og specifikke budskaber, der havde regionale problemstillinger i fokus. Det blev til 6 nye SSW-plakater, og de fleste af vore medlemmer godkendte dem. Distrikterne klistrede selv plakaterne uden professionel hjælp. Endnu en grund til at sige tak til alle, som har hjulpet med til valgkampen.

Presseterminerne blev passet: Lars var i fjernsyn hos »Extra Drei« og de regionale radiostationer (Ääme Kanool Weestküst, NDR, RSH: »Bai Mittmann mååg ik ma, följkens!«) interviewede ham. Vore Kandidater blev præsenteret i aviserne, og kandidaterne sendte pressemeddelelser ud, der blev godt modtaget af mediernes.

Anke Joldrichsen som kandidat for Helgoland blev også interviewet af Pinneberger Nachrichten, og flyeren for Helgoland blev fordelt på hele øen.

SÅ KOM VALGDAGEN

Og så kom endelig den 20. februar 2005. Slesvig-Holsten havde valgt, men hvad var det, man kaldte det: en »Patt im Watt«. Vi selv mistede et mandat, Silke Hinrichsens. Vi fra SSW Nordfrisland siger tak til Silke for hendes fremragende arbejde i den forløbende valgperiode.

Vi mistede 8.500 stemmer på landsplan. Det var et skuffende resultat, når man kigger på det arbejde, SSW har gjort i Landdagen, men alligevel har det været det næstbedste resultat i de

sidste 40 år. Altså helt dårligt var det ikke, og i hvert fald er det motivation til at gøre det bedre næste gang.

Det, der så skete efter valget, var meget skuffende for os. Ingen af os var inden valget i stand til at forstille sig, at et samarbejde med og en tolerering af regeringen ville føre til forbehold i flertalsbefolkningen. Men vi i Nordfrisland mener, at landsstyrelsen og landdagsgruppen har klaret sig godt i dette stormvejr (som man jo også er vant til på vestkysten). Det fleste mennesker har nu glemt, hvad der skete i foråret, men sådan er det jo i politikken. Nu har vi fået en stor koalition, og vi må nu se, hvad vi får ud af det.

LANDRÅDSVALGET I NORDFRISLAND

Samme dag som landdagsvalget var der også landrådsvalg i Nordfrisland, og SSW-fraktionen støttede SPDs og de Grønnes kandidat Kirsten Lüttke-Evers. Men det lykkedes ikke at få hende valgt; den gamle landråd dr. Olaf Bastian blev genvalgt.

I Husum fik vi et glædeligere resultat ved borgmestervalget. SSW-gruppen og SSW-bestyrelsen i Husum støttede SPDs kandidat Rainer Maas, og han fik et stort flertal i anden omgang. Så nu kan vi håbe på, at vi får en endnu tættere kontakt til forvaltningslederen i Husum By.

LIGESTILLING AF DANSK OG FRISISK

SSW-fraktionen i amtsrådet stillede et andragende om ligestilling af det danske mindretal og det frisiske mindretal. Ifølge vort andragende skal der ikke kun økonomisk ligestilling til, men amtet skal også sørge for, at flersprogheden ikke kun består af pæne ord men skal fyldes i liv.

Derfor kræver fraktionen, at man sørger for tosproget skiltning, dansk- og frisisk-kurser for ansatte, og at amtet også henvender sig til kommunerne for at fremme mindretalssprogene.

En første effekt er, at man i amtets statutter »Hauptsatzung« har fastskrevet, at mindretallene i Nordfrisland skal beskyttes og styrkes.

Dåt as ål en jarste trees än we schan nooch fersäke än bräng nuch mör idee e in, am e likstaling foon e dänsch manerhäid än da friiske foram tu brängen.

VALG

Vi har fået valgt bestyrelser i alle vore 25 distrikter, og på amtsgeneralforsamlingen blev undertegnede genvalgt som amtsformand og Juliane Hege-mann som næstformand. Hele året er vort SSW-kontor i Husum åbent hver mandag kl. 16 - 19 og hver tirsdag og torsdag kl. 9 til 12, og vor sekretær holder tæt kontakt til distrikter og landsforbund.

Er man interesseret i at arbejde med eller høre mere, er man velkommen til at ringe til sekretariatet, tlf. 04841-871405 eller sende en e-mail SSW-NF@Schleswig-Holstein.de

Kam forbai än wees ma!

**Weltsprachen
sind schön.
Unsere aber auch.**

Damit Nordfriesland nicht sprachlos wird.

Näht

SSW

Stabil udvikling ser ud til at fortsætte

Af skoledirektør Anders Molt Ipsen

ANLÆGSOPGAVER

Ved det nye skoleårs begyndelse i september 2005 var der indskrevet 5.756 elever i de 49 danske skoler i Sydslesvig mod 5.772 ved begyndelsen af sidste skoleår. Pr. 1. juni 2005 var der optaget 1.932 børn i de 57 danske børnehaver i Sydslesvig mod 1.909 sidste år. Den stabile udvikling, vi har oplevet i de senere år, ser ud til at fortsætte et par år endnu. Selvom vi kan iagttage en stigende tendens i børnehaverne, vil det samlede elevtal være nogenlunde konstant.

Husum Danske Skole har fået udbygget vestfløjen med faglokaler, to klasseværelser og et mødelokale. Dette blev muliggjort ved etablering af en yderligere etage ovenpå den fhv. gamle gymnastiksal. Faglokalerne blev indrettet på 1. sal og giver gode rammer for undervisningen i fysik, biologi og kemi. I hovedbygningen blev der etableret en første flugtvej ved hjælp af indvendige branddøre til trappeopgangene og yderligere med to trapper udendørs. Disse sikrer 2. flugtvej. Skolen lever således nu op til de lovkrav,

Efter næsten tre års arbejde anbefaler et tværministerielt udvalg i Kiel i november 2004 sammen med Dansk Skoleforening at ligestille de danske skoler med de tyske således, at tilskuddet pr. elev er lige stort fra skoleåret 2006/ 2007. Ordningen skal dog vedtages politisk endnu men ikke inden landdagsvalget i februar 2005. Den nye landsregering af 2005 udsætter ligestillingsprocessen til 2008. Siden 1998 er delstatens tilskud til det danske skolevæsen i Sydslesvig frosset inde. På billedet ses repræsentanter for ministerierne, Skoleforeningen og daværende mindretalskommitterede Renate Schnack. (Foto: Fl. Avis)

Der var fire 40 års jubilarer i Dansk Skoleforening i sidste halvdel af 2004: overlærer Gisela Petersen, børnehavedleder Ingrid Rahn, børnehavemedhjælper Rita Doberstein og skoleinspektør Brenda Rudebeck. Tre af dem ses her sammen med skolefor­eningsformand Lone Schuldt og skoledirektør Anders Molt Ipsen ved jubilæumsfesten i december 2004 på Jaruplund Højskole, hvor der også var en hel flok 25 års jubilarer, der blev hædret. (Foto: Fl. Avis)

der foreligger om forebyggende brand­sikring. Skolekøkkenet er blevet reno­veret og forsynet med en tidssvarende udluftning.

TILSKUD

Landsregeringens lovforslag om en ny børnehavelov blev stillet i bero for åre-

ne 2004 og 2005. Lovforslaget indebar, at landets tilskud, der gives via en procentvis fordelingsnøgle, skulle overfø­res til kredsene og de kredsfrige byer. Herfra skulle de efter disses eget skøn videreføres til kommunerne. Hidtil er alle tilskud til børnehaver under Dansk Skoleforening blevet tildelt direkte gennem Flensborg by. Ændringsforsla-

Statsminister Anders Fogh Rasmussen tager altid en afstikker til Sydslesvig, når han alligevel befinder sig i Sønderjylland. Som led i valgkampen 2005 gæstede han i januar Duborg-Skolen, hvor han kvikt og afslappet diskuterede med eleverne i festsalen. Her modtages han i skolegården af bl.a. Skoleforeningens formand Lone Schuldt, skoledirektør Anders Molt Ipsen, rektor Ebbe B. Rasmussen og generalkonsul Henrik Becker-Christensen samt en stor flok elever. (Foto: SPT)

Duborg-Skolens smukke gamle festsal med Lorenz Frølich's flotte billeder dannede en fin ramme for statsministerens møde med Duborg-eleverne i januar. Her er det rektor Ebbe B. Rasmussen, der byder velkommen og introducerer statsministeren. (Foto: SPT)

get gav anledning til bekymring, da flere kommuner forsat anser tilskuddene til de danske børnehaver som en frivillig ydelse og dermed ikke indfrier deres forpligtigelse overfor Skoleforeningens institutioner, på den måde som loven forudsiger det.

Det lykkedes Skoleforeningen, i et tæt samarbejde med SSW, at få et tilsagn om at landstilsuddet til alle danske børnehaver i den ovennævnte periode, stadig skulle tildeles Skoleforeningen direkte gennem Flensborg by.

Den 1. august 2004 meddelte kredsen Nordfrisland, at tilskuddene til personaleomkostningerne fra kredsen ville blive reduceret med 5% fra 11% til 6%. Allerede i begyndelsen af 2004 havde kredsen Slesvig-Flensborg meddelt en tilskudsreducering fra 7% til 5%.

NYE PÆDAGOGISKE TILTAG

Alle børnehaver har igennem de seneste år udarbejdet en virksomhedsplan for deres egen institution. I Danmark indføres der nu læreplaner og andet. Slesvig-Holsten udsendte ret-

ningslinier for læring i børnehaverne »Richtlinien eines Bildungsauftrages« og »Leitlinien« for samarbejdet mellem børnehaver og skoler. Dette har været anledning til drøftelser på en række møder med børnehaverne.

Det er nu tanken, at den pædagogiske læreplan, hvor målene for børnenes læring bliver defineret, skal indarbejdes i institutionernes virksomhedsplan.

Det Børnehavepædagogiske Råd har i det forgangne børnehavear beskæftiget sig med synliggørelse og dokumentation af det pædagogiske arbejde.

Der har forsat været bred enighed om at prioritere kursusbudgettet til kurset »Vi er alle sproglærere«.

Til de pædagogiske dage efter sommerferien blev det foreslået at høre om, hvordan der skal arbejdes med lære- hhv. årsplaner i børnehaverne fremover.

Forslaget om en gradueret sprogpolitik blev drøftet.

Der blev drøftet forslag om at udarbejde en børnebogskanon for børnehavebørn i Sydslesvig »Børnenes bedste bøger«.

Et kor bestående af elever fra Duborg-Skolen i Flensborg og det tyske gymnasium i Aabenraa medvirkede ved 50 års jubilæumsfesten for Bonn-København erklæringerne på Sønderborg Slot den 29. marts. Her venter de på at komme til. (Foto: SPT)

FÆLLESSKOLESTRUKTUR FOR FLENSBORG

Ved Skoleforeningens ekstraordinære fællesrådsmøde den 9. juni 2005 på Jaruplund Højskole bad styrelsesmedlem Jytte Nickelsen på Styrelsens vegne Fællesrådet om at stemme ja til opret-

telsen af en fællesskolestruktur i Flensborg, selvom starttidspunktet endnu ikke kunne præciseres.

Styrelsens og Fællesrådets afklarede først grundlaget for den videre behandling. Det blev gjort ved en spørgeskemaundersøgelse ved de berørte børnehaver og skolars samarbejdsråd.

Også i år dannede lejrskolehjemmet Vesterled nær Hvide Sande på Holmslands Klit de skønneste rammer for en 14 dages ferielejr for sydslesvigske skolebørn, der ikke fik anvist et ferieophold hos ferieværter i Danmark. Børn og medfølgende lærere havde en dejlig tid sammen i det vestjyske. (Foto: privat)

De store smil var fremme, da man opdager, man bliver fotograferet ved 50 års festlighederne for Bonn-København erklæringerne på Sønderborg Slot: f.h. Fokus-redaktør Erich Kneiding, skoledirektør Anders Molt Ipsen, Skoleforeningens formand Lone Schuldt og forretningsfører Jytte Niclsen, Dansk Kirke i Sydslesvig. (Foto: SPT)

Denne havde til formål at afklare proceduren for indførelsen af fællesskolen i Flensborg.

Model A, der indebar, at forældrene skulle tage stilling til, om man ønskede at bevare det tredelte skolesystem, eller om man ønskede at indføre fællesskoler i Flensborg. Der skulle ikke tages stilling til hvilke, (maks. 4) af de nuværende 5 overbygningsskoler i Flensborg, det skulle være.

Model B, der indebar, at forældrene på baggrund af en plan, der skulle udarbejdes af Styrelsen og Skoledirektionen, skulle tage stilling til, om man ønskede at bevare det tredelte skolesystem, eller om man ønskede at indføre fællesskoler i Flensborg. Der skulle samtidigt tages stilling til hvilke, (maks. 4) af de nuværende 5 overbygningsskoler i Flensborg, det skulle være.

31 samarbejdsråd stemte for model A og 8 samarbejdsråd stemte for model B.

Ved den endelige afstemning om indførelse af en fællesskolestruktur i Flensborg fremgår det, at 906 (79,61%) af de opdragelsesberettigede ønskede, at der skulle oprettes fællesskoler i Flensborg og 227 (19,95%) ønskede, at den hidtidige skolestruktur skulle bibeholdes.

Fællesrådet besluttede på denne baggrund med 60 jastemmer og 2 blanke stemmer, at man ville oprette en fælles-skolestruktur med maksimalt 4 fællesskoler i Flensborg.

FÆLLESSKOLE MED GYMNASIEOVERBYGNING I SLESVIG

På baggrund af A.P. Møller-Fondens storslåede gave til det danske mindretal - en ny fællesskole med gymnasial overbygning til ca. 500 elever i Slesvig - besluttede Fællesrådet på et ekstraordinært møde den 9. juni 2005 på Jaruplund Højskole at ændre på sin tidligere beslutning om at oprette en fællesskole ved Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig for skolerne i Slesvig-Rendsborg området.

Fællesrådet sagde i stedet ja til at oprette en fællesskole med gymnasieoverbygning i Slesvig.

HELDAGSSKOLER

Den 17. juni 2005 kunne der holdes rejsegilde ved en tilbygning til Husum Danske Skole. Sideløbende med at håndværkerne skaber de ydre rammer, er skolen og fritidshjemmet gået i et tæt samarbejde om at udfylde disse med liv. På det overordnede plan er Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger og Skoleforeningen gået i gang med at definere samarbejdets rammer.

I Læk er byggeriet af heldagsskolen begyndt, og man håber her at kunne gøre brug af erfaringerne fra Husum.

Ansøgningen om støtte til heldags-skoleprojektet i sammenhæng med den planlagte fællesskole i Sønder Brarup er til behandling ved de respektive myndigheder. Tilsvarende gælder for

De danske og frisiske foreninger på Sild har planer om at føje et multifunktionsrum til List Danske Skole. Tegningerne er klar, men der er foreløbigt lange udsigter m.h.t. realiseringen, fordi projektet fattes penge.

en ansøgning om en udvidelse af fritidshjemmet i Harreslev, hvor der arbejdes på at udvide samarbejdet mellem fritidshjemmet og skolen.

LÆSEPLANER

Skoleforeningen kunne udsende læseplaner for fagene matematik, fysik og kemi, biologi og geografi ved udgangen af skoleåret 2004/2005, således at der nu foreligger nye bindende læseplaner for den naturvidenskabelige faggruppe.

Samtidig blev der udsendt forslag til læseplaner for engelsk på 4. klassetrin, musik og kristendomskundskab.

ENGELSK FRA 4. KLASSETRIN

Faget engelsk blev indført med to timer på 4. klassetrin ved begyndelsen af skoleåret 2005/06. Dette skridt må ses i sammenhæng med udviklingen ved de offentlige skoler i Danmark og Slesvig-Holsten og Fællesrådets ønske om, at vore elever også får en tidligere start på det første fremmedsprog.

SKOLELEDERKONFERENCE

På årets skolelederkonference blev emnerne »Skolelederrollen i små og store skoler« og »Fase-opdelt undervisning« diskuteret. Desuden drøftedes modta-

gelsen af nye kolleger ved skolerne med udgangspunkt i praktiske erfaringer fra Jes Kruse-Skolen i Egernførde, fremlagt af skoleinspektør Klaus Pløen.

REGIONALE MØDER SOM FÆLLES PÆDAGOGISK DAG

De regionale møder blev afholdt som en fælles pædagogisk dag i Idrætshallen i Flensborg. Godt 500 lærere hørte professor Per Fibæk Laursen og adjunkt ved Københavns Universitet Pernille Hviid holde foredrag om emnet »Vi vil bryde den negative sociale arv«.

H.C. ANDERSEN-AKTIVITETER

I anledning af H.C. Andersens 200 års fødselsdag udgav Skoleforeningen et omfattende idékatalog med aktiviteter. I dette drejede det sig især om aktiviteter, der styrkede elevernes sprogarbejde og aktive anvendelse af sproget.

I idékataloget blev lærere og elever opfordret til at deltage med skuespil i årets årsmøder. Og til mange lokale årsmødearrangementer har der stået elever på scenen og spillet H.C. Andersen. Elever på 8. til 10. klassetrin blev opfordret til at skrive egne eventyr og elever på 7. klassetrin blev opfordret til at deltage i en oplæsningskonkurrence. Mange skoler tog imod opfordringen og ved en spændende og flot finale,

hvor de tre finalister læste eventyret »Det er ganske Vist« på Jaruplund Højskole, vandt Kaja Schäfer fra Duborg-Skolen oplæsningskonkurrencen.

BONN-KØBENHAVN ERKLÆRINGERNE

I anledning af Bonn-København-erklæringernes 50-års jubilæum havde Skoleforeningen allieret sig med direktør for Institut for Grænseregionsforskning Jørgen Kühl angående en række foredrag for elever i de ældste klasser og interesserede forældre. Skoler der ønskede det, kunne frit bestille Jørgen Kühl til at komme og holde foredrag om emnet. Dette tilbud gjorde mange skoler brug af.

Skoleforeningens markering af jubilæet overfor eleverne fandt sted den 18. juni 2005, hvor der blev holdt et fællesarrangement i Slesvig for alle 6. klasser. Under kyndig vejledning lavede de godt 500 børn gøgl og akrobatik. Hvorefter der blev løbet et stjerneløb i området.

SKOLEFRITIDSORDNINGER

Med starten af skoleåret 2005-2006 begyndte en ny skolefritidsordning ved Uffe-Skolen i Tønning. Ved Skoleforeningens 19 skolefritidsordninger er

der pr. 1. september 2005 tilmeldt i alt 334 børn. Fremgangen i børnetallet har betydet, at der nu er ansat 7 pædagoger og 25 pædagogmedhjælpere, som på en engageret måde sørger for, at børnene får et pædagogisk fritidstilbud efter skoletiden.

Medarbejdere ved skolefritidsordningerne og skoleinspektørerne på de dertil hørende skoler udarbejdede i løbet af foråret 2005 et vedtægtsforslag om skolefritidsordningens opgaver. Fællesrådet skal endnu beslutte disse vedtægter.

TILSKUD TIL SKOLEFRITIDSORDNINGER

I foråret 2005 sendte Skoleforeningen ansøgninger til landet Slesvig-Holsten om tilskud til skolefritidsordningerne efter de regler, der gælder for de tyske »betreute Grundschulen«. På dette tidspunkt var det usikkert, om ansøgningerne ville blive imødekommet. I juni måned fik Skoleforeningen den positive besked, at 11 af de skolefritidsordninger, der opfyldte de lovmæssige krav, ville få tilskud fra landet. Dette tilskud udgør i alt næsten 60.000 euro.

Fra kommunerne fik Skoleforeningen i finansåret 2004 i alt 24.300 euro som frivillige tilskud til skolefritidsordningerne.

Og sådan ser skatkisten - en kuffert - ud, når den er åben. (Foto: M. Bauch)

KURSUSVIRKSOMHED FOR BØRNEHAVER OG SFO

Udover introduktionskurset for nyansatte pædagoger og lærere har der i de senere år fundet et lille introduktionskursus sted for nyansatte medhjælpere. Det har vist sig at være værdifuldt at give de nyansatte generel viden om deres nye arbejdsområde.

For at følge udviklingen på det pædagogiske område i Danmark er begrebet »Pædagogiske læreplaner« allerede blevet taget op på de pædagogiske dage for alle pædagoger i august 2004.

Det har været målet på flere kurser at dygtiggøre ledere og medarbejdere til den store sprogpædagogiske opgave i institutionerne.

OVERORDNEDE TILTAG

Motorikudvalg:

Efter sommerferien blev der nedsat et motorikudvalg med medlemmer fra både børnehave- og skoleområdet. Udvalget fik til opgave at udarbejde mål og handleplaner for 3-10 årige børn.

Udvalget har afsluttet arbejdet, og udvalgets forslag går nu videre til behandling i Det Børnehavepædagogiske Råd og i Det Skolepædagogiske Råd.

Udvalget for Sprog og Læsning:

Udvalget planlagde et nyt kursus med titlen »Vi er alle sproglærere - vore tosprogede sydslesvigske børns læring«. Kurset tilbydes på tværs af børnehaver og skoler. 50 pædagoger og lærere har deltaget i det første kursus afholdt i efteråret 2004.

Deltagere i kurset har fået teoretisk viden om sprogdudvikling og tosprogethed. Desuden var der indlagt to dage med undervisning i arbejdet med sprogtilegnelse i praksis. Kurset afsluttedes med at deltagerne udarbejdede en selvstændig opgave, der blev fremlagt på fremlæggelsesdage i november. Slesvig-Holsten dag:

I samarbejde med andre sydslesvig-

ske organisationer præsenterede Skoleforeningen sig i et stort telt i Flensborghus' gård ved sidste års Slesvig-Holsten dag. Der var udstillinger fra skole- og børnehavområdet, en helt ny plakatudstilling der præsenterede de enkelte børnehaver og en PowerPoint præsentation, hvor man selv kunne informere sig om Skoleforeningen.

Sydslesvigske børns ferierejser:

Feriekontorets leder Alfred Mejenborg trådte tilbage efter over 30 år på posten. Han efterfølges af overlærer Birgitte Tychsen-Schlotfeldt.

På komitémødet for Sydslesvigske Børns Ferierejser på Sønder Brarup Danske Skole blev en vedtægtsændring besluttet, hvorefter både Grænseforeningen og Skoleforeningen fremover har en repræsentant med stemmeret i Landskomiteen.

I et samarbejde med Skoleforeningen producerer Centralbiblioteket 20 skatkister med bøger og legetøj, der gennem udlån ud til og brugen i børnehaver og skoler skal stimulere børnenes danskundskaber. (Foto: M. Bauch)

Voksende behov for kursusvirksomhed

Af sekretær Signe Andersen

I kursusåret 2004-05 gennemførtes 461 kurser mod 392 kurser året før, og antallet af kursister nåede op på 5.466 mod 4.447 sidste år. Tallene fortæller, at der er et voksende behov for kursusvirksomhed. Vi taler om en stigning i antal af kurser på næsten 20% og en stigning i antal af deltagere på 23%, hvilket igen fortæller, at vi bliver bedre og bedre til at udnytte de givne økonomiske rammer. I gennemsnit har der været en stigning fra 11,4 deltagere pr. kursus til 11,9.

70% DANSKKURSER

Stigningen ligger i det væsentlige i antallet af danskurser, som udgør 70% af kursusudbuddet. Der er rigtig mange, der vil lære dansk, og det er en absolut positiv ting set i lyset af sidste års debat om netop sprogudvikling i vor landsdel og Skoleforeningens forstærkede krav om dette til forældrene.

SVÆRT AT VÆRE SUCCES

Men som Voksenundervisningsnævntes formand Erik Jensen udtalte på repræsentantskabsmødet i juni, så kan det minsandten godt være svært at være en succes. At succes kan give vanskeligheder, hænger nøje sammen med den økonomiske situation. Skoleforeningen har for tiden ikke mulighed for at forhøje budgetrammen, og de offentlige tilskud er i 2004 formindsket med ca. 9.000 euro. Derfor bliver det fremover endnu vanskeligere for Voksenundervisningsnævnet at forvalte de givne økonomiske rammer mest hensigtsmæssigt.

EGEN HJEMMESIDE

Dansk Voksenundervisning i Sydslesvig har fået egen hjemmeside på adressen www.voksenundervisning.de, hvor alle relevante oplysninger nu er frit tilgængelige. Det betyder imidlertid også, at alle kursusledere og -lærere skal underskrive en samtykkeerklæring, førend deres navne må offentliggøres på hjemmesiden. Det er et krav fra »Datenschutz«, som tages alvorligt, og forhåbentligt er alle med på ordningen, så hjemmesiden kan blive et godt værktøj og til hjælp for alle parter.

På de elektroniske breve ses, at også helt fremmede læser om vore tilbud. F.eks. kom der en forespørgsel om danskursus helt fra Kina fra en dansker, der sammen med sin kinesiske kone vil flytte til Flensborg.

GODT ARBEJDE YDES

Der ydes et godt arbejde ude omkring på de mange kursussteder af de mange undervisere. Det fornemmes tydeligt, når sekretæren aflægger uanmeldte undervisningsbesøg i løbet af vinteren, 44 i alt i denne sæson. Mange undervisere gør sig også den umage at sende hilsner med situationsberetninger og beskrivelser af aktuelle undervisningsforløb. Det er dejligt også på den måde at kunne følge med i den indsats, der ydes for Dansk Voksenundervisning i Sydslesvig.

Retningslinierne for arbejdet lægges af et bredt sammensat repræsentantskab, som vælger syv medlemmer til Voksenundervisningsnævnet, der varetager det løbende arbejde. Nævnets formand er Erik Jensen (SSFs repræsentant), næstformand Willi Petersen (SSF for Sydtønder Amt), yderligere

nævnsmøder: Charlotte Bassler (SSF for Flensborg Amt), Kjeld Bonato (Dansk Lærerforening Sydslesvig), Anette Sørensen (Husmoderforeningerne), Hans Harald Sørensen (Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger) og Lars Aagaard (Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig).

Det årlige afslutningsarrangement i maj kunne samle 70 interesserede lærere og kursister. Turen gik til Christian Lassens Mindemuseum i Jarlund, hvor Annelise og Ernst Meyer viste rundt og engageret fortalte om Christian Lassen, hans familie og den store arv, som han testamenterede til Fælleslandboforeningen, der i dag driver museet.

JARUPLUND HØJSKOLE:

Kursusvirksomheden kræver fuld bemanning året rundt

Af forstander Dieter Paul Küssner

Jaruplund Højskoles kursusvirksomhed kræver i dag fuld bemanning året rundt. Aldrig før har højskolerne måttet markedsføre sig så varieret og intensivt, som det kræves for tiden. Det fremgår da også af vort kursusprogram, at vi i Jaruplund foruden vinter-skolen, der holdes i perioden januar til maj, tilbyder 26 emnekurser. Læg dertil udlejningsuger og anden kursusvirksomhed, så er året brugt med tre uger til renovering og vedligehold. Søndag, søndag og helgen pulserer livet i vor lille højskole ved Jaruplund Sø tæt på Flensborg.

DANSK FOLKEHØJSKOLE I SLESVIG

Og som det fremgår af vort kursusprogram: Hvad enten det er et kursus om Europa, om sort sol, om musik og dans, om vadehavsøer eller jul og påske - rammen om alle kurser er Jaruplund Højskoles særlige placering som dansk folkehøjskole i den omstridte og elskede landsdel Slesvig.

Det er vort mål at formidle indsigt og inspiration med baggrund i grænse-landets historiske arv og interessante

nutid. Regionens særlige historie, mindretalsvilkår og det europæiske kultur-møde spiller derfor altid en større eller mindre rolle i alle kurser. Studieture giver desuden vore kursister indblik i Slesvigs kultur- og naturlandskab.

UOMGÆNGELIG PLADS

Sydslesvig indtager således en uomgængelig plads i den folkelige oplysning, der er formålet med vore kurser. Mens Sønderjylland, Slesvig-Holsten og Norden og enkelte verdensrejser åbner op for det nødvendige udblik: herfra min verden går!

YNGRE KURSISTER OG SENIORER

De senere år har familiehøjskolen, cykelkurser og friluftsliv tiltrukket nye og yngre kursister, hvor de klassiske grænse-landskurser fortsat trækker efterlønnerne og seniorer i stort tal.

Vore specialkurser om livsfilosofi, kirkekunst og litteratur og musik er værdsatte, men også højtidernes tilbud i påsken og mellem jul og nytår har bud til mange.

Også rejsekurserne har gennem årene givet kursisterne nye oplevelser.

Forventningsfulde venter jule-nytårs-kursisterne på Jaruplund Højskole på foredragsholderen Lars Sørensen, der giver dem en introduktion om den slesvigske vestkyst 2. juledag 2004. (Foto: J. Høyer)

Fast på programmet er Færøerne og Grønland, der binder os til Norden og rigsfællesskabet. Mødet med de atlantiske folk skaber venskaber og store kultur- og naturoplevelser. Som noget nyt er USA med i programmet, men også kulturrejser til Ægypten har længe hørt med i kursusrækken.

UNGDOMMELIGT SOMMERKURSUS

2005 bød desuden på et ungdommeligt og givende sommerkursus for europæisk ungdom. Sammen med Grænseforeningen, Sydslesvigsk Forening, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, friserne og det tyske mindretal i Danmark var Jaruplund Højskole ét af mødestederne for 180 europæiske unge,

Haugaard & Højrup, velsete kunstnere, når højskolen inviterer til tilløbsstykket »folkweekend« meget tidligt på foråret hvert år. (Foto: H&H)

der i anledning af festligholdelsen af Bonn-København erklæringernes 50 års jubilæum studerede mindretalsforholdene i det dansk-tyske grænseland. Et brag af en ungdomskonference, der løftede vor region ind i en europæisk kontekst.

Ungdomskonferencen underbygger Jaruplund Højskoles varemærke for vinterskolen, der de senere år er blevet mødested for europæisk ungdom fra Danmark, Norden og især Østeuropa.

IKKE GLEMT

Vor opgave som mindretallets højskole er ikke glemt. Foruden vore faste danskurser for forældre med børn i de danske skoler, har højskolen været flittigt brugt af Dansk Skoleforening for Sydslesvig med personalekurser.

Også organisationer og foreningslivet bruger højskolen, mens især tusindvis af gæster fra alle egne i Danmark får et førstehåndsindtryk af livet i Sydslesvig på Jaruplund Højskole. De åbne døres politik levner ikke tid til stilstand, men inspirerer både os og vore gæster til en større forståelse af mindretallets historie, nutid og fremtidsperspektiver.

Det er en stadig kilde til glæde og taknemlighed, at Sydslesvigs danske højskole kan bidrage med folkelig oplysning om nødvendigheden af samspil og sammenhold mellem Danmark og Sydslesvig.

Fritidshjemmene og fælles-/heldagsskolerne

Af formand Anne Kämper

SdU driver i dag 12 fritidshjem i Sydslesvig.

Nogle undrer sig måske over, at fritidshjemmene er placeret under SdU. Dette har dog en historisk forklaring.

HISTORIE

I 1949 åbnede KFUM i Flensborg det første ungdomshjem. Dette blev nogle år senere indlemmet i SdU som paraplyorganisation for Sydslesvigs børne- og ungdomsarbejde og sammenslutningen af de idrætslige og kulturelle foreninger samt en række landsdelsorganisationer.

I de følgende 15 år blev der oprettet yderligere ni institutioner af samme slags, fire i Flensborg, en i Harreslev og fire i henholdsvis Slesvig, Egernefælde, Rendsborg og Husum. Fritidshjemmene i Kappel og Vesterland er først blevet oprettet senere.

Ideen til denne type institutioner blev »importeret« fra Danmark, hvor lavkonjunkturen midt i 50'erne havde medført stor arbejdsløshed blandt de unge, og »ungdomsklubberne« havde til opgave at få de unge væk fra gadehjørnerne.

I SdU fik ungdomshjemmene dog en yderligere vigtig funktion, idet de fungerede som vigtigt bindeled mellem SdUs foreninger og den gruppe af uorganiserede unge, man gerne via ungdomshjemmene ville sluse ind i et organiseret foreningsarbejde.

LOKALE FORENINGER VAR KNYTTET TIL

Til de fleste ungdomshjem var der knyttet en lokal idræts- og/eller kulturel ungdomsforening. Mange steder var lederen af ungdomshjemet samtidigt formand for denne forening, og da husene dengang kun havde sæsonåbent fra maj til september, kunne lederen og eventuelt også nogle af de øvrige ansatte deltage aktivt i foreningsarbejdet, når foreningerne havde højsæson. Ungdomshjemmene vakte lysten hos mange unge til at blive meldt ind i foreningerne, men tilbød også de unge, der ikke ønskede at blive organiserede, en bred vifte af fritidstilbud og kulturel påvirkning som foredrag, film m.m. Sådan fungerede disse ungdomshjem til langt ind i 60'erne.

KONJUNKTURERNE VENDTE

I begyndelsen af 60'erne vendte konjunkturerne, og efterspørgslen efter arbejdskraft i Danmark førte hurtigt til, at man aktiverede kvinderne til at gå ind i erhvervslivet, hvilket i løbet af få år førte til en grundlæggende ændring af det traditionelle familiemønster, hvor manden ernærede familien og konen gik derhjemme og passede børnene.

I Tyskland skete denne udvikling nogle år senere, idet man her i første omgang importerede gæstearbejdere fra udlandet.

Disse gennemgribende ændringer i familiestrukturen nødvendiggjorde, at familiernes dagligdag skulle omstruktureres. To udearbejdende voksne i en familie krævede nye pasningsformer for børnene. Der blev uddannet fritids-

Ikke særlig kønt og godt med pladsproblemer, men børnene elsker at være der: Slesvig Fritidshjem i Sligade, næsten helt nede ved vandet. Her er kun stille i weekenderne. (Foto: SPT)

pædagoger og etableret fritidshjem overalt i Danmark, der skulle tilgodese de 6-14årige børns pasningsbehov efter skoletid.

NÅEDE OGSÅ SYDSLESVIG

I slutningen af 60erne nåede denne udvikling også til Sydslesvig, omtrent samtidigt med at de første uddannede fritidshjems pædagoger fik ansættelse i SdU.

Starten på det deciderede fritidshjemsarbejde i Sydslesvig skete efter en henvendelse fra Dansk Skoleforning til SdU om at etablere en åbning af Lyksborggades Ungdomshjem om morgenen, således at børnene kunne blive passet, inden de skulle møde i skolen. Kort tid efter udvidede dette pasningsbehov sig til også at skulle omfatte timerne efter skoletid, dengang typisk fra kl. 10.30 til ind under aften.

Først i Flensborg og Harreslev og siden også ude i den øvrige del af Sydslesvig voksede i løbet af 70erne behovet for en pasning af børnene på SdUs fritidshjem, som de nu blev omdøbt til.

Samtidigt havde SdU en fundamental interesse i også fremover at kunne tilgodese det mere åbne fritids- og ungdomsklubarbejde.

BAR FRUGT

Langvarige forhandlinger og tilskændelser til de bevilligende myndigheder i Danmark om at fremskaffe flere penge til at sikre driften af fritidshjemmene, der krævede større personaleressourcer end hidtil, bar frugt. Man kunne nu etablere en model af kombinerede institutioner med fritidshjem fra om formiddagen til om eftermiddagen, fritidsklubber i de sene eftermiddagstimer og ungdomsklubber om aftenen.

OPGAVER

Fritidshjemsafdelingerne fik til opgave at sikre en betryggende pasning af de yngre skolebørn umiddelbart efter skoletid. Der var klare aftaler om fremmøde, og forældrene kunne være sikre på, at børnene blev passet under betryggende og pædagogiske rammer. Fritidshjemmene fik desuden en anden vigtig funktion: nemlig at stabilisere skolearbejdet både ved at fortsætte den dansksproglige påvirkning om eftermiddagen og ved at tilbyde lektiehjælp til aflastning af både forældre og skoler mht. lektielæsningen.

En anden hovedopgave var at tilbyde børnene meningsfyldte fritidsaktiviteter.

I DAG

I dag driver SdU i alt 12 fritidshjem efter denne tredelte model bestående af fritidshjems-, fritidsklub- og ungdomsklubarbejde. Vedtagelsen af »Kindertagesstättengesetz« i landet Slesvig-Holsten i 1992 medførte, at SdU fik sine fritidshjemsafdelinger godkendt som »Kinderhorte« og lige siden har landet, amter og kommuner ydet lovfæstede tilskud til fritidshjemsarbejdet.

Denne kombinerede institutionsform af fritidshjems- og klubvirksomhed har vist sig at være en model med succes. Institutionernes personaleressurser udnyttes effektivt. Fritidshjemmene er en fast og uundværlig bestanddel af mindretallets tilbud til forældre og børn, mens klubarbejdet på institutionerne med stor fleksibilitet hele tiden pejler sig ind på de unges skiftende behov og samtidigt fastholder deres tætte tilknytning til mindretallet og derved sørger for, at de, også efter at de har forladt skolen ikke mister forbindelsen til det danske mindretal.

KRAVENE VOKSER

Kravene til institutionerne vokser stadig. Fritidshjem og børnehaver udvik-

ler sig i dag i stigende grad til familiecentre, der rådfører og hjælper både børn og forældre. Lignende gælder også inden for klubområdet, hvor de unge kan hente konkret hjælp hos personalet, når det gælder kontakten til myndigheder eks. arbejdsformidlingen og socialkontoret eller problemer på skolen. I fritidshjemmene kan specielt dertil uddannet personale yde familiehjælp - i tæt samarbejde med Dansk Sundhedstjeneste -, ikke kun omkring problemer med børnene, men også når det gælder enlige forsørgeres særlige problemstillinger.

Ved siden af alle disse funktioner forbliver fritidshjemmenes fornemste opgave at tilbyde børn og unge spændende og meningsfyldte fritidsaktivitetstilbud og tilgodese skolebørnenes pasningsbehov efter skoletid.

VISIONER: FRITIDSHJEM I DE NYE KRAFTCENTRE

Heldags- og fællesskolerne i Læk og Sønderbrarup vil, når alle spor er udbyggede, rumme et betragtelig større antal unge fra 7. klassetrin og opefter, end tilfældet er nu. Denne målgruppe af unge går i dag i skole i Flensborg, og mange af disse unge er aktive i foreningslivet og opsøger andre mindretalsrelaterede tilbud i byen. Fremover vil disse unge forblive i lokalområdet. Vil vi holde fast i dem - ikke kun bogstaveligt på stedet udover undervisningstidens ophør, men i det hele taget i mindretallet -, skal der foreligge alternativer til det store udbud i Flensborg, og vi må tilbyde de unge aldersrelaterede interessante og meningsfyldte fritidsaktiviteter i lokalområdet.

Eftermiddagstilbuddene skal placeres dér, hvor de unge er samlet om formiddagen - i og omkring skolen, idet samværet med kammeraterne efter skoletid er en væsentlig faktor for valget af fritidsaktiviteten. De unges forventninger vil, særligt med hensyn til de idrætslige behov, kunne tilgodeses

af de lokale ungdomsforeninger. Men ikke alle børn og unge er interesserede i at dyrke det sociale fællesskab i form af idrætslige eller de aktiviteter, ungdomsforeningen byder på.

HER KOMMER FRITIDSHJEMMENE IND

Disse specielle behov er vore fritidshjem i stand til at dække. De tilbyder alsidige, attraktive og målrettede aktiviteter for aldersgruppen fra 6 til ca. 25 år. Derudover ser vi gang på gang, at institutionerne er de unges faste tilholdssted, hvor de stabile personlige relationer opretholdes over en lang år-række og dermed en længere periode af børnenes og de unges liv end i skolerne og skolefritidsordningerne. Klubtilbuddene formår dermed at fastholde mange unge i det danske mindretal, som ellers måske langsomt ville glide ud, når de efter at have forladt skolen bliver integreret i en ren tysk hverdag, eksempelvis på deres arbejdspladser.

Erfaringerne igennem de sidste mange år har vist os, at denne kombi-

nationsmodel med de tre former for tilbud under samme tag garanterer et optimum og et maksimum af attraktivitet, kvalitet og effektivitet, og SdU er tit blevet rost for sin institutionsmodel fra både dansk og tysk side. I alle vore fritidshjem registreres der øget tilgang. Mange steder har vi ventelister, og alle steder har det vist sig, at efterspørgslen stiger i takt med udbuddet. For flere fritidshjems vedkommende har SdU i år søgt om og fået godkendt opnormering af yderligere fritidshjemsgrupper. Både forældre og samtlige skoler melder ud med, at de både værdsætter det intensive og gode samarbejde samt de mange spændende tilbud, fritidshjemsafdelingerne, fritids- og ungdomsklubberne giver deres børn og unge.

SdU har som mindretallets ungdomsorganisation en forpligtelse til at medvirke til stabilisering og intensivring af det lokale og regionale mindretalsarbejde. Derfor bør der arbejdes hen på, at der til enhver fælles- og hel-dagsskole knyttes et fritidshjem.

SdUs Ungeudvalg - altid i forandring, altid på jagt efter nye, der vil give ungearbejdet i SdU et lift. Har du lyst? ring til SdU på Flensborghus i Flensborg. (Foto: SdU)

Et hus for alle

Af udvalgsformand Gerhard Jessen og daglig leder Hans Harald Sørensen

JULEROCK

Vor årlige julerockkoncert i Volksbad sprængte alle rammer. Koncerten afvikles hvert år sidste skoledag før jul. Der var så mange tilskuere, at dørene allerede måtte lukkes tidligt på aftenen.

De senere år har vi, for en sikkerhedskyld, haft to ansatte fra et vagtselskab, hvis der skulle ske noget. Der har dog aldrig været optræk til »noget«, men vi mener dermed, at vi er vort ansvar bevidst overfor de forældre, der giver deres unge lov til at besøge koncerten.

De to vagtfolk var ved denne koncert en stor hjælp, idet de kontrollerede, at der ikke kom flere personer ind til koncerten, end der kunne være. Aftenen var en stor succes - ikke alene hvad angår publikum, men også musikalsk.

GRAND PRIX

I marts 1994 afholdt vi for første gang en grand prix koncert i Idrætshallen. Meningen var, at den også skulle gennemføres i marts i år. Men Sascha, der er leder af vort musikværksted, afsluttede på dette tidspunkt sin videreuddannelse, så det var ikke muligt at gennemføre koncerten. Andre tidspunkter var på tale,

men bl.a. p.g.a andre arrangementer i mindretallet var det ikke muligt at finde en egnet aften. Næste koncert er planlagt til den 11. marts 2006.

STAND PÅ ÅRSMØDEPLADSEN

Vi har, som i de sidste tre år, haft en stand på årsmødepladsen i Flensborg om søndagen.

Om lørdagen, samme weekend som årsmøderne, deltog vi i gadefesten MixTour her i Nørregade. Det er selvfølgelig ikke heldigt med sådant et arrangement i »årsmødeweekenden«, men det har vi ingen indflydelse på, selvom vi hjælper med det praktiske arbejde, for at det er muligt at gennemføre arrangementet.

KULTURNATTEN

Den 28. oktober 2005 gennemførtes den 2. kulturnat sammen med følgende huse: Flensborghus, biblioteket, Det lille Teater og Helligåndskirken. I vort hus var bl.a. alle værksteder åbne, og

Klippe-klistre i atelieret.

det var for vort hus et større arrangement, som vi gik i gang med at planlægge i god tid.

BRUGERE

Som det fremgår af nedenstående statistik, har vi haft det samme antal brugere i 2004 som i 2003. Det kan undre, at der med et så stort statistikmateriale og så store udsving i de daglige besøgstal, er så små udsving i det totale regnskab. Men 2004 har nu også generelt været et stabilt år.

De 8 værksteder benyttes af vidt forskellige brugere i alle aldre, men den største del er unge. Det er svært at finde en fællesnævner for en bruger, udover at pågældende er fra mindretallet.

IT er stadig et hit her i huset, det kan være en person, der i internetcaféen læser sine mails, eller en bruger i layout der laver en ansøgning eller en bruger i IT-lokalet der chatter, ser på internettet eller spiller computerspil.

De fleste brugere besøger huset i åbningstiden. Vi har åbent i 54,5 time pr. uge, men udover den faste åbningstid har brugerne mulighed for at benytte huset, hvis de låner en nøgle. D.v.s. at selvom vi har lukket hver weekend, er der f.eks. bands der øver i musikloka-

let, der afholdes møder, der redigeres video, unge mødes til LAN eller...

Der er brugere i huset hver eneste weekend.

NYT SYSTEM

Vi har fået et nyt elektronisk nøglesystem, d.v.s. at hvis der mistes en nøgle, kan den tabte nøgle spærres, og vi kan, hvis der skulle være problemer, se hvem der har været i huset. Dette giver ikke alene for os, men også for brugerne, mere tryghed. Vi har cirka 500 nøgleudlån pr. år.

Derudover har vi cirka 250 udlån pr. år af bl.a. videokameraer, musikoptageanlæg, digitalfotokamera og badgesmaskine.

VÆRKSTEDER

Vi kan igen i år konstatere, at der er stor efterspørgsel efter at spille i musiklokalet, så det var dejligt, at vi fik værkstedet renoveret sidste år. De andre værksteder har et stabilt besøgstal uden de store udsving. I fotoværkstedet kan der dog være perioder, hvor der ikke er mange brugere, men når vi så drøfter, om vi skal bruge lokalet til andre formål, kommer der så pludselig flere brugere på banen. Duborg-Sko-

lens fotohold, der benytter værkstedet, giver også brugere, men det er, som om de hurtigt mister interessen igen. Men et aktivitetshus er selvfølgelig »underlagt« de almindelige normer i samfundet, og tiden er jo nu den, hvor alle hurtigt zapper videre, når interessen daler - selvom vi dermed også får nye brugere.

Informationsarrangement.

KURSUS

Som noget nyt begyndte vi i 2. halvår 2004 med at holde temaaftener. Arrangementerne gennemføres den 1. torsdag i hver måned. Den første aften var der Handel på eBay og siden hen var der Digital Foto, Gratis Telefoni over internettet samt Digital Videoredigering.

På grund af for få deltagere var det dog nødvendigt at aflyse videoredigeringskurset.

Kursusfoldere udsendes, som vi har gjort i flere år, hvert halve år. Som det fremgår af statistikken har der igen været en mindre tilbagegang i antallet af kursister. Som tidligere år er der tilbagegang inden for IT. Men i første halvdel af 2005 har vi haft betydeligt flere kursister end i 1. halvdel af 2004, så der er fremgang. Men sådanne udsving er der altid inden for undervisning, der afholdes i kursisternes fritid. Den tyske aftenhøjskole VHS i Flensborg oplever det samme med fritidskurser.

STATISTIK

Alle værkstedsbøger, ugeplaner samt udlånssedler m.v. for året 2004 er gennemgået og disse danner grundlag for nedenstående besøgstal.

	2001	2002	2003	2004
Brugere	11.221	11.309	12.885	12.793
Mødedeltagere	2.942	3.286	3.368	3.153
Kursister	1.868	1.273	936	835
I alt	16.031	15.868	17.189	16.781
	=====	=====	=====	=====

Sivmætter er sjovere, når man selv laver dem.

Antal brugere er »minimumstal«, bl.a. fordi de enkelte brugere manuelt skal notere deres besøg i værkstedsbøgerne, der ligger i hvert enkelt værksted, og bl.a. denne manuelle registrering vil altid være forbundet med en vis usikkerhed, idet vi ofte erindrer brugerne om, at de skal huske at notere deres besøg.

PLAKATUDSTILLING

JAZZ

Music&Dance

SEPT. 2004 - JAN. 2005
mandag - torsdag 10:00 - 22:00 / fredage 10:00 - 16:30
lørdage og søndage efter aftale
Aktivitetshuset Norderstr. 49, D-24939 Flensburg

Flot plakat.

Unge diskuterer i et af værkstederne.

Som det fremgår er det ikke de store udsving fra år til år.

GENERELT

Som i tidligere år har vi haft mange besøg af forskellige grupper, der gerne vil se huset og eventuelt også høre om mindretallet. De fleste kommer fra Danmark og deriblandt også fra forskellige foreninger. Vi har igen i år også haft flere grupper, der først har været på byvandring og efterfølgende fået kaffe og en orientering om vort hus.

Vi har løbende forskellige udstillinger i huset. Men det sidste år er der, bl.a. på grund af aflysning, kun afholdt én udstilling med jazzplakater under temaet »JAZZ Musik &

Dance«. Udstillingen er taget ned, og i september åbnedes en ny udstilling med værker udarbejdet af ansatte her i huset. Fra december er der planlagt en ny udstilling med værker udarbejdet af en kunstner fra Aabenraa.

Bertha Wulff-Børnehave har haft en H.C. Andersens-udstilling i vinduet ud mod Nørregade. Det var dejlige emner, som børnene har lavet til eventyret om

»Den grimme Ælling«.

Vi har hele tiden meget arbejde, og derfor er der altid en stram planlægning af arbejdstiden. Men vi har stabile, fleksible og dygtige medarbejdere, hvorfor det altid alligevel kommer til at hænge sammen.

Aktivitetshusets infobod på årsmødepladsen i Flensborg. (Alle fotos: Aktivitetshuset)

Et aktivt år i et aktivt korps

Af korpschef Anne-Margrete Jessen og vicekorpschef Asger Gyldenkærne

Spejderåret startede som sædvanligt flot med nytårssamling tre forskellige steder i Sydslesvig.

Årets Løvebrøl i februar begyndte ved Skansen ved Danevirke Museum i et forfærdeligt stormvejr med sne og snesjap. Det sluttede ved Spejdergården Tydal, og det var igen et brag af et løb.

Sct. Georgskapellet, en lille stavkirke i middelalder-stil, som blev opbygget på Danevirke Museums grund af Spejdergården Tydals personale og Hørning Produktionsskole i anledning af Slesvig Bys 1200 års jubilæumsfestligheder, blev flyttet til Spejdergården Tydal, hvor den passer flot ind i området.

I april afholdtes der korpsrådsmøde på Spejdergården Tydal. Vor landdagskvinde Anke Spoorendonk holdt en fængslende tale om København-Bonn Erklæringerne set i lyset af den nuværende politiske situation i Kiel.

GULDBORGSUNDLEJREN

Rigtig mange troppe deltog i KFUM-Spejdernes korpslejr, Guldborgsundlejren, der fandt sted på Falster 16.-24. juli 2005. 74 spejdere fra Karsten Thomsen Gruppe, Ansgar Gruppe, Kærne Gruppe, Marskens Folk fra Nibøl og Slesvig Spejdergruppe tog i fællesskab over til lejren, hvor de oplevede glade og udfordrende dage i underlejren Udforringen.

Angelbo Trop var på spejderlejr på Fyn sammen med deres venskabsgruppe fra Odense.

Dansk Spejderkorps Sydslesvig er med i forberedelserne til festligholdelsen af 100 års-jubilæet i 2007 for

spejderbevægelsens start i 1907.

Mette Jessen er DSS' repræsentant i styregruppen, der består af 5 personer, og vi leder en af udvalg-arbejdsgrupperne, arbejdsstofgruppen, i forbindelse med festligholdelsen.

ULVE-MEJSE-DAGEN

Ulve-Mejsedagen den 27. august stod i H.C Andersens tids tegn, og der var rigtig mange gode opgaver, der fængslede ulvene og mejserne.

Træ på Ty fandt sted i weekenderne 2.-4. september 28.-30. oktober.

Trenefærd fandt ligeledes sted i weekenden 2.-4. september. Der var et rekordstort deltagerantal, nemlig 28 spejdere, der sejlede i kanoer fra Tydal til Treja med overnatning i telte undervejs.

Naturligvis var spejderne også med til folkefesten på Danevirke - her fremstiller spejderleder Georg Thomsen nogle lette smykker. (Foto: SPT)

Rigtig mange troppe deltog i KFUM-Spejdernes korpsslejr, Guldborgsundlejren, der fandt sted på Falster 16.-24. juli 2005. Her ses Asbjørn Riis på slap line.

KORPSTURNEREN

Korpsturneringen fandt sted i weekenden 23.-25. september, og den stod i Robin Hoods tegn.

Fire af korpsets ledere, nemlig Mette Jessen, Ralf Bruhn, Inger Würtz og Georg Thomsen, deltager i KFUM-Spejdernes Gilwell-kursus på Houens Odde.

Deres personlige opgaver er forskellige: Inger Würtz tilrettelægger en lederweekend 4.-5. november, Mette Jessen gennemfører en ulve-mejse-gudstjeneste med efterfølgende spejderløb og Martin Luther som emne den 29. oktober 05. Georg Thomsen tilrettelægger et skole-spejd-forløb sammen med en række lærere på Jørgensby-Skolen, og Ralf Bruhn arbejder med en natur- og historiesti og tilhørende materiale på Spejdgården Tydal.

MINDELEGATER

Dirch Jørgensens Mindelegat blev uddelt til Inger Pfingsten som en anerkendelse for hendes store, uegennyttige arbejde for korpset.

Gamle Ravns Mindelegat blev uddelt til Georg Thomsen og Finn Gerckens.

Else Suhrs Mindelegat blev uddelt til Ilse Borchardt. De tre sidstnævnte fik ligeledes tilkendt legaterne for deres utrættelige og uegennyttige indsats for korpset.

TYDAL-JAMBORETEN 2006

Forberedelserne til Tydal-jamboretten 2006 er i fuld gang.

Den finder sted 8.-15. juli 2006, og der foreligger allerede en række forhåndstilmeldinger:

Her kan nævnes spejdere fra danske og tyske venskabsgrupper, det sydlige Norge, færøske spejdere, engelske spejdere, ungarske spejdere, polske spejdere, zambianske spejdere og roma-spejdere fra Slovakiet.

Nytårssamlingen i 2006 bliver afholdt for alle sydslesvigske spejdere i Slesvig Domkirke den 14. januar 2006.

INTERNATIONALT

En række af DSS' ledere er medlemmer af FOSE, Friends of Scouts in Eastern Europe, der støtter spejderarbejdet i Østeuropa.

En delegation deltog i dette års møde i Wroclaw i Polen 13.-15. oktober 2005.

Den tidligere »International Commission«, direktør Jørgen Guldborg Rasmussen, der er verdenskendt på spejderplan, er initiativtageren til FOSE, og han gæstede Tydal den 29. september for at høre om korpsets arbejde.

Slesvig Spejderorkester deltog i et stort stævne i USA.

Der skal ligeledes gå en stor tak til Slesvig spejderorkester, der med sine dygtige præstationer er med til at gøre korpset kendt rundt omkring.

Et udvalg af korpsets og Sct. Georgsgildets medlemmer er p.t. i gang med at prøve at skaffe penge til både roma-spejderne og de zambianske spejderlederes deltagelse i Tydal-Jamboretten 2006.

TAK

Hjertelig tak til SdU, til Dansk Skoleforening, til SSF, til DKS og til alle fonde, der har støttet og hjulpet korpset i 2005.

En særlig tak skal gå til alle korpset i Danmark og til PFD og FDD for deres uvurderlige støtte til Dansk Spejderkorps Sydslesvig.

74 spejdere - her nogle stykker af dem - fra Karsten Thomsen Gruppe, Ansgar Gruppe, Kærne Gruppe, Marskens Folk fra Nibøl og Slesvig Spejdergruppe tog i fællesskab over til Guldborgsundlejren.

De sydslesvigske spejdere oplevede glade og udfordrende dage i Guldborgsund- underlejren »Udfordringen« bl.a. sammen med »wrestling-mesteren« Asbjørn Riis. (Guldborgsund-fotos: Dansk Spejderkorps Sydslesvig)

Hvordan beskrive årets gang i kirken i Sydslesvig?

Af Lone Anker Jakobsen, medlem af Kirkerådets forretningsudvalg.

Hvordan beskriver man egentlig årets gang i kirken - i Sydslesvig?

Tæller man, hvor mange der har været i kirke? Hvor mange der er blevet døbt? Er blevet viet? Og/ eller blevet begravet?

Eller spørger man, hvor mange der er gået eftertænksomme, måske bekymrede, men først og fremmest opmuntrede fra en gudstjeneste?

Eller husker man året som det, hvor høstudflugten foregik i silende regn - og hvor der var for få rødbeder?

Mit svar vil være: Vi beskriver kirkeåret gennem det hele og lidt til, for også i dette år er der sket mange store og små begivenheder i, ved og i samarbejde med hhv. menighedssale, kirker og menigheder i Sydslesvig.

DE »STORE« BEGIVENHEDER

Til de »store« begivenheder, jeg kunne nævne fra det forløbne år, er 50 års jubilæerne i Lyksborg Menighed, hvor mange glædede sig over festgudstje-

nesten med Werner Matlok og gensynet med gamle venner, og i Hanved Menighed, hvor man kunne indvie den nyindrettede kirkesal udsmykket af Anja Rykind Erikse, der stammer fra Hareslev.

I forbindelsen med Hanved-jubilæet blev der udgivet et flot festskrift.

Det hører også til de »store« begivenheder i året, at menigheden i Aventoft i april - lidt forsinket fordi vandrør har det med at springe på upassende tidspunkter - kunne indvie sit nye menighedshus. Huset er taget i brug med glæde og iver - og det venter nu på, at den nye præstebolig også kan tages i brug.

DE LIDT MINDRE BEGIVENGEDER

Til de lidt mindre begivenheder i årets løb hører den årligt tilbagevendende Kirkedag, hvor de 36 danske menigheder fra hele Sydslesvig mødes, og hvor gæster fra Danmark deltager i såvel festgudstjenesten i Gottorp Slotskirke, som i år havde biskop Kjeld Holm, Århus, som prædikant, som i det efterfølgende arbejds møde, som Kirkedagen også er. Der har menighederne

Helligåndskirken i Flensburg, Dansk Kirke i Sydslesvigs provstekirke. (Foto: SPT)

mulighed for at drøfte emner af betydning for alle menighederne i Sydslesvig som f. eks. Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde. Desuden får vi også informationer om kirkelivet i Danmark.

Størstedelen af de emner, der bliver taget op på Kirkedagen, er allerede i løbet af året blevet drøftet på kredsmøderne rundt om i landsdelen, eller er blevet drøftet med Danske Sømands- og Udlandskirker, vore hovedorganisation i Danmark.

På kredsmøderne og i de enkelte menighedsråd har menighedsrådenes medlemmer været aktive både med fællesarrangementer i menighederne og de lokale distrikter og i praktisk arbejde med kontingentfastsættelse, vedtægtsændringer og gudstjenestelister.

DE »SMÅ« BEGIVENHEDER

Og nu kommer jeg til de »små begivenheder«, som i virkeligheden er de største i Dansk Kirke i Sydslesvig, nemlig det forhold, at vi året igennem hver

uge i Flensborg Avis kan læse, at takket været aktive menighedsmedlemmer, præster og kirkebetjening er der gudstjenester i hele landsdelen.

Her kan vi hver søndag mødes med bekendte og knap så bekendte mennesker for at synge vore salmer og lytte til evangeliet - på dansk - og gå opløftede hjem for næste dag at tage fat på en travl hverdag igen.

Se også Dansk Kirke i Sydslesvigs hjemmeside www.dks.folkekirken.dk

Også i Flensborg Nord var der guldkonfirmation. Her den gruppe, der forberedte mødet sammen med pastor Preben K. Mogensen t.v. (Foto: privat)

September var guldkonfirmationernes tid, her et stort hold guldkonfirmander foran Sørup Kirke. (Foto: privat)

Hvis du vil vide mere ...

Af Sten Haarløv

I 2007 er det 50 år siden, Flensborg Kirkehøjskole blev dannet. Uden tvivl er det en af de ældste danske kirkehøjskoler. Alene med valget af navnet har man været forud for sin tid. Det var ikke nogen almindelig betegnelse i 50ernes Danmark. Idag er det lige modsat, hvor talrige kirkehøjskoler er skudt op i Folkekirken, ofte i forbindelse med sognegårde. Går man f.eks. ind på (dansk) Google, er der alene over 760 søgeord på »kirkehøjskole«. Og Flensborg Kirkehøjskole figurerer blandt de første.

GODT FUNGERENDE SAMARBEJDE

Kirkehøjskolen i Flensborg har fra starten været ment som et sted, hvor byens danske menigheder er gået sammen for at indbyde til større foredragsarrangementer. Men lige så klart har det været, at Kirkehøjskolens møder skulle være baseret på et bredere samarbejde, i de senere år især med Folkeuniversitetet og Sydslesvigsk Forening. Dette samarbejde fungerer godt. Og Kirkehøjskolen er fuld af planer for fremtiden.

FORBINDELSSESLED

Formålet med Kirkehøjskolen: at være forbindelsesled til dansk kirkeliv og debat nord for grænsen, har også i 2005 sat sit præg på arrangementerne: 200-året for H.C. Andersens fødsel blev markeret ved det årlige Hellig Tre Kongers møde med et foredrag i Sct. Hans Kirke af prof. Heinrich Detering, Kiel: Et barns skriftemål - H.C. Andersens digte på dansk og tysk. I februar talte biskop Jan Lindhardt, Roskilde,

I september besøgte sognepræst og medlem af Etisk Råd, Kathrine Lilleør, Slagslunde, Dansk Centralbibliotek, hvor hun holdt foredrag om Etik og selvforståelse. (Foto: KL)

om næstekærlighed for en fyldt sal på Flensborghus. I april fortalte kunsthistorikeren og lektor på Københavns Universitet Jens Fleischer samme sted om Ikoner - et vindue til det himmelske (med lysbilleder).

I september besøgte sognepræst og medlem af Etisk Råd, Kathrine Lilleør, Slagslunde, Dansk Centralbibliotek, hvor hun holdt foredrag om Etik og selvforståelse. Endelig sluttede sæsonen med Flensborg menighedernes Efterårsmøde, hvor sognepræst Poul Joachim Stender forrettede gudstjenesten og efter kaffebordet filosoferede over temaet: Kirke - kend din krop. Det møde foregik i Sporskifte.

FLENSBORG-MENIGHED SOM ARRANGØR

Hellig Tre Konger-Mødet og Efterårsmødet har begge Den danske Menighed i Flensborg og Omegn som arrangør. Dette fremgår tillige af den folder, som Kirkehøjskolen hvert år udsender, hvor man også vil kunne finde tema og dato for næste års Christianslystmøde.

Den nye folder for 2006 kan fås bla. på Centralbiblioteket og Flensborghus. Vel mødt i 2006!

Klip fra MBUs arbejde i 2004/05

Af MBU-konsulent
Thomas Hougesen

Julevandring/ mandtal 2004 ved Bredsted Danske Skole og pastor Victor Greve Madsen. 600 børn deltog i julevandring 2004 fra Bredsted, Valsbøl, St.Vi, Flensborg, Rendsborg og i Læk.

Stilhedens Katedral på Roskilde festival: 12 unge fra Sydslesvig havde meldt sig til at vaske fødder på Roskilde Festival. For at komme ind i teltet Stilhedens Katedral skal man have vasket fødder. Det er en gammel kristen skik, at man vasker hinandens fødder som tegn på, at man tjener hinanden. Inde i teltet var der en masse sækkestole, en lysglobe og et stort trækors.

Med sprogkufferten »Bibelfortællinger« i hånden fik børnehaverne i Askfelt, Borreby, Kiel-Pris og Egernførde besøg, hvor Noas ark blev fortalt i børnehøjde. Projektet blev afsluttet i Egernførde danske Kirke, hvor Magic Gospel, tryllekunstneren Jørgen Johansen fangede børnenes opmærksomhed, ikke mindst da han tryllede med dyr fra Noas Ark.

Fuldt hus i kantinen.

Fra festaftenen »Natural Born Hippies«.

På den fælles konfirmandlejr på Christianslyst var gudstjenesten den fælles opgave for de 140 konfirmander. Det blev en weekend med socialt samvær, workshops og kirkelige temaer omkring påske, pinse og gudstjenesten. Helligåndskirkens konfirmander var på lejr i Rendbjerg, hvor temaet var gudstjenesten.

Vor udsendte korrespondent i Jerusalem har forsøgt at komme i kontakt med Jesus - sådan begyndte påskepassionsspillet i Helligåndskirken, som Triofabula opførte foran altret. På en utraditionel måde fortalte Triofabula om påsken, så børnene fra Julie Ramsing-Børnehaven og elever fra Christian Paulsen-Skolen kunne forstå.

30 kursister var mødt op til kursus »At se og tro - billedkunst og pædagogik« i Løgumkloster med underviser Eberhard Harbsmeier og billedkunster Bodil Sohn.

Rockgudstjeneste i Helligåndskirken: Det er, som om Gud er der et sted. Måske er han i det smil, præsten byder velkommen med. 200 var mødt op i Helligåndskirken for at være med til den allerførste rockgudstjeneste i Sydslesvig. Det blev en god aften, som en dreng sagde til pastor Jacob Ørsted: »Das war echt krass«.

Fra rockgudstjenesten i den danske kirke i Vesterland.

Konfirmander fra St. Vi stod for en rock-/ ungdomsgudstjeneste i samarbejde med musiklærer Rikke Gerlach fra Århus og Ten Sing.

Fra workshop band 1.

»Ansgar« sagt op - Ten Sing med udskiftning

Af formand
pastor Preben K. Mogensen

Vi afholdt vor generalforsamling i Aktivitetshuset den 10. marts 2005. På dagsorden stod opsigelse af lejemålet i Toosbygade 7, det gamle »Ansgar«, hvor KFUM & K har haft til huse siden 1921, altså lige så længe huset har været på danske hænder.

Det var en vanskelig beslutning at træffe, hvilket også afspejlede sig i stemmeafgivningen. Da vi dog ikke mere benytter lokalerne, var det uomgængeligt.

Vi er en lille forening med en sund økonomi, som giver os mulighed for at støtte op om det kristelige ungdomsarbejde her og der.

Især kan vi glæde os over en aktiv Ten Sing kreds. Denne står nu overfor en større udskiftning af meget trofaste p.g.a. fraflytning (studentereksamen) og her må så også være stedet både at

Joris
på kanten.

sige disse trofaste en stor tak og ønske »God's speed« på den videre vej.

Tilbage i Ten Sing er der nu en lille fast kerne på 6 medlemmer.

Ten Sing har i samarbejde med MBU lavet rockgudstjenester i Flensborg og på Sild. Til november planlægges endnu en rockgudstjeneste i Slesvig og en musical til februar 2006.

Ten Sing har været på ferie i Norge, hvor 10 deltog. Vi besøgte en Ten Sing gruppe i Stavanger.

I Slesvig vil Ten Sing forsøge at starte en ny gruppe op sidst på året.

Alle, der har lyst til at være med, er velkommen til at kontakte MBU-konsulenten.

Husk: din alder skal være mellem 14 og 21 år.

På prædikestolen.

Sundheden for vore medlemmer i fokus

Ved formanden Hans Erik Hansen

Årsberetningen for Dansk Sundheds-tjeneste for Sydslesvig skal bidrage til holde læserne ajour med de aktiviteter, som Sundhedstjenesten har været involveret i det forløbne år. Sundheden for vores mindretals medlemmer har været i fokus overfor unge såvel som ældre. Vore sundhedsstationer rundt om i landsdelen og de små røde biler med vort bomærke har bidraget til at gøre os synlige i gadebilledet og markeret tilstedeværelsen i det omliggende samfund.

I vore skoler under Dansk Skolefor-ening for Sydslesvig har der været jævnlige sundhedsundersøgelser efter de fastsatte tyske forordninger med behørig skelen til, hvad der på området tilbydes eleverne i Danmark.

Det er stadig en af vore faste bestræ-belser at overbevise amter og kommu-ner i landsdelen om vor berettigelse til også på dette område at modtage til-skud til finansiering af arbejdet.

Sygekasserne er efterhånden blevet klar over, at det lønner sig i det lange løb at støtte profilaksarbejdet overfor børnene på et tidligt stade, hvilket vi bl.a. mærker ved tandundersøgelser.

HJEMMESYGEPELJEN

De syge og svagelige medlemmer af vort mindretal passes af vore hjemme-sygeplejersker, der stort set dækker landsdelen både fra sundhedsstatio-nerne og med bil. Den regelmæssige kontakt til medlemsskaren er en god styrkelse af sammenholdet. Via fod-plejeordningen holdes en tæt kontakt til den ældre befolkningsdel, og deres sundhedstilstand kan nøje iagttages. En behørig andel af omkostningerne til

hjemmesygeplejen dækkes af sygekas-serne og plejeforsikringen, men til-skuddene dækker langt fra de påløben-de udgifter.

SOCIALRÅDGIVNINGEN

Et stadig vigtigere serviceområde er socialrådgivningen, der yder en stor hjælp til medlemmerne i deres bestræ-belser med at finde vej i sociallovgiv-ningens kringelkroge. Usikkerhedsmo-menterne har været mange i det for-løbne år med de nye Hartz IV-love.

Der var rejsegilde på Dansk Sundheds-tjeneste nye social- og forvaltningscen-ter i Skovgade 45 i Flensborg på en solfyldt 23. september 2005, næsten på årsdagen for grundstensnedlæggelsen for den nedrevne bygning for 60 år si-den - den 26. september 1945 - samme sted, så rejsegildet kombineredes med et lille 60 års jubilæum. (Foto: SPT)

En glad og stolt formand Hans Erik Hansen t.v. og en ligeså forretningsfører Georg Hanke t.h. (Foto: SPT)

BYGGERIET

Forretningsudvalget har i 2004 beskæftiget sig med byggeplaner og deres finansiering. Med stor glæde modtog vi sidst i 2004 meddelelsen fra A.P. Møller-fonden om en donation på 1,5 mill. euro til opførelsen af et nyt Social-, Sundheds- og Administrationscenter i Skovgade i Flensborg. Bygningen og dens indretning har været intensivt drøftet, og efter at vi havde indkvarteret alle medarbejderne i lejelokaler, blev det gamle byggeri revet ned og det nye byggeri påbegyndt. Der var grundstensnedlæggelsen i sommeren og rejsegilde i september 2005.

ALDERDOMSHJEMMET

Usikkerheden omkring belægningen på plejehjemmet har sat planerne om en evt. ombygning af værelser, der er for små jvfr. gældende forordninger, lidt i bero. Økonomisk er det stadig svært at få hjemmet til at hvile i sig

selv, selvom det i 2004 lykkedes at forhandle en lidt højere plejesats igennem hos plejeforsikringen. Denne forhøjelse, en imødekomme indstilling fra medarbejderne og en højere gennemsnitlig belægningsprocent skulle gerne kunne bevirke en nogenlunde balance i økonomien for 2005.

BALANCE

Problemerne med at finde den økonomiske balance i budgettet for Sundhedstjenesten som helhed er fortsat i fokus i forretningsudvalget. Lige inden nytår 2004 fik vi dog en anden glædelig nyhed; at vi efter et besøg i Sundhedsministeriet i København fik tildelt en ekstrabevilling for 2005 på 400.000 kr., således at dette års budget nu skulle balancere. En varm tak skal lyde til Danmark for den store støtte og velvilje, der vises os og vort arbejde med at tage vare på sundheden blandt vor danske befolkningsdel.

Formanden Hans Erik Hansen byder velkommen på dansk og på tysk fra tallerstolen. (Foto: SPT)

Omkring 100 mennesker mødte op for at overvære rejsegildet. (Foto: SPT)

Friske hjemmesygeplejersker. (Foto: DST)

TAK

Til de mange, der slutter op om vort arbejde blandt vore politikere, tillidsfolk og foreningsmedlemmer i hele landsdelen, siger vi hjertelig tak.

Mine kollegaer i forretningsudvalget, byggeudvalget og Sundhedsrådet siger jeg tak for godt og engageret samarbejde. Alle medarbejdere og frivillige hjælpere i Sundhedstjenestens mange

grene samt vore samarbejdspartnere i Danmark, Bennetgaard og Kystsantoriet Hjerting, skylder vi en varm tak for indsatsen.

Ophængt i en storkran hang kransen, og Dannebrog vajer over byggepladsen. (Foto: SPT)

Hanne og Paul Tappe indrammet af de fire søskende Ellen, Christian, Anker og Nanna Thygesen ved uddelingen af Thygesens Mindelegat den 9.8.2005 foran Steensen-Stiftelsen klublokale i Læk. (Foto: DST)

Juleaften 2004 var der naturligvis traditionel julemiddag på bordet på Dansk Alderdomshjem i Flensborg. Her ses f.v. elev Ira Heise og stående t.h. forstander Bodil Bjerregaard Brocks hygge sig sammen med beboerne f.v. Heinz Böttger, Marie Jacobsen, Käthe Albertsen og Franziska Dannenberg. (Foto: P. Klavsén)

Grundstenen lægges ved sundhedstjenestens nybygning i Skovgade den 26. juli 2005: Formanden Hans Erik Hansen taler, blandt lytterne er generalkonsul Henrik Becker-Christensen og A.P. Møller-Fondens direktør Ove Hornby. (Foto: DST)

Indenrigs- og Sundhedsministeriets embedsmænd Kis Thuesen og Jens Christian Paulsen sammen med Sundhedstjenestens formand Erik Hansen på et møde i København i december i fjor. (Foto: DST)

Selvsagt var Dansk Sundhedstjeneste også repræsenteret på folkefesten på Danevirke i august. Ud over at være klar til at yde førstehjælp, hvis det skulle blive nødvendigt - det blev det så ikke - stillede det danske mindretals sundhedsvæsen med en øjentest-station. (Foto: SPT)

Ud - Målret - Fortæl

Af overbibliotekar Alice Johansen

UD

Tre fyrtårne står siden 2004 og lyser for at fastholde ruten for biblioteksudvikling. De tre positioner for fyrtårnene er:

- 1: mere ud
- 2: målret det
- 3: fortæl det

Disse positioner blev sat i et konstruktivt samarbejde mellem biblioteksbestyrelsen og fagfolkene. En konstellation af politiske ønsker til et biblioteks-væsen og faglige ledetråde for en biblioteksudvikling er et godt udgangspunkt for både at fastholde, udvikle og have en kontinuitet.

På dette område arbejdes der med indretning af nye bogbusser og nye anvendelsesmuligheder for sådanne. De nuværende kører i to-holdsdrift og når derfor ud til mange lånere, f.eks. børnefamilier efter kl. 16. Danskurserne i landsdelen har fået tilbud om at få bogbusbesøg - og mange har taget imod.

Bogbussen har ligeledes været et af tilbuddene i forbindelse med åbenthusarrangementer hos SSF i Husum Amt - udtryk for et tæt samarbejde mellem SSF og bibliotek for sammen at nå mindretallet med tilbuddene.

Seksmandsudvalget afsluttede sin besigtigelsestur i september 2005, der denne gang havde de danske og frisiske organisationer og institutioner på Sild som mål, på Dansk Centralbibliotek i Flensburg. Udvalgsmedlemmerne blev ledsaget af deres fæller, og på biblioteket fandt de afsluttende samtaler med biblioteksbestyrelsen og Flensburg Avis' tilsynsråd og direktion/ chefredaktion sted. (Foto: M. Oetzmann)

At komme mere ud betyder også, at der undervises på biblioteket. Adskillige internet-kurser for begyndere er tilbudt med succes - også i filialerne. Bibliotekarerne besøger børnehaver, danskkurser og forældrearrangementer med bog snak. Biblioteksintroduktioner for læsekredse, foreninger og ældreklubber og SSF-distrikter tilbydes.

Læselysten udfordres med ugentlige bogtips i vor avis samt månedlige temasider samme sted. For øvrigt udtryk for et godt samarbejde mellem Flensborg Avis og biblioteket.

MÅLRET

På det andet område har sprogudviklingen i forhold til børn været sat på dagsordenen, hvilket har udmøntet sig i et samarbejde med Dansk Skoleforening om udvikling af sprogkufferter til

Tre glade bibliotekarer: Carsten Reyhé, Hanne Merete Strensen og Jesper Bolund Nielsen. (Foto: Fl. Avis)

udlån i pædagogiske sammenhænge, hvor der arbejdes med sprogtilegnelse og sprogudvikling.

Endnu et tilbud om at pleje sproget er »Dolas dukketeater« og »Mormor og Svend«, som rejser rundt i hele Syd-

Nordisk Kulturfond var interesserede gæster på Dansk Centralbibliotek i sensommeren 2005. Her er det overbibliotekar Alice Johansen, der byder velkommen og orienterer, men de nordiske kultur- pengegivere mødte også SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner. Initiativet var udgået af fondsmedlem Frode Sørensen (med ryggen til kameraet) fra Sønderborg, idet fondens møde denne gang fandt sted i Sønderborg-området. (Foto: M. Oetzmann)

Naturligvis var Dansk Centralbiblioteks bogbus også med på folkefesten ved Dannerike, hvor den sammen med Flensborg Avis-mobilredaktionen dannede kulisse til Hejmdal Blæseorkestrets koncert. (Foto: SPT)

slesvig. Der er i samarbejde med brugerne udarbejdet en forbedret biblioteksorientering for skoleklasser.

For at målrette information til brugerne er der blevet indrettet en reception i indgangspartiet, hvorfra såvel telefonbetjeningen, kursusilmelding som guidning ind i de mange tilbud, biblioteket indeholder, foregår fra. Denne nyindretning er blevet godt modtaget af brugerne, hvilket også er tilfældet med de nye udvidede åbningstider og projektet med farvesætning af biblioteket inden for en bestemt farveskala. Et projekt, hvortil der er givet fondsmidler, og hvorom vi samarbejder med farvekonsulent Erik Winckler.

FORTÆL

At komme ud og målrette tilbuddene er ikke tilstrækkeligt. At fortælle hvad der sker, er lige så vigtig. Derfor har faggruppen for PR udarbejdet en plan med masser af tiltag planlagt for de kommende tre år. FagWEB har udarbejdet en mere brugervenlig hjemmeside.

Vor ledende børnebibliotekar har

haft mere end 50 børnegrupper på rundvisningen »På sporet af H.C. Andersen«. I Husum har idéen med Café Kik Ind bredt sig som ringe i vandet til Tønning og Frederiksstad. Et spændende samarbejde, hvor SSF-personale også er med i bogbussen - måske en tanke, der kan/ skal udvikles på i forbindelse med udskiftning af de nuværende bogbusser?

Besøg fra Danmark - såvel Grænseforeninger som biblioteksfolk - er også én af de mange måder at have lejlighed til at fortælle: om mindretal, sprogleje, dansk biblioteksvæsen i specielle rammer og hvad det medfører. Og så fortæller vi selvfølgelig også vore tyske venner om, hvad vi går og laver.

FYRTÅRNE SOM VEJVISERE

Fyrtårne som vejvisere har vist sig gode for det daglige arbejde såvel indadtil som udadtil. De fremhæver det spor, der er besluttet at følge og giver lys til de daglige rutiner, som klares ved siden af udvikling og nye tiltag.

Biblioteket er en organisme i evig bevægelse såvel indadtil som udadtil.

Nok den største danske biblioteksfilial er Slesvig Danske Bibliotek på Lolfod 69, hvor også vor avis' lokalredaktion holder til. Ejendommen er Syd-slesvigsk Forenings. (Foto: SPT)

Lidt af et scoop lykkedes, da Kobbermølle Museum hhv. Kobbermølle Industrimuseum fik hentet store dele af den kongelige kobbersamling til Flensborg, hvor de flotte og kostbare køkkenredskaber udstilledes, ledsaget af diverse gode restauranternes servering af suppe. Primus motor i det arrangement var Bodo Daetz fra Kobbermølle. (Foto: SPT)

Åbningen af udstillingen med det kongelige kobber blev et sandt tilløbsstykke, men også hen ad vejen samlede udstillingen særdeles megen opmærksomhed. (Foto: SPT)

Afsluttede flere store forskningsprojekter

Af afdelingsleder dr. phil. Lars N. Henningsen

Ved fhv. gymnasielektor Knud A. Rasmussens død i 2004 mistede Studieafdelingens tilsynsråd en af sine bedste kræfter. Knud Rasmussen sad i tilsynsrådet gennem næsten 20 år som repræsentant for Sydslesvigsk Forening. Gennem alle år fulgte han som historiker og aktiv sydslesviger Studieafdelingens virksomhed med kyndig interesse og konkret medarbejde. Som hans efterfølger i tilsynsrådet valgte SSF lektor Hans Chr. Böwes, Jaruplund.

STUDIEAFDELINGEN

Året 2004-2005 blev kendetegnet af afslutning af flere store forskningsprojekter. Frem til sin fratræden ved udgangen af september 2004 nåede René Rasmussen næsten at afslutte sit store projekt om Flensborg Avis 1930-45. Arbejdet blev fortsat derefter, så resultatet kunne fremlægges i 2005 som et stort tobindsværk med titlen »Front og bro. Flensborg Avis i spil mellem Danmark og Tyskland 1930-1945«. Der er tale om meget mere end et virksomhedsportræt af en avis, snarere en fremstilling af den dansk-tyske historie i nazismens år med Flensborg Avis som en vigtig aktør mellem Danmark og Tyskland. Udenrigspolitiske og propagandamæssige hensyn gav avisen en særstilling både i Tyskland og i forhold til Danmark. Ene blandt alle dagblade undgik Flensborg Avis total ensretning under det tredje rige. Avisen fik en stilling nærmest som officielt talerør for dansk politik, og den blev en vigtig politisk-ideologisk aktør i græn-

selandspolitikken. Med dette værk har René Rasmussen leveret et hovedværk til belysning af mindretallets historie og det dansk-tyske forholds historie i nazismens epoke.

Også Studieafdelingens forskningsstipendiat siden 2001 Axel Johnsen førte sit stipendiatprojekt »Den danske grænsepolitiske opposition efter 1920« frem til afslutning. Den 24. februar 2005 kunne han præsentere bogen Dannevirkemænd og Ejderfolk. Her er tale om en grundlæggende ny fremstilling af danske nationale kredses arbejde for en grænserrevision i mellemkrigsårene. Bogen blev på 569 sider. Den dokumenterer, hvordan det i 1920'erne og 1930'erne lykkedes at skabe stadig bredere tilslutning til ønsket om en historisk begrundet grænседragnings allersydligst i Sydslesvig. Herved kastes nyt lys over de nationale danske aktivisters og de nationale foreningers arbejde i disse år.

SYDSLESVIGS KIRKEHISTORIE

Samtidig med disse arbejder tog manuskriptet til en fremstilling af Sydslesvigs kirkehistorie indtil 1921 form. Den fremtrædende kirkehistoriker dr. theol. Günter Weitling, før Sønderborg, nu Padborg, udarbejdede hovedparten af en fremstilling af kirkehistorien uden for Flensborg fra middelalderen til 1920. Bogen med titlen »Fra Ansgar til Kaftan. Sydslesvig i dansk kirkehistorie 800-1920« udkommer, når Dansk Kirke i Sydslesvig i november 2005 fejrer 100-året for oprettelsen af Kirkeligt Samfund for Flensborg og Omegn. Denne forening var et af udgangspunkterne for den nuværende danske kirke i Sydslesvig.

Lars N. Henningsen tog sideløbende fat på at undersøge historien om dansk kirkeliv i Flensborg by fra 1500-årene og frem til 1920. Denne bog udkommer i forbindelse med kirkedagen 2006.

H.C. ANDERSEN

H.C.Andersens 200 års dag den 2. april 2005 blev markeret med bogen »Hver elsker sin farve. Hertugdømmerne og H.C. Andersen«. I bogens første del fortæller Lars N. Henningsen om Sydslesvig, som Andersen oplevede denne landsdel. Dernæst gengives den beretning om H.C. Andersen og hertugdømmerne, som H.C. Andersen-forskeren Johann de Mylius tidligere havde udgivet i Grænseforeningens årbog 2005. Bogen er med parallel dansk og tysk tekst og forment illustreret med samtidige billeder, udelukkende hentet i Arkivets samlinger. Den blev udgivet i samarbejde med Sydslesvigsk Forening og tjener som en slags katalog til Danevirke Museets H.C. Andersen-udstilling »Hver elsker sin farve«. I bibliotekets foyer, på Flensborghus og i Det lille Teater sørgede Arkivet for udstillinger om H.C. Andersen og Flensborg.

BONN-KØBENHAVN ERKLÆRINGERNE

Jubilæet for Bonn-København Erklæringerne i marts 2005 blev ikke glemt. Efter oplæg fra Studiefællesskabet gennemførte en historieklasser på Duborg-Skolen projektarbejde om erklæringerne, og en danskklasse skrev hjemmeopgaver. Resultaterne blev publiceret i hæftet »Bonn-Erklæringen og de unge. Elevberetninger fra Duborg-Skolen 2005«.

Teksterne giver et ærligt signalement af holdninger og tilstande i Sydslesvig i jubilæumsåret. Materialet viser overbevisende de danske skolers betydning som hvervende kraft og måske motor i en struktursvag region. Bonn-København-jubilæet var også

emne for en udstilling i bibliotekets foyer. Her blev yderligere i årets løb vist udstillinger om sydslesvigske soldater i Danmark 1940-45 og om filmprojektet.

Medarbejderne skrev seks videnskabelige artikler, holdt i alt 39 foredrag, og der blev skrevet 17 kronikker i Flensborg Avis. I samarbejde med Danevirke Museum og Duborg-Skolen bidrog afdelingen til projekt »Ting fortæller historie«. Det mundede den 2. april 2004 ud i udstillingen af samme navn på Danevirke Museet.

ARKIVET

Som vanligt kom der gode afleveringer til Arkivet, i 2004 i alt 40 enkeltafleveringer eller 20 løbende meter. Noget af en sensation var modtagelsen af Slesvig Ligaens samlede korrespondance fra oprettelsen og frem til verdenskrigen og forhandlingsprotokoller for tiden efter 1946. For SSF- og SSW-distrikterne er det nu blevet fast kutyme at aflevere ældre protokoller og akter. Fra SSFs Bysekretariat i Flensborg kom det store navnekartotek 1945ff, en kilde af uvurderlig betydning. Meget væsentlig var også en stor aflevering fra SSW-landdagsgruppen.

Personarkiverne rager op med afleveringer fra bl.a. Karl Otto Meyer, sygeplejerske Maren Sørensen, Valsbøl, og vandrelærer Gustav Lindstrøm, Ladelund. Hertil kom et værdifuldt supplement til skoleinspektør Aksel Liebs arkiv (breve og beretninger 1939-45) samt højskoleforstander Jørgen Jessens store arkiv fra Sydslesvig-tiden (Jaruplund Højskole og Flensborg Ungdomsskole).

Sideløbende blev der gennemført mange ordningsarbejder. Tilgængeliggørelse af arkivfortegnelserne på arkivets hjemmeside www.dcbib.dk/studiefaellesskabet blev fortsat.

FILM, KORT OG BÅND

Filmsamlingen, som hidtil var totalt uregistreret, blev grundlæggende nyordnet takket være en midlertidig ansættelse af cand. mag. Birgitte Thomsen. De knap 100 film blev gennemset, og der blev udarbejdet fortegnelse. Alle bevaringsværdige film blev derefter overspillet på DVD. Hermed er mange værdifulde Sydslesvig-film sikret for eftertiden og står nu til rådighed for fremvisning og forskning.

Samlingen af kort og prospekter forelå nyregistreret af Birgitte Thomsen i 2004 i to trykte publikationer (Arkivserien nr. 10 og 11). I årets løb blev arbejdet fortsat. Hovedparten af de mange sjældne og værdifulde kort og prospekter er indrammet og har været vanskelige at benytte til illustration. Derfor blev henvend 170 stk. professionelt fotograferet og foreligger nu i digi-

tal form, så de let kan benyttes i fremtidige publikationer og ved udstillinger. Digitaliseringen af samlingerne af film, kort og prospekter er udtryk for en betydelig økonomisk investering. Til gengæld er et væsentligt kildemateriale nu sikret i mere holdbar form og kan benyttes meget lettere end før.

Samlingen af lydbånd blev ligeledes inddraget i det grundlæggende ordningsarbejde. Båndene er meget begrænset holdbare i den foreliggende form. Der blev foretaget nyregistrering af de i alt ca. 400 bånd, og der blev lagt planer for overspilning af udvalgte dele på CD.

Fotosamlingens nyregistrering på EDB-programmet Arkibas blev videreført. En del fotos foreligger i scannet form. I stigende antal blev fotoforestøvselsproblemer besvaret ved levering af scannede fotos.

FLENSBORG AVIS:

Berørt af krisen for fjerde år i træk

Af chefredaktør og adm. direktør Bjarne Lønborg

Det ventede økonomiske opsving i kalenderåret 2004 udeblev, og dermed blev vi på Flensborg Avis for fjerde år i træk berørt af den krise, som har sat sig dybe spor i vort udgivelsesområde syd for grænsen. En arbejdsløshed, der nåede helt op i nærheden af 20 procent i en del af Sydslesvig, har ikke alene berørt mange familier, men også store dele af erhvervslivet - inklusive dagbladene.

For er det nødvendigt at spare, rammer det ofte avisholdet, annonceindtægterne og en del af de øvrige aktiviteter hos eksempelvis vores trykkeri-

kunder, som er med til at sikre det økonomiske grundlag for den daglige avis. Når dertil kommer den permanente behårde konkurrence med de elektroniske medier og online-medierne, som de allerfleste mennesker og dermed også de potentielle avis købere har adgang til, er det selvsagt vanskeligt at sikre den fornødne økonomi til dagbladsdrift.

NYE VEJE

Belært af de tre foregående års økonomiske afmatning siden det seneste økonomisk positive år i 2000 søgte vi i 2004 på en række områder nye veje for dels at fastholde avisens salgstal, dels opretholde annonceomsætningen og

Næste år bliver Flensborg Avis' forlagsbygning på Wittenbergvej i byens vestlige erhvervsområde 20 år gammel, og den er stadig flot at se på. (Foto: SPT)

konsolidere den kommercielle omsætning i vore trykkerier. Det sidste er jo i lighed med avissalg, annoncesalg og danske statstilskud centrale forudsætninger for at kunne finansiere en daglig kvalitetsavis.

BUDGETTET OVERHOLDT

Budgettet blev overholdt på alle punkter, og ved årsafslutningen kunne vi forelægge et tilfredsstillende resultat med en omsætningsstigning på godt 3% til godt 3,2 millioner euro. Det er 1,9% over budgettet for 2004. Den kommercielle trykkeriafdeling bidrog med netto 180.000 euro til avisdriften - lidt mere end året i forvejen.

ØGET ANNONCESALG

I annoncesektoren blev det hurtigt klart efter 1. kvartal i 2004, at det ville blive

vanskeligt for os at leve op til vore egne økonomiske planer, fordi vi havde indtægtsbudgetteret efter de økonomiske vismænds og politikernes prognoser om et forsigtigt begyndende opsving i fjor. Det udeblev jo som bekendt, og vi var derfor henvist til at afprøve stort set alle tænkelige nye felter - hvilket da også resulterede i en stigning fra 591.000 til 627.000 euro. Dermed sluttede vi over budgettet trods de svære samfundsmæssige rammebetingelser.

NETTOSTIGNING

På det helt afgørende bladsalgsområde, der i både Danmark og Tyskland har været præget af en vigende tendens i de seneste år, lykkedes det for andet år i træk at nå en stigning i Sydslesvig. Og selv om abonnementstallet dalede lidt i Danmark - hvor der i vid

udstrækning sælges avisabonnementer til dumpingpris, og hvor der skal konkurreres med gratis-aviser - kunne vi afslutte året med en beskedent netto-stigning, da oplagsstigningen i Sydslesvig på godt 3% i absolutte tal var lidt større end faldet nord for grænsen.

FORSTÆRKET MARKEDSFØRING

En del af årsagen til, at det trods den hastige forandring på mediemarkedet lykkedes os at opnå et tilfredsstillende resultat, skal uden tvivl findes i vor forstærkede markedsføring af virksomheden - og i den kendsgerning, at vi forsigtigt har taget hul på mediekonvergen ved at kombinere papiravisen med online-information - samt i, at vort samarbejde med Sydslesvigsk Forening om udgivelse af de ugentlige KONTAKT-sider og samarbejdet med Dansk Skoleforening om udgivelse af FOKUS-tillægget skaffer os en forøget kontaktflade til potentielle nye aviskøbere og styrker vore muligheder for øget annoncesalg ved hjælp af den periodiske oplagsforøgelse.

KONTAKTSIDERNER

Merindtjeningen på annoncesalget som følge af især KONTAKT-udgaverne forøgelse af avisens torsdagsoplag kommer således både avisen og Sydslesvigsk Forening til gode, idet vi derved bliver i stand til at subventionere KONTAKT-udgivelsen med papir- og trykkomkostningerne, så SSF stort set kun selv skal finansiere portoudgifterne til udsendelse af KONTAKT-udgaverne til medlemmerne. Desuden støtter vi økonomisk Skoleforeningens FOKUS-udgaver.

Begge dele er vigtigt for mindretallet som helhed, fordi det via forøget periodisk oplag på avisen er muligt at hente annonceindtægter fra det tyske flertals-samfund, som ellers ikke ville tilgå institutioner i mindretallet. Og det er jo i sidste ende til gavn for hele mindretallet.

MEDIEKONVERGENS

For avisens markedsføring og dermed for bekendthedsgraden som både dagblad og trykkerivirksomhed er den nævnte mediekonvergens givetvis af positiv betydning. Det har gjort avisen betydeligt mere kendt, at vi har engageret os i den flensborgske mesterklub i håndbold og i den mest fremtrædende danske håndboldklub i Flensborg.

Og som følge af den overvældende popularitet, som vores live-ticker-transmission af topkampe på internettet har mødt - med tusinder af besøgende på vore hjemmesider under transmissionerne - planlægger vi at udvide mediekonvergen med både nyhedsmailservice og med SMS-service pr. mobiltelefon. De erfaringer, vi her henter på i første omgang sportsområdet, er tænkt som grundlag for en senere udvidelse af Flensborg Avis' lynhurtige online-formidling af andre former for nyheder.

20.000 DAGLIGE LÆSERE

For selv om vi i et par år i træk har kunnet øge vores oplag i Sydslesvig, er der stadig et svælg mellem det solgte antal af Flensborg Avis og det antal læsere, vi har. Med knap fire læsere pr. eksemplar eller omkring 20.000 læsere af den daglige avis står vi over for et indtægtsgivende salgstal på mellem 5.000 og 6.000 styk. Derfor bliver vi nødt til at arbejde hårdt for ikke alene at fastholde salgstallet, men at øge det yderligere, for til brug for den fortsatte kvalitetsudvikling af avisen har vi også brug for øgede indtægter fra et mersalg af aviser.

AFGØRENDE BINDELED I MINDRETALSSAMFUNDET

En mindretalsavis er desuden et ret afgørende bindeled i et mindretalssamfund, der består af mange forskellige elementer for at imødegå en egoistisk

supermarkeds-mentalitet, der får folk til at tage netop den vare fra mindretallets righoldige hylder, de lige nu har brug for - uden at føle et helhedsansvar og være bevidst om, at mindretallets institutioner er tilbud, der knytter sig til både en helheds- og en sindelagsforpligtelse.

Men forpligtelsen går ikke kun den ene vej. Mindretalsorganisationerne og mindretalsinstitutionerne inklusive avisen er også forpligtet over for mindretallet - og i øvrigt over for det omgivende samfund.

REDELIG OG SERIØS INFORMATION

På avisen skal vi sørge for redeligt og seriøst at informere om, hvad der sker i mindretallet og i de omgivende lokalsamfund samt i kort form om de væsentligste øvrige begivenheder. Og vi skal fokusere på det, som vi er bedst til - det lokale. For det er spild af ressourcer at ville gå langt herudover på områder, hvor vi ikke tilnærmelsesvis kan byde de hurtige elektroniske medier fornuftig konkurrence.

LOYALITETEN LIGGER HOS LÆSERNE

Desuden er det helt centralt, at loyaliteten ligger hos læserne, at vi bestræber os på at imødekomme læsernes informationsbehov - og derfor også går på kritisk-loyal distance til begivenheder og udvikling i vor egen mindretalsverden og i lokalsamfundet. Vælger vi i stedet at være et PR-organ for vore kilder, mister læserne hurtigt interessen. Avisen har som primær opgave at informere seriøst, danne opinion i helhedens interesse, være læsernes ombudsmand, på læsernes vegne forholde sig kritisk til udviklingen samt også turde stille de ubehagelige spørgsmål og give plads til læsernes diskussion.

Desuden skal avisen gerne favne over et bredt politisk, socialt og aldersmæssigt spektrum.

Bag denne dør finder man alsakens aktiviteter, supermoderne teknik, en dygtig medarbejderstab med fingeren på pulsen, et solidt trykkeri og fremadrettede visioner. (Foto: SPT)

ENGAGERE UNGE MENNESKER

Derfor glæder vi os over, at det i det seneste par år er lykkedes at engagere så mange unge mennesker i Sydslesvig i vor ungdomsredaktion. Ligeledes er det positivt, at avisen er blevet en fast bestanddel af undervisningen på flere klassetrin, og at vi i et nært samarbejde med Dansk Skoleforening, FO-KUS-redaktionen, avisens marketingafdeling og en tilknyttet lærer fra Skoleforeningen har fundet vej til børn og unge, der gerne skulle blive fremtidens kildekritiske informationsbrugere.

Vi betragter det som væsentligt, at børn og unge lærer at håndtere informationer kritisk i et samfund, hvor vi alle bombarderes døgnet rundt med ofte useriøse, overfladiske og manipulerende oplysninger parallelt til redelig information.

HELST KONSTRUKTIV KRITIK

Selvfølgelig kan det give knubs og gøre mere ondt end rimeligt er, når en avis udsættes for sønderlemmende kritik, fordi den vil fastholde sin uafhængighed for at imødekomme læsernes krav til deres nyhedsmedium.

Ingen skal være i tvivl om, at jeg som ansvarshavende chefredaktør samt resten af bladets ledelse og øvrige redaktionelle medarbejdere gerne tager imod kritik - helst konstruktiv kritik, men såmænd også den knap så nuancerede form, som man af og til ser i avisens egne eller andre avisers læserbrevsspalter.

GÅR ALTID EFTER BOLDEN

Men lad mig slå fast én gang for alle: Redaktionen på Flensborg Avis går altid efter bolden - ikke efter manden. Vi kunne aldrig drømme om målrettet at genere enkeltpersoner, grupper, organisationer eller myndigheder. Hvis nogen en gang imellem føler sig trådt over tærerne af avisen, er det ikke, fordi de nu er blevet det næste tilfældige offer, men fordi de er havnet i fokus i forbindelse med den sag, det hele drejer sig om.

Vi plejer i al beskedenhed at betegne Flensborg Avis som læsernes ombudsmand, der er parat til at tage den svages parti. Det gælder uanset, om det er et enkelt menneske, som er kommet i klemme i forhold til myndigheder eller danske organisationer, eller om det f.eks. er Sydslesvigsk Forening, Sydslesvigsk Vælgerforening eller Skoleforeningen, der er havnet i en blindgyde i forhold til deres samarbejdspartner eller de bevilgende myndigheder.

KAMPAGNE-JOURNALISTIK

Et godt eksempel er situationen omkring delstatsvalget i februar, der for Sydslesvigsk Vælgerforening fik fuld-

stændig utålelige konsekvenser med mordtrusler, politibeskyttelse og direkte angreb på partiets status som et fuldgyldigt demokratisk parti. I næsten to måneder kørte avisen kampagnejournalistik for at få alle konsekvenser for SSW og mindretallet belyst - og den slags bliver man ikke altid populær på.

Det kan vi leve med. Vi får ikke dansk statstilskud for at være venner med alle. Så længe man holder tungen lige i munden og holder sig til saglig argumentation, er det lettere at leve med læresætningen om, at en journalist ikke altid kan være venner med både læsere og kilder på én gang.

Vi modtager altid gerne kritik, men vi lader os ikke afpresse!

AVISEN I EN ANDEN SITUATION

Men når vi nu helt officielt efterlyser konstruktiv kritik, er vi nødt til at sige, at det i den sidste ende er op til bladets ledelse at lægge den redaktionelle linie. I modsætning til de mange danske organisationer og foreninger, der har folkevalgte bestyrelser med direkte indflydelse på den daglige drift, er Flensborg Avis som aktieselskab i en helt anden situation. Flensborg Avis A/S er underlagt de strenge bestemmelser i den tyske aktieselskabslovgivning, ligesom selskabets virke nøje overvåges af såvel eksterne revisorer som Rigsrevisionen i Danmark.

Det er kendetegnende for både mindretalsaviser og de allerfleste andre trykte og elektroniske medier, at der er talrige meninger om, hvordan indholdet skal være. Vi hører jævnligt om tilsvarende problemer fra vore 30 samarbejdspartnere i den europæiske udgiverorganisation for mindretalsaviser, Minority Dailies Association, at forskellige interne og eksterne interesser forsøger at få indflydelse på form og indhold i de enkelte dagblade.

Og vore kolleger på medier i flertalsamfund kan nogenlunde enslydende

berette om ihærdige forsøg på - diplomatisk sagt - at påvirke informationsformidlingen.

ALLE I MINDRETALLET HAR BRUG FOR HINANDEN

Midt i al debat om detailspørgsmål om Flensborg Avis' kurs og indhold er det helt afgørende, at vi til stadighed holder os for øje, at alle enkeltdele af det danske mindretal har brug for hinanden. Og som en af de mest offentligt eksponerede mindretalsinstitutioner er vi parate til at yde det yderste for at leve op til forventninger om at være et fairt bindeled mellem alle andre organisationer og institutioner og deres medlemmer - for dermed at bidrage til, at det sydslesvigske, danske mindretal

forbliver en helhed fyldt med mange livsbekræftende nuancer.

Til gengæld har vi også en forventning om, at de øvrige mindretalsinstitutioner indrømmer avisen et vist fri rum til at gå på distance af begivenhederne og udviklingen, så vi uden bindinger til specielle særinteresser kan informere vore læsere godt og grundigt og samtidig gennemføre opinionsdannelse, der målrettet har mindretallets, vor landsdels og vore læsers overordnede interesser som ledetråd.

Jeg vil kraftigt opfordre til, at vi aldrig lader detaljen skygge for helheden. Vi har i mindretallet alle brug for hinanden. Vi kan så drøfte, hvordan enkeltheder skal udformes, og hvordan vi mest hensigtsmæssigt når til fælles overordnede mål.

BORGERFORENINGEN:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Synes stadig attraktivt

Af formand Preben Vognsen

Et år er gået, og et tilbageblik i form af beretning og status for den selskabelige forening Borgerforeningen skal forelægges. Den gamle Borgerforening synes stadig attraktiv og opsøges af mange medlemmer i årets løb.

Et kendt konservativt citat er, at man skal forandre for at bevare. Det gælder i allerhøjeste grad i et foreningsarbejde. Hvis vi bare lader det køre videre i det spor, vi kender, vil vi få stagnation og færre medlemmer, der interesserer sig for foreningen. Derfor er det en fælles udfordring, at vi har noget at være sammen om i foreningsarbejdet. Sørge for, at arbejdet bliver konkret og opleves konkret. Den selskabelige Borgerforening forsøger at leve op til nutidens krav uden at glemme fortidens

idealer om sammenhold og behagelig underholdning og tankeudveksling. Borgerforeningen har p.t. 179 medlemmer. Fem døde, tre blev udmeldt, og otte blev nyoptaget.

ÅRETS GANG

Grønlangkålsspisingen i november 2004 med amtsborgmester Carl Holst som taler blev en informativ aften. Carl Holst orienterede om den forstående omstrukturering i det kommunale landskab nord for grænsen, og taleren gav sit bud på fremtidens muligheder for et grænseoverskridende samarbejde med de ændrede vilkår.

Datoen 2. januar 2005 er blevet tradition for Borgerforeningens nytårsmøde. Efter spisningen delagtiggjorde generalkonsul Henrik Becker-Christensen

deltagerne i sine betragtninger omkring det forgangne år og hans bud på det nye år i dagens Sydslesvig. Det lille Teater kom med et musikalsk indslag. Nytårsmødet overskyggedes af katastrofen i Østasien.

Marts-mødet havde borgmester dr. Heinz, Flensborg, som taler. Aftenens emne har nok holdt nogen hjemme: »Politik mellem almagtsfantasi og afmagt«. For de tilstedeværende blev det en uforglemmelig aften. Dr. Heinz beviste, at politik ikke behøver at være tørt stof, udtalte en af deltagerne.

DRONNINGENS FØDSELSDAG

Dronningens fødselsdag 16. april holdtes igen sammen med Dansk Alderdomshjems beboere. Det nye denne gang var, at man mødtes kl. 8.30 til flaghejsning. Ved formiddagskaffen talte chefredaktør Bjarne Lønborg, der slog fast, at det danske kongehus ikke udelukkende er Danmarks kongehus, men at det er alle danskernes kongehus, hvor i verden de end befinder sig. Fødselsdagsfesten samlede 85 deltagere. I 2006 falder den 16. april på påske-søndag, så bestyrelsen har valgt at vente til 2007 med at festligholde Dronningens fødselsdag.

Venskabsforbindelsen med Frederiksklubben i Aabenraa er til fælles glæde og oplevelse, idet der på skift inviteres til besigtigelse i Flensborg og Aabenraa. Det var Frederiksklubbens tur til at invitere i år. Så en dejlig juni aften var målet et besøg i det gamle Aabenraa med byens vægtene som guider. Aftenen sluttede med fællesspisning på Folkehjem. Fra Borgerforeningen deltog knap 30 personer.

Udover venskabskontakten med Frederiksklubben i Aabenraa er Dragør Borgerforening en kærkommen gæst hos os i Borgerforeningen. I år er målet Sort Sol ved Vadehavet. Mødestedet er Restaurant Borgerforeningen inkl. frokost og hyggeligt samvær. Kontakter nordpå er for den selskabelige Borger-

forening et islæt, der tjener til fælles selskabelighed.

FLERDAGES TURE

For seks år siden fik bestyrelsen den idé at arrangere en flerdages tur for medlemmer og andre interesserede. Tilslutningen var på ca. 40 personer, og der blev opfordret til at fortsætte med flerdagsturene.

De skal ikke opfattes som en konkurrence til nogen men mere som et behov hos medlemmerne for at få en fælles oplevelse ved at se andre steder og seværdigheder sammen. Der begyndes således hver morgen under turen med en morgensang i bussen. Turen 2004 gik til »Rhinen i flammer«; i år gæstede vi Rügen. Det blev to uforglemmelige ture for deltagerne.

Samarbejdet med andre foreninger i Flensborg by bestod i 50-året for Bonn-København erklæringerne i en række foredrag om det historiske forud for aftalen. Den selskabelige Borgerforening af 1835 er en del af byens tilbud af foreninger. Vi varetager de forpligtigelser, stifterne af foreningen fastholdt: at byde medlemmer og deres familier lejlighed til selskabeligt samvær og bevare foreningens traditioner.

Der er liv i foreningen

Af formand Annemarie Erichsen

Den slesvigske Kvindeforening har et år med mange aktiviteter i lokalkredse og et fantastisk højt fremmøde til Hovedstyrelsens arrangementer bag sig, så man kan med fuld ret sige, at der er liv i foreningen.

Desværre må Kvindeforeningen, som så mange andre foreninger, leve med et vigende medlemstal. Pr. 1.1.05 havde vi 842 aktive medlemmer, og kort før generalforsamlingen i begyndelsen af april har vi igen måttet nedlægge en kreds, denne gang Treja/ Ørsted, så nu har vi kun 25 i behold. Men vi har sandelig også kredse med fremgang; Harreslev med 210 medlemmer er den største, Læk med 110 den næststørste lokalkreds.

331 MØDER MED 4.400 DELTAGERE

Rundt om i kredsene er der i 2004 blevet holdt 331 møder, der har samlet over 4.400 deltagere.

Oven i kommer Hovedstyrelsens arrangementer og så 110 møder i ældreklubber, der køres under Kvindeforeningen. Disse møder for ældre har samlet yderligere 2.100 deltagere.

Emnerne ved lokalkredsens møder er forskellige. Det spænder fra hygge- og håndarbejds møder over mademonstrationer, foredrag, små kurser fortrinsvis i blomsterdekorationer, men også i fremstilling af lampeskærme, glas, dominostrik, silkemaling og patchwork. Kredsene har været på virksomhedsbesøg, byvandring, cykelture og på mange udflugter, til dels på lange ture som til København.

Lokalkredsene har stået med en del af arbejdet ved fælles foreningsarrangementer ude rundt omkring som års-

møder, julefrokoster, adventskaffe samt basarer og julemarkeder. Man har her samarbejdet med det lokale SSF-distrikt, med spejdere, menigheder og skoler. Mange steder har Kvindeforeningen hjulpet SSF med at pakke julepakker eller fremstille juledekorationer som gaver til ældre.

ARRANGEMENTERNE

Hovedstyrelsen havde i september 2004 inviteret til Aktivitetsdag i Valsbøl. Der kom 25, der deltog i kurser i pileflet, vikingesmykker og dominostrik. Også i år holdtes Aktivitetsdag, igen i Valsbøl, og denne gang var emnerne dominostrik, billedramning og fremstilling af syede æsker.

Efterårsstævnet 2004 holdtes i Struktstrup med et foredrag om »Romerne og germanerne på foden af den kimbriske halvø« ved Nis Hardt om formiddagen, og om eftermiddagen fortalte Birthe Johnson om sit liv som handicappet; hun er efter et biluheld knyttet til rullestol og anvist på hjælp til næsten alt. I stævnet deltog 75 medlemmer.

Dette års efterårsstævne var sat til den 22. oktober og blev holdt på Læk Danske Skole. Vi hørte Maria Zickert fortælle om Jenny Lind - det er jo H.C. Andersen-år - og efter middagsmaden var vi en tur rundt til danske institutioner i Læk for bl.a. at se kirken og Steensen-Stiftelsen.

Efter kaffen opførte Æ Amatører et stykke for os.

3. februar var vi medarrangør til et foredrag om børneopdragelse på Jens Jessen-Skolen, der trak så mange folk, at gymnastiksalen knap nok kunne rumme dem alle.

4.-6. marts holdt vi Rømø-weekend. Emnet var »Kvindeskæbner før og nu«, og vi var ikke færre end 50 og så foredragsholderne. Vi havde hele Rømø Kur & Rekreation for os selv og fyldte hver en seng, huset rådede over. Enke Christiansen fortalte om Eleonora Christine. En fhv. guerillakæmper fra Nicaragua, Judith Silva Jaen, der i dag bor i Danmark, fortalte om sit liv og de politiske tilstande i sit fædreland. Marianne Christensen fremførte en fortælling om Marie Grubbe. Og over 90-årige Therese Severin Petersen fortalte om sin barndom på Java og om - som ægtefælle til en englænder - at være fange i en japansk interneringslejr. For den hyggelige aftenunderholdning stod Bent Rasmussen, der sang og reciterede digte af Benny Andersen og Halfdan Rasmussen. Alt i alt et fint arrangement.

Vor genralforsamling holdt vi den 8. april på Jaruplund Højskole. Der kom omkring 100 medlemmer og indbudte gæster. Efter dagsordenen og hilsenerne underholdt Sanita Friedrichsen og Ivo Igaunis med musik og sange bl.a. fra deres baltiske hjemstavn.

I sommerferien har vi i to omgange været på heldagsture til Hamborg. Vi startede med morgenmad og modeopvisning i et modecenter i Halstenbek, fortsatte med en sejltur på Alsteren og

gik tur i Speicherstadt. Næste stop var Altona med Christian Vllls gamle banegård, C.F. Hansens fine huse i Palmalie og den flotte udsigt fra Altonaer Balkon. Programmet sluttede med varm mad i Schulauer Fährhaus. Målet og programmet vakte så megen interesse blandt medlemmerne, at vi tog afsted med 75 hhv. 81, altså ialt 155, deltagere og måtte køre i to busser på begge turene. Vi var utroligt heldige med vejret, og alle deltagerne syntes, turene var fine. Vi i Hovedstyrelsen er stadig helt overvældet af den respons, turene fik.

ANDEN AKTIVITET

Hovedstyrelsen er involveret i arbejdet i Dansk Sundhedstjeneste, det Humanitære Udvalg, Voksenundervisningen og på de SSF tilsluttede organisationers vegne i SSFs Hovedstyrelse og i Det Sydslesvigske Samråd og i alt, hvad der foregår i disse råd. Kvindeforeningen er desuden involveret i arbejdet i LandesFrauenRat i Kiel og i Folkevirke i København. Og så holder vi venkabelig kontakt til Familie & Samfund, Den nordslesvigske Kvindeforening, Dansk Landbrug, Fælleslandboforeningen for Sydslesvig og ikke mindst til vore kammerater i De Sydslesvigske Husmoderforeninger.

FLENSBORG FILMKLUB:

Biffen er det bedste

Af Sten Haarløv

Konkurrencen fra video, kabel-tv og dvd har i gennem flere år været hård. Mange har foretrukket at se film i »hjemmebiografen«. Men strømmen er vendt. Flere og flere vælger igen at gå i byen og dele filmoplevelsen med

andre. Den tendens gælder også for den danske filmklub (»Biffen«) i Flensborg. Alle de viste film har i det forløbne år været velbesøgte. Og også kombinationen af et kort oplæg om filmen og ost & rødvin synes at være faldet i god jord.

I foråret 2004 vistes tre film, de to

prisbelønnede danske film Kongekabale og Brødre samt den svenske humoristiske Populærmusik fra Vittula, der bygger på romanen af samme navn. Efteråret bød på instruktøren Hella Jof's Oh Happy Day, desuden den barske film Nordkraft om pusherlivet i Aalborg, endelig den svensk-danske film Dag och natt med Mikael Persbrandt i hovedrollen.

Alle filmene er blevet vist i Centralbibliotekets Blå Sal. Trods gode forhold her er det Filmklubbens håb at rykke over gaden til Flensborghus i den nye sæson 2006. Filmene vil til den tid kunne ses med Flensborghus' nyanskaffede moderne filmtekniske udstyr, så

filmoplevelsen kan blive endnu mere intens. Nærmere datoer og omtaler af filmene i den nye sæson i 2006 vil fremgå af foldere, som kan fås på bl.a. Centralbiblioteket og i receptionen på Flensborghus.

Flensborgbiffen er dannet i 2003 på en bred basis af sydslesvigske foreninger og institutioner og er medlem af den landsdækkende Sammenslutning af danske Filmklubber. Flensborg-Biffen udvælger sine film i koordineret samarbejde med Jaruplund Højskoles filmforevisninger.

Vel mødt i 2006 i den næste sæson på Flensborghus, i mindretallets egen nye Bif.

FLENSBORG Y'S MEN'S KLUB:

Klubben med det vanskelige navn

Af vicepræsident Povl Verner Hansen

I 1970 blev Flensborg Y's Men's klub stiftet som den 2. Y's Men's Club i Sydslesvig, idet Slesvig Y's Men's Club blev chartret i 1968. Den lukkede imidlertid igen i år 2000, hvorefter nogle af medlemmerne blev optaget i Flensborgklubben.

Navnet er engelsk og udtales "wais mens club". Men hvorfor dette engelske navn og hvad betyder det?

Den første Y's Men's Club i verden blev dannet i 1920 i Toledo i Ohio i USA som

en støtteklub til den lokale KFUM (Kristelig Forening for Unge Mænd). Det var dommer Paul W. Alexander - medlem af den lokale Rotary-klub - som fik

Klubbens præsidium 2005-2006 - fotograferet under Margrethe Gudmes portræt: f.v.: Hanne Görns, Ellen Bang, Inger Laursen, Ole Rinneberg og P.V. Hansen. (Foto: P.V. Hansen)

den idé at danne en tilsvarende tjenesteklub/ frokostklub; men denne klubs formål skulle være at støtte det lokale børne- og ungdomsarbejde i KFUM (YMCA = Young Men's Christian Association).

I løbet af nogle år spredtes idéen meget hurtigt i USA - og senere til andre verdensdele.

I 1947 dannedes den første Y's Men's Club i Danmark i Aalborg og her fængede idéen også med stor fart, sådan at Flensborg Y's Men's Club i 1970 blev chartret som nr. 50 i Region Danmark; og i hele verden var der på den tid ca. 800 klubber.

Og ligesom KFUM er en verdensomspændende ungdomsorganisation, sådan holder Y's Men's bevægelsen også meget fast i det internationale - og bibeholder det engelske navn.

En Y's Men's Club kaldes også tjenesteklub for KFUM - på engelsk »ser-

viceclub for the YMCA«, som i daglig tale forkortes til »The Y« (the Wai). Nøjagtigt som jeg i min drengetid sagde: »Jeg kører på M i aften« - og altså forkortede KFUM til blot M.

Dette er baggrunden for »vort vanskelige navn«, som fortsat anvendes af de nu 146 danske Y's Men's klubber.

Også i Tyskland bruges det engelske navn; her er der dog kun 8 Y's Men's klubber.

Flensborg Y's Men's Club, som har 23 medlemmer, holder sine klubmøder hver 14. dag i Margrethe Gudme-Hjemmet på Nyvej 11 i Engelsby.

Klubbens ledelse 2005-2006 består af:

Inger Laursen, præsident
Povl Verner Hansen, vicepræsident,
Hanne Görns, sekretær,
Ole Rinneberg, skatmester, samt
Ellen Bang, past præsident

FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Ingen smalle steder i Bredgade

Af formand Hans Chr. Davidsen

En dårlig økonomi er ikke nødvendigvis ensbetydende med en dårlig livskvalitet. Det har sociologerne for længst fastslået, og vi kan i Flensborg Danske Journalistforening bekræfte konklusionen.

Foreningen har i det seneste år permanent haft et underskud, da vi har brugt pengene, før vi havde dem. Banken sagde nej til, at vi kunne lave overtræk, så det har været bestyrelsesmedlemmerne, der har lagt ud af egen lomme.

Til gengæld har vi kunnet tilbyde medlemmerne aktiviteter af kvalitet - hvis vi i dette skrift undtagelsesvis må

prale lidt. I februar kunne vi i Lolfodsalen i Slesvig tilbyde en forfatteraften med Leif Davidsen. Det skete i et samarbejde med Slesvig Bibliotek og Sydslesvigsk Forening. Desværre var der et forfærdeligt snevejr, der afholdt mange fra at komme. Blot ikke Leif Davidsen, der var vant til meget mere kulde og sne fra sin tid som Danmarks Radios korrespondent i Moskva.

Leif Davidsen gav tilhørerne en god og indholdsrig aften. Han er vidende, seriøs og velforberedt - og samtidig munter at lytte til.

I Kristi Himmelfarts-ferien var det så endelig tid til turen, som vi havde planlagt og set frem til i halvandet år. Vi tog et nattoget til München, hvor vi tilbragte

tre dejlige dage med øl, kultur og hornmusik. Ej blot til lyst, men også til gavn. Vi besøgte byens mange attraktioner lige fra Bavaria Filmstadt til Hofbräuhaus og Englischer Garten.

I maj gjorde vi omsider alvor af vore store planer. I alt for lang tid var det blevet til for megen snak og for lidt handling. Nogle medlemmer har et body mass index, som de helst ikke vil vide af, og en kondition, der holdes vedlige med intensiv bilkørsel og elevatorer. Til dem havde - og har vi stadig - et godt tilbud: Ugentlig fodbold med små mål. Da vi ikke altid var nok spillere, måtte vi dog også hente forstærkning udefra. Men hovedsagen er, at vi har fået rørt andre legemsdele end kæbemusklerne og de fingre, der i dagligdagen trykker på tastaturet.

For at vi ikke skal blive alt for magre, er der igen en overdådig julefrokost. Denne gang i Aktivitetshuset i Flensborg. Vi mener i øvrigt også, at netop dette særlige stykke dansk kultur bør plejes i Sydslesvig.

Journalist og forfatter Leif Davidsen kørte ad spejlglatte veje for at holde foredrag i Slesvig. (Foto: L. Salomonsen)

Hvert år uddeler Flensborg Danske Journalistforening på vegne af Grænseforeningen William Renton Priors Mindelegat. Det gik i år til Daniel Dürkop, der sammen med denne artikels forfatter og Erling Dissing udgør bestyrelses-trojkaen.

FOLKEUNIVERSITETET I SYDSLESVIG:

Den, der lever stille, lever godt

Af overbibliotekar Alice Johansen

Den der lever stille lever godt. Folkeuniversitetet i Sydslesvig afholder i samarbejde med Jaruplund Højskole, Dansk Kirke i Sydslesvig, Sydslesvigsk Forening i alle dele af landsdelen og Historisk Samfund og Borgerforening- en løbende forelæsnings, som har en pæn tilhørerskare.

De arrangerende foreninger har en evne til at finde forelæsere og emner, som rammer det, der rører sig i tiden: f. eks. den europæiske forfatning, her i 2005 har både København-Bonn erklæ-

ringerne og H.C. Andersen været på dagsordenen med succes.

Diskussionen om måden at afvikle gudstjenesten på har været sat til diskussion på Christianlyst af Dansk Kirke i Sydslesvig, og Sydslesvigsk Forening har som optakt til »Figaros Bryllup« arrangeret en gennemgang af musikken ved Gunna Knudsen, som ved mange lejligheder har været brugt til at introducere en operaforestilling her i Sydslesvig.

Forelæsningsne er pænt geografisk fordelt i landsdelen, idet såvel øst- som vestkyst, skoler, medborgerhus og

biblioteker, undervisningsinstitutioner og kursussteder har lagt rammer til foredragene.

På landsplan har der været mange diskussioner omkring de voldsomme besparelser, Folkeuniversitet har været udsat for siden 2003 og de strukturelle og økonomiske konsekvenser deraf.

Hos os er det lykkedes at fastholde antallet af forelæsninger omkring 20 og ligeledes at fastholde et interesseret publikum til de vidt forskellige forelæsninger, som i tid strækker sig fra middelalder til nutid og i emner beskæftiger sig med historiske, samtids-historiske, kirkelige, musiske og eksistentielle forhold.

Skulle der i Sydslesvig være nogle af de ikke aktive foreninger, der er medlem af komiteen for Folkeuniversitetet i Sydslesvig, der sidder inde med en god idé om et spændende emne, er biblioteket som sekretariat for folkeuniversitetet i Sydslesvig gerne behjælpelig med at finde evt. samarbejdspartner til en sådan forelæsning.

I det stille er der i løbet af det sidste år afviklet 19 forelæsninger med gennemsnitlig 29 tilhørere. En række mennesker har nydt godt af den folkelige formidling af forskningens resultater. Folkeuniversitetet er en institution der er værd at værne om i vidensamfundet, hvori den livslange læring er en del af hverdagen.

FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG: Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Nordisk skillevej - samarbejde med ny og gamle udfordringer

Af formand Lars Aagaard

Det kan være en smule problematisk at prisbelønne en person, som har langt hovedparten af sit virke bag sig. Nemt på én måde, nemlig ved at der ikke er så megen tvivl om prismodtagerens fortræffeligheder. Svært på en anden, for burde man ikke udfordre et yngre menneske til yderligere indsats?

Foreningen Norden valgte et miks af begge, da foreningen hædrede fhv. konservativ statsminister Poul Schlüter med sin årlige pris for en ganske særlig indsats. Og sandt er det da, at den tidligere statsminister ikke længere er nogen årsunge. På den anden side har han udført et stykke seniorarbejde, som faktisk kun kan udføres af et menneske med hans netværk og erfaring.

Hvordan nu det? Jo, i Danmark har man siden 1950'erne nydt godt af en

række grænseoverskridende fællesordninger, som har gjort det nordiske til en del af hverdagen: pasunionen, som har bevirket, at passet længe før Schengen var overflødig ved trafik mellem de nordiske lande. Møntunionen, som indebærer, at al nordisk valuta er gangbar over hele Norden. Frit uddannelses- og beskæftigelsesvalg, man har uden videre kunnet bosætte sig, studere og arbejde i et nordisk land efter eget valg.

Men med opkomsten af Den europæiske Union, som Norge, Island, Færøerne og Grønland står udenfor, er en række af ordningerne ved at smuldre i kanterne. Faktisk er det snarere på erhvervsområdet, den nordiske idé er slået bedst igennem: en lang række virksomheder har en nordisk base, let forståeligt når man tager i betænkning, at markeder og virksomhedskulturer et

langt stykke hen ad vejen er næsten identiske.

Det er disse let flossede ordninger, Poul Schlüter skal have så mange tak for at have rusket op i. Nu er det op til parlamentarikerne fra de fire stater og tre hjemmestyreordninger at tilvejebringe den fornødne justering af lovgivningerne. Vor landsformand i Foreningen Norden, Frode Sørensen er parlamentariker på dansk og nordisk plan, og der er god grund til at nære fortrøstning for en fælles nordisk frem-

tid - uanset at der går en europæisk grænse som et skår i samarbejdet. Det står til at ændre.

En udfordring af de store bliver at få lagt et nordisk aktivitetsnetværk ned over en fornyet kommunal struktur i Danmark. Og at få skabt plads og opgaver til det danske Sydslesvig inden for de ny rammer. Det tror jeg på, vil lykkes. Der er nemlig en vilje og en folkelig opbakning på begge sider af grænsen til at nå hinanden og udveksle liv og idéer.

FRIISK FORIINING:

---

www.nfradio.de - dåt friisk webradio

Foon formoon Jörgen Jensen Hahn

Dåt grutst projäkt, weer e Friisk Foriining stipe foon e bund inwürwen heet, drait ham am üusen kultuurkonsulänt. Hi heet önjtwasche en gouen stäm foon aktiive junge manschne trinam ham soomeld. Deer wårde jöögedseminaare, kurse tu ünlike teeme än sunt e 1. april en friisk web-raadio önjbin, wat foon moundi bit fraidi foon soowen bit tiin önjt internet uner www.nfradio.de tu hiiren as.

Et program wårt foon moundi bit törsdi önjtwasche uk foon e »ääme kanool weestküst« ouernümen. Aw Ääderstää koon huum dåt program aw 97,60 MHz, trinam Hüsem aw 98,80 MHz än sügoor önj Titmjarschen aw 105,20 MHz hiire. Deer ütouer koon huum dåt program uk önjt kääbelneet foon Freedärjstää än Hüsem än önj hiilj Titmarschen hiire. Gary Funck än sin mastridere måage en oueremätje gou program, wat et fertiind heet än wårt hiird.

E Friisk Foriining wus bai maning ofisjåle geläägenhåide repräsentiird än

heet sü da inträse foon e friisk manerhäid woornümen. Tum biispiel wjarn fertreesere foon e Friisk Foriining bai e FUEV-kongräs önj Polen, bai en FUEV-seminaar önj Ladinien/Söödtirol, bai da drååwen foont Europääisch büroo for spräkemanerhåide, bai e önjhiiring än et loondäis-meeting tut friisk-gesåts, än we häin en infostånd aw e Slaswik-Holstiinj-däi önj Flansborj. Uk bait traditsjonål drååwen foon Weest-, Ååst- än Nordfriiske aw Håililönj wjarn we repräsentiird, besuners ma junge manschne. Suk meetinge san ai bloots deerfor deer än wees tu schüns, ouers da fertreesere foon e Friisk Foriining ouernaame deer uk åltens en aktiif role am üus inträse önj e europääisch manerhåidepolitik foram tu brängen.

FOR DA NORDFRIISKE

Üusen Lars Harms heet ham as lasmoot foon e loondäi ma möre initsjatiive for da nordfriiske inset. Önj e loondäi as en mörspråket informatsjoonstoofel aphångd wörden,

weer tubai aw tjüsch nü uk önj da manerhäidespråke friisk än dånsh än aw plååttjüsch di wåi döört loonshüs wised wårt.

En ouden erfulg as, dåt we nü uk tubai da tjüsche statsjoonsschilde uk friiske statsjoonsschilde bai da mååste boonhufe önj Nordfraschlönj tut iinje foon e samer 2005 foue. Önj Naibel as deer ål en eksemplaar tu schüns. Dan san deer nü fort jarst tooch friiske toorpsnoome önj ofisjåle loonkoorde foon e ADAC än önj schölj-atlante apnügen wörden, än et Friisk-Gesåts, wat e SSW önj e loondåi inbroocht heet, as ma gån grut mörhåid önjnügen wörden.

Dåt as en gruten stååp eefter foore. Önj dåtdeer gesåts as fort jarst tooch noch iinjen schraftlik fiksiird wörden, dåt et bekånen tu e friiske följkefloose fri as. Bit heertu låi dåtdeer manerhåiderucht uler sü dütlik aw e scheew as nü. Dåt as en gån grut önjerkåning for e friisk manerhåid. Deer as nü uk fååstlåid wörden, aw wat for en grünlååge huum e friiske språke ouerfor e ferwåltung brüke måtj än dåt uk da ferwåltunge e friiske språke tubai e tjüsche språke brüke månje. Deer ütouer gungt et am friisk as instalingskriteerium önj e öfentlike tiinjst, amt wisen än brüken foon e friiske foone än et friisk woopen än am twåårspråkete schilde, wat nü biispelswis for öfentlike gebüude, wat et lönj tuhiire, forschråawen san.

Döört Friisk-Gesåts san nü keere ruchtlik ouersååkerd wörden, wat da friiske ål lung krååwe. Döört Friisk-Gesåts wårt e ferbining twasche e Friisk Foriining än e politische ärm SSW ouermåtje dütlik än we seede deerfor uk Anke Spoorendonk än Silke Hinrichsen noch iinjen hartliken tunk for jare striden for e friiske sååge.

ÜÜSEN ÅLEREKLUB

Ouers uk dåt dåikerdåisårbe kôm ai tu kort. Üüsen ålereklub, weer Luise

Clasen for stoont, drååwet ham ma ütnoome foon en samerpause åltens iinjtooch önj e moune ma gödj 20 manschne bai kafe än kååge önjt Galerie Café önj Lonham. Di 18. moi måågeden ja en uurs-ütfluch eefter Hüllerup än Schååflün. Di harfst-ütfluch gäng di 5. oktoober eefter Åfkebel än önj e Reußenkuuch. Önj e jülmoune kôm Christiane Bodenhagen ma hu schöljbjarne üt Bråist än sörid for en fiirliken adwånts-eeftermadi.

E frasch fiiljuur ma Christiane Bodenhagen harn frasche eeftermadifloose gäng dan önjfång juuni uk eefter Sal. Bait e tuur füng jü heelp foon üüs hoodåmtlike kreefte.

Ån 25 manschne - deermade twåår weestfrasche - wjarn leest iir aw språkeråis eefter Cornwall. Ja hååwe en bårj sånj än liird än san ma maning intresante kornsche manschne önj kontakt kiimen. Jarling ging et uk for üüs junge manschne ma en jöögedspråkeråis eefter Cornwall, än deer wjarn en pår deege eeffert ütshriwen ål åle plåtse beseet, wat wiset, hü gödj et tubood foon e Friisk Foriining önjnügen wårt. Fort iir 2006 as deer en språkeråis tu da soorbe eefter e Lausitz ploond.

Üüsen feriinsütfluch gäng di 28. august tut historisch museum aw Dybbøl Banke än eefter Sønderborg, weer we et museum foon e tjüsch manerhåid besechten. Et Friisk Harfsthuuchschölj wus 2004 wider önj Jarplün. En latjen floose häi en gou forårbe fort program trinam et teema »schapslaawen än siiruuwere« lååsted, wat foon da gödj 50 diiljnaamere gödj önjnügen wörd. Jarling wårt deer tut jarst tooch süwål en harfsthuuchschölj ma kreatiive kurse än aptu en familiiewaagiinje önjbin. We wan deerma naie weege gunge, am noch mör manschne önjtuspreegen. Et wunترفåst hån we jarling önj Ingwersens krouf önj e Hoorne.

E sool wus ma ouer 120 moon prupeful än et program köö ham siinj

lätje: gräinküüljääsen, iinj kameedistuk av frisch än »Dinner for one« aw ferig, än aptu naie filme foont meediebüroo Riecken. Et biikebrånen, wat we tuhuupe ma da Ååstermååringer än e Rökefloose organisiire, wus for en moundi uk oueremätje gödj besecht. Tu besäk hain we wi en påår junge weestfrasche, en delegatsjoon üt et Seelterloun än sam foon üüs kornsche waane, wat jam aw üüs inlååsing mååst en waag önj Fraschlönj aphülen.

Biikebrånen önj Söl. (Foto: Fl. Avis)

We hääwe sü as arks iir et biikefäst for da schöljbjarne än et bjarnetünsårbe önj e gemiinde Risem-Lonham stiped. Marie Tångeberg - jü wörd önj e oktoober 80 iir üülj - heet e grutste pårt dreegen, wat üüs diiljnaamen bait forheewen »Naibel - en frisch stää« önjgungt. Deer wus tujarst en kunststaling önjt rädhüs, än dan heet jü deerfor sörid, dåt et natöörkundemuseum en nai boole-ütstaling ma frasche noome füng.

HÜÜSESID WWW.FRIISKE.DE

Üüs hüüsesid www.friiske.de as uk wat apårbed wörden. Följk koon nü diräkt ouert interneet lasmoot wårde än böke, CDs än oudere keere bestale, än natörluk as deer en link tut web-raadio. Döör en bääder hüüsesid, wan we uk fersäke än spreeg da manschne bääder önj. Dåt jült uk for üüs lasmootebles »Nais aw frisch« än et Nordfriesland-häft foont Nordfriisk Instituut, wat we tu arks lasmoot ferschake. Et schal heer dan uk aw haanewised wårde, dåt et üs luked as, e Rökefloose än e Ferian för en nuurdfresk radio, di nordfriiske raadioferiin, nuch fääster tu e Friisk

Foriining tu binen. Biise feriiine san önj e luup foont beruchtsiir lasmoot bai üs wörden, wat üüs gemiisom friisk årbe aw nuch fäästere biine stald.

As jam siinj koone, as deer wider en mase fort friisk schänj än maning manschne - uk da wat flicht ai diräkt nåmd wörden san - hääwe jam for üüsen spräke än üüs kultuur inseet. Deerfor wal ik önj e noome foon e Friisk Foriining tunk seede. Tunk tu åle ånkeltpersoone, tu åle organisatsjoone än institutsjoone än uk tu üüs hoodåmtlike kreefte, Manfred Nissen än Gary Funck, for dåt gou stuk årbe.

Friisk Forriinings sekretariaat i Aaster-Beergem. (Foto: SPT)

Europas grænser fik nye konturer

AF FUEF-præsident Romedi Arquint

Tegnforklaring:

Præsident Romedi Arquint: RA

Vicepræsident Dr. Jurji Brankack: JB

Vicepræsident Zlatka Gieler: ZG

Vicepræsident Hans Heinrich Hansen: HHH

Vicepræsident Dr. Nigel Hicks: NH

Vicepræsident Heinrich Schultz: HS

Generalsekretær Frank Nickelsen: FN

Medarbejder Gary Funck: GF

Første halvdel af 2004 vil gå over i den europæiske historie. For det første fik Europas grænser helt nye konturer i forbindelse med EU-udvidelsen fra 15 til 25 medlemsstater, og desuden fik man vedtaget en EU-forfatning, der dog tilsyneladende ikke faldt helt i befolkningernes smag.

Samtidigt hermed er forhandlingerne med lande som Rumænien, Bulgarien og Kroatien om optagelse i EU i fuld gang, og desuden er der forhandlinger i gang med Tyrkiet, der har ansøgt om medlemskab i EU. Disse forhandlinger skal dog ses i et mere langsigtet perspektiv.

Principielt følger FUEF denne udvikling med positiv interesse. Et forenet Europa, relativisering af nationale statsgrænser, harmonisering i de enkelte stater med hensyn til spørgsmål, der vedrører menneskerettigheder og demokrati samt sociale og økonomiske betræbelser på at få udjævnet dispariteter og få skabt større lighed - alt dette sammenlagt skaber de nødvendige rammebetingelser for freden i Europa.

KNAPT SÅ POSITIVE

For FUEF har der imidlertid også været ledsagende omstændigheder, der har

været knapt så positive: I forfatningen står der ikke et ord om den brede sammensætning af folkeslag som konstituerende element i det europæiske fællesskab, som det gælder om at bevare og fremme. Hvad angår de autoktone folkeslag uden kin-state og de nationale mindretal, så forbliver de enkelte medlemsstaters suverænitet uantastet, dvs. de kan også fremover selv bestemme, hvordan mindretalspolitikken skal håndteres.

Derfor kommer vi fortsat til at leve med dobbeltstandarder inden for EU. De ting, der kommer til at gælde for de stater, der har søgt om optagelse i EU, gælder ikke nødvendigvis for de »gamle« medlemsstater. Lad os bare tage det litauiske parlament som eksempel. Ikke så snart var landet blevet optaget som fuldt medlem af EU, før det erklærede, at det ikke havde tænkt sig at ratificere konventionen til beskyttelse af nationale mindretal. Selv i et land som Frankrig har man gentagne gange erklæret, senest for ganske kort tid siden, at ratificeringen af det europæiske charter for regional- og mindretalsprog er uforenelig med forfatningen.

FUEF finder denne udvikling beklagelig. I Flensborg-erklæringen fra september 2004 har præsidiets derfor opfordret EU til bl.a. at skabe mere opmærksomhed omkring de nationale mindretal og deres anliggender og give sidstnævnte en selvstændig og fysisk håndgribelig form. Der opfordres til at udpege en kommissær, der udelukkende skal tage sig af koordineringen af de nationale mindretals sproglige, kulturelle og retslige interesser på en forpligtende måde. Et andet sted tager præsidiets bl.a. stilling til Grækenlands mindretalsfjendtlige politik.

Til gengæld oplever vi det som posi-

Forbundsdaysmedlem Wolfgang Börnsen, som efter landdagsvalget havde spredt sine tvivl om SSW-mandaternes fulgdyldighed via landets største aviskoncern, og trods utallige opfordringer først trak dem tilbage henvend et halvt år senere i Flensborg Avis, søgte gennem et besøg i FUEFs generalsekretariat i Flensborg atter ind i den mindretalspolitiske varme. Her ses han i m. sammen med Mindretalsrådets sekretær Thede Boysen t.v. og FUEF-forretningsfører Frank Nickelsen t.h. samt Mirja Behrendt fra Börnsens bureau.

tivt, at mange af de lande, der omtales i hovedresolutionen, har reageret og dermed givet os mulighed for at gøre mere omfattende rede for mindretalsinteresserne.

AKTIVITETER 2004

Jeg vil her gerne nævne nogle af præsidiets vigtigste aktiviteter sidste år:

Fact-finding mission til Moldavien (FN og LE) med efterfølgende opfølgingsprojekt, som er blevet taget op igen i indeværende år.

Fact-finding mission til Serbien og Kroatien, hvis formål var at pleje kontakterne til vore medlemsorganisationer og skabe nye kontakter (ZG).

Deltagelse i en mindretalskongres i Kasakstan (HHH) og (KB).

Deltagelse i 4. verdenskongres i Ta-

linn for de finno-ugriske folkeslag (RA).

Som ekspert for kongressen for lokal og regional selvforvaltning har RA lavet en rapport, der blev præsenteret og diskuteret på et seminar i Saratov.

Deltagelse i et seminar til drøftelse af spørgsmål vedrørende bevarelsen af det kalmykiske sprog i Elista (RA).

Besøg i Georgien og samtaler med repræsentanter for regeringen og de etniske fællesskaber (RA).

Der er efterhånden tradition for at afholde et seminar om småsprogene, og i juni 2004 blev dette organiseret sammen med dolomit-ladinerne.

Det samme gælder for årsmødet for de tyske nationale mindretal, som fandt sted i oktober 2004 i Pecs (Ungarn).

Mødet for de slaviske mindretal, som ligeledes finder sted en gang om

året, blev desværre aflyst sidste år. Sammen med Domovina vil FUEF forsøge at drage en lære heraf med henblik på at få genetableret denne vigtige begivenhed.

FUEF deltog aktivt i forskellige seminarer, bl.a.:

Flensburg Partnership and Diversity

Præsidenten var i Bolzano til et møde om EU og dens mindretalspolitik samt på UNI Zürich med et foredrag om samme emne (EU-mindretalspolitik)

Baltic Sea Parliamentary Conference i Bergen med HHH som medlem af den officielle slesvig-holstenske delegation

Folkegruppe-kongressen i Kärnten, hvor HS holdt foredrag

Deltagelse i YENs påske-seminar (RA)

Præsidiets samlede fire gange. Præsidiets bestræber sig på at koble mindst ét af møderne sammen med et besøg hos en lokal medlemsorganisation. Dette var f.eks. tilfældet i Flensburg, hvor præsidenten efter præsidiets møde i bogstaveligste forstand gav startskuddet til den første - og i år den 2. - og i øvrigt meget vellykkede Minority Marathon, og hvor vicepræsidenten HHH fik lejlighed til at overrække en medalje.

De fire gamle præsidiemedlemmers stafetaflævering til de nye medlemmer forløb uden problemer. I det hele taget må sidste års samarbejde i præsidiets betegnes som venskabeligt, sagligt og effektivt.

ØKONOMI

FUEF-præsidiets, hvis medlemmer arbejder frivilligt og ulønnet, har gennem mange år beskæftiget sig med FUEFs yderst vanskelige økonomiske situation. FUEFs årsregnskab for 2004 blev afsluttet med et underskud på 96,01 euro og afveg dermed kun ganske lidt fra de seneste års slutbeholdninger. I den forbindelse måtte FUEF atter konstatere, at medlemsbidragene fra de forskellige organisationer er vigtige for

at kunne opretholde FUEFs aktiviteter. Hvis bidragene udebliver, vil det sætte en stopper for FUEFs daglige sekretariatsarbejde.

Vi er godt klar over, at praksisen med årsbidragene baserer på tilfældige principper snarere end på en ensartet kvote for alle medlemsorganisationer. Det er umuligt at skære alle medlemsorganisationer over én kam, men så skal det også siges, at der er grænser for, hvor meget de enkelte organisationer må belastes.

Derfor har vi fået en ny bidragsnøgler, der først og fremmest anmoder medlemsorganisationerne i de nytilkomne EU-lande om aktiv medhjælp. At nogle af landene så ikke har set sig i stand til at betale bidragene, har ligeledes beskæftiget os, og vi er p. t. i gang med at finde ud af, hvad årsagerne hertil kan være.

FUEF-præsidiets har på sit møde den 7.1.2005 besluttet at se nærmere på de enkelte medlemmers økonomiske situation ved hjælp af statistiske undersøgelser. Disse undersøgelser dannede grundlaget for diskussionen under et ekstraordinært punkt på dagsordenen på kongressen i Bukarest. Undersøgelserne er vigtige i forbindelse med de forhandlinger, som FUEF fører med de respektive regeringer, idet de kan være med til at forbedre ikke kun FUEFs, men også medlemmernes økonomi.

IKKE MISTE MEDLEMMER

Naturligvis kan det ikke være i FUEFs interesse at miste medlemmer, som på grund af dårlig økonomi ser sig ude af stand til at betale årsbidraget. På den anden side kan FUEF ikke udrette noget som helst, hvis ikke der står økonomiske midler til rådighed. Alligevel kan vi dog med en vis stolthed konstatere, at det er de færreste ikke-statslige organisationer med virke i hele Europa, der har formået at skabe så stor genlyd ude i befolkningen på et ganske vist

sikret, men alligevel meget tyndt økonomisk grundlag. Dette har kun været muligt takket være det flotte stykke arbejde, som generalsekretariatet har præsteret trods et lille personaleopbud, og den uegennyttige indsats, der er ydet i præsidiet på frivillig basis.

Med stor taknemmelighed har vi registreret bidragene fra de medlemsorganisationer, der har reageret forstående på forhøjelserne. Vi er ligeledes taknemmelige for, at landsregeringerne i Slesvig-Holsten, Kärnten, regionen Trentino/ Sydtirol samt den autonome provins Sydtirol fortsat viser os deres trofasthed. På samme måde er de årlige bidrag fra Hermann Niermann-stiftelsen, der trods nedskæringerne stadig må siges at være storslåede, fortsat af stor betydning for FUEF.

Vi har taget kontakt til flere statslige institutioner som regeringer og parlamenter og anmodet dem om at følge ovenstående eksempel. Således er der stor sandsynlighed for, at FUEF for første gang vil modtage økonomisk støtte fra den ungarske regering og det polske regionalparlament i Opoln-regionen.

I indeværende år var arbejdet i vid udstrækning koncentreret om at skaffe yderligere indtægtskilder, og der er i den forbindelse blevet sendt ansøgninger til forskellige politiske institutioner i Frisland, Graubünden, Burgenland, Østrig, Schweiz, Danmark, Slovakiet og den Tjekkiske Republik.

Derimod synes det på forhånd vanskeligt at finde nye indtægtskilder især inden for EU. FUEF indgav sidste år ansøgning til den Europæiske Kommission om to større projekter, der kommer til at strække sig over flere år. Desværre er der til dato ikke blevet bevilliget midler til disse projekter.

Til gengæld er vi optimistiske, hvad angår en række mindre projekter, der er blevet positivt modtaget, deriblandt en mindretalskonference i Moldavien i samarbejde med Friedrich Naumann-stiftelsen, de tyske mindretals årsmøde

(FUEF) i samarbejde med det tyske indenrigsministerium samt Civil Society Dialogue-seminaret i samarbejde med Friedrich Ebert-stiftelsen.

2005

Konsolideringen af den økonomiske situation er igen i år blevet prioriteret højt, og i den forbindelse bestræbte vi os især på at opnå en større synlighed i Bruxelles, alene eller i samarbejde med andre organisationer som f.eks. YEN. Udover at skaffe nye sponsorer gjaldt det dog først og fremmest om at få tilskud gennem forskellige projekter, for derigennem at styrke FUEFs infrastruktur.

I samarbejde med FUEFs medlemsorganisation Lia Rumantscha (rætoromanere i Schweiz) og det internationale Kulturforum Disentis har FUEF planlagt det 4. seminar for små folkeslag uden kin-state. Der har tidligere været afholdt tre lignende arrangementer i Slesvig-Holsten, Pommern og Ladinien, som gennemførtes i samarbejde med den slesvig-holstenske landdag, voivodskabet (provins) Pommern og den autonome region Trentino / Sydtirol.

I samarbejde med Cornish Stannery Parliament planlagde FUEF et seminar for alle keltisktalende medlemsorganisationer. Mødet har status af pilotprojekt med det mål, at få det gjort til en tilbagevendende begivenhed.

I samarbejde med »Bund Lausitzer Sorben« planlagde FUEF det årlige seminar for de slavisktalende FUEF-medlemsorganisationer. Der er på disse møder tradition for at beskæftige sig med forskellige emner, der bliver dokumenteret i det fornødne omfang.

I samarbejde med det tyske indenrigsministerium planlagde FUEF det 15. årsmøde for de tyske mindretal i FUEF fra 4.-7. november 2005 på Akademie Sankelmark med 50 repræsentanter fra op mod 22 forskellige lande. Mødedeltagerne deltog som gæster

ved den »tyske dag« i Tinglev i forbindelse med festlighederne omkring Bonn-København erklæringernes 50-årige beståen.

I samarbejde med medlemsorganisationerne og statslige og videnskabelige institutioner afholder FUEF møder og konferencer med regional eller national baggrund. I 2005 planlagde FUEF et seminar i hhv. Bulgarien, Grækenland, Georgien og Moldavien for mindretallene i disse regioner.

»FUEN Civil Society Dialogue« er et af FUEF-rådets projekter. Dets opgave består bl.a. i at føre status over integrationen af civilstatslige mindretalsorganisationer i mindretalspolitiske beslutninger på nationalstatsligt niveau. I forgrunden står udvekslingen af viden og erfaringer mellem mindretalsorganisationer og regeringer og parlamenter samt styrkning af EU-integrationsprocessen og den demokratiske udvikling gennem dialog og samarbejde i øjen-

højde. I 2005 var der planlagt projekter i hhv. Bukarest/ Rumænien, i det baltiske område samt i Berlin.

Udover de allerede nævnte arrangementer i FUEFs regi har FUEF været protektor ved en række andre arrangementer, som f.eks. den 2. European Minority Marathon i august i Flensborg.

TAK

Jeg vil gerne slutte med at sige tak til FN og GF for deres indsats under alt andet end lette forhold. Jeg vil også gerne rette en tak til alle medlemmer af præsidiets og til alle medlemsorganisationer, der ikke blot forbliver trofaste mod FUEF, men også benytter sig af det, vi kan tilbyde og aktivt støtter FUEFs arbejde.

Jeg ser frem til de sidste to år af mit virke som præsident - med støtte fra generalsekretariatet og præsidiets motiverede medlemmer.

FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

2005 - et bureaukratisk EU-år

Af konsulent Jes Speggers Simonsen

Efter en længere våd sommer i juli og først halvdel af august, blev vejret endeligt godt i sidste halvdel af august, så høsten kunne bjerges, omend det blev lidt sent for visse afgrøder. Det tager ikke lang tid med de store mejetærskere nu om dage. Korn- og rapshøsten blev lidt over middel, men priserne var til gengæld i bund med 8 EU/tønde rug og 9 EU/tønde hvede. Hvad der specielt har været masser af i år, er græs. Både til afgræsning og slætgræs, så har det groet godt hele tiden. Og som billedet tegner på indeværen-

de tidspunkt, så ser både majs-, roe- og kartoffelhøsten til at tegne godt.

Prisen på oksekød er heldigvis blevet lidt bedre. Efter lang krise p.g.a. BSE er forbruget og efterspørgslen heldigvis steget godt igen. Og selv om vi har fået 10 nye EU-lande med, har det ikke medført væsentligt ændringer på dette område. Det har det tilgængæld, når vi taler frugt, bær og grøntsager, da har mange måttet lukke her eller skruet voldsomt ned for at overleve.

Svinenoteringen er også steget noget, omend ikke helt det, man havde forventet ved årets start. De fleste ser da nu sorte tal på bundlinien fremfor røde.

Mælkeprisen er stabilt lav mest p.g.a. de store kæders indflydelse. Her bestemmer ALDI og LIDL.

Forbrugerne har aldrig haft så mange billige fødevarer som nu. I 1975 brugte en gns. forbruger 34% af lønnen til fødevarer af indkomsten - i 2004 gik der kun 11% af lønnen til fødevarer.

Konkurrencen er hård og hver landmand skal have flere enheder for at opnå samme resultat, om det så er dyrenheder eller hektar. Kun gennem rationalisering lykkedes det.

ET EU-REFORM-ÆNDRINGS-ÅR

2005 vil blive husket af alle landmænd og rådgivere som et EU-reform ændrings år. Allerede i efteråret 2004 og vinteren frem havde mange landmænd meldt sig med mange forskellige spørgsmål, da man af gode grunde ikke kendte konsekvenserne af den nye reform. Og løbende kom der ændringer, inden den blev færdig i foråret. Både hvad angår sædskifte, handyrpræmie, ammekopræmie, mælkepræmie, miljø m.m. Vi holdt løbende en del møder både med de tyske myndigheder »Amt für ländliche Räume ALR« og lokalt, hvor vi konsulenter tog fat om det.

Reformen strækker sig fra 2005 til 2013, så det er jo vigtigt for den enkelte landmand at få alt lavet ordentligt. Da ansøgnings-skemaerne først udkom først i april, havde vi kun seks uger til at hjælpe med at udfylde dem frem til 17. maj. Så det blev en ekstrem travl tid. Samtidig skulle der udfyldes skemaer og rubrikker vedrørende miljø, dyrenheder og meget andet.

Efter at vort museum »Christian Lassens Minde« har kørt i et år, må vi konstatere, at vi virkeligt har haft mange besøgende gæster. Vi har åben i Jar(de)lund hver torsdag fra kl. 9 til 12. Ellers efter aftale.

Fælleslandboforeningen har også haft en bred vifte af arrangementer i årets løb, og der har været god opbakning fra vore medlemmer. Specielt udflugtsture, hvor biogas stod i centrum, samt besigtigelse af nye stalde.

Vi har igen i år også været guide og hjulpet mange grupper både fra Danmark men også fra Slesvig-Holsten med faglige og kulturelle arrangementer, der giver et klarere billede af situationen her. Selv om vi har været i EU sammen i efterhånden mange år, er der stadig klare store forskelle mellem Danmark og Sydslesvig.

GAMLES VÆRN FLENSBORG:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Det var et godt år

Af formanden Sven Lekkat

Når vi ser tilbage på året, så har der været et godt år. Vi kan også se tilbage på starten i 1921. Dengang havde besøgsvennerne et stort arbejde med at komme rundt i byen hos de ældre personer, som ikke havde alt for meget til deres daglige brug. Man havde også dengang noget med til de ældre. Det kunne være i form af næringsmidler,

penge - ja endda tøj var der til fordeling. Hvordan er det i dag?

Besøgstjenesten består, dog uden tøjfordeling, men ellers er der ikke den store forandring. Nøden er sikkert ikke så stort som dengang. Vi er så heldige, at vi får nogle legater - store som små. Disse er med til at vore besøgsvenner ikke kommer tomhændede.

En anden ting er, at vort medlemstal er dalet gevaldigt. Hvad skal vi gøre?

Vi er tilsluttet Sydslesvigsk Forening. Er det en mulighed? Når vi ser på alderspyramiden i SSF Flensborg By, så må det kunne lade sig gøre at komme op på et større medlemstal. Vi får se.

Hvad har vi foretaget os i det forgangne år? Ud over besøgene har vi igen haft en udflugt for handicappede. Den gik til vestkysten, nemlig til »Multimar« i Tønning. Desværre valgte jeg den forkerte indgangsvej. Den var alt for lang, så enkelte vendte om på halvvejen. Endvidere var der alt for mange mennesker i huset, bl.a. en stor del skoleelever. Det var ret så forstyrrende. Derimod var kaffen og kagen i Hotel Nordfriesland aldeles god.

Vi har også holdt fester. Vor forårsfest i Flensborghus var atter ret fornøjelig - vort husorkester »Mojn-Moin-duoen« spillede op til glæde for de besøgende. Der blev flittigt sunget med på de kendte sange. Ej heller her må vi glemme det dejlige kaffebord. Mon ikke de ældre ser hen til dette? Bordet er dækket af Flensborghus' oldfrue Meike, for kager og boller sørger vi selv, også for serveringen. Vor blomstertombola gjorde lykke. Som jeg sikkert har nævnt i de foregående år er vi og-

så engageret i SSF Flensborg Bys efterårs- og adventsfester. Ikke mindst med Bysekretariatet har vi fået et godt samarbejde. Tak for det.

Der blev også tid til en medarbejderudflugt. Turen gik til Kappel, hvorfra vi tog en sejltur på Slien, fik lidt mad ombord. Efter landgangen kørte vi til Maasholm for at gå en lille rundtur - for til sidst at drikke kaffe eller te til dejlige, hjemmebagte lagkager. Udvalget var ret så stort, så man skulle holde sig lidt tilbage.

Ja, sådan gik året 2004. Støt og roligt, ikke mange forandringer. Jeg vil mene, at det arbejde, der udføres i Gamles Værn, kan vi godt være bekendt.

Inden jeg slutter, skal vi dog lige mindes dem, som ikke er med i vore rækker mere. Lad mig stedfortrædende nævne to navne: Vore fhv. besøgsdamer Gretchen Vollstedt og Elly Phillipson.

For mig er der kun tilbage at sige tak til foreningens besøgsdamer for deres utrættelige arbejde. I er flittige og gode til at omgås de ældre. En stor TAK til jer. Jeg er glad for mine opgaver og det gode samarbejde med jer.

GENNERHUS 2005:

Et kært sted at besøge

Af tilsynsførende Ulla Geipel

Grænseforeningens sommerhus - Gennerhus - ligger mellem Aabenraa og Haderslev i naturskønne omgivelser ud til Gennerbugt med en herlig udsigt over vandet til Kalvø.

Her er mange muligheder for både korte og lange vandreture, eller man kan bare slappe af og nyde den smukke natur - her er stille og rolig - uden

direkte naboer, man kan gå lige ned til vandet fra sommerhuset.

Gennerhus ligger centralt og giver mange gode muligheder for udflugter i landsdelen, f.eks. Sommerland Syd, Årø eller Barsø - en tur til Aabenraa eller Haderslev, for bare at nævne nogle ting.

Gennerhus er et sommerhus til både ægtepar med børn eller til pensionister. Gennerhus kan lejes af alle, der er

tilsluttet det danske mindretal, og der er mange ledige tider uden for skoleferierne.

Mange har lejet sig ind i Gennerhus gennem tiderne, og de fleste har skrevet i gæstebogen, blandt andet disse sætninger: »Det dufter af blomster, af frihed og hø, mågerne skriger og fuglene synger, man føler sig hjemme her og ganske tryk, snakker med ænder,

myrer og myg, her er et bedårende sted, romantik, natur og hygge pur, hvad ønsker man sig mere«.

Huset er et kært sted at besøge i korte eller længere tid. Der er plads til 5-6 personer. Ønsker man et ophold på Gennerhus, bedes man henvende sig til Ulla Geipel, Osterlùkken 13 a, 24955 Harrislee, tlf. 0461-71969.

HARRESLEV AMATØRSCENE:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Hele tre stykker blev indøvet

Af Holger Geipel

2005 var et travlt år for Harreslev Amatørscene, hele tre stykker blev indøvet.

Det første var et helaftensstykke: »Er det ikke det ene, så er det det andet«, et lystspil af Henning Lindberg. Premierer var i begyndelsen af marts 2005 i

Harreslev Borgerhus. Den anden forestilling fandt sted på Harreslev Skole, og ved begge forestillinger fik publikum rigtig rørt lattermusklerne. I forbindelse med forestillingen på skolen gentog vi sidste års succes med at servere teatersnitter, så vi fik en rigtig hyggelig afslutning på aftenen, og til begge forestillinger var der fuldt hus.

Holger Geipel er en venlig men bestemt instruktør. (Foto: SPT)

Derudover havde vi igen inviteret ældreklubberne i Kobbermølle og Harreslev til en forestilling lørdag den 12. marts, hvor vi først havde fælles kaffe-bord, og derefter viste amatørerne »Er det ikke det ene...«, og det blev igen en hyggelig og fornøjelig eftermiddag.

Harreslev Amatørscene kunne i år præsentere kirkespillet: »Moralitet om den blinde og den halte«. Det skulle have været opført sidste år, men måtte aflyses på grund af sygdom. Stykket er af Dario Fo, og det mærkes tydeligt.

Det er varmt og vækker samtidig til kritisk eftertænsomhed. Kirkespillet blev vist ved årsmødegudstjenesten den 29. maj, og kirkegængerne modtog skuespillet med stor glæde og fornøjelse.

En lille enakter »Dramaet på Gyllegården« er blevet indøvet her i foråret, og aktørerne er parate til at tage ud med stykket i vinteren 2005/ 2006.

I øjeblikket er foreningens læseudvalg i gang med at finde et nyt helafstensstykke, der får premiere i februar 2006.

Der arbejdes ikke kun på og bag scenen, men - ved prøverne - også foran scenen. (Foto: SPT)

To søde damer . (Foto: SPT)

Skønt for Harreslev-amatørerne og deres fremtid: der er en anselig del unge med i arbejdet. (Foto: SPT)

Mange koncerter af vidt forskellig art

Af formand Einar Geipel

KONCERTER

Igen er der gået et år i Hejmdals historie - med en række koncerter af forskellig art.

Vi startede med vor første koncert i Frørup, hvor et af vore medlemmer holdt rund fødselsdag - og dem havde vi en del af i år.

Vor mest betydningsfulde koncert i år har vi nok haft i anledning af Bonn-København erklæringernes 50 års jubilæum den 29. marts. Skuffet blev vi, da der bleve meddelt, at hverken forbundskansler Gerhard Schröder eller statsminister Anders Fogh Rasmussen ville være til stede - men at stå ved siden af vore professionelle håndboldspillere har kunnet udligne en del.

Siden gav vi koncerter ved:

Dansk Håndboldklubs turnering i Idrætshallen, Harreslevs og Kobbermølles årsmødefest og om søndagen i Flensborg, en sommerfest-marchtur i Eggebæk, holdt sammen med SSF i Flensborg sankthansfest ved Sortevejs Fritidshjem, har spillet til kransenedlæggelsen i Flensborg i anledning af Isted-Dagen, spillet til folkefesten på Danevirke og spillet for tilskuere og løbere til Minority Marathon i Flensborg. Desværre blev sommerfesten på Dansk Alderdomshjem aflyst, fordi dagen druknede i regn. Jeg kunne blive ved og ved.

Fordi vi i bestyrelsen mente, at vore medlemmer har ydet deres bedste i år, besluttede vi at sige tak ved at tage på

udflugt til Tierpark Hagenbeck. Med stor begejstring tilmeldte vore medlemmer sig og de er allerede spændte på, hvor vi skal hen næste år. For at lave noget andet i år, holdt vi ingen sommer- eller julefest. I stedet for holdt vi en midtvejsfest i september med musik og cocktails.

WEBSITE

Noget helt andet, vi har foretaget os, er, at vi er i gang med at få lavet en website. Vi er blevet enige i, at man nu til dags ikke kan tillade sig af være »off-line«. Med vor website er det vort håb, at vi bliver endnu mere kendte og måske også får nye medlemmer - hvem ved.

TAK

Ved denne lejlighed vil vi også sige mange tak til Sydslesvigsk Forening for gaven, vi modtog ved vor jubilæumsfest i fjor. Gaven blev benyttet som tilskud til anskaffelse af en kopimaskine.

MUSIK

Kunne man tænke sig at blive medlem, fordi man kan lide musik, så kontakt os. Man kan blive passivt medlem og dermed støtte os, eller man kan blive aktivt medlem, hvis man kan - eller vil lære - at spille på et instrument. Vi tilbyder undervisning med professionel underviser. Er man ikke i besiddelse af et instrument, er det ikke noget problem, da det kan lånes.

Seks gode foredrag blev det til

Af Jesper Bolund Nielsen

I det forløbne år har amtskredsen i samarbejde med 5-6 foreninger og institutioner afholdt 6 foredrag.

I efteråret 2004 drejede det sig om serien: »Det sønderjyske spørgsmål i europæisk politik 1840-1945«.

Den bestod af 3 foredrag. Claus Bjørn talte på Dansk Centralbibliotek for 70 tilhørere om »Fra fredelig sameksistens til borgerkrig 1840-1864«, Carsten Due-Nielsen talte samme sted dog ikke samme dag for 30 tilhørere om »Sønderjylland i Tysklands slagskygge 1864-1914«. Bo Lidegaard sluttede serien på Flensborghus, hvor han talte for 50 tilhørere om »Verdenskrig, genforening og besættelse 1914-1945«.

Arrangører for alle tre foredrag var udover Historisk Samfund, Folkeuniversitetet, Sydslesvig Museumsforening, Borgerforeningen, SSF Flens-

borg By og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.

En mandag i januar 2005 prøvede vi for første gang at indbyde til en forfattersaften. Sammen med Dansk Centralbibliotek havde vi inviteret Birte Blønd til at tale om hendes to romaner »Grænsægænger« og »Skillelinier«. De omkring 30 tilhørere var yderst tilfredse.

I Lolfodsalen i Slesvig talte Axel Johnsen i februar for 30-35 tilhørere om »Jørgen Jørgensen, vandelær, altmuligmand og Sydslesvig-aktivist. Arrangører var Historisk Samfund, SSF Slesvig By og Dansk Centralbibliotek.

I marts 2005 talte Johan Peter Noack om »Baggrunden for og tilblivelsen af København-Bonn-erklæringerne« på Dansk Centralbibliotek. Der kom 35-40 tilhørere. Arrangører var Historisk Samfund, Sydslesvigs Museumsforening, Borgerforeningen, SSF Flensborg By og Dansk Centralbibliotek.

DANSK HUSFLIDSKREDS I SYDSLESVIG:

Det summer!

Af bestyrelsesmedlem Walter Schneider

Hver 1. og 3. tirsdag i måneden summer det af aktiviteter, når 20-30 af vore medlemmer dukker op for at sysle med netop deres hobby - det kan være alt inden for håndarbejde og træarbejde.

Betingelserne i lokalerne i Oksevejens Skole er efterhånden blevet virkelig gode - både med et helt nyt belysningsanlæg, så damerne med deres håndarbejde næsten kan undvære deres briller, og værkstedslokalet med de fine maskiner og gode forhold bliver brugt rigtig meget.

Men kom selv og se!

Kaffepausen er som altid til hygge og snak - en gang imellem med gode hjemmebagte kager.

I 2004/2005 blev der igen afholdt en del kurser i bl.a. knipling, patchwork, porcelænsmaling, træarbejde.

Hvis du skulle få lyst til at deltage i et af vore kurser i 2005/2006 eller at deltage i en foreningsaften, kan du altid få nærmere oplysninger hos vor formand Jørgen Glüsing på tlf. 0461-91647.

Internet: www.sydslesvig.husflid.dk

970 legatportioner i 2004

Af fondssekretær Henrik Geipel

I 2004 har vi uddelt 970 legatportioner, ca. 100 flere end i 2003; i alt ca. 80.000 euro.

Legatportionerne er fordelt over Sydslesvig på følgende måde:

Flensborg by	512 = 52,8%
Flensborg amt	145 = 14,9%
Gottorp amt	131 = 13,5%
Rendsborg/Egernførde amt	36 = 3,7%
Husum amt	97 = 10,0%
Sydtønder amt	38 = 3,9%
Ejdersted amt	11 = 1,1%

Som det fremgår af ovenstående, er der amter med mange ansøgninger og andre med kun få, måske fordi kendskabet til fonden i disse amter ikke er så udbredt.

Ring til os for at høre nærmere om fondens virke.

Efter sommerferien 2005 sendte vi en skrivelse ud til alle tillidsrepræsentanter/ anbefalere. Med den orientering ville vi opnå, at anbefalerne får et bedre kendskab til fondens formål og til de krav, vi stiller til tillidsrepræsentanterne/ anbefalerne.

Følgende fakta hhv. regler præciserede vi i brevet:

I.C. Møller-Fonden blev grundlagt i 1976 til minde om Flensborg bys tidligere danske overborgmester og senere bypræsident grosserer I.C. Møller.

Fondens formål er at hjælpe andre, ved at give støtte til lindring af nød, modgang og sygdom samt at sprede glæde i de hjem, der trænger til lidt opmuntring.

Legatportionerne uddeles kun til personer med fast bopæl i Sydslesvig.

Kun en anbefaler kan sende en ansøgning for en trængende person/ familie.

Fonden må ikke støtte institutioner, foreninger eller lignende.

Når ansøgningen er godkendt, sendes legatbeløbet til anbefalerens bankforbindelse. Anbefaleren overrækker personligt pengene til den trængende person/ familie.

Sammen med pengene følger en kvittering, som underskrives af modtager og anbefaler og returneres til Komiteens Sekretariat - som pålagt af revisionen og Civilretsdirektoratet.

I.C.Møller-Fonden
Komiteens Sekretariat
Henrik Geipel
Osterlücken 13a
D-24955 Harrislee
Telefon 0461-71969

Basis for oplysning, diskussioner, aktioner, rådgivning og støtte

Af Maike Lohse

I de mange år, kvindegruppen har eksisteret, har den dannet basis for oplysning, diskussioner, aktioner, men også for praktisk solidarisk rådgivning og støtte for alle de tilknyttede. Vi følger med i/ kommenterer politikken ud fra et kvindesynspunkt, samarbejder med tyske lokale kvindeorganisationer, samtidig med at vi ved vore regelmæssige møder (ca. en gang om måneden) også har tid til at drøfte private planer, problemer osv.

I 2004-05 har vi beskæftiget os med følgende emnekomplekser: berømte mænds ægtefæller, Elfriede Jelinek som nobelprismodtager, religioner, bl.a. pavens stilling og betydning, kvindernes stilling i islam, »Græsehistorier«, og vi har været på to ø-rejser, henholdsvis på Hallig Hooge og Endelave.

Efterhånden, som der bliver gravet i arkiver, findes der flere og flere eksempler på, at berømte videnskabsmænd, kunstnere, opfindere m.m. tager hele æren for et arbejde, der er opstået ved et samarbejde eller et parallelarbejde. I år beskæftigede vi os med Mileva Einsteins (Albert Einsteins kone) liv og forskning. En forskning, hvis resultater ganske entydigt findes i det arbejde, som Albert Einstein fik Nobelprisen for, den pris, som han delte med Mileva, selvom de på det tidspunkt allerede var skilt. Tit føres jo som argument, at det er kvindernes egen skyld, når der ikke er flere kendte i historien. Kunne det være, at de bare ikke nævnes eller bliver glemt - mere eller mindre bevidst? Eller giver de afkald på ære og berømmelse, fordi det ikke hø-

rer sig til for en kvinde at føre sig frem?

Fra et kvindesynspunkt betyder påvedømmet reaktion og fortvivelse, påbud (mandlige dogmer), der får en moderne troende kvinde i et dilemma: Ingen svangerskabsforebyggelse (kun afholdenhed), ingen beskyttelse mod smitsomme sygdomme, ingen skilsmisse fra voldelige og/ eller drikfældige mænd. Mens man i Europa måske kan indrette sig (med mere eller mindre dårlig samvittighed), bliver det virkeligt et problem for udviklingslande (Brasilien) med stor fattigdom, med mange børn.

Igen har kvindegruppen beskæftiget sig med kvindernes stilling i islam. Vi så filmen »Submission«, et rystende dokument, lavet af hollænderne Ayan Hirsi Ali og Theo van Gogh. Han blev myrdet og Ayan Hirsi Ali måtte gå under jorden for ikke at lide samme skæbne. Gruppen har læst et interview med hende, hvor hun siger, at hun arbejder på »Submission II« - for som hun siger: »... jeg gik ikke ind i politik for at hakke på islam. Jeg har en teori om, hvad der truer friheden. Udgangspunktet er kvinders underlegne stilling i islam. Mine tanker er, at hvis man forbedrer den, så vil der på et tidspunkt ske omvæltninger inden for islam. For det er kvinderne, der er gravide med børnene, føder dem og opdrager dem. Det er derfor, jeg henvender mig til kvinderne og pigerne. De er nøglen«. Det er forbavsende, så lidt man hører til hende nu, når der gang på gang nævnes, at Theo van Gogh blev myrdet af en fanatiker. Det, der var de to hollænderes anliggende, bliver ikke kommenteret. Man kunne næsten sige,

Et foto fra dengang: Kunne det være, at berømte mænds kvinder - med lige så stor andel i deres mænds berømmelse - bare ikke nævnes eller bliver glemt - mere eller mindre bevidst? Eller giver de afkald på ære og berømmelse, fordi det ikke hører sig til for en kvinde at føre sig frem? (Foto: Arkiv)

at Theo van Gogh dermed er død forgæves.

I 2004 udkom bogen »Grænsehistorier«, som er blevet til efter en grænseoverskridende kvindelitteratur-konkurrence. Med stor interesse diskuterede vi de forskellige bidrag i »Grænsehistorier«, og selvom alle måske ikke var lige stor litteratur, fandt vi mange aspekter, der berører vort eget liv ved grænsen og sætter det i relief.

Vores årlige ø-ture har siden sidst ført os til Hallig Hoge og til Endelave. Her

drøftes de ovennævnte emner under lidt mere afslappede former. Hvad der dog altid bliver inddraget særligt er, at vi ser på, hvordan specielt kvinders liv former sig på disse tit særprægede steder. Således kunne vi konstatere, at de fleste kvinder på f.eks. Endelave må have flere jobs for at klare dagen og vejen.

Kvindegruppen er stadig åben for alle. Hvis du har lyst til at være med, henvend dig til

Maike Lohse, tlf. 0461- 27736, eller Kirsten Kolb-Wiegand, tlf. 0461- 25524.

Et moderne eventyr Anno 2003

Af tilsynsrådsmedlem Ernst Meyer

Det er jo H.C. Andersen-år i år. Han, der har efterladt sig flere end halvdanden hundrede verdenskendte eventyr, plejede at indlede dem ved at sige: Der var engang... og så gik den deruda'.

Jeg vil her også gerne fortælle et eventyr. Men mens H.C. Andersen hentede sit fortællestof i fantasiens verden, så vil jeg hente stoffet i den hverdag, der leves hos os i Sydslesvig.

DER VAR ENGANG...

Der var engang en bonde, der boede i en lille landsby Jarlund, et lille bitte by-

samfund med et par hundrede sjæle, men med egen borgmester, kommuneråd ect. Nå, nej, undskyld, det er jo ikke nogen SSW-historie. Sorry. Slægten havde boet på denne gård i godt og vel 250 år. Man passede sin jord, sine kreaturer, sit nabo-fællesskab og alt det øvrige, som også skulle passes. Man var sparsommelig i ethvert henseende, betalte sin skat og havde altid en »Notgroschen« på højkant. Slægt fulgte slægt, og efterhånden blev gravstenen på Medelby kirkegård fyldt med navne, men så vendte man jo bare stenen, for der var jo også plads på bagsiden af denne, og så fortsatte man med nye navne.

Christian Lassens gård, i dag mindemuseum i Jarlund/ Jardelund. (Foto: SPT)

Christian Lassen med søstre. (Foto: Arkiv)

Da ungkarl Peter Lassen i 1903 skulle overtage fødegården, hentede han sin unge viv, Lena Jacobsen i et godt dansk nordslesvigsk bondehjem i Aarslev ved Aabenraa, og dermed blev hjemmet bevidst dansk, selvom det sønderjyske i al almindelighed selvfølgelig også her var folkesproget. Men nu blev indskriften på gravstenene f.eks. affattet på dansk, Flensborg Avis blev daglig budbringer, husmoderen blev tillidsmand for Dansk Skoleforening ect.

I ægteskabet fødtes der i løbet af de næste 12 år ni børn. Men så kom Lena desværre allerede i 1917 til at miste sin mand, og hun sad tilbage med otte uforsørgede børn, en gård med 80 ha, 10 ha mose og et gæstgiveri. Af disse ni børn døde en dreng dog allerede som lille, og en datter nåede kun godt og vel konfirmationsalderen. Så var der to drenge, hvoraf den ene, Jørgen, ikke vendte tilbage efter 2. verdenskrig; og den anden, Christian, kom senere til at overtage gården. De fem andre var alle piger. De tre af dem kom til at arbejde med på gården, dog først efter at

alle havde været både på både danske høj- og husholdningsskoler.

En fjerde søster, Helena, blev sygeplejerske, og som sådan har hun bl.a. plejet Adda Nolde, Emil Noldes hustru, fra 1943 til hendes død i 1946. Herefter var hun distriktsygeplejerske under Dansk Sundhedstjeneste ude i Ves distrikt. Senere tog hun til København. Hun døde i 2001 på plejehjemmet i Bov. En femte søster, Anna, havde forskellige pladser som husbestyrerinde i København. Hun vendte dog tilbage til barndomshjemmet og tilbragte sine sidste leveår her sammen med sine søskende. Men fælles for dem alle var, at ingen af disse ni børn var blevet gift eller på anden vis kom til at efterlade sig noget afkom.

Da jeg kendte Christian Lassen igennem samfulde halvtreds år, kunne jeg godt tillade mig, en gang imellem at spørge ham, om han nu havde husket at skrive sit testamente; nej, havde han ikke, selv om han efterhånden var nået et godt stykke op i halvfemserne. Nej, det hastede ikke. I øvrigt vidste han godt, hvad han ville.

ARVEN

Det kom imidlertid alligevel til at jage for ham. Han fik det dog omsider skrevet i største hast med en sagfører siddende på sengekanten på Franziskus Hospitalet. Inden han døde den 4. september 2003 skulle der dog foretages forandringer og det endda samfulde to gange, inden han var helt tilfreds.

Ved testamentsåbningen den 22. september 2003 viste det sig, at han havde testamenteret sin 80 ha store ubelastede ejendom kvit og frit til Fælleslandboforeningen for Sydslesvig e.V. mod, at denne i de bestående bygninger skulle indrette og drive et museum.

Ved flere lejligheder havde jeg rådet ham til at realisere disse planer, mens han endnu selv var i live; så ville han dog i det mindste kunne have glæde af de positive reaktioner, som naturligt nok ville være følgen. Men NEJ: Dette måtte først komme til offentlighedens kendskab efter hans død. Jeg ønsker ikke at få mit billede sat på forsiden af Flensborg Avis, så længe jeg er i live. Hvad man senere gør, kommer ikke mig ved, var hans kommentar, typisk for Christian og hele hans livsindstilling.

Fælleslandboforeningen vedgik arv og gæld, og så gik man ellers i gang med et større oprydningsarbejde i stuerne og på loftet, gemmestedet for hundrede års hengemte ting, men som dog eventuelt ville kunne genbruges (!). Jeg har søgt at bevare mange af disse situationer, idet jeg har taget et par hundrede billeder fra stuerne, loftet og i staldene, inden vi gik i gang. Nu gjaldt det også om at finde frem til de arkivalier, der ville kunne bruges, når museet skulle indrettes.

Den 4. september 2004, på hans ét års dødsdag kunne landboforeningen indvie første afsnit af museet. Det drejer sig her om stuerne i beboelseshuset. Siden da har godt og vel 700 aflagt besøg i disse lokaler, der virkelig er seværdige.

MINDEFONDEN

Men ved siden af selve ejendommen efterlod han sig også et kontantbeløb på godt og vel ca. 800.000 euro. Denne sum kom til at danne grundkapitalen i Gaardejer Christian Lassens Mindefond, og renterne af denne fond skulle anvendes til fordel for det kulturelle, det humanitære og det sociale arbejde blandt danske i Sydslesvig og dette i ordets videste forstand.

Da denne fond jo skulle være almennyttig, så der ikke skulle betales arveafgift og senere skat, krævedes der en lang række langvarige forhandlinger både med indenrigs- og finansministeriet i Kiel; der skulle således udarbejdes og godkendes en fundats og findes personer til både bestyrelse og tilsynsråd. Alt dette tog sin tid, men den 17. maj 2004 forelå omsider den endelige godkendelse fra indenrigsministeriet i Kiel, og fonden kunne nu komme i gang.

Af skattetekniske grunde kan andrager om tilskud imidlertid kun stilles af de såkaldte almennyttige organisationer her i vor landsdel. Ansøgerne er derfor henvist til at benytte sig af deres respektive hovedorganisationer; dvs. at f.eks. en skole er nødt til at stille sin ansøgning via Dansk Skoleforening, et SSF-distrikt via Dansk Generalsekretariat, en menighed via Kirkekontoret og så fremdeles.

Fonden er startet op. I bestyrelsen sidder Siine Hoop, Sollerup (formand), Gudrun Lemke, Jarlund, og Søren Lund, Ellund. Det første tilsynsråd består af Søren Andresen, Hyllerup (formand), Uwe Axen, Lyksborg, og Ernst Meyer, Flensborg. Forretningsfører er Walter Jensen, Union-Bank, og han tager imod ansøgningerne.

Dette var kort sagt ordene, og nu må vi jo håbe, at de intentioner, givener havde, må falde i frugtbar jord, til gavn og til glæde for den danske befolkningsdel.

... Se, det var et rigtigt eventyr.

En stor og spændende udstilling

Af Henry Buhl

Mikkelberg lavede fra 8. april og frem til 1. maj en stor og spændende udstilling i samarbejde med Dansk Skoleforening: »Eventyrlige collager«.

En stor del af de danske skoler i Sydslesvig engagerede sig i collage-udstillingen, der blev en kæmpe succes. Dette vidner et lille hefte om, som Mikkelberg og skoleforeningen har udgivet i fælleskab. Her er fastholdt de udstillede collager, og her er ligeledes dokumenteret, hvor fin åbningen af udstillingen har været.

Der var nemlig fuldt hus den 8. april. Stormtown Jazzcompany bød gæsterne velkommen med bl.a. et jazzarrangement over H.C. Andersens Hist Hvor Vejen Slår En Bugt, og trio'en BiMaLo - Birthe Kleinschmidt, Maline Thomsen og Lone Krogh - underholdt med danske sange,

Skoleforeningens formand Lone Schuldt åbnede udstillingen med en udtalt tak til Mikkelberg for den gode idé.

Skolekonsulent Lisbet Mikkelsen Buhl fortalte spændende om H.C. An-

dersens papirklip og collager og om de sydslesvigske skolebørn, der har ladet sig »inspirere af digterens eventyr til at skabe de mange flotte collager, der pryder denne smukke udstilling«, som hun sagde.

Vinderen i aldersgruppen 1.-3. kl. blev Jaruplund Danske Skole med Hos Guldmeden I Kina.

Vinderen i aldersgruppen 4.-6. kl. blev Hatlund-Langballe Danske Skole med otte sammenstillede eventyr af H.C. Andersen.

Vinderen i aldersgruppen 7.-9. kl. blev Christian Paulsen-Skolens VIII kl. med Den Grimme Ælling.

Og vinderen i aldersgruppen 10.-13. årgang blev Nina Lorenzen, Sabrina Ehlers og Kim Krause fra Dubrog-Skolens 11.4 årgang med Skrivebordet, en poetisk skildring af H.C. Andersens samlede værker.

Denne udstilling har nok været det største arrangement på Mikkelberg i det forgangne år, men derudover har der været nok at se til til hverdag. Der er fortsat mange mennesker, der gerne kommer på Mikkelberg, og de - samt mange flere - skal altid være velkomne

Det pragtfulde Mikkelberg i Hatsted, center for nordisk kunst og cricket. (Foto: SPT)

Fra elevudstillingen »Eventyrlige collager« med H.C. Andersen-motiver på Mikkeldrengen i april/maj; Svinedrengen af 5.-7. kl. på Ejderskolen. (Foto: SPT)

Fra elevudstillingen »Eventyrlige collager« med H.C. Andersen-motiver på Mikkeldrengen i april/maj; Der Er Mere End Du Tror af 11.4-kl. på Duborg-Skolen. (Foto: SPT)

Fra elevudstillingen »Eventyrlige collager« med H.C. Andersen-motiver på Mikkeldrengen i april/maj; Skrivebordet af 11.4-kl. på Duborg-Skolen, en 1. præmie. (Foto: SPT)

Store glæde af den aktive club

*Af generalsekretær Ole Hückelkamp,
Dansk Cricket-Forbund*

Dansk Cricket-Forbund har stor glæde af den aktive cricketklub i Sydslesvig, Husum Cricket Club.

Husum Cricket Club er blandt de få klubber, der har tilmeldt hold i alle ungdomsrækker, både indendørs og udendørs i Dansk Cricket-Forbunds landsturneringer.

Husum Cricket Club anses i dag for en fornem repræsentant for den danske cricketkultur, både hvad angår faciliteterne på Mikkelsberg, spillers udøvelse og forståelse den gamle cricketidræts værdier.

I Dansk Cricket-Forbund er vi stolte over at have Husum som aktivt medlem, også fordi klubben deltager med sit bedste seniorhold i den danske eliteserie i cricket- og klarer sig godt.

På ungdomsfronten er Husum Cricket Club hele tiden med fremme i

kampen om de danske mesterskaber, og i år blev klubbens juniorhold nr. 2 og tabte kun i en spændende kamp til nr. 1, KB ved finalen i København.

Klubben er derfor også belønnet ved at have to spillere på danske landshold, Finn Kleissl, som i sommeren har deltaget på det danske landshold for 17-19-årige, og Lars Flemming Boldt på landsholdet for 15-årige. Dertil kommer at Husum Cricket Clubs elitespiller, Jörg Krüger er træner for både U17 og U19 landsholdene.

Jörg Krüger, t.h. træner for U17- og U19-landsholdene. (Foto: Mikkelsberg)

Lars Flemming Boldt, på danske landshold for de 15-årige. (Foto: Mikkelsberg)

Finn Kleissl, på danske landshold for de 17-19-årige. (Foto: Mikkelsberg)

Den skønne cricketbane bag Mikkelsberg i Hatsted. (Foto: SPT)

Mangfoldigheden i den nordiske kultur

Af Anette Jensen

Det er ingen sag at finde nye idéer til nordiske kulturarrangementer. Mulighederne er mange, der er utallige interessante navne inden for musik, litteratur og kunst. Det er kun økonomien, som sætter begrænsningen!

Men også i 2005 lykkedes det at skabe det økonomiske fundament for en række aktiviteter. I foråret var der særligt fokus på den nordiske musik, bl.a. kunne Sydslesvigsk Forening og Informationskontoret tilbyde en speciel og helt anderledes koncert med den samiske musiker Johan Sara og tre andre nordnorske musikere, som skabte en fin aften med den helt særegne samiske musik.

Og så var det på fire eventyrlige dage i april, at folkBALTICA, den første nordiske musikfestival i Flensburg og opland, blev søsat. En række professionelle musikere fra Norden, Polen og Baltikum satte Flensburg og omegn på den anden ende. 2.200 gæster strømmede til fra hele landsdelen og mange kom også længere syd fra. Det var en vellykket og velbesøgt festival, som bl.a. blev finansieret med Nordisk Kulturfond som hovedsponsor.

Den samiske musiker Johan Sara og tre andre nordnorske musikere skabte en fin aften med den helt særegne samiske musik. (Foto: JS)

Topnavnene var Kari Bremnes fra Norge, Nils Landgren fra Sverige og Harald Haugaard og musikstuderende fra Carl Nielsen-Akademiet i Odense.

Jens Peter Müller fra Nordpool er lederen af denne festival, som forhåbentlig bliver permanent fra 2006. Informationskontorets rolle i denne sammenhæng er at være behjælpelig med at skabe det økonomiske grundlag fra bl.a. Nordisk Kulturfond.

NORDISK LITTERATUR

Den nordiske litteratur har også været i fokus. Det lykkedes at skaffe fri bolig til den islandske forfatter Kristina Marja Baldursdóttir, som var på forfatterturné sidste år. I april fik hun halvanden måneds skrive- og arbejdsro i Flensburg. Byen stillede lejligheden til rådighed, og byens »Kulturbüro« og informationskontoret var værter. Kristin Marja skrev på sin nye bog og gav yderligere en forfatteraften på »Offener Kanal Flensburg«, som siden også blev vist på tv.

Og så er de nordiske læsekredse i en støt gænge, finsk litteratur har været på programmet i den forløbne sæson. Læsekredse i nordisk litteratur - er det ikke en sær gammeldags foreteelse? Ja, det er det øjensynligt ikke længere. Vi har 12 her i landsdelen. Og Foreningen Norden i Danmark har ladet sig inspirere og har sat læsekredse på deres handlingsplan. Det betyder også, at det læsekredsmateriale, som er udarbejdet på Informationskontoret, nu er tilgængelig for nye læsekredse, som etableres i Danmark. Materialet kan hentes på nettet på adressen www.nordisk-info.de, og det omfatter en introduktion til færøsk, islandsk, norsk, svensk og finsk litteratur og forslag til,

Sommerens rejse var til Færøerne i samarbejde med Jaruplund Højskole, Annika Hoydal og Else Lidegaard, journalist og forfatter. (Foto: Nordisk Informationskontor)

hvilke romaner man kan læse i en læsekreds.

TIL FÆRØERNE

Sommerens rejse var til Færøerne i samarbejde med Jaruplund Højskole, Annika Hoydal og Else Lidegaard, journalist og forfatter. Der var dramatik i luften forud for landingen på Færøerne, tågen hang tykt over øerne, og vi vidste, at dette kunne betyde, at vi måtte returneres til f.eks. Bergen eller Stavanger. Men vi kom ned, og lykken var med os, vi var det sidste fly i toet halvt døgn, som kunne lande. I flere dage var der kaos i lufthavnen, folk kunne hverken komme til eller fra Færøerne, nogle fik et par ekstra døgn i Island.

Men vi gennemførte vort program efter planen, som bl.a. inkluderede en fin tur til den vestligste ø Mykines, som jo bl.a. er kendt fra romanen Barbara, hvor den ulykkelige præst strandede inde på øen i 14 dage. Sådan gik det os heldigvis ikke, vi fik også en uforglem-

melig sejltur med det gode skib Nordlyset. Solen skinnede fra en skyfri himmel (to dage forinden havde der været tyk tåge), vi besøgte øen Nolsø og mødte fuglespecialisten Keld Jensen, og derfra gik sejladsen videre til Hestø, hvor vi gik i gummibåde og blev sejlet ind i grotter under fjeldet. Annika Hoydals sangstemme klang smukt her mellem hvælvingerne.

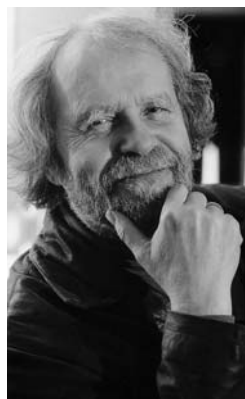
På hjemturen sejlede vi lige forbi Kirkebø, det gamle kulturcenter fra middelalderen med kongsgård og domkirkeruin, som vi havde besøgt dagen forinden. Hele denne storslåede tur afsluttedes med skippers overdådige hummersuppe.

November har stået i Islands tegn, temaet: Island i kunst, litteratur og musik. Nordisk Kulturfond, Rislumfonden og en række andre fonde sørgede for, at dette spændende projekt har kunnet realiseres. Først besøgte den islandske forfatter Einar Kárason og det islandske jazzband med det nordiske klingende navn, Park Project, Danmark på en turné, som afsluttedes i Flensborg.

Kirkebø, det gamle kulturcenter fra middelalderen med kongsgård og domkirkeruin. (Foto: Nordisk Informationskontor)

Også Johannes Møllehave var til Nordisk Temadag i Flensborg. (Foto: JM)

Herefter har de været at træffe på nordisk temadag, Einar Kárason, som tidligere på året blev indstillet til Nordisk Råds Litteraturpris, læste fra sit righoldige forfatterskab og blev akkompagneret af de islandske musikere. Også Møllehave var engageret til dagen, han har et stort hjerte for Island og underholdt den talstærke forsamling med fortællinger fra sagaerne.

Også islandsk kunst var på programmet, de to kunstnere Jónína Guðnadóttir og Jón Thor Gíslason udstillede malerier og skulptur på Dansk Centralbibliotek. Pétrun Pétursdóttir fra kunstcentret Hafnarborg i Island holdt åbningstalen. Denne udstilling var afslutningen på en turné, hvor også færøske

kunstnere har været en del af projektet, og kunstnere fra Sønderjylland og Sydslesvig har udstillet både på Færøerne og Island.

NYT PROJEKT

I skrivende stund forberedes et nyt stort projekt: i 2004 var 1.000 sønderjyske elever i biografen for at se nordiske film. Denne idé forsøges nu realiseret i hele Norden. Hovedformålet er at styrke elevernes kendskab til de øvrige nordiske sprog. Også Sønderjylland og Sydslesvig er med denne gang. I 2006 er det tanken at tilbyde alle elever i 8. klasse i hele Norden at komme i biografen og se tre nordiske kortfilm og en spillefilm. Der udarbejdes undervisningsmateriale, sådan at eleverne kan forberede sig på biografdagen.

Projektet bliver realiseret, hvis Nordisk Kulturfond og Nordplussprog finder idéen god og støtter det økonomisk.

Som sagt, den nordiske kultur er righoldig. Det er blot et spørgsmål om klingende mønt, når man ønsker at invitere kunstnere fra de nordlige himmelstrøg.

Den islandske forfatter Einar Kárason besøgte Flensborg. (Foto: EK)

Protokol fra Det store Adelgilde 25. juni 2005

Af Broder Sekretær Erik Jensen

Atter i år var himlen grå, da brødrene samledes i Borgerforeningens gård til den store dag. En enkelt byge kom der undervejs, men fra rådhusmodtagelsen klarede det op. Bypræsidenten hilste brødrene på dansk; det varmede, og Oldermændene takkede på tysk, og alle vederkvægedes ved en Nummer 6.

Vel ankommet på borgen modtog vi Majestæten og fik hejst flaget og set, hvor »de nagel sitt«.

Brødrene samledes i salen og kunne også i år glæde sig over et glas sekt fra vor gavmilde Kansler.

Oldermændene hilste brødrene og nedkaldte velsignelsen over Gildet. Der var ingen nye brødre til optagelse i år. Vi kender i Sankt Knudsgildet ikke til overordentlige brødre, men Oldermændene ville gerne give udtryk for anerkendelse og tak til Broder Sten Erik Edenstein, der i sin tid blev optaget uden ballotering, da han allerede er broder i et af de skånske Gilder, Tumathorp, for Br. Edenstein har vist en stor trofasthed over for vort Gilde.

Ligeledes udtrykte Oldermændene sin glæde over Formanden for Aalborg Skydeselskab Egon Østergaards aldrig svigtende opbakning om vort Gilde, og

*Optog gennem byen. I brødrenes midte: Bypræsident Hans Hermann Laturus.
(Foto: M. Dewanger)*

endvidere henvendte han sig til Formanden for Aarhus Borgerlige Skydeselskab Hans Lund, der stedse har vist Gildet sin interesse og trofasthed. De tre nævnte fik højtideligt lov til med Oldermændene at drikke af pokalen fra 1700-tallet.

Efter en kort pause genoptog Oldermændene med treammerslag Gildet og Br. Overskaffer efterså brødrenes påklædning. De tilstedeværende brødre var alle påklædte. Herpå oplæste Br. Sekretær protokollen fra 3. forskydning skrevet af Br. Oversekretær. Den godkendtes uden bemærkninger.

Br. Sekretær kunne oplyse, at der præcis var ca. 69 til stede, og gavmilde givere gav tilstrækkeligt med flasker til den i øvrigt lækre kongefrokost.

INGEN JUBILARER

Der var i år ingen jubilarer. Oldermændene henviste til, at Majestæten på denne dag og den 7. januar bar det fine skjold fra 1728, men der var også en udgangskæde. Og Oldermændene præsenterede den fornyede kæde, som smykkekunstneren Hanne Bay Lührsens havde forsynet med et par hjemkomne majestætsmedaljer. Der lød en tak til Ejderlandets Samfund, der har støttet dette smukke arbejde.

Så var vi allerede ved »eventuelt«, hvor Br. Kansler forklarede sedlens praktiske brug for brødre og gæster, hvorpå Oldermændene med treammerslag sluttede Gildet.

Kaptajnens tale til Majestæten indeholdt ros og ris:

»Majestæt Finn Wohlert er en gavmild majestæt og har lune, dog har du ikke kunnet opleve alle de dejlige muligheder, dette embede indebærer.

Da du skød dig til værdigheden sidste år, var det bevidst, du skød efter titlen og ville være Gildets højeste repræsentant på Borgen og udenfor. Du blev optaget i Gildet i 1992, det var vore brødre Hansi og Sibbern, der også er medlemmer i Haderslev Skydesel-

skab, der vakte din interesse for vort gilde.

I din regeringstid kunne vi desværre kun hænge papegøjen op i kanslerstuen til tre forskydninger og den første efterskydning, hvor du som en altid stabil skytte opnåede plads 6 og dermed sølv. Du mødte også på borgen til almindelige skyde-onsdage. En var den 29. september, men så også med en stor flok af dine skydebrødre fra Haderslev. Vi husker gerne din gavmildhed og den våde aften«.

Br. Kaptajn berettede endvidere om, hvordan Majestæten for øjnene af Dronning Margit hjemførte den store skinke til skafferskydningen. »14 andre skydeaftner var der andre glade brødre, du gav lejlighed til at være fungerende majestæt. Kære Majestæt«, lød det videre, »du skylder Kronprinsen en stor tak. Det var ham, der regerede de fleste aftener, derimod må du sparke til Prinsen, ham så vi slet ikke dette år.

Majestæten gik glip af de tyske gilders »Haupt- und Königsschiessen«, men besøgte de danske og delvis de svenske gilder som Formand for Haderslev Skydeselskab af 1857, men glemte dog aldrig at gøre opmærksom på, at det var dig, der var Majestæt i Knudsgildet i Flensborg«.

Kaptajnen udtrykte forståelse for Majestæten travlhed og beskrev de mange opgaver, han havde som direktør for en stor virksomhed og som Formand, hvor endnu et løfte skulle indfries, nemlig jubilæet 2007.

Han udtrykte ønske om, »at Majestæten, når nu han var sat fra tronen, vil komme her og bevidst strejfe travlhed af sig og nyde den ædle selskabelighed på Borgen - »undfly alle gode råd, bedre råd har ingen få't«.

Og Br. Kaptajn takkede for modtagelse og fortræffelig morgenmad hos Br. Sibbern og fru Karin, da Majestæten blev hentet her til morgen.

»I Knudsbrødrenes og gæsternes navn vil jeg takke for den fortræffelige

kongefrokost, en »Fördeteller«, som du har valgt med stor omhu«.

De forsamlede brødre og gæste udbragte et leve for Majestæten.

MAJESTÆTENS ORD

Majestæten tog ordet og takkede for de venlige ord, idet han havde forventet mere skarpe. »At være Sankt Knudsgildets Majestæt er en stor ære. Så, kære brødre, gå efter pletten. Det er dejligt at opleve den respekt, der står om Majestæten, men også en tung pligt - han pegede på skjoldet -, idet man er del af et stykke kulturhistorie. Når man ser rundt på væggene her, bliver man rimelig ydmyg«.

Han takkede Kronprinsen og sagde: »Prinsen tager vi os af senere«. Majestæten havde følt med brødrene under optøget med regnen. Han bad brødrene sammen med ham udbringe et leve for Skt. Knudsgildet.

Med Majestæten i stand begyndte skydningen. Og brødrene tog Borgen i besiddelse og nød dagen igennem det fine vejr, mens skydningen skred frem hen imod en afgang.

Kl. 12.30 gik alle atter til bords til middagen, hvortil Gildets indbudte gæster indfandt sig med festtaleren Generalsekretær K.E. Therkelsen i spidsen. Oldermænden åbnede med treammerslag og bød alle gæsterne velkommen med en skål.

Br. Kansler gennemgik reglerne ved bordet. Det udelukkede ikke, at der undervejs var revolution, men heller ikke, at den stedse gavmilde Majestæt betænkte mange med kongeøl, således Kronprins, Prins, Br. Sekretær og Br. Gunnar Andersen samt Haderslevbrødrene.

OLDERMANDEN TALTE

Oldermænden talte om Det Store Adelsgilde og festmiddagen og understregede Gildets betydning og enkelte brødres betydning for Gildet. Gildet betød

fred i borgerskabet og godt naboskab i vor by.

»Allerede Valdemar d. 4. havde erkendt Gildets betydning; vist har Gildet ikke samme vægt som i Middelalderen, men fortsat har vi betydning ved at være med til at sikre ve og vel og retsvæsen«. Oldermænden glædede sig over det gode samarbejde med betydelige dele af borgerskabet. Datidens beskyttelse i lovløse tider og hævn som pligt randt ham i hu, da han erfarede, at visse kredse i København ville genindføre blodpenge. Hævn i sin tid på Kong Niels for mordet på Knud Lavard var sket mellem ubeslægtede. Det var frie mænd, der handlede.

Det nuværende Gilde tog sin form i 1840'erne under de gryende nationale spændinger. Han fastslog, »at vi gildebrødre er et godt indslag i dagligdagen ikke mindst med den 25. juni. Også glædeligt, at de gamle danske landsdele og danske venskabsgilder er med. Betydningen for den enkelte broder, må vedkommende selv besvare samvittighedsfuldt, men Gildet består nu af brødre, og vi må i alle forhold agere som ansvarlige brødre. Vi er ingen indspist lukket forsamling, men ak, sådan er billedet af os ikke« - henvendt til Flensborg Avis' repræsentant sagde Oldermænden: »det er mange år siden, jeg sagde det, du sidst skrev«.

Afsluttende berørte han SSWs rolle, 50-året for Bonn-København-erklæringerne, grænsen, der brydes ned og milepæle i landsdelens historie. Herpå samledes alle om en skål for Flensborg, som Gildet er med til at værne om.

HILSEN FRA KNUD LAVARDS GRAV I RINGSTED

Festtaler K.E. Therkelsen fra Grænseforeningen bragte en hilsen fra Knud Lavards grav i Ringsted: »Hils brødrene i Flensborg«. Han tog to myter op fra dette lands tilblivelse og nævnte drømmen om et lighedstegn mellem

folk, sprog, kultur og stat. Drømmen var den samme i Danmark som i de tyske lande. Dette førte til borgerkrigen i 1848-50 og til krigen 1864 med nederlaget 18. april 1864 ved Dybbøl.

Danskerne rejste sig efter nederlaget og skabte et smørhul, men nogle kom ikke med. Det førte til en vækkelse med højskoler, sang, foredrag om myten som et fundament for dagens Danmark. »Vi skal være taknemmelige for generationerne i 1800-tallet«. I 1920 blev ligheden mellem folk, sprog, kultur og stat endnu tættere med genforeningen. »Der er grund til at være glad for denne myte i relation til den virkelighed, vi står i i dag«. Den anden myte er den tyske. Nogle vandt, Preussen og Bismarck, der på bare syv år ville opnå det samme som i Danmark med samlingen af det tyske rige og udråbelsen af kejserriget i Versailles i 1871. Det tyske projekt lykkedes, men det havde ambitioner af militaristisk art og var ej heller demokratisk. Frankrig var rasende over det forsmædelige ved Versailles-optrinnet. Jævnfør 1914-18, hvor ydmygelsen af Tyskland var en hævn, der dannede grobund for nationalsocialismen og førte til det europæiske sammenbrud i 1945.

»Begge fortællinger begynder på Dybbøl. En lykkelig i Danmark og en ulykkelig i Tyskland. Heraf er ideen groet frem, at det aldrig må ske igen, at det europæiske samarbejde derfor er vigtigt, selv om vi danskere har svært ved at se den første myte overhalet. Det europæiske samarbejde er vejen frem.

Det er opløftende, at vi er her i dag, at vi er forsonet«.

»Dette selskab er også et udtryk for det. Flensborg og Sydslesvig er et sted, hvor mindretal og flertal er nået til en bedre dialog. Der har været en udvikling i grænselandet mod fredeligt samarbejde. Sådan er det ikke andre steder i Europa blandt de 2-300 mindretal. Vi er et godt eksempel på en

mulig udvikling. I det store hele er det en lykkelig udvikling. Visionen lever videre. Vi bør gøre Flensborg til det sted i Europa, hvor man finder inspiration til det videre. Vi skal løfte byen til det sted, hvor det lykkedes. Vi har allerede ECMI, FUEF og YEN. Gid de to myter, hvor vi lukkede os inde og var selvoptagne i stedet for at åbne os mod hinanden, må gå op i denne vision. I Grænseforeningen vil vi være med, således samler /samlede vi i juli 180 unge fra forskellige mindretal og flertal i Europa på Jaruplund Højskole, Nachschule Tingleff og Højskolen Østersøen.

Gid Knudsgildet vil bakke op om tanken om at gøre grænselandet til en ny kraft til løsning af problemerne for mindretal i Europa. Vi skal huske på, at hver 10. i Europa tilhører et mindretal med et potentiale for konflikt og behov for løsninger«.

Han sluttede med et leve for Gildet.

HILSNER

Kurt Nilsson bragte en hilsen for de svenske gilder. Han udtrykte glæde over den gode modtagelse og havde ikke noget imod, at Oldermændene havde præsenteret ham som en del af inventaret, selv om dette normalt skal forblive tyst. Tak til Gildet.

Formanden for Det Kongelige Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab Dr. Erik Martin Jensen takkede for den traditionsrige sammenkomst, hvor mennesket kaldes til ydmyghed på samme måde som når vi møder havet eller historiens sus - at være med til dette, der rækker omkring 1000 år tilbage. Tak. Man bliver stille, når tanken går til Knud den Hellige og Knud Lavard, men bryder så ud i sang og nydelse af god mad og drikke og ikke mindst samvær.

Gerda Eichhorn, (dengang) landsformand for SSW, bragte en hilsen for de danske organisationer og takkede for denne ære. Hun strejfede naturligt nok de begivenheder, der fulgte i kølvandet

på valget i februar og understregede nødvendigheden af altid at omgås hinanden som gode naboer, hvor flertal og mindretal i respekt og med den nødvendige forståelse og tolerance for at ville leve i en egen kulturverden, der er forskellig i sprog, traditioner og tanke, kan leve side om side i fred og fordragelighed. Forårets begivenheder viser, at denne proces ikke er noget statisk og endda fuldendt. Det kræver fortsat åbenhed for hinandens forskelligheder og også viljen til at være med til at præge det samfund, vi alle sammen har et fælles ansvar for, og som vi er en hverdag af.

Hendes bud til alle i Knudsgildet var: »fortsæt jeres fællesskab internt med alle jeres traditioner, men fortsæt også med fællesskabet med naboer og venner her i landsdelen, men også henover grænsen mod nord. I længden er det de mangeartede fællesskaber, der sikrer et stabilt grundlag for samarbejde, for respekten og tolerancen mindretallets mangfoldige grene imellem, men også mellem flertal og mindretal.

Jeres indsats foregår det meste af året i det skjulte, men den er vigtig, og den er nødvendig. Held og lykke med jeres fortsatte virke, og så ønsker jeg jer en rigtig god dag med mange samtaler, gode resultater på banen og en festlig stemning«.

For de tyske Gilder takkede Felix von Winterfeld på dansk, og han gjorde det kort, men hans gave til Oldermændene gjorde lykke. Det var en af ham selv nydrejet hammer, så Oldermændene fortsat kan få gehør.

Majestæten bad om ordet, og efter at have tildelt Br. Jens A. Christiansen en bøde for utidig piberygning, overrakte han Gildet en sølv tallerken med en tak for et godt år og en tak til Br. Sibbern A. Sönnichsen for morgenmad og meget mere. Oldermændene fik tak som en god kammerat og ledsager, og Oldermændens kendte ord faldt: »tag den med helsen og slid den med sundhed«.

Oldermændene sluttede måltidet af med en tak til alle, ikke mindst til Bypræsidenten for talen på dansk.

SKYDNINGEN FORTSATTE

Efter at brødrene havde takket for maden, fortsatte skydningen, brødrene havde det tydeligt og lydeligt godt på Borgen, hvor også kaffen og kagerne smagte, ikke mindre, da søstrene efter en god tur i grænselandet sluttede sig til herrerne.

Aftenfesten forløb godt, og Br. Wohler kom tilbage som Ex-Majestæt, mens Br. Hans Jürgen Holm blev ny Majestæt med Br. Torben Haglund som Kronprins og Br. Sten Erik Edensten som Prins.

Beretningen om aftenfesten siger, at det var morgen, før de sidste søstre og brødre forlod Borgen, men herom ved Sekretæren intet at sige, thi da sad han hjemme travlt optaget af – nåja – at skrive protokollen for endnu en dejlig Adelgildedag på Borgen i det kære, gamle, ærværdige Skt. Knudsgilde.

Skyderesultater i øvrigt:

Bedste sammenlagte resultat:
Br. Frank Bywater

Udmarchskiven givet af Majestæten:
Br. Torben Haglund

Skæmteskiven af Br. Kasserer Gerd Pickardt:
Br. Kaptajn Uwe Hansen

Frihånd:
1. Br. Rolf-Dieter Lippert
2. Br. Kaptajn Uwe Hansen
3. Br. Frank Bywater

Anlæg:
1. Br. Rolf-Dieter Lippert
2. Br. Kaptajn Uwe Hansen
3. Br. Dommer Uwe-Jens Ramm
4. Br. Haiko Schmidt

Rige muligheder for at gøre det, vi har lyst til, nemlig at synge

Af Sven Lekkat

Året har været et rigtigt godt år. Vi har haft rige muligheder at gøre det, vi har lyst til, nemlig at synge.

Det begyndte i foråret, hvor vi var bedt om at holde en koncert- og sang-aften på Mikkelsberg. Godt publikum, godt sangkor og dejlige rammer.

Men vi skulle jo videre. Opgaven var at deltage i årsmødeaftenen her i Slesvig. Det blev næsten en midnatsforestilling. Enkelte kormedlemmer mente, vi skulle afkorte vort program. Hvorfor det? Vi havde på mange mødeaftener forberedt os godt og grundigt. Det ville have været en skam, om vi nu ikke fik lejlighed til at opføre Jens Rosendals »Vadehavet« for ikke at forglemme de andre sange, vi havde øvet os på.

Lige efter sommerferien startede vi så igen. Så mærkeligt det lyder, men der blev jo allerede spekuleret på vore traditionelle advents- og julekoncerter. Der skulle synges i Egernefærde, Ansgar Kirken i Slesvig og Pauluskirken i Slesvig. Som noget nyt kom Satrup ind i

billedet. Vi har for resten sunget dér før. Men inden disse store arrangementer drog koret til Christianslyst for at sprede sangglæde også dér.

Det glædelige i koret er, at vi har fået nye medlemmer plus at nogle af de forhenværende er vendt tilbage.

Det kedelige i koret er, at mange ikke møder op. Det er forståeligt, at der kan være en forhindring af en eller anden slags, men med de kommunikationsmidler, vi har i dag, skulle det ikke være et problem at melde afbud.

Nu har jeg nævnt korets aktiviteter adskillige gange. Vi har alle lyst at synge i kor. Dette kan kun lade sig gøre med en korleder. Ham har vi: Ole er en knag. Han sprudler af energi, kommer med nye og morsomme sange/ viser. Jeg tror, han selv kan li' det. Tak for den energi og ihærdighed, han lægger for dagen. Når han ellers kan styre os, kan han være sikker på, at alle følger med.

Lad mig slutte her og sige tak til alle for trofasthed i Slesvig Folkekor.

Lån på gunstige vilkår

Nis Hansen (73) kunne den 1. oktober se tilbage på 50 år i Kreditforeningens bestyrelse. (Foto: L. Salomonsen)

Af bestyrelsen: Frank Baasch, Nis Hansen og H.G. Hansen

Siden starten i 1927 har det været Slesvigsk Kreditforenings formål at tilbyde medlemmer af det danske mindretal i Sydslesvig lån på gunstige vilkår. I god andelsbevægelsesånd om gensidig solidaritet og hjælp til selvhjælp stiller mere end 1600 medlemmer en kapital på ca. 443.000 € til rådighed for udlån. Kapitalen er desuden takket være danske fonde suppleret op, så den i dag udgør et beløb på ca. 3,7 millioner €, der står til rådighed for långivningen.

Oprindeligt var landbruget målet for Slesvigsk Kreditforenings virke. Men gennem fusioner med Kruså Byggeforening og Sydslesvigsk Erhvervsfond har den udvidet sit aktivitetsfelt til i dag at omfatte finansieringer til landbrug, erhvervsdrivende og privat boligbyggeri.

Vi tilbyder:

- Fleksible lån
- Faste lånekonditioner i hele lånets løbetid
- Lav rentesats
- Mulighed for ekstraordinære afdrag uden ekstra omkostninger

Betingelser:

- Låntager skal være medlem af det danske eller frisiske mindretal
  - Medlemskab i Slesvigsk Kreditforening
  - Lån ydes kun til formål i Sydslesvig
- Ring til kontoret for yderligere oplysninger på tlf. 0461 / 7 19 75
Kontortid mandag-fredag kl. 9-12.

STATUS PR. 31. DECEMBER 2004

AKTIVER

	2004	2003
	€	€
Tilgodehavender hos "Deutsche Bundesbank"	15.000,23	13
Fordringer på kreditinstitutter	402.711,53	282
Fordringer på kunder (udlån)	3.078.060,55	3.238
Obligationer og andre fastforrentede værdipapirer	153.383,43	153
Aktier m.v.		
heraf andele i kreditinstitutter € 2.904,14	3.681,30	4
Materielle aktiver	5.292,48	7
Andre aktiver	5.737,67	20
Periodeafgrænsningsposter	766,66	4
	<u>3.664.633,85</u>	<u>3.721</u>

PASSIVER	2004	2003
	€	1€
Indlån	2.348.105,06	2.407
Andre passiver	131.825,60	127
Henlæggelser til forpligtelser	12.993,00	14
Efterstillede kapitalindskud	454.851,19	455
Andelshavernes tilgodehavende	457.800,00	463
Reserver	246.000,00	244
Overskud	13.059,00	11
	3.664.633,85	3.721

Resultatopgørelse for regnskabsåret 2004	2004	2003
	€	t€
Renteindtægter	182.133,38	189
Renteudgifter	23.477,77	25
Netto renteindtægter	158.655,61	164
Udbytte af aktier	500,00	1
Andre ordinære indtægter	2.500,73	6
Udgifter til personale og administration		
Personaleudgifter:		
Lønninger	57.536,78	64
Udgifter til social sikring	11.856,47	15
Administrationsudgifter	54.759,29	64
Afskrivninger på materielle aktiver	2.688,04	7
Andre ordinære udgifter	0	0
Tab og hensættelser på debitorer	8.127,56	0
Opskrivning på fordringer og værdipapirer	0	1
Ordinært resultat før skat	26.688,20	20
Skat	13.629,20	9
Årets overskud	13.059,00	11

**A. SITUATIONSBERETNING
for forretningsåret 2004
Slesvigsk Kreditforening eG, Harrislee
I. FORRETNINGSFORLØB
Samfunds- og brancheøkonomi**

Efter tre års stagnation voksede den tyske økonomi i det forgangne år med reelt 1,7%. Stigningen er hovedsagligt begrundet i den stærke eksportudvidelse. En gennemgribende positiv effekt på indlandsefterspørgslen kunne

ikke konstateres. De indenlandske investeringer og en deraf følgende positiv påvirkning af arbejdsmarkedet udeblev. Der var stadigvæk stor usikkerhed blandt konsumenterne på grund af situationen på arbejdsmarkedet og den vedvarende reformdebat.

Den Europæiske Centralbank ændrede ikke på det lave renteniveau. En som følge af et forventet konjunkturopsving stigning af obligationsrenten udeblev i året 2004.

Slesvigsk Kreditforenings udvikling

	2004	2003	Forandring	
Balancesum	3.665	3.721	- 55	- 14,8 %

Som følge af en reducere i kundeindskud på grund af aftalemæssige tilbagebetalinger og gensidig modregning med en indskyder faldt balancesummen.

Grundet den særlige forretningsstruktur af vort andelsselskab, som driver udlånsforretningen ud fra en relativ fast beholdning af indskud, kan den kun i begrænset omfang sammenlignes med andre andelsbanker.

Aktiver	2004	2003	Forandring	
Fordringer mod kunder	3.078 t€	3.238 €	- 160	- 4,9 %

Efterspørgslen efter udlån var i forretningsåret 2004 tilbageholdende. Derudover reduceredes fordringerne mod kunder som følge af indfrielsen af kautionen af en indskyder og efterfølgende gensidig modregning.

Passiver	2004	2003	Forandring	
Terminsindskud	2.348	2.407 t€	- 59 t€	- 2,5 %

Indskuddene reduceredes efter plan. Endvidere afspejles modregningen af gensidige fordringer med en indskyder.

II. FORMUEFORHOLD

Egenkapital og kapitaldækning har udviklet sig som følger:

Egenkapital, solvens	2004	2003	Forandring	
Andelshavernes tilgodehavende	458 t€	463 t€	- 5 t€	-1,1 %
Reserver	246 t€	244 t€	2 t€	0,8 %
Efterstillede indskud	455 t€	455 t€	0 t€	0,0 %
Ansvarlig kapital jvf. §10 KWG (Bankloven)	1.053 t€	1.070 t€	-17 t€	-1,6 %

Som følge af nedgangen i medlemmernes andelstilgodehavende reduceredes bankens egenkapital. Ved samtidig reduktion af det samlede udlån forbedres bankens solvensprocent. Kapitaldækningen i vort andelsselskab går langt ud over finanstilsynets mindstekrav. Den respektive lov blev igennem hele året 2004 tydeligt overholdt.

Solvensprocenten har udviklet sig som følger:

	2004	2003
Solvensprocent	31,5	31,1

UDLÅN

Såvel den branche- som også den størrelsesmæssige struktur af udlånet til kunder anses for at være afbalanceret. For at kunne imødekomme medlemmernes låneønsker mere fleksibelt har generalforsamlingen den 27.05.2004 besluttet at øge udlånsgrænsen fra 51.129,19 € til 125.000 €. Den fra generalforsamlingen fastlagte grænse for de enkelte lån, finanstilsynets kreditbestemmelser og de interne kreditgrænser blev i 2004 til enhver tid overholdt.

I det forgangne forretningsår 2004 kunne alle forsvarlige og legitime kreditønsker tilgodeses. I alt er der udbe-

talt 36 lån til et samlet beløb på t€ 593.

De til finansiering af udlånet anvendte midler er af indskyderne langfristet stillet til rådighed og forventes prolongeret til de samme lignende gode konditioner.

RISIKOSITUATION OG -DÆKNING

Som væsentlige risici for banken anses tab på fordringer og renterisikoen ud fra ændrede markedsrenter. Begge risici overvåges løbende. For at styre tabrisikoen revurderes udlånene jævnlige. Renterisikoen analyseres regelmæssigt ved hjælp af rentebindingsbalancer.

Fordringer mod kunder er vurderet

med omhu. For akutte og latente tabsrisici er der dannet hensættelser. Disse er i balancen trukket fra de respektive aktivposter. I fald af at fremtidige resultater kun tillader risikoforsorg i beskedent omfang, står der med de foreliggende hæftelseserklæringer tilstrækkelig dækningspotentiale til rådighed.

I forretningsåret bevilgedes lån udelukkende til faste konditioner. På grund af den lave forrentning af indskuddene, som også forventes sikret for fremtiden, opstår der derved ingen væsentlig renterisiko. For forretningsåret 2005

forventes et lignende lavt renteniveau som i 2004.

Slesvigsk Kreditforening er tilsluttet de tyske andelsbankers hæftelsesforbund.

III. LIKVIDITET

Igennem hele året 2004 var der tilstrækkelig likviditet tilstede. De af finansstilsynet fastlagte bestemmelser om likviditet blev hele året igennem overholdt. Vi forventer ingen større forandring for de kommende år.

IV. Driftsresultat

De væsentlige regnskabsposter har udviklet sig som følger:

Poster i driftsregnskabet	2004	2003	Forandring	
Renteoverskud	158t€	164 t€	-6 t€	-3,7 %
Personaleudgifter	69 t€	80 t€	-11 t€	-3,8 %
Andre administrationsudgifter	55 t€	64 t€	-9 t€	-4,0 %
Tab og hensættelser (netto)	8 t€	1 t€	7 t€	700 %
Ordinært resultat før skat	26 t€	21 t€	5 t€	23,8 %
Skat	-13 t€	-9 t€	4 t€	44,4 %
Årets resultat	13 t€	11 t€	2 t€	18,0 %

Den dalende erfterspørgsel efter kreditter har øget den frie likviditet. Den derfor resulterende mindre forrentning afspejles i et faldende renteoverskud.

Personaludgifterne faldt tydeligt. Årsag hertil er en medarbejders langvarig sygeperiode. Ved fælles anstrengelser af det tilstedeværende personale lykkedes det at holde administrationen på et acceptabelt niveau.

Desforuden afspejler de faldende administrative udgifter bestyrelsens ihærdige anstrengelser om besparelser.

Det ved omkostningsreducering forbedrede driftsresultat tilladte en forøget hensættelse på debitorer. På grund af modtagne kautionserklæringer måtte hensættelserne foretages ud fra beskattede midler.

V. SAMMENFATTET BEDØMMELSE AF SITUATIONEN

På trods af en forbedring i driftsresultatet anser vi udviklingen i de adminis-

trative udgifter for at være en risiko for selskabets eksistens. Den fastskrevne forretningsomfang tillader ingen vedvarende øgelse af renteoverskuddet. De samtidig stigende administrationsudgifter vanskeliggør at opnå de driftsnødvendige resultater. På baggrund af dette har bestyrelsen i 2004 valgt at søge om dispensation fra de administrative krav hos finansstilsynet. Vi anser dette som eneste udvej for at aflaste os på det administrative område. Indtil regnskabsdatoen forelå der ingen afgørelse om vores ansøgning.

VI. FORVENTNINGER

Vi forventer ingen væsentlig ændring på enkelte balanceposter for de to følgende forretningsår. Driftsresultatet forventes lidt mindre end i 2004.

Glad for 35 nyindmeldelser

Af formand Signe Andersen

På trods af, at vi i årets løb mistede 7 medlemmer, og 3 medlemmer flyttede til Danmark, har vi nået et medlemstal på 505, d.v.s. der har været 35 nyindmeldelser, og det er vi meget glade for. Vi gjorde lidt ekstra ud af vort medlem nr. 500 ved at overrække en buket blomster og en lille boggave, og på et bestyrelsesmøde i Aabenraa fejrede vi det runde medlemstal med en kage med 5 lys i.

Det gode samarbejde med Sydslesvigsk Forenings Kulturudvalg og med Dansk Centralbibliotek muliggør en alsidig mødevirksomhed, i 2004 fordelt på 6 arrangementer, der kunne samle 296 deltagere. Møderne fandt sted i Sdr. Brarup (pastor Søren Agersnap: Chr. Hostrup), i Flensborg (fortæller Dorte Futtrup: Jan Kjærstads romantrilogi), i Husum (musiker Esben Laursen: Jens Langkniv), i Slesvig (forfatter Lise Nørgaard), i Tarp (pastor Jacob Ørsted: Fritz Jürgensen og Storm P.) og i Slesvig (journalist Gorm Møller: at tænke positivt).

Det er altid en glæde at kunne vise Sprogforeningens bøger, plakater, klistermærker, krus m.m. frem i forbindelse med andre foreningers stormøder, hvilket er sket hele 9 gange. SSF i St. Vi gav overskuddet fra deres loppemarked til Sprogforeningen, stor tak for en dejlig overraskelse.

Sproghjørnet i Flensborg Avis er med til at synliggøre Sprogforeningen, og det er blevet til hele 8 sprogsider i 2004.

Større trykkeopgaver var der 3 af i 2004. Årets skoleskema til alle elever i de danske skoler, tegnet af lærer Carsten Hagemann, Vesterland, viste to glade skolebørn foran en tavle med

flag og løve. Skriftet »Om Tyre Danebod« med sangen »Danmark dejligst vang og vænge«, blev sammen med årets skriftlige beretning udsendt til alle medlemmer. Yderligere eksemplarer

Også Sprogforeningen deltog i folkefesten på Danevirke med en informationsbod, hvor man også kunne nyde selvplukkede blomster fra formand Signe Andersens have. Det er hende t.v., her i en samtale med fhv. vandre lærer Volker Bock. (Foto: SPT)

sælges gerne. Den nye plakater med Helge Krempins gamle nøgle og budskabet »sproget er nøglen til kulturen« er blevet fordelt til alle skoler, børnehaver, fritidshjem, præstegårde, forsamlingshuse og biblioteker i Sydslesvig. Det er en fornøjelse at komme rundt i Sydslesvigs danske huse og se, at Sprogforeningens plakater bliver hængt op.

Sprogforeningens slogan »Danske ord i danske munde« er den røde tråd i hele vort arbejde. Det er det, vi gang på gang prøver at gøre opmærksom på. Der er rigtig mange i Sydslesvig, der kan dansk. Det skal kunne høres. Lad det blive ganske naturligt at tale dansk i mange flere situationer, end til-

fældet er i dag. Lad os hjælpe hinanden med at gøre en fornyet indsats.

Der skal lyde en stor tak til alle i bestyrelsen og i udvalgene for det gode samarbejde og til alle medlemmer, der er med til at gøre Sprogforeningen til en levende forening. Tak for jeres støtte og trofasthed.

SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Et travlt men også givtigt år

Af formand Hans Jessen

Det forløbne år har været et travlt, men også givtigt år for Sydslesvigs danske Kunstforening, synes vi. Vi lagde ud straks efter sommerferien 2004 med åbningen af udstillingen »Fabrikken for Kunst og Design - FFKD«. Det skete den 12. august, hvor vi som kunstforening gerne ville være med til at markere, at Flensborg i weekenden efter afholdt Slesvig-Holsten-dagene samt det store sejlskibsstævne *Nautics*. »FFKD« viste arbejder af 11 københavnske kunstnere, alle på væggen - fotografi, maleri, grafik - »flade billeder«, som det hed i kataloget.

Udstillingen havde vi fået stillet til rådighed af Sammenslutningen af Danske Kunstforeninger, og ved åbningen talte kulturmedarbejder ved Flensborg Avis Erling Dissing. Elev på Duborg-Skolen Nikolaj Lengfeldt sørgede for det musikalske indslag på klaver, og foreningen var vært ved et traktement med pindemadder og vin. Udstillingen havde kun 302 besøgende, hvilket vi egentlig burde være kede af, men da den desværre ikke helt opfyldte vore kvalitetskrav, var det på den baggrund måske godt nok, at der ikke kom ret mange besøgende.

Med Flensborg danske Journalistforening som initiativtager og med delta-

gelse af flere andre samarbejdspartnere deltog Kunstforeningen ret aktivt i en foredragsaften med journalisten Vibeke Sperling, som fortalte om »Rusland netop nu«. Arrangementet fandt sted den 28. september i fjor, og samtidig med foredraget åbnedes en udstilling med tegninger af Pernille Kløvedal Helveg. Den blå Sal på Dansk Centralbibliotek var velegnet til de kolorede tegninger, der var hængt op i russisk stil efter kunstnerindens anvisninger.

ÅRETS SIDSTE UDSTILLING

Den 10. november 2004 kunne vi slå dørene op for årets sidste udstilling. Her havde vi inviteret maleren Holger Jaffke, der er født i Flensborg, nu bosiddende i Århus. Vort interesse for ham var ikke ny, idet Holger Jaffke bl.a. har udført det store femfløjede maleri »Corona Borealis« (Nordens Krone), der hænger i mødesalen på Flensborghus.

Nu ville vi gerne se ham her, og vi bad ham finde en billedhugger, som kunne stå til hans malerier. Det blev Erik Bruun Mortensen, også fra Århus, der fornemt løftede opgaven. Udstillingen blev en helstøbt oplevelse med Jaffkes store koloristiske malerier og Bruun Mortensens både abstrakte og symboladede former i granit, marmor

I løbet af blot 14 dage lykkedes det for Sydslesvigs danske Kunstforening i samarbejde med bl.a. SSF og Dansk Centralbibliotek at hente en ganske særlig udstilling til Centralbiblioteket i Flensborg: En samling Günter Grass-litografier med emnet H.C. Andersen og hans eventyr. Initiativet var udgået af SSFs 1. næstformand Jon Hardon Hansen, der havde set vandreudstillingen på Sild. Her er det fhv. formand for SSFs Billedsamlingsudvalg Harry Jensen, der introducerer i forfatteren og kunstneren Günter Grass og dennes litografier. (Foto: SPT)

og bronze. Ved åbningen fortalte Harry Jensen på bedste vis om de to kunstnere, og pianisten Morten Rasch akkompagnerede åbningen. I alt 662 besøgende var der til udstillingen, hvilket må siges at være et godt besøgstal.

Den 17. februar 2005 kunne vi i forbindelse med den årlige generalforsamling åbne en stor keramikudstilling med værker af Peder Rasmussen fra Haslev på Sjælland. Kunstneren kunne selv fylde de to sale, her var bl.a. meterhøje krukker og store kugler med tekstbidder på at betragte. Ved åbningen fortalte Peder Rasmussen om sit arbejde med keramikken, og vort »husorkester« Helge Schmedeke og Kai Stemmler underholdt gæsterne på klaver og bas. I alt 651 mennesker så udstillingen i løbet af udstillingsperioden.

Ved generalforsamlingen samme aften deltog op mod 50 medlemmer af foreningen. Mødet fik et godt forløb under kyndig ledelse af dirigenten Jørgen Vestergård. På forslag fra bestyrelsen blev det vedtaget at udvide antallet af bestyrelsesmedlemmer fra fem til syv. Begrundelsen for udvidelsen ligger i det øgede aktivitetsniveau. Desuden måtte kontingentet øges for første gang i mange år.

ÅRSMØDEUDSTILLINGEN »HOLGER HATTESEN«

Årsmødeudstillingen 2005 »Holger Hattesen - en Flensborgmaler« blev åbnet den 26. maj. Det var et længe næret ønske fra kunstforeningens side, der nu takket være malerens enke - An-

ni Bøgh Hattesen - gik i opfyldelse. Idéen var en stort anlagt retrospektiv udstilling, som skulle fortælle om Holger Hattesens mange kunstneriske udtryksformer.

De to sale var fyldt med malerier dels fra den tidlige anatomiske fase og dels mere naturalistiske malerier med motiver fra hjemstavnen og Grønland. Desuden blev der vist tegninger, bogillustrationer, plakater og dukker, så alle facetter var samlet på et sted. Ved åbningen fortalte fhv. overbibliotekar Jørgen Mågård på bedste vis om Holger Hattesen, »Sønderjyderne« spillede så godt, at enkelte af gæsterne dansede til. Det blev en »glant awten« med omkring 170 gæster, det største antal ved en åbning i foreningens nyere historie.

Til udstillingen var fremstillet et katalog, hvor forordet var skrevet af Jørgen Mågård, og udstillingen blev i øvrigt et tilløbsstykke, 1.089 besøgende blev det til. Det blev en fornem udstilling, som også gjorde et godt indhug i kunstforeningens økonomi, men heldigvis havde vi søgt fonde. Gårdejer Chr. Lassens Mindefond, Brdr. Brousts Legat og Flensborg By støttede beredvilligt arrangementet, og det skal der takkes for her. Uden bidrag udefra kan sådanne udstillinger ikke arrangeres i dag.

EN BOD PÅ ÅRSMØDEPLADSEN

Årsmødet blev også udnyttet på anden vis, idet vi havde opstillet en bod, hvorfra vi reklamerede for foreningens virke og selvfølgelig Holger Hattesen-

udstillingen. Vi fik her 10 nye medlemmer, så det kan betale sig med også denne form for pr-virksomhed.

Det samlede besøgstal ved de fire udstillinger blev i alt 2.704 besøgende, altså et gennemsnit på 676 pr. udstilling. Det er vi godt tilfredse med, idet det nogenlunde svarer til gennemsnittet for de sidste års udstillinger.

FLERE MEDLEMMER

Antallet af medlemmer af Sydslesvigs danske Kunstforening er igen steget, og det er vi glade for. Vi er nu 240 medlemmer. Vi ved, at vi lokker folk lidt ved hjælp af årgaven, men de fleste er ægte kunstinteresserede. Økonomisk er vi til gengæld for nedadgående. Vi har haft gode år, men er nu klar over, at vi skal overveje den videre udvikling.

Hjørnестenen i økonomien er først og fremmest det årlige tilskud fra Sydslesvigsk Forening, men også medlemskontingentet og provision ved formidlingen af kunstværker ved udstillingerne skaffer os indtægter. De store udgiftsposter er dels transportudgifterne og dels omkostningerne til tryksager. Vi kunne i år desværre ikke udlevere en årgave, det rækker økonomien ikke til. Vi håber, at vi til næste år kan komme med en anden melding.

Som afslutning vil jeg på bestyrelsens vegne gerne rette en tak til Sydslesvigs Forening for et godt samarbejde, også i økonomisk henseende, samt en stor tak til Dansk Centralbibliotek for god hjælp og husly.

Trak i arbejdstøjet igen

Af landsformand Rüdiger Schulze

Efter sidste års fester i anledningen af SAFs 50 års jubilæum og venskabsforbindelsen Hovedstadens Grænseforenings 125 års jubilæum trak SAF i 2005 atter i arbejdstøjet (det klæder SAF vel også bedst!).

I september 2004 var der f.eks. studietur til Augustenborg. Turen led desværre lidt under bussens motorskaden med forsinkelser undervejs til følge. Men humøret blev oppe hos de fleste deltagere.

Den 5. februar 2005 gæstede SAF i anledning af landdagsvalgkampen hele tre af SSWs landdagskandidater: SSW-gruppeformanden i landdagen Anke Spoorendonk, Jan Hundsdörfer (Jydbæk) og undertegnede. Mødestedet var traditionen tro Ansgarsalen i Slesvig. Det er en kærkommen tradition for SAF at give medlemmerne mulighed for at drøfte politiske standpunkter med SSWs kandidaterne. Men det er selvfølgelig også en oplagt lejlighed for SSW at mobilisere vælgere.

Anke var i SAF-sammenhænge helt bogstaveligt på hjemmebane igen. Familien og venner fra tidligste barnsben var med, og hun var da heller ikke bleg for at kalde de tilstedeværende medlemmer af SAF for »de for så vidt mest trofaste SSW-vælgere«. Men det gjaldt jo heller ikke om at overbevise forsamlingen men give dem det skulderklap, der er fornødent for at hverve og mobilisere i naboskabet, i familien og i vennekredsen.

Jan Hundsdörfer viste med et engageret foredrag, at han med det samme havde fundet tæften til SAFs ældre medlemmer.

Et godt, sobert og også for kandidaterne givtigt møde, som for de flestes vedkommende afrundedes med det traditionelle besøg i SSWs valgkampsbod i gågaden og den ligeså traditionelle, afsluttende suppe i Ansgarsalen.

IKKE DE STORE ROKADER

Generalforsamlingerne i lokalforeningerne og i landsforbundet i de første tre måneder gav ikke de større rokader i bestyrelserne.

Landsforbundets bestyrelsen ser også i 2005 således ud:

Rüdiger Schulze, Kiel (formand), Klaus-Michael Kolls, Rendsborg (næstformand), Holger Balbierki, Holtenå (kasserer), Herbert Braun, Gerhard Ehrnert, begge Slesvig, Karsten Küker, Rendsborg, Marlies Steffen-Schulze, Ulf Balbierski, begge Holtenå, bisidderne.

SORRIG OG GLÆDE

I årets løb findes der ligesom i det »virkelige« liv også i foreningens liv »sorrige og glæde«: SAFs formand i Slesvig Ingvald Christiansen kunne fejre 75 års fødselsdag i maj. Men vi måtte også tage afsked med andre, således fhv. formand Jürgen Kruse, som døde den 21. januar i en alder af 93 år. Både SAF-landsforbundet og lokalafdelingen Holtenå er dybt taknemmelig for det, Jürgen Kruse i sin tid har ydet som formand for SAF på landsplan fra 1979 til 1983 hhv. fra 1977 til 1987 på lokalplan.

Og nu i skrivende stund kom også det sørgelige budskab, at Wolfgang Tresselt døde den 23. august. I SAFs landstyreelse var Wolfgang Tresselt aktiv som landsforbundets sekretær i fle-

re end 30 år, kendt for sit ildhu og vilje til at holde kontakterne nordpå i hævd.

Mindre kendt, men for de berørte af endnu større gavn, var Wolfgang Tresselts virke som SSWs repræsentant i det under delstatens socialministerium sorterende udvalg, som arbejder med den materielle godtgørelse for Nazi-Tysklands ofre. Wolfgang Tresselt var med i dette udvalgt lige fra starten i begyndelsen af 90erne, hvor Karl Otto Meyer sammen med SPDs Alfred Schultz var primus motor, indtil for ganske få måneder siden, da sygdommen tvang ham at stoppe og give stafetten videre til Silke Hinrichsen, som nu varetager opgaven.

Det var især ofrene for nazi-diktaturet, som også efter krigens tid havde det svært at komme igennem bureaukratiet, ofte sinti og roma hhv. andre ofre fra Østeuropa. Men nu fik de en omvendt sen - form for godtgørelse.

Wolfgang Tresselt gik også stille med dørene i dette udvalgs arbejde. Hans beskedne væsen forbød ham at gå rundt og prale med succeshistorier. Men vi vidste, at han var glad for dette arbejde, hvor Wolfgang Tresselt kunne forbinde sine jobmæssige erfaringer og sit sociale sindelag til gavn for mange.

Æret været vore døde venners minde!

TORSDAGSKORET:

Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

51 aktive korsangere på medlemslisten

Af formand Kirsten Anthonisen

Ved årsskiftet stod der 51 aktive korsangere på medlemslisten. Enkelte har valgt at stoppe med at synge i koret, men heldigvis er der igen kommet nye korsangere til, da den nye sæson startede. Bestyrelsen håber, de vil befinde sig godt i koret.

Den 19. august 2004 startede en ny æra i Torsdagskorets historie. Henrik Rasmussen havde sagt ja til at overtage ledelsen af koret. Egentlig ville han gerne have ventet lidt med at stå i spidsen for koret, men hvis koret holdt fast i, at det var ham, der skulle være den nye leder, måtte koret gå ind på hans præmisser. Han kunne på forhånd se, at der ville ligge et stort arbejdspress på ham, da han på sin arbejdsplads skulle overtage nogle nye arbejdsopgaver, der krævede en ekstra indsats fra hans side. Han bad om, at korets aktiviteter kunne drosles en

smule i begyndelsesfasen, men han havde mange gode ideer til, hvad koret skulle i gang med senere hen.

Han så også helst, at vi sprang korets traditionelle adventskoncerter over. Bestyrelsen fik ham dog overtalt med »vi plejer altså...« til at holde en adventskoncert i Ansgar Kirke i november. På programmet var en gentagelse af »De ni læsninger«, som koret slap ganske godt fra. Dejligt var det, at Wolfgang Joern havde ideen med at lade den unge trompetist Rasmus von Rueden medvirke. Jeg synes, det er fint, at vi også husker at trække på vore egne sydslesvigske kræfter og lade et ungt menneske vise, hvad det kan. Efter koncerten havde vort aktive festudvalg igen arrangeret en middag på Gustav Johannsen-Skolen, hvor vi i et par timer sad og hyggede os og glædede os over en ganske udmærket koncert.

STRAKS EFTER ÅRSSKIFTET

Straks efter årsskiftet gik koret i gang med at indøve et program til årets årsmødekoncert på Duborg-Skolen. Da årsmødernes motto var inspireret af 200-årsdagen for H.C. Andersens fødsel, havde vi valgt nogle nye sange, der var blevet komponeret i anledning af H.C. Andersen-året. Teksterne var H.C. Andersens, og blandt komponisterne kan nævnes Michael Bojesen, Jens Johannsen, John Høybye, Fuzzy.

Men det viste sig, at sangene ikke var helt så lette, som vi i første øjeblik troede. Torsdagskoret var igen gået i samarbejde med Helligåndskirkens Kor. Da også Helligåndskirkens Kor havde fået ny dirigent efter årsskiftet, kom samarbejdet lidt sent i gang, men det lykkedes at få indstuderet de fire af i alt 8 sange i fællesskab.

På trods af det varme vejr på selve årsmødelørdagen, havde mange fundet vejen til Duborg-Skolens festsal for

at overvære koncerten. Dette var Henriks egentlige debut, og det slap han ganske godt fra.

UVIS FREMTID

Umiddelbart efter sommerpausen måtte Henrik Rasmussen af helbredsmæssige grunde nedlægge dirigentstaven og meddele, at han ikke længere kunne varetage opgaven som korleder for Torsdagskoret. Det blev vi alle sammen meget kedede af, men ønsker også ad denne vej at sige Henrik tak for den tid, koret havde sammen med ham, og vi ønsker ham alt godt fremover.

Korets fremtid står i skrivende stund lidt hen i det uvisse. Tre kormedlemmer, nemlig Ture Pejtersen, Karen Sofussen og Stefan Graw har dog indvilliget i i fællesskab at bistå koret i denne krisesituation, så vi fortsat kan holde korprøver, indtil bestyrelsen har fundet en løsning.

Æ AMATØER: Tilsluttet Sydslesvigsk Forening

Et levende arbejde også efter 30 år

Af Johann Mikkelsen

Den 20. september 1974 blev starten på et arbejde til bevarelse og fremme af det sønderjyske sprog. Ingen vidste, hvad vi gik ind til, og ingen havde troet, at det arbejde stadig ville være levende 30 år ud i fremtiden.

Efter flere forestillinger fik vi navnet Æ Amatører. Nu ved vort 30 års jubilæum er det godt at mindes dem, der har hjulpet os gennem årene.

Tak, til alle, der har skrevet tekster og har tilskyndet os til at fortsætte. Vi har haft flere, der har skrevet til Æ Amatører, men vi har også benyttet ældre tekster, bl.a. har Sprogforeningens Almanak hjulpet os mange gange med oplæsningsstof.

Vi har også lånt tekster fra det frisiske, som vi nemt kunne omforme til sønderjysk.

En stor tak skal gå til alle de mange legater, fonde og enkeltpersoner, der økonomisk har gjort det muligt for os at gennemføre vort arbejde.

Vi vil fortsætte, så længe vi har kræfter og personer, der vil være med i vort arbejde.

Vi håber på, at yngre såvel som ældre har lyst til at være med til udbredelsen og bevarelsen af vort gode folkemål.

Vi håber, at mange har fået lyst til at få Æ Amatører på besøg til en sønderjysk aften. På den måde kan vi være med til at styrke det synderjyske sprog.

Stiftet den 1. april 1966

Af formanden Gert Wiencke

Grænseforeningen i Danmark var den 3. marts 1967 blevet ejer af ca 80 ha landbrugsjorder i det daværende syd-slesvigske vestkystamt Sydtønder, de såkaldte »Conrauske Jorder«. Der førtes en række forhandlinger med myndighederne i Slesvig- Holsten med det formål i København at få anerkendt foreningen som almennyttig i henhold til tysk skattelovgivning.

Det lykkedes dog ikke med den konsekvens, at overskuddet af de Conrauske Jorders forpagtningsindtægter skulle beskattes. Men da overskuddet - om muligt ubeskåret - var tænkt som tilskud til det landbrugsfaglige arbejde, der udgik fra Fælleslandboforeningen for Sydslesvig, drøftedes oprettelsen af en aflægger i form af en juridisk ansvarlig forening i Sydslesvig i henhold til tysk lovgivning, Grænseforeningen e.V. På en stiftende generalforsamling den 1. april 1966 på Bossens Hotel i Nibøl oprettedes foreningen med tysk-sprogede vedtægter af følgende 8 personer:

Sparekassebestyrer Berthold Bahnsen, Læk, gårdejer Carsten Boysen, Rissum (Rissom), bankdirektør Otto Christiansen, Flensborg, dr. jur. Helmuth Christensen, Flensborg, pastor Paul Tappe, Læk, cand. jur. Paul Hertrampf, Flensborg, Dipl. Volkswirt Rolf Lehfeldt, Flensborg, advokat dr. jur. Heinz Beckmann, Flensborg, og fra Grænseforeningen i København deltog cand. jur. O. M. Olesen.

Som første bestyrelse valgtes Berthold Bahnsen (formand), Otto Christiansen og Paul Hertrampf (1. og 2. bisidder).

Foreningen blev anmeldt til amtsretten i Flensborg og registreret som nr.

542 (siden nr. 761) i foreningsregistret den 4.maj 1966.

Efter samtaler med finanskontorerne i Læk og Flensborg og finansministeriet i Kiel blev Grænseforeningen e.V. anerkendt som almennyttig i henhold til tysk lov.

I marts 1967 overdrog Grænseforeningen i Danmark ved en såkaldt »Überlassungsvertrag« de Conrauske Jorder til Grænseforeningen e.V., som den 18. maj 1967 blev indført som ejer i tingbøgerne.

Foreningens første forretningsfører og kasserer var Berthold Bahnsen, som i 1971 afløstes af Rolf Lehfeldt som forretningsfører indtil 1985, hvor Nis Hansen blev ansvarshavende forretningsfører og ansvarlig for foreningens økonomi.

Efter Berthold Bahnsens død valgtes Otto Christiansen som formand, efterfulgt af Paul Hertrampf, og siden 2003 af Gert Wiencke, som danner den aktuelle bestyrelse sammen med gårdejer Bo Hallberg og Nis Hansen. Foreningen tæller i dag 24 medlemmer.

I 1974 nedsattes et udvalg med gård-ejer Peter Andresen, Agtrup, daværende bestyrer Hardy Knudsen, Bylderup-Bov, og gårdejer Carsten Boysen som medlemmer med den opgave at tage sig af jordens bortforpagtning, pleje og de dermed forbundne problemstillinger. Udvalgsmedlemmer i dag er Frede Andresen, Joachim Spitz og Carsten Nommensen.

I januar 1984 overtog Grænseforeningen e.V. i forbindelse med afviklingen af Flensborghus GmbH Dansk Centralbiblioteks bygninger som juridisk ejer og er repræsenteret i DCs bestyrelse i henhold til aftale vedr. bygningernes brug og DCs vedtægter.

Museumsarbejde og H.C. Andersens jubilæumsår

Ved museumsinspektør Nis Hardt

Den 2.april 2005, H.C. Andersens 200 års fødselsdag, blev fejret verden over og selvfølgelig også i det slesvigske både nord og syd for grænsen. På Danevirke Museum blev digterens fødselsdag fejret med åbningen af en særudstilling og en præsentation af en ny bog om eventyrdigteren. »Hver elsker sin farve - Hertugdømmerne og H.C. Andersen« blev titlen på en bog og en udstilling om H.C. Andersens færden og tilknytning til det gamle hertugdømme i tiden fra 1840 til 1873.

Udstillingens og bogens titel er et citat fra et digt, H.C. Andersen blev inspireret til på Augustenborg Slot i 1844. Ordene udtrykker digterens holdning overfor tidens fremvoksende nationale modsætninger. Bogens første afsnit »Sydslesvig på H.C. Andersens tid« er forfattet af arkivar Lars N. Henningsen. Her tegnes et billede af den sydlige del af Slesvig - den del af Slesvig som digteren besøgte mest.

Anden afsnit af bogen »H.C. Andersen og Hertugdømmerne«, fortællingen om digterens oplevelser i hertugdømmerne mellem Kongeå og Elben, er forfattet af Johan de Mylius, den danske H.C. Andersen ekspert, og er tidligere kommet på dansk som Grænseforeningens Årbog 2005. Det skal tilføjes, at bogen ligesom udstillingen er tosproget, dansk og tysk - de to sprog stod ved siden af hinanden i datidens danske helstat og er fortsat grænselandets sprog. Det frisiske er heller ikke glemt.

H.C. Andersen blev betaget af de frisiske øer og halligerne, det særegne frisiske sprog og frisisk kultur. Da han i 1844 besøgte den kongelige familie i

søbadet Vyk, fandt han under en udflugt til hallig Oland med kong Christian VIII, bl.a. inspiration til sin roman »De to baronesser«.

En række slesvigske museer og institutioner både nord og syd for grænsen har været

behjælpelige med udstillingen. Herunder »Zweckverband Dr.-Carl-Häberlin-Museum Wyk« med et sæt hvalkæber og en pragtfuld model af en gammel hestetrucken badevogn. Tønder Museum stillede en kvindedragt og et sæt tilhørende sølvsmykker plus unikke illustrationer til rådighed. »Eisenkunstgussmuseum Büdelsdorf« lånte os portrætbuster af kong Chr. VIII og gemalinde fremstillet på Carlshütte. Desuden lånte vi genstande og arkivalier på Studieafdelingen og Arkivet. Det kongelige Bibliotek leverede det ældste fotografi optaget under en dansk udgravning, nemlig udgravningen af Valdemarsmuren 1861. Udstillingen kunne sågar vise en udstoppet stork, lånt på Hiort Lorenzen-Skolen. Storken, en af H.C. Andersens yndlingsfugle, gik også igen i de overdimensionerede papirklip, der prægede den museale opstilling. Det var studerende Anne Jonassen, som stod for udformningen. Studenten ved Institut for Æstetiske Fag og Center For Museologi ved Aarhus Universitet benyttede sig af lejligheden til at udforme et praktikprojekt til færdiggørelsen af sine studier.

POSTKONTOR PÅ DANEVIRKE
MUSEUM

Fra den 1. januar blev det muligt at benytte flersprogede poststempler i Tyskland.

En ret der blev benyttet i forbindelse med afstemplinger af et fælles dansk-tysk frimærke i forbindelse med 50 års jubilæumsåret for Bonn-København erklæringerne, men også i forbindelse med et tysk førstedagsstempel i anledning af H.C. Andersens 200 års fødselsdag. Det tosprogede førstedagsstempel med H.C. Andersens kontrafej, bynavnet Dannewerk/ Dannevirke og indskriften »Werbeschau im Danevirke Museum - Hans Christian Andersen (1805-1875)« kunne sammen med H.C. Andersen-mærkerne fra Deutsche Post afhentes på det tyske postkontor, der i dagens anledning den 4. april var blevet indrettet på museet. Også det danske postvæsen benyttede lejligheden til at vise (post)flaget. To medarbejdere fra Post Danmark solgte danske mærker. Her var efterspørgslen selvfølgelig også størst på de nyudgivne særmærker til ære for eventyrdigteren.

Bag arrangementet stod den slesvig-holstenske frimærkesamlerforening og arkivleder Reimar Witt, der syntes at udgivelsesdagen burde markeres på et sted med tilknytning til H.C. Andersen og derfor fandt det oplagt at pege på Danevirke Museum, der netop med særudstillingen »Hver elsker sin Farve« også fejrede den berømte danske digter.

Ved en senere lejlighed i det slesvig-holstenske landsarkiv i Prinsens Palæ i Slesvig hørte museumsinspektøren til de udvalgte gæste, som af Karl Kühn fra ministeriet i Berlin fik overrakt en særlig mappe med en blok af de tyske særmærker.

UNDERSØGELSER OG UDGRAVNINGER

Samtidig med at særudstillingen blev sat op, var der også tid til feltarbejde. Museet havde udvirket et samarbejde mellem »Archäologisches Landesamt« og Jaruplund

Højskoles vinterhold, der skulle give de unge højskoleelever indblik i de ar-

kæologiske arbejdsmetoder. Der skulle foretages prøveboringer i Hatstedmarsk på en varft for i bedste fald at kunne indhente oplysninger om alderen på marskbebyggelsernes langs med Arlåen.

Selvom der har været foretaget mange undersøgelser og udgravninger mange steder på Slesvigs vestkyst er Hatstedmarsken stadig en hvid plet på kortet, altså set med arkæologiske øjne. Et spændende arbejde selv om vinterkulden skar i hænder og ansigter.

Museets samarbejde med »Archäologisches Landesamt« fortsatte sommeren igennem. Universitetet i Kiel har i sommerens løb foretaget de første geofysiske undersøgelser ved Valdemarsmuren med bl.a. jordradar for at afprøve, om de samme videnskabelige undersøgelser, som kunne afsløre Heдебys underjordiske »bybillede«, også lod sig anvendes på Danevirkes volde. Og det synes at være tilfældet.

Sammen med dr. W. Kramer har inspektøren på Danevirke Museum stået for flere undersøgelser ved Thyraborg og i den tørslagne Danevirke sø og en mindre udgravning vest for Skanse 14. Resultaterne vil blive offentliggjort senere.

I forbindelse med undersøgelserne har dr. Kramer lovet, at alle arkæologiske undersøgelser ved Danevirke fremover vil blive foretaget i samarbejde med Danevirke Museum.

SKOLETJENESTE OG MUSEUMSPÆDAGOGIK

Godt og vel 180 skoleklasser har indtil dags dato besøgt museet i år. Herunder gæster fra det høje nord. En 8. klasse fra det nordligste hjørne af Island på genvisit i Flensborg på Gustav Johanssen-Skolen fik set museet og fik en rundvisning på volden. Eleverne var optaget af vikingetiden, men også Skanse 14 fra 1864 havde deres interesse.

Både museet og Den Arkæologiske Park har fortsat både danske såvel som tyske skolars interesse. Det er med tilfredshed, at vi konstaterer, at flere og flere klasser fra vore egne skoler i Sydslesvig finder frem til os. Som f. eks. en 8. klasse fra Jens Jessen-Skolen, der trak en hjemmelavet kanon med hjem til Flensburg. Tilbagetoget foregik dog i sommervarmen, vil jeg lige bemærke.

Desværre kan »Kreis Schleswig-Flensburg« ikke finde penge til den gratis elevtransport til Danevirke i år. Men vi håber, det kan lykkes igen næste år. Til gengæld er vi gået sammen

med »Naturschutzverein Obere Treenlandschaft« og »Ochsenweg e.V.« om et tilbud til skoler under titlen »Mit dem Rucksack unterwegs. Erforschen - Erleben - Verstehen«.

FOLKEFEST OG TANTEFJAS

Samrådet fejrede Bonn-København erklæringerne med en folkefest ved Danevirke Museum den 20. august (se billeder fra festen på side 37 m.v.)

Det var Sydslesvigs Vælgerforenings daværende formand Gerda Eichhorn, der bød velkommen. Flere danske organisationer havde sat telte og informationsboder op i museets gård. Det

En dekorativ viking på en af de volde, der søges optaget på UNESCOs liste over verdenskulturarv. (Foto: L. Hermannsen, ALSH)

var hele mindretallets fest, arrangeret af Samrådet, idet SSF havde påtaget sig at ordne det praktiske. Til succesen bidrog i særdeleshed den slesvigske vikingeforening »Opinn Skjold«, som museet i flere år har haft på besøg. Vikingerne havde slået et farverigt marked op hen langs med volden på festdagen. Vikingerne viste og falbød deres fine håndværksprodukter. Her var museumsformidling at opleve på fineste plan. Tante Andante og musik sørgede for, at det blev oplevelse for både børn og voksne.

SSF havde lejet sig ind på Hærvejskroen Rødekro, der havde stillet deres friluftsscene til rådighed for de optrædende og i øvrigt også sørgede for, at festens aktører og gæster ikke skulle gå sultne og tørstige rundt i sommervarmen.

HISTORIENS DAG

Det er vigtigt, at børn og voksne kender deres rødder, så de får styrket deres identitet. Og det gør ikke noget, om det sker på en spændende og let fortalt måde.

Over 500 arrangementer, herunder 6 i Sydslesvig var tilmeldt den danske Kulturarvsstyrelses program på Historiens Dag den 22. maj. Museer og andre kulturhistoriske institutioner landet over åbnede den dag deres døre for børnefamilierne og tilbød en hel række arrangementer omkring Danmarks historie.

Danmarkshistoriens vugge er ikke mindst Sydslesvig. Det var derfor glædeligt, at det lykkedes SSF også at få koblet Danevirke Museum på Kulturarvstyrelsens initiativ.

»Sorte Margrethe på Danevirke vold« var titlen på inspektørens 1/2 times lange sagnfortælling ude ved Valdemarsmuren. Til trods for, at der var oprettet en elektronisk arrangementskalender, så børn og forældre kunne finde frem til arrangementerne, fandt besøgende kun ved tilfælde hen til for-

tælleren. Alligevel nåede omkring 40 videbegærlige at høre de gamle sagn om Danevirke.

DEN ARKÆOLOGISKE PARK

I tidsrummet fra den 23. maj til den 3. juni var der igen soldater på Danevirkes vold. Efter 10 dages hårdt arbejde med både skovl og spade, tungt entreprenørmaskineri, var der flyttet jord nok til, at al jordarbejde på den gamle danske Skanse 14 kunne færdiggøres. Både de danske entreprenørsoldater og de tyske ingeniørsoldater har lovet at komme igen, såfremt vi har opgaver til dem. Og det har vi. I næste omgang må vi se at få reetableret stormpalisaderne og barriereporten på kanonrampen. Siden skal der stilles kanoner op. Det skal derfor nævnes, at bestyrelsen for Den Arkæologiske Parks støtteforening med Kresten Philipsen i spidsen, er gået i gang. Inspektøren er med i en arbejdsgruppe, der står for at udarbejde en brochure, der bl.a. skal bruges i forbindelse med at finde midler til det videre arbejde i parken. Sidst på sommeren er der blevet bygget kørestolsramper, så også bevægelseshæmmede museumsgæster har mulighed for at nyde udsigten fra skansens brystværn.

STAVKIRKE TIL TYDAL

Selv om den lille bygning bevidst var opført uden fast fundament, lykkedes det ikke at overtale byggemyndighederne til, at vi kunne beholde det lille trækappel i parken. På den fredede grund bag museet kan det ikke tillades at der opføres bygninger ell. lign. af permanent karakter. Men den lille stavkirke, som spejderne og produktionskolen i Hørning byggede til Slesvigs 1200-års jubilæum, har nu fået et varigt ståsted på Spejdercentret i Tydal. Sct. Georgskapellet hedder den lille stavbygning, der simpelthen blev løftet op på en sættevogn og kørt til sit fremtidige ståsted.

THORSHAMMERVEJEN

Med lyn og torden blev »Thorshammervejen«, den nye cykelrute, der forbinder Hedeby Museum med Danevirke Museum, indviet. Museet tog den 4. juni imod det første cykelhold, der fulgte skiltene med hammersymbolet fra Hedeby til Danevirke. Busdorfs borgmester Ralf Feddersen og Danevirkes borgmester Hermann Büll førte an, og Bernd Zich fra den tyske hærensforening viste vej fra de nyopførte hedebyhuse inden for Halvkredsvolden, forbi runesten og krigergrave til Danevirke Museum. Cykelruten er oprettet på initiativ af »Ochsenweg e.V.«,

der ønsker, at ruten skal videreføres langs med volden til Hollingsted. En vejledende brochure er på trapperne, der også vil fortælle cykelfolket, hvor på ruten der er muligheder for at tage en pause og få en forfriskning.

EN STEN TIL DANNEVIRKE

113 lokaliteter verden over bærer navnet Danevirke. Èt har de tilfælles. Alle refererer de til Sydslesvigs gamle forsvarsvold. Et af stederne ligger i Nebraska, USA. Her slog danske emigranter sig ned i slutningen af 1800-tallet. I deres nye hjemstavn på prærien byggede de en lille kirke og et forsamlings-

Arkæologiske fagfolk og elever fra Jaruplund Højskole undersøger undergrunden på en varft i Hatstedmarsk. (Foto: SPT)

hus af træ. Dannevirke står der på gavlens med røde bogstaver på de fælmede grå brædder, som bygningen, der står på den amerikanske fredningsliste, er bygget af. Her mødte Jaruplund Højskoles rejsehold den lokale befolkning af tredje og fjerde generations danskere.

Museumsinspektøren, der var med på studietur, benyttede sig af lejligheden til at overdrage en hilsen fra Dannevirkes borgmester Hermann Büll og overrække en mursten fra Valdemarsmuren. Stenen vil blive udstillet i kommunens lille udstilling i kirken sammen med billeder og navne på de første danskere, der slog sig ned i det lille danske samfund.

DANEVIRKE, UNESCO OG VERDENSKULTURARV

Efter at Sydslesvigs Vælgerforening har opfordret landdagen til at anmelde hele forsvarsanlægget Dannevirke til UNESCO som verdenskulturarv, og de første orienterende møder omkring planerne har fundet sted på Dannevirke Museum, har »Archäologisches Landesamt« som den ansvarlige øverste arkæologiske myndighed overtaget. »Landesamt« har ladet udarbejde en undersøgelse gående ud på, om Dannevirke har en chance for at blive optaget på listen. Dr. Anke Kramers, der stod for analysen, mener ja. Hvis man vælger den nationale tyske vej over kulturminister-konferencen, kan det tage op mod 10-15 år. Dr. Kramer foreslår derfor, at man vælger at forsøge over en »transnational alliance«, idet de nordiske landes vigtigste vikingetids-mindesmærke (f.eks. Jellinge og Birka) sammen med også Canadas måske kan inddrages i projektet. I den sammenhæng spiller Nordic World Heritage Foundation i Oslo en afgørende rolle. Mange møder og samtaler ligger endnu forude, men vi er nået godt på vej, har lederen af »Archäologisches Landesamt« og direktør for det arkæo-

logiske landsmuseum, Claus von Carnap-Bornheim udtalt.

SSF har igennem alle årene stået for en faglig korrekt og sober formidling af museet og volden, og museet har været en af de drivende kræfter bag oprettelsen af Den Arkæologiske Park. Vi kan derfor være tilfredse med, at de tyske institutioner accepterer vort museum som en kompetent partner, også fremover i de fælles anstrengelser, der skal til for at få optaget Dannevirke og Hedeby på UNESCOs liste over verdenskulturarv.

Har det tyske »Landsmuseum« indtil nu fortrinsvis sat fokus på Hedeby og området inden for Halvkredsvolden, vil man fra offentlig side nu også skulle gøre en indsats for det godt 20 km lange voldforløb. Meget er allerede sat i værk, og SSFs eget museum har været med til at vise vejen.

Efter mange års ihærdigt arbejde er der endelig kommet et skilt op ved motorvejen med henvisning til Dannevirke. »Danewerk/Dannevirke« står der på det tosprogede skilt med et motiv fra Valdemarsmuren, som Sydslesvigsk Forening har betalt.

NY BROCHURE

Afslutningsvis skal det nævnes, at Dannevirke Museum har fået ny brochure.

Brochuren er layoutet af Helge Krempin, der aldrig er bleg for at gøre en frivillig og ubetalt indsats for vort museum. Tak for det. Vort trykkeri har færdiggjort den farvestrålende tosprogede folder, der omhandler museets og voldens seværdigheder ude i parken.

Mindeord

Kirsten Andresen

17.4.1926 - 3.6.2005

Kirsten Andresen født Dalsgaard, Snogbæklund, er efter lang tids sygeleje i en alder af 79 år stille sovet ind. Hun efterlader sig foruden sin ægte-mage, med hvem hun om få måneder ville have kunnet fejre guldbryllup, tre piger og en dreng.

Kirsten var en krudtkarl i ordets bogstaveligste forstand. I en alder af kun 23 år optog hun allerede i 1949 et sandt pionerarbejde på Sild udsendt af Dansk Kirke i Udlandet og De danske Ungdomsforeninger

Uøvet, som hun var, gav hun sig omgående i lag med alle forefaldende opgaver; således fik hun sat gang i bl.a. danskundervisningen, ungdomsaktiviteter, kvindeforeningen, gymnastik med både karle og piger, konfirmandforberedelser, spil til gudstjenester. Kørende på sin motorcykel byggede hun et netværk op øens forskellige danske aktiviteter imellem.

Jeg citerer fra hendes dagbog:

»Det var med frygt og bæven, jeg skulle begynde på konfirmandundervisningen i min ungdommelige umulighed uden erfaring og indsigt. Men jeg skulle bare! Det var det, jeg var sat til, det og alt det andet. Jeg har mange gange sagt til Gud: Gud, du har sat mig til dette, vil du ikke nok hjælpe mig!«

Med sit gå-på-mod og sit tillidsvækkende væsen vandt hun sig hurtigt mange venner, og det, hun fik sat i gang, slog rod og blev til basis for det danske arbejde, som det i dag findes på øen.

Da arbejdet her var i gode gænge, flyttede hun sit arbejdsområde til fastlandet. Her blev det især ungdomsar-

bejdet i Sydtønder Amt, der kom til at nyde godt af hendes arbejdsiver. Sammen med Jørgen Kristensen fik hun således i samarbejde med Sydtønder Amts Lærerkreds stykket »Ambrosius« sat op - til stor glæde for både medvirkende og tilskuerne.

Også folkedansen havde hendes store bevågenhed.

I de år kom vi tæt på hende, eftersom hun flyttede ind i vor gamle baraklejlighed i Vesby. Her fik vi knyttet et nært venskab, der varede hele resten af livet, og som omfattede begge vore familier.

Tak for alt, hvad du har givet os, kære Kirsten!

Vi vil mindes dig som det glade og selvopofrende menneske, du var!

Ernst Meyer, Flensborg

Ulrich Articus

24.2.1918 - 26.8.2005

I en alder af 87 år døde dr. med. Ulrich Articus, Flensborg-Mørvig, efter længere tids sygdom.

Mange vil især huske Ulrich Articus fra hans tid som læge i Husum.

Som ti-årig kom han til byen, da faderen i 1928 flyttede fra Østprøjsen for at købe apoteket på torvet i Husum.

Efter studentereksamen fra Herman Tast-gymnasiet læste Ulrich til læge i Berlin og Würzburg, hvor han fik sin dokortitel.

På grund af en alvorlig nyresygdom slap han for en længere soldatertid i 2. Verdenskrig. I stedet blev han ansat som internist ved sygehuset i Husum, inden han nogle år efter krigen åbnede sin egen klinik i byen.

Ulrich Articus var læge for mange af lærerne ved den danske skole i Husum, og på den måde lærte han sin senere hustru af andet ægteskab Elinor, der efter tiden i Husum blev lærer ved Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg, at kende.

Afdøde efterlader sig tre børn af første ægteskab og fem børnebørn.

Flensborg Avis

Otto Bielenberg

Gartnermester Otto Bielenberg, Nr. Haksted, døde sidst i februar.

Otto Bielenberg havde sit gartneri i Sørup, men da sønnerne på et tidligt tidspunkt inden pensioneringen overtog det, skabte han sammen med sin kone Antje en mønsterhave i Nr. Haksted. Den var helt enestående med sjældne stauder, træer, bambus, vandplanter, damme, drivhus med kaktus og orkideer og en havepavillon med tagbeplantning samt en afdeling med køkkenurter, som var fru Bielenbergs domæne.

Bielenbergs have blev kendt langt omkring og var et trækplaster af bedste slags for alle plante- og haveinteresserede. Det ene hold efter det andet besøgte Bielenbergs have, og mange kom der år efter år. Tilmed var Bielenbergs meget gæstfri.

Der knyttedes gode kontakter til de danske haveelskere, og fra tysk side blev det til flere tv-optagelser.

I venne- og havekredse er det et stort savn at have mistet Otto Bielenberg, han som skabte Sydslesvigs flotteste have.

I stor taknemmelighed for de årtier, vi fik lov til at følges med Otto.

Hans Keil, Slesvig

Peter Carstensen

Budskabet om Peter Carstensens død kom ikke overraskende, og alligevel har det chokeret os alle i Velt/ Follervig. En onskabsfuld sygdom bredte sig hurtigt, og i løbet af knapt et halvt år er det så også forbi.

Endnu i juni deltog Peter med sit smittende humør og sin lune i årsmødet på Digeskolen og i distriktets sommerudflugt til Store Okseø og Gråsten, og vi håbede alle med Peter og Erika, at Peter nok skulle klare det, han var jo altid den stærke. Sådan skulle det ikke gå. Peter er taget afsted på den sidste tårn herfra.

Som ung mand kom Peter Carstensen ind i UF Velt/ Follervig, fordi han ville være så meget som muligt sammen med en pige fra mindretallet, han var forelsket i - hans senere kone Erika.

De to blev i mere end 40 år en aktiv og vigtig del af alt dansk/ frisisk arbejde i området. I UF, skolens forældreråd og SSF var Peter i mange år i bestyrelsen. Altid var han der, når der skulle stilles op eller pakkes væk til og efter møderne. Om det var amatørteater, badminton eller cykelture, Peter var med, og hans gode humør smittede af på os andre. Der var vel ikke én tur til venskabsforeningerne i Pandrup og Holsted, som Erika og Peter ikke deltog i - ligesom de to altid og gerne tog imod gæster nordfra.

Peters liv var ellers familien og havet. Kort efter veloverstået murerlære blev han rejefisker. Hvor var han stolt, da han fik sin egen kutter.

Så blev det dejlige hus i Tønning bygget, hvor Torsten og Susanne voksede op.

I fritiden kunne vandet heller ikke undværes, så med deres lille yacht gik det hver ferie på langfart. Da Erika på grund af sygdom ikke mere kunne tage med, blev det sommerhuset på Als, der optog ham. Lige nu havde han købt en autocamper, som han fiksedede op. Der var altid aktivitet og ideer, hvor han var.

Peter var helt sine venners ven - hjælpsom og medlevende. Både i foreningen og især som den gode ven vil vi savne ham. Vore tanker er i disse svære dage hos Erika og børnene med deres familier.

Margaret og Horst Hoop, Follervig

Dr. Joachim Dümer

1.10.1953 - 22.7.2005

Joachim Dümer, Harreslev, blev 51 år.

Det var med sorg, vi modtog meddelelsen om vor mangeårige kære ven Joachim Dümers pludselige og alt for tidlige død.

Joachim blev for 25 år siden præsenteret for os af Marianne, som havde fundet sin prins på den hvide hest på en ferie sydpå. Joachim formåede på trods af sprogforbistringer og kulturforskelle at tage Mariannes flok af lettere skøre danske venner til sig.

Igennem 25 år har vi mødtes i Hamborg, Flensborg, Sheffield, Wien, Prag, på Bali og selvfølgelig hyppigst i Farum. Utallige er vore minder fra vore møder med eller uden vore børn.

Fra familien i Vejle er vi også berørt og kan ikke fatte, at du ikke skal være hos os mere. Vi har altid holdt utroligt meget af dig og nydt mange gode dage og timer med dig. Vor fælles interesse for natur, musik samt vort samvær til højtiderne har altid stået som et fast holdepunkt for os. Dit engagement og indlevelse i os, er vi dig dybt taknemmelig for.

Vi vil savne Joachim som et uvurderligt medlem af familie og vennekreds.

Alle vore tanker og dybeste medfølelse går til Marianne, Patrick, Vivian og Pascal.

Vi har mistet en mangeårig kær ven. Æret være Joachims minde.

*Susanne & Morten, Gitte & Bjarne,
Joan & Kell, Annie & Steen,
Pia & Carsten*

Hans Fahrendorff

Det var med sorg, vi skydebrødre erfarede, at Hans Fahrendorff var død.

Hans Fahrendorff blev optaget i Haderslev Skydeselskab i 1932 og var fra første dag en aktiv broder. Han blev derfor i 1938 indvalgt i selskabets styrelse og var en populær næstformand i mange år.

Efter 40 år i styrelsen stoppede Hans Fahrendorff i 1978 og blev året efter udnævnt til æresbroder.

Hans Fahrendorff var ikke kun en festlig broder, han var også en dygtig skytte, således blev han i 1941 mesterskabsskytte, kongeskytte i 1952 og igen i 1958, for så at blive selskabets fuglekonge i 1980 i en alder af 76 år.

En høj alder, hvor de fleste har indstillet det aktive foreningsliv. Men Hans Fahrendorff var fra naturens side begunstiget med et godt helbred, havde en sund indstilling til livet, ingen lejlighed var for lille til en festlig komsammen.

Da Hans Fahrendorff blev 90 år, var vi nogle brødre samlet i hjemmet til en lille dram, hvor Hans som altid var den glade giver. Han gjorde os opmærksom på, at nu var han ved at blive ældre, men ikke gammel og ønskede derfor at se os hvert år på sin fødselsdag, for, som han sagde, hvem ved hvad det næste år bringer.

Vores kommentar var altid »Hans, du bliver 100 år«, og det blev Hans

Fahrendorff, så vi kunne hylde og fejre æresbroder Hans med de 100 år den 15. september 2004.

En god dag med familien og venner, en dag som vi, der var til stede, vil mindes med glæde, ligesom vi skyde-

brødre i Haderslev Skydeselskab af 1857 med glæde kan tænke tilbage på den store indsats, Hans Fahrendorff har ydet gennem mange år, men også for alle de gode timer, vi »yngre« brødre har haft i hans selskab.

Hans Fahrendorff var glad og stolt af at være skydebroder, da selskabet for ham byggede på noget væsentligt, nemlig på konge, fædreland og flag.

Med bortgang af Hans Fahrendorff har ikke kun skydebrødrene i Haderslev mistet en kær broder, men også Skt. Knuds Gildet i Flensborg, hvor han ligeledes var æresbroder, samt i den kreds af venskabsselskaber landet over, som han besøgte flittigt, så længe helbredet gav ham muligheden.

Der går mange historier om Hans Fahrendorff i disse selskaber, hvor han bedst var kendt under navnet »Fahrenheit«, historier der vidner om en festlig broder, som alle holdt af, og som vi alle savner, og som vi alle vil mindes i dyb ærbødighed.

Æret være æresbroder Hans Fahrendorffs minde.

*For Haderslev Skydeselskab af 1857
og Skt. Knudsgildet, Flensborg
Finn Wohlert*

Else Fanø

16.5.1916 - 30.5.2005

I en alder af 89 år døde Det lille Teaters »grand old lady« Else Fanø.

»Jeg vil dø på scenen«.

Sætningen var nok humoristisk ment, men der lå alvor bag. Else Fanø elskede teatret, og i mere end 30 år var Det lille Teater nærmest hendes andet hjem. Det blev til talrige forestillinger på scenen i Mariegade i Flensborg og formentlig lige så mange optrædender rundt omkring i såvel Danmark som Sydslesvig.

Ønsket kom ikke til at gå i opfyldelse, idet hun efter nogen tids syg-

dom var sengeliggende og måtte flytte fra sin lejlighed i Gertrudsgade til Dansk Alderdomshjem.

Dermed blev forestillingen i anledning af 200-året for H.C. Andersens fødsel den 2. april 2005 hendes sidste helt stor aften på Det lille Teater.

Else Fanø var født og opvokset i København, og hendes lidenskabelige interesse for teatret blev allerede vakt i barndommen. I sine ungdomsår var hun en dygtig og ofte brugt skuespiller i Studenterforeningen i København. Sammen med sin familie, ægtemanden og to børn, kom hun til Flensborg i 1962, da Knud Fanø (†) blev udnævnt til rektor på Duborg-Skolen. Hun blev matematiklærer på skolen, og Flensborg har været hendes hjemby siden.

Trods den store lidenskab for de skrå brædder skulle der gå næsten 10 år, inden Else Fanø besluttede sig for at deltage aktivt i Det lille Teater, som hun i mange år helt frem til sin død også var kasserer for.

Selv havde hun denne forklaring på sin tøvende genindtræden i skuespillerens rækker: »Jeg sagde nej tak flere gange, fordi der som tilflytter til Sydslesvig var så mange andre ting, man skulle sætte sig ind i«.

Else Fanø efterlader sig to voksne børn, fire børnebørn og et oldebarn, der alle bor i Danmark.

Mads Bruhn

***

Det er en legende, der nu er gået bort.

Man kan lægge trykket i legende på første stavelse, og så falder tankerne og taknemmeligheden på Elses virke på Det lille Teater. Det var hendes hjerte barn og ét og alt. Og hun kunne sine roller, både de aristokratiske og de bramfri, og hun kunne dem i et naturligt samspil med aktører i alle aldre.

Man kan også lægge trykket i legende på anden stavelse, og så er det Else selv, hendes personlighed og hendes

professionelle tilværelse på Duborg-Skolen, der står lysende markant. Hendes arbejde på og for Duborg-Skolen, både som rektorfrue og kollega, står stadig netop legendarisk.

Det, der vævede de to sammen, Teatret og Skolen (og de skrives bevidst med stort), var Elses utrættelige og lidenskabelige indsats for at pleje og fremme det danske sprog i Sydslesvig. Det mærkedes især, når Teatret var på Skolen, og hun engagerede sig lidenskabeligt i elevernes dramaforestillinger, eller når Skolen var på Teatret og fik lov til at spille på en rigtig scene. Else var altid i centrum uden at være ego-centrisk.

Og Else var ukuelig i sin styrke, også når hun ind imellem havde svært ved at finde den. Hun var af den gamle skole, ville mange mene, og hun var nok selv tilfreds med den karakteristik, der indebar at påtage sig et fagligt ansvar, men også være sig sin sociale forpligtelse bevidst, - de samme dyder, der prægede hendes mand.

Nu er tæppet gået ned - for sidste gang efter en både indholdsrig og smuk forestilling. Som en af de publikummer, der var med et stykke ad vejen, - og du fortalte så levende om det, jeg ikke så - vil jeg gerne sige dig rigtigt mange tak, Else!

Og på Duborg-Skolens vegne udtrykke vor store respekt for din indsats og vor medfølelse med Kirsten og Søren og deres familier.

Æret være dit minde.

*På Duborg-Skolens vegne
Christian Skov*

***

Med dyb sorg modtog Det lille Teater meddelelsen om, at Else Fanø ikke er mere - en epoke i teatrets historie er forbi.

I mere end 30 år var Else teatrets kasserer, men hun var langt mere end det - hun var teatrets ubestridte Første Dame - vores allesammens »Prima

Donna« i ordets bedste betydning. Utrættelig var hendes indsats både foran og bagved scenen.

Elses kærlighed til Det lille Teater var først og fremmest udsprunget af hendes ønske og krav om, at der fra scenen skulle lyde et klart og fornemt dansk, at teatret skulle præsentere noget af det ypperste indenfor dansk dramatik.

Den danske Guldalder havde Elses særlige bevågenhed. Uden tvivl var »Jul i Nøddebo Præstegård« hendes kæreste produktion, som hun nåede at iscenesætte tre gange til stor glæde for hver ny ung generation af teatergængere.

Men Elses interesser rakte langt videre. Legendariske blev hendes kabaretter. År efter år sammensatte Else en ny kabaret med tekster, sange og optrin fra H.C. Andersen til Benny Andersen. Sammen med sine »kammerater«, som hun kaldte sine dygtige medvirkende - Aase, Hans Jørgen og Asmus - drog hun land og rige rundt og blev ikke blot Det lille Teaters, men hele Sydslesvigs visitkort i Danmark.

Ved hver eneste forestilling mødte Else op et par timer, før tæppet skulle gå, fordelte pladser, stod ved kassen og tog imod vore tilskuere - for mange var det simpelthen Elses teater. Og alle vidste, at tæppet først kunne gå, når det med høj teaterhvisken blev meddelt »Else er på plads«, for som suffløse var Else fast inventar.

Som kasserer var Else uforlignelig, og hun formåede at få fonde i Danmark til at give de beløb, der muliggjorde, at vi kunne virkeliggøre vore drømme om et moderne teater.

For nogle år siden modtog Else »Queisser«-prisen som anerkendelse for sit arbejde som aktiv pensionist i Flensborg, og for sit mangeårige arbejde for Det lille Teater blev hun i 2005 udnævnt til æresmedlem af teatrets bestyrelse.

Kæreste Else - du efterlader hos os et tomrum, som ikke kan opfyldes - du

var et helt unikt menneske. Æret være dit minde.

*På Det lille Teaters vegne
Preben Busck-Nielsen*

***

Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger må sige farvel til en markant skikkelse i det danske kulturliv i Sydslesvig. Else Fanø, nærmest synonymet for Det lille Teater i Flensborg, er død.

Vi i SdU nærer stor beundring for Elses virke i og for teatret. Altid har hun energisk kæmpet for at skaffe midler til at drive teatret; således plejede hun tætte kontakter til diverse legater og fonde, der hvert år gav betydelige midler til Det lille Teater. Var der arrangementer i SdUs eller SSFs regi, kom Else altid på sekretariatene for at forhøre sig om teatrets eventuelle medvirken i disse.

Elses mange kontakter betød også, at Det lille Teaters kabarethold (Else Fanø, Hans Jørgen Henningsen, Aase Abild og Helmut Asmus) havde en ret stor turnéaktivitet i både Danmark og Sydslesvig. Mange lokale Grænseforeninger i Danmark har haft fornøjelsen af holdets optræden, ligesom det i en del år har optrådt ved Flensborg Bys nytårskur i Tyske Hus i Flensborg.

SdU har altid været opmærksom på Elses virke i og for kulturlivet i Sydslesvig. Da organisationen i 1994 indstiftede sin »Kulturpris«, som hvert år fremover skulle uddeles i forbindelse med Hovedsendemandsmødet på Christianslyst, var det et naturligt valg at pege på Else Fanø som den første prismodtager.

Vi vil i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger komme til at savne Else. Vi vil bevare mindet om Else i respekt og taknemmelighed for det store arbejde, hun har lagt i at fremme og bevare dansk kultur og sprog i Sydslesvig.

Æret være Elses minde

*Anne Kämper,
formand for SdU*

***

Med Else Fanøs død har den selskabelige forening Borgerforeningen mistet et mangeårigt medlem, der ikke kun var medlem, men også aktiv. Utallige møder har nydt godt af hendes klaverledsagelse til fællessangene i Borgerforeningen.

I de senere år ønskede hun at få sangene oplyst i god tid, for som hun sagde: »Fingrene skal trænes«.

I Borgerforeningen var Else Fanø et skattet medlem, der nød stor respekt og anerkendelse for sin måde at være på. Else Fanø var et menneske, man kom til at holde af. Hun havde sine meningers mod, og det kendetegnede hendes personlighed. Hun blev for sprog og sang en værdig gesandt for Danmark.

Else Fanø deltog i Borgerforeningens flerdages ture, og den sidste tur til Rhinen blev på flere måder en enestående oplevelse. Efter sejlturen på Rhinen til henved midnat kørte bussen forkert, så vi først nåede frem til hotellet ved halvfire-tiden.

Alligevel bad Else Fanø om vækning klokken syv om morgenen. Tiden skulle ikke soves væk. Til Borgerforeningens tur til Rügen i år var Else Fanø tilmeldt. Men den måtte så gennemføres uden hende.

Sit velfortjente otium brugte hun på mange gøremål for os andre. Vi er mange, der har oplevet en Else Fanø, der på aktiv og engageret måde har styrket det danske i sin omgangskreds. Borgerforeningen har meget at takke hende for, og det vil vi gøre med et: Æret være hendes minde.

*Preben Vognsen,
formand for Borgerforeningen*

Rita Friedrichsen

22.10.1948 - 9.8.2005

Børnehaveassistent Rita Friedrichsen, Nystadens Børnehave, er død.

Rita Friedrichsen blev født i Flensborg den 22. oktober 1948. Efter endt skolegang i 1964 tog Rita uddannelsen som damefrisør. Efter i nogle år at have arbejdet som frisør, havde hun lyst til at gøre brug af sine kreative evner, så hun valgte i 1972 arbejdet som børnehavemedhjælper i Vesterallé Børnehave.

Rita besluttede sig efter fire år til at tage pædagoguddannelsen. Som forberedelse til det valgte hun at tage et ophold på Jaruplund Højskole i 1976 for derefter at søge ind til uddannelsen som pædagog på seminarier i Aabenraa, hvor hun blev færdiguddannet i juni 1980. Efter uddannelsen påtog Rita sig et vikariat på fritidshjemmet i Harreslev til december 1980.

Rita Friedrichsen søgte derefter til Dansk Skoleforening for Sydslesvig og blev ansat i Tarp Børnehave fra januar 1981 indtil juli 1983. I november 1983 blev Rita ansat i Kilseng Børnehave indtil september 1999 og derefter som pædagog i en stedfortræderstilling i Nystaden.

Rita Friedrichsen betød meget for arbejdet i de forskellige børnehaver. Hendes ligevægtighed og venlighed var forbilledlig. Hendes væsen og samarbejdsevner gjorde det nemt at løse forskellige arbejdsopgaver sammen med hende. Forflytninger inden for børnehaverne grundet børnetallet krævede velvillighed og fleksibilitet. Alt dette evnede Rita, og det førte til et godt kollegaskab de forskellige steder, hvilket har udviklet sig til mange venskaber.

I Nystadens Børnehave tog Rita sig af førskolebørnene. Med stort engagement og glæde tilrettelagde hun det pædagogiske arbejde. Hun var åben for nye pædagogiske tiltag og gav børnene gode oplevelser og en viden som

forberedelse til skolen. Hendes arbejde var præget af omsorg for det enkelte barn, og børnenes behov var afgørende for udførelsen af det pædagogiske arbejde.

I flere år havde mange børnehaver haft glæde af Ritas engagement i Det lille Dukketeater, som utallige børn i Sydslesvig nyder godt af. Hun elskede dramatik og især børnedramatik, hvor hun på en dygtig og intensiv måde viste, hvordan hun kunne indbringe sin kunnen i et konstruktivt samarbejde med de andre. Rita har været med til, at mange børn og voksne i Sydslesvig har fået nogle uforglemmelige oplevelser i Det lille Dukketeater. Til sidst tvang sygdommen dog Rita til ikke at være med.

Rita var en vellidt og samarbejdsvillig kollega, som vi med bekymring har fulgt de senere år, men med stor respekt og beundring så vi, hvordan hun på trods af den alvorlige sygdom aktivt vedblev med at deltage i børnehavens arbejde. Gerne havde vi forundt Rita mere tid.

Æret været Ritas minde.

*Birgit Messerschmidt
Dansk Skoleforening*

Susanne Gram Hvejsel

21.12.1953 - 17.11.2004

Susanne Gram Hvejsel, født Gram Nielsen, døde kun 50 år gammel.

Susanne, som de fleste kendte som Sus, er født og opvokset på Søndermarksskolen i Horsens, hvor hendes far var skoleinspektør.

Efter endt real- og HF-eksamen uddannede hun sig til sygeplejerske og arbejdede i en årrække på Horsens Sygehus.

I 1980 flyttede Sus sammen med mig til København, og vi blev gift samme år. Efter stillinger som sygeplejerske på københavnske hospitaler flytte-

de familien, med nyfødte Christian, til Dublin. Her blev Casper født, og efter fire år flyttede vi til Flensborg, hvor vi fik tvillingerne Kathrine og Nicolai. I Flensborg genoptog Sus sit virke, nu som skolesygeplejerske.

I de sidste syv år har familien boet i Risskov, og Sus har arbejdet som sygeplejerske og barselskoordinator på Patienthotellet ved Skejby Sygehus. Som sygeplejerske var Sus særdeles afholdt og respekteret for sine samarbejdsevner og faglighed.

Det centrale i Sus' liv var familien, og hun havde et stort hjerte. Om det var i Danmark, Irland eller Sydslesvig skabte Sus et varmt hjem, hvor familie, venner og børn strømmede til. Sus skabte mange nære venskaber og var familiens naturlige midtpunkt. Sus havde en særlig fornemmelse for andre mennesker og handlede med kærlighed, forståelse og indlevelsessevne. Med et øje på hver finger opfangede hun de mindste signaler. Denne følsomhed gjorde samtidig Sus sårbar og i korte perioder syg.

Sus var først og fremmest et sprudlende overflødhedshorn af liv og kærlighed. Hun havde mange ideer og i perioder mange bolde i luften, ja, hun magtede det utroligste. Hun strålede som en stjerne og lyste som en sol, hvorend hun befandt sig. Sådan var hun, og sådan husker vi hende.

Med ét blev der stille, og Sus efterlader os alle i dyb sorg.

Flemming Hvejsel

Ingrid Gross

11.8.1924 - 20.11.2004

I en alder af 80 år døde tidligere bypræsident Ingrid Gross.

Ingrid Gross blev den første og hidtil eneste kvindelige bypræsident i Flensborg. Allerede i 1970 blev hun for første gang valgt ind i byrådet for CDU,

og det blev derefter til 20 år i kommunalpolitik.

I 1978 blev Ingrid Gross udpeget til bypræsidentembedet, et job som hun høstede stor anerkendelse for, og som hun bestred frem til 1986.

Ingrid Gross var en afholdt person og nød stor anerkendelse for sin indsats for byens borgere, både som politiker, men også som frivillig medarbejder i magistraten.

Hun engagerede sig i byens kulturelle liv, og var en stærk fortaler for, at byens museum skulle udvides. Hun var også med til at grundlægge Skibsfartsmuseet i 1984 og gjorde en stor indsats for at forbedre sundhedsområdet og ligestillingen i byen.

Flensborg Avis

Beatrice Haase

8.10.1923 - 24.1.2005

Beatrice Haase, Flensborg, døde 81 år gammel.

I mange år drev hun sammen med sin mand Georg Haase lampeforretningen bag Brinckman-bygningen på Søndergårdender, men da Søndertorvpassagen blev en realitet, flyttede parret forretningen til Angelbogade.

Beatrice Haase var englænder, født og opvokset i London-bydelen Kensington, hvor hun blev uddannet til bogholder. Det var også her, at hun i 1950 mødte Georg Haase, og efter brylluppet flyttede parret til Flensborg, hvor de købte lampeforretningen.

Det var gennem sin mand, at Beatrice Haase kom ind i det danske mindretal. Da de nygifte flyttede til Flensborg, måtte hun lære at tale både dansk og tysk, hvilket hun klarede fint.

Beatrice Haase var en person med alsidige interesser.

Foruden arbejdet i forretningen, som hun bestred til højt op i alderen, fulgte hun interesseret med i politik, historie og kultur.

Hun efterlader sig sin mand og to voksne børn - en søn i Danmark og en datter i England, samt børnebørn.

Flensborg Avis

Christian Harck

22.5.1914 - 4.2.2005

Det var med sorg, vi har modtaget meddelelsen om, at fhv. skoleinspektør Christian Harck er død.

Christian Harck, der fra 1924 til 1930 var elev på Duborg-Skolen, kom i 1936 efter en afsluttet læreruddannelse og et års vikariat ved Københavns Kommunale Skolevæsen tilbage til Sydslesvig og fik ansættelse ved den danske kommuneskole i Flensborg. Efter at have deltaget i militær- og krigstjeneste blev Christian Harck i 1946 ansat som lærer ved Duborg-Skolen, og senere i 1954 blev han udnævnt til leder af skolen ved Frederikshøj i Flensborg. I 1954 flyttede Christian Harck sammen med skolens elever og lærere til den nyopførte Cornelius Hansen-Skolen, hvorfra han blev pensioneret i maj 1981.

Christian Harck var en myndig person, der stillede store krav til sig selv og andre. Eleverne var glade for ham som underviser, hvilket ikke mindst skyldtes, at hans timer var velforberedte og velovervejede med hensyn til stofvalg og fremlæggelse.

Og det forlyder, at eleverne var opmærksomme i hans timer, og at lektierne altid var i bedste orden.

På den måde stod der respekt om Christian Harcks person og virke såvel som lærer som skoleinspektør. Dog udsprang Christian Harcks lederstil ikke af 68-generationen. Nej, den var kendetegnet af stærke meninger og en stor viljestyrke, og ingen på skolen var i tvivl om, hvem der var leder. Han gjorde sig ikke tilværelsen nem og tog arbejdet på skolen som underviser og som skoleinspektør alvorligt.

Christian Harck var bevidst om, at skolens virke var et vigtigt fundament i et dansk mindretals liv i Sydslesvig, hvor der også skulle være plads til omsorg for socialt svage familier.

I Skoleforeningen vil vi bevare minde om Christian Harcks mangeårige og trofaste indsats.

Æret være hans minde.

Anders Molt Ipsen

Dansk Skoleforening for Sydslesvig

Brita Heddergott

5.9.1939 - 20.6.2005

I en alder af 65 år er Brita Heddergott, født Jürgensen, Flensborg, død efter længere tids sygdom.

Hun var en af de kendteste skikkelser i det flensborgske restaurationsliv, idet hun i mange år sammen med ægtemanden Frank Heddergott drev Café Charlott på Nørretorv

Tidligere var caféen ikke mindst kendt for sine hjemmelavede isprodukter.

Brita Heddergott var født i Hamborg, men voksede op i Flensborg, hvor hun lige efter krigen kom på Christian Paulsen-Skolen.

I 1967 overtog Brita og Frank Heddergott Café Charlott, som hendes far, Hans Jürgensen, sammen med hustruen Grethe åbnede tilbage i 1950. De drev sammen den populære café i næsten 35 år frem til 2000, da de valgte at trække sig tilbage for at nyde alderdommen.

Foruden enkemanden efterlader af-døde sig en datter og en søn.

Flensborg Avis

Christiane von Hessberg

3.11.1914 - 28.11.2004

Christiane von Hessberg blev begravet fra Lyksborg Kirke. I sorg og vemod tog vi afsked med hende dagen før kirkenes 50-års jubilæum, den kirke, hvor hun var organist i næsten tre årtier.

Menigheden kan ikke andet end takke hende hjerteligt for trofast tjeneste. Den var over al måde. Med Christiane von Hessberg som organist var menigheden privilegeret i forhold til mange andre danske menigheder i Sydslesvig.

Der er mangel på organister inden for Dansk Kirke i Sydslesvig. De er ofte vanskelige at få fat i til søndagens gudstjeneste. Organister hænger ikke på træerne og slet ikke i kirketiden.

Det havde menigheden i Lyksborg ingen problemer med. Vi havde fru von Hessberg. Hende kunne vi altid regne med og stole på. Hvis der var en enkel søndag, hun meldte forfald, så skete det i god tid, så vi kunne finde en suppleant.

Med hende ved orglet var der god salmesang i kirken. Den blev vi vant til i tidens løb og tog den som givet. Undertiden skal man gøres opmærksom på det selvfølgelig for rigtigt at kunne påskønne det. Efter en radiotransmitteret gudstjeneste fik jeg en række hilsner og breve fra lyttere. De gav udtryk for glæde over den fyldige salmesang, der lød fra den lille menighed. Den havde hun sin store andel i. I Lyksborg havde vi en god sangtradition, der havde sin oprindelse i skolen, og som derfra bredte sig ikke mindst til kirken. Og det var her, sangtraditionen ikke blot blev holdt i live, men også fremmet af hende.

Det gjorde hun også ved salmesangsaftener i præstegården. Og jeg tør roligt sige, at hun var en lykke for menigheden.

Fru von Hessberg var en musik kvinde. Hun var optaget af klassisk musik, og især holdt hun af sit klaver. Og-

så violinen havde hendes bevågenhed, så hun i en høj alder fik timer i violinspil. Hun fandt sammen med ligesindede til private koncerter i sit hjem i Munkbrarup. Og selvfølgelig gjorde hun sit til, at de blev så vellykkede som muligt. Også for børn, der gik til klaver-spil hos hende, stillede hun med jævne mellemrum sit hjem til rådighed for små koncerter. De skulle have lov til spille for forældre og pårørende og vise, at deres indsats ikke var forgæves.

Udover glæden ved musikken havde hun sans for porcelænsmaling, hvor hun opnåede anselige resultater.

Christiane og jeg havde det godt med hinanden. Sammenlagt tilbragte vi mange timer med hinanden i bil til og fra gudstjenester og kirkelige handlinger. Vi var på bølgelængde med hinanden. Vore synspunkter og vurderinger var beslægtede. Når der ikke var noget samtaleemne, hørte vi til begges glæde klassisk musik i bilradioen.

Frem for alt: Hun var til at stole på. Når der var dansk begravelse i omegnens kirker, var jeg altid opsat på at få hende med som organist. Når hun var ved orglet, gav det mig ro i sindet, for så var jeg sikret imod overraskelser i form af ukendte melodier til de salmer, vi skulle synge.

Det langvarige samarbejde med hende var et uvurderligt gode. For hende var det noget selvfølgelig, som hun ikke så nogen grund til at gøre opmærksom på.

Hun hørte til de stille i landet. Hun mavede sig ikke frem i forgrunden, men levede beskedent i troskab, pligt og ansvar over for dem, der hørte hende til. Det gjaldt så vel familien som menigheden.

Hun var en kvinde, der ydede meget til glæde og gavn for os andre.

I dyb taknemmelighed ærer vi hendes minde.

*Werner Matlok, Kobbermølle,
tidl. Lyksborg*

Erling Holst

13.15.1918 - 24.6.2005

Lærer Erling Holst, Hygum, døde 87 år gammel.

Erling Holst blev født i Grauballe Skole ved Silkeborg.

Som ung flyttede han med sin familie til Silkeborg, hvor han blev student og senere lærer.

De allerførste år som lærer tilbragte Erling Holst i Frederikshavn under krigen, og det var også dér, han oplevede befrielsen.

Efter krigen rejste han i 1946 til Sydslesvig, hvor han i 13 år virkede som lærer for det danske mindretal, hovedsageligt på Hatlund Skole. Trods vanskelige undervisningsbetingelser blev det en utrolig rig tid for ham, og han lagde hele sin sjæl i at skabe gode rammer og trivsel på skolen og i forningenslivet omkring skolen.

I 1953 blev Erling Holst gift med Mary, der ligeledes var lærer i Sydslesvig, og hun blev derefter lærer på Hatlund Skole, hvor de begge var, indtil familien flyttede til Hygum Skole i 1959.

I alle årene har Erling Holst bevaret kontakten med det danske arbejde syd for grænsen gennem et årelangt engagement i Sønderjysk Forening. I mange år fungerede han som koordinator i Ringkøbing Amt for Feriekomiteén, der skaffer sydslesvigske børn ferieophold i Danmark. Han har desuden lagt mange kræfter i at gennemføre forskellige venskabsarrangementer og udflugter. Flensborg Avis var den daglige livline til det sydslesvigske, og den lå på hans bord til det sidste.

Da parret i 1959 kom til Hygum, virkede Holst som førstelærer på Hygum Skole. Han var endvidere kirkesanger, et hverv han bestred i ca. 35 år.

Da Hygum Skole blev nedlagt i 1965, blev han viceinspektør på Klinkby Skole, indtil han gik på pension.

Holst og hans haver har altid været et kapitel for sig. Gennem alle årene

har han lagt bunker af energi i stensætninger og haveanlæg, både i egen og i andres haver.

Men da han i 1966 begyndte at forvandle en forblæst og bar mark på Hygum bakke til en frodig have, viste det for alvor hans stædighed, arbejdsomhed og ikke mindst glæde ved at få tingene til at vokse.

Holst elskede naturen - planterne, fuglene - og han fulgte årstidernes og vejrets skiften. Alt blev dagligt registreret i en protokol, og der var også en rubrik til antallet af æg fra hans uundværlige hønsbestand.

Selvom haven var en oase for Erling Holst, interesserede verden og samfundet omkring ham levende.

Helt fra omkring 1960 rejste han ud mindst en gang årligt. I starten mest til Østeuropa, senere også til mange andre steder. På rejserne havde han taget lysbilleder, som han viste ved rejseforedrag.

Erling Holst var et engageret og varmt menneske, som levende interesserede sig for andre mennesker. Han holdt af at være noget for andre og har aldrig skånet sig selv, hvis han kunne hjælpe med noget.

Altid fulgte han sine børns og børnebørns færden, og var delagtig i deres liv.

Det var ham magtpåliggende til det allersidste at anstrenge sig for at vise dem medleven og interesse.

Foruden sin hustru Mary efterlader Erling Holst tre børn og seks børnebørn.

Kirsten Holst, Hammel

Abelone Jacobs

19.12.1927 - 15.8.2005

Abelone Jacobs, Flensborg, døde 77 år gammel.

Abelone Jacobs huskes af de aller fleste for sit virke inden for korsang og

musik. Hun var fra sin ansættelse i 1956 og frem til hun gik på pension i 1988 ansat på Duborg-Skolen som musiklæktor og ledede i ikke mindre end 32 år Duborg-Skolens pigeor, Margrethekoret, som hun havde stor ære af at være med til at gøre kendt via radiotransmissioner og koncerter nord for grænsen.

Det blev også til to pladeudgivelser med danske sange. Abelone Jacobs er også kendt som dirigent gennem syv år for Slesvig Folkekor. Desuden skrev hun musikanmeldelser for avisen og sang som ung i akademikernes kor under ledelse af Svend G. Asmussen.

Abelone Jacobs stammede oprindeligt fra København. På Krogerup Højskole i Nordsjælland mødte hun sin kommende mand Ewald Jacobs. Det gamle danske landovre på den anden side af fjorden gjorde stort indtryk på Abelone Jacobs på en tur med koret til Sønderjylland umiddelbart efter krigen lidet anende, at hun skulle komme til at tilbringe den største del af sit voksne liv syd for grænsen.

Efter Abelone Jacobs gik på pension, sang hun også i en periode i det tyske kor i Flensborg under ledelse af Helmut Deutschmann.

Flensborg Avis

***

Nu kunne hun ikke mere. Afstanden mellem viljen og evnen var blevet for stor, og Abelone er ikke længere blandt os. Ewalds sørgelige opringing bragte et væld af minder frem.

Minder om en uhyre energisk korleder og musiklærer, der indtil for små 20 år siden bar Duborg-Skolens musikliv med energi og hjerte. Frem for alt gjaldt dette Margrethekoret, som Abelone formede i den særlige danske pigeorsstil, der binder barok, den danske sangskat og jazz-prægede satser sammen i et slankt og lyst klangideal med perfekt intonation og homogen klangbehandling som kernekrav - og

Radiopigekoret som vigtigt forbillede.

Mandag eftermiddag i lokale 407 blev der slidt med tekstudtale, frase-ning og intonation, men stemningen blev aldrig ubehagelig, for ovenpå en ilter skideballe fulgte altid en forsonende gestus og et optimistisk nyt forsøg. Med denne blanding af strenge krav, tradition og menneskelig varme gav Abelone Margrethekoret sin egen aura, der på mange måder svarede til hele skolens ånd.

Koncerterne i festsalen, aulaen, Medelby kirke eller Cornwall var naturligvis højdepunkter, forberedt i et for os usynligt slid med organisering af transport, øvebånd, indkvartering, fondstilsbud og programmer - vel at mærke med datidens hjælpemidler som telefon, skrivemaskine, slettelak og en uforlignelig evne til at kopiere, sortere og hæfte noder efter sindssygt sindrige systemer.

Hun dirigerede os igennem koncerterne med sin egen (i forhold til lærebøgerne måske lidt vel flagrende, men alligevel tydelige) direktionsstil, men ikke mindst med sin levende mimik, der for hver takt skiftede mellem krævende, rosende og nasende blikke, og som ved stykkets afslutning aldrig levnede nogen tvivl om, hvordan Abelone vurderede præstationen.

Hun nåede langt med Margrethekoret, hvis høje kvalitet og gode renommé som dansk pigeor med særlig forpligtelse for de slesvigske sange (skønt de kunne hænge hende ud af halsen) var hendes livsværk. Efterfølgernes omprioritering blev en smertefuld erfaring for hende.

Senere oplevede vi Abelone som musiklærer i overbygningens valghold, hvor hun førte os igennem pensum på sin egen måde; præget af individuelle hensyn og time-specifik forberedelse, eksperimenterende aftalebaseret prioritering af stoffet, smukke musikseksempler og eftermiddagskaffe i Nyhus.

Vi grinede meget (men som regel lo-yalt!) ad hendes talemåder (»grisebas-

ser!«), hendes særlige form for orden (en lærredspose med kopier i slidte A4-kuverter for hvert hold) og hendes lige så uforfærdede som upræcise omgang med det tekniske udstyr.

Vi havde respekt for hendes dygtighed, selv om hun kunne kludre i det på klaveret, men vi var ikke altid på linje med hendes modne forkærlighed for musikstykker af naiv enkelthed, som man kan finde den hos Mozart (Glaubt Ihr, Beständigkeit) eller J.A.P. Schulz, og kunne sagtens irriteres over hendes til tider lidt emsige facon.

Abelone var resolut og skrøbelig på samme tid. Hun veg ikke tilbage for at afbryde hele skolens morgensang på grund af en forkert synkope, men kom man lidt tættere på hende, blev det tydeligt, at hun kunne være både sårbar, tvivlende og følsom, særligt i de senere år, hvor kroppens dekadence for alvor begyndte at spænde ben for virkelystens udfoldelse. Med sit sammensatte væsen havde hun ikke kun venner, men det er jo ildsjælens lod: Den kompromisløse indsats for en helt bestemt sag følges ofte af en slagside på et andet område.

20 års distance til skoletiden og lige så lang tids erfaring i det professionelle musikliv har kun højnet min respekt for Abelone: Hendes ildhu og hjertevarme, hendes bemærkelsesværdigt habile og sjældne allround-faglighed, hendes pligtopfyldende stræbsomhed og frem for alt hendes store entusiasme og personlige omsorg har givet mig og mange andre en helt enestående adgangsbillet til kormusikkens fantastiske univers.

Æret være hendes minde!

*Simon Faber,
student fra Duborg-Skolen 1987*

Magda Jessen

I en alder af knap 91 år døde Magda Jessen på Dansk Alderdomshjem.

Magda Jessen, født Lienhard, boede hele sit liv i Flensborg, først i Storegade og senere i Engelsby, indtil hun for en del år siden flyttede ind på plejehjemmet.

Magda Jessen var gift med fotograf Friedrich (Fidde) Jessen, og parret var i mange år selvstændige fotografer, bl.a. for Flensborg Avis, hvor det var Magda Jessen, der fremkaldte billederne.

Flensborg Avis

Jürgen Kruse

† 21.1.2005

Jürgen Kruse døde i en alder af 93 år. Både Sønderjysk Arbejder Forening - landsforbundet og SAF-lokalafdelingen Holtenå er dybt taknemmelig for det, Jürgen Kruse i sin tid har gjort som formand for SAF på landsplan fra 1979 til 1983 hhv. fra 1977 til 1987 på lokalplan.

Men det var ikke kun SAF, Jürgen Kruses virke gjaldt. SSF og SSW Holtenå har også haft rigeligt gavn af Jürgen Kruses arbejde som distriktsformand. Om det var SSF, SSW eller SAF, altid var Jürgen Kruse til stede, når der var brug for ham.

»Sir Jürgen«, som han blev kaldt, var en markant skikkelse, en altid akkurat, velklædt ældre herre og dog samtidig jordnær, åbenhjertig og med lunt sind. Jürgen Kruse var gerne med og nød samværet i foreningerne til hverdag og fest endnu langt oppe i firserne. Nu er han sovnet ind efter et rigt liv.

Foreningerne i Holtenå og SAF-landsforbundet vil mindes ham i dyb taknemmelighed.

*Rüdiger Schulze,
Sønderjysk Arbejderforening*

Magda Küssner

11.3.1911 - 2.6.2005

Magda Küssner er død i en alder af 94 år.

Magda Küssner var født og opvokset i Flensborg og havde allerede fra barnsben af kontakt til det danske arbejde i byen. I 1935 blev hun gift med Paul Küssner, og parret bosatte sig i Hamborg. Ved krigens slutning blev familien evakueret fra den sønderbombede by til Bayern, men flyttede senere til Flensborg.

Hendes forældre havde et hus i Aabenraagade, og det blev familiens bopæl i mange år.

1977 blev Magda Küssner enke. Hun efterlader sig fire børn, to sønner bosiddende i Sydslesvig og to døtre i Danmark.

Flensborg Avis

Anker Frederik Larsen

6.10.1925 - 16.12.2004

Uvægerligt flyver tankerne tilbage i tiden ved Anker Larsens død.

På Christian Paulsen-Skolen i Flensborg er vi da stadig en del, der har nydt godt af samarbejdet med Anker, selv om det nu er godt 18 år siden, han lod sig pensionere, nemlig til sommerferien i 1986. Da havde Anker Larsen også været lærer i 37 år, dels i Danmark og dels i Sydslesvig.

Han dimitterede fra Skårup Seminarium på Sydfoyn i 1948 og fik efter endt militærtjeneste stilling ved den private realskole i Tørring. Her var han lærer i 24 år.

I 1973 kom så den store omvæltning i Anker Larsens privatliv, hvorfor han rykkede teltpælene op og flyttede alene til Flensborg, hvor han havde fået stilling på Christian Paulsen-Skolen fra 15. oktober. Nu skulle en gammel

drøm gå i opfyldelse, nemlig at komme til at undervise elever med indlæringsvanskeligheder.

Der skulle dog gå nogle år, inden drømmen gik totalt i opfyldelse. Det skete, da Anker kom til at danne makkerpar først med Ina Thorsen og senere med Enke Christiansen i den såkaldte E-klasse, hvor eleverne havde behov for særlig stor støtte i indlæringsituationen.

På samme vis kunne vi kolleger stole på en pligttopfyldende og omsorgsfuld Anker Larsen. Han var morgenmand og stillede på skolen kl. 7 for at læse Flensborg Avis, som dengang lå klar på lærerværelset til fri afbenyttelse. Bad vi Anker om en tjeneste, fik vi aldrig nej, og sagen blev klaret pr. omgående.

Han nød at tage på lejrskole med en klasse og fortælle om egnens historie og den specielle natur, som kunne iagttages netop det pågældende sted. Vi kolleger nød også godt af Ankers glæde ved et festligt lag, og man var altid velkommen hos ham privat.

Anker fik mange år som pensionist, hvilket vi undte ham af hjertet, men han fik dem ikke uden genvordigheder.

Han var lige fra første dag på »CP« plaget mere og mere af giggt, hvilket satte en naturlig stopper for mange af de udfoldelsesmuligheder, som Anker gerne havde benyttet sig mere af. Til gengæld blev det Anker forundt at få en hel del gode og oplevelsesrige år sammen med Anne Stubbe-Horn ude i Harreslev, hvilket han glad og gerne fortalte om, når vi mødtes i byen, på gaden eller i banken.

Anker fik lykke til at blive det faste tilflugssted for mange af de svageste elever på Christian Paulsen-Skolen.

Mange elever og kolleger er Anker tak skyldig, derfor vil vi bevare mindet om Anker Larsen.

*Jens Erik Salomonsen,
skoleinspektør*

Egon Maag

† 1.2.2005

4. februar tog vi afsked med Egon Maag i Hejls Kirke, vor formand for Kolding Grænseforening. Egon døde natten til 1. februar efter et par måneders svær sygdom. Der havde i længere tid været tale om perioder med svigtende helbred, men dem skjulte Egon helst for omverdenen.

Egon Maag var formand for Kolding Grænseforening siden 2001, men havde været i bestyrelsen i en lang årrække og gjort et stort og seriøst arbejde for foreningen. Der skal her fremhæves hans formandstid, der desværre kun blev kort. Hans mødeledelse var uforlignelig.

Allerede hans sønderjyske sprog indgød på en eller anden måde tillid. Men vigtigst var dog den omhu, Egon altid arbejdede med. Den gjaldt, når det drejede sig om at give os øvrige bestyrelsesmedlemmer aktuelle oplysninger. Den gjaldt, når det drejede sig om at få ting færdige til rette tid, enten det var til os selv, kredsen eller hovedforeningen.

Egon var god til at lytte til os andre i bestyrelsen, også til at dele ansvar ud.

Hans store indsats i Koldingforeningen satte sig spor i form af, at han i 2001 blev medlem af amtskredsens bestyrelse, siden 2002 som kasserer.

Egon var, som det fremgår, sønderjyde. Han stammede fra Rise og var døbt og konfirmeret i Rise Kirke. Efter hans ønske bliver hans sidste hvilested derfor Rise kirkegård.

Når vi mindes Egon, går vore tanker også til dig, hans efterladte Waltraut. Du sidder tilbage med sorgen, men jo også med gode minder, også fra jeres tid sammen i Grænseforeningens bestyrelse.

Vi vil savne Egon Maag, men vil ære hans minde ved efter evne at føre arbejdet videre i samme gode ånd.

*Anders Nielsen,
bestyrelsesmedlem i
Kolding Grænseforening*

Jan Madsen

20.7.1954 - 2.1.2005

Konstitueret skoleinspektør Jan Madsen døde søndag den 2. januar 2005.

Jan Madsen blev født den 27. juli 1954 og kom efter afsluttet læreruddannelse ved Skive Seminarium og 1 års ansættelse i Danmark til Sydslesvig i 1981 og blev lærer ved Satrup Danske Skole.

Her levede Jan Madsen sig snart ind i forholdene på en mindre skole og fik hurtigt etableret en nær kontakt til elever, kolleger og forældre.

Jan Madsen var optaget af det organisatoriske arbejde og blev i 1983 næstformand i Dansk Lærerforening for Sydslesvig. Senere kunne man i SSF i Harreslev glæde sig over, at Jan Madsen stillede sig til rådighed for det lokale foreningsarbejde, hvor han var formand fra 1995 til 1999.

Den 1. maj 2001 blev Jan Madsen konstitueret som skoleinspektør ved Satrup Danske Skole. I dette arbejde nød han stor tillid og anerkendelse, og vi mærkede, at Jan Madsen var glad for denne udfordring og opgave, som han klarede på allerbedste vis.

Vi lærte at sætte pris på hans holdninger, gode samarbejdsevner og store hjælpsomhed. Jan Madsen ydede en betydningsfuld og trofast indsats for Sydslesvigs danske skole og for mindretallet.

Budskabet om hans alt for tidlige død har ramt os hårdt.

Æret være hans minde.

*Anders Molt Ipsen
Dansk Skoleforening
for Sydslesvig*

***

Som et lyn fra en kold vinterhimmel kom budskabet, at Jan Madsen ikke er blandt os mere. Det er et ufatteligt og i sin endegyldighed voldsomt lammende budskab.

Som Jans direkte foresatte i perioden 1986 til 2001 ved jeg, at Satrup Danske Skole har mistet en afholdt kollega og en lærer, som var optaget af, at det gik eleverne godt, og at de fik et solidt læringsfundament.

Sløjdlokalet var hans »kongerige«, hvor eleverne fik lært at omgås materialet fra grunden af. Han tog gerne på lejrskole med eleverne, og han fik opbygget et velfungerende skolebibliotek.

Da han blev bedt om at overtage konstitueringen i lederstillingen på ubestemt tid, gik han efter kort betænkningstid med ildhu og stort engagement til opgaven.

Min tanker og medfølelse går til Gertrud, børnene og den øvrige familie. Jeg håber, at de gode minder giver styrke til at komme igennem en svær tid.

*Uwe Svane,
skoleinspektør*

***

Søndag den 2. januar 2005 fik vi den chokerende meddelelse om, at Jan var død. Alle var helt uforberedte - vi havde jo vinket god ferie til hinanden kun få dage forinden.

Jan blev valgt ind i bestyrelsen for SSF-distrikt Harreslev i 1993, og da formanden Henrik Geipel i 1995 ønskede at trække sig tilbage, stillede Jan sig til rådighed og var i de næste fire år formand i Harreslev.

I den periode arbejdede Jan og en relativ ny bestyrelse målbevidst på at videreføre arbejdet i Harreslev SSF. Nogle møder og arrangementer fortsatte som tidligere. Andre blev stoppet, til nogen fortrydelse blandt enkelte medlemmer, og helt nye kom på plakaten.

De fine og forbedrede forhold på Harreslev Danske Skole, bl.a. den nye hal, gjorde det muligt at arrangere større koncerter og foredrag med navne som Papa Bue, Svend Asmussen, Michala Petri, Johannes Møllehave og Lotte Heise.

Jan var en inspirerende formand, der hele tiden søgte og kom med nye ideer til arbejdet. Han mødte altid velforberedt op til møderne, uddelegerede arbejdsopgaverne og påtog sig selv et hav af opgaver.

Efter fire år som formand stoppede Jan. Nye opgaver ventede, og han syntes derfor ikke, der så var tid nok til familien, og det skulle der være.

I SSF vil vi mindes Jan med stor respekt, og vore tanker går nu især til Gertrud, børnene og resten af familien.

Æret være Jan Madsens minde.

*Knud Ramm-Mikkelsen,
formand for Harreslev SSF*

***

Det er helt ufatteligt at skulle skrive om Jan i datidsform. En forrygende flot julefest havde afsluttet året, en skolefest, der havde givet Jan sommerfugle i maven, som han selv sagde.

»Det er utroligt, hvad de kvinder kan få en til«, havde han sagt. Ikke nok med at ville indstudere en Beatles-musical med hele banden, med lyseffekter og soundsystem, men også at få Jan overalt til at danse med. Vi fire kollegaer som et Beatles-dreamteam. Men der gik ikke lang tid, før også han nynnede »Mister Postman« på trappen, og han var så stolt over, at han fik lært dansen.

Hele Jans familie, Gertrud med børnene, var troppet op til festen, og jeg tror, de også var meget stolte. »Det har været min dejligste julefest nogensinde«, var Jans sidste ord, før vi startede på vor juleferie. Men denne fest var kun prikken over i'et i en lang række af positive oplevelser i forbindelse med Satrup Skole og Jan.

Jan skulle først overtales til at lade sig konstituere som skoleleder i Satrup, han skulle tænke sig om rigtig meget, diskutere med sin familie, med kollegaerne, før han sagde ja. Og så kan det nok være, at han tog fat.

Ved hjælp af vor fond blev skolen renoveret, malet i lyse, spraglene farver.

Og »skolen« blev mere og mere til »min skole«, som Jan kaldte den. Vi fik bygget en flot legeplads - og også den har været Jans hjertensbarn. En dejlig sommerfest og en glad skoleleder afsluttede skoleåret 2003.

Ligeledes fik Jan etableret skolefritidsordningen i Satrup, hvilket heller ikke var nemt i så lille en skole, men det skulle lykkes - og det gjorde det, og igen var det børnene, der nød godt af det.

Jan fik styrket samarbejdet med børnehaven, han satte ligeledes megen energi i at koordinere samarbejdet for eningerne imellem - og han beklagede sig aldrig over for meget arbejde. Selv om arbejdspresset til tider var stort, var han altid fuld af energi og lyst.

Men endnu mere vigtig var den menneskelige side. Hvor har Jan altid været hjælpsom og medfølende. Lige meget om en kollega eller anden medarbejder havde et problem på det private område eller inden for arbejdet - Jan havde altid et åbent øre og en hjælpende hånd, og han gav aldrig op, før problemet var løst.

For Jan var det vigtigt at være professionel, men samtidig har klimaet på skolen altid været varmt, venskabeligt, og der har altid været plads til at have det sjovt med hinanden. Mange skylder Jan en tak, ikke mindst eleverne. Eleverne har heller aldrig været bange for at hente råd hos Jan, og der, hvor han kunne se, at hjemlige forhold krævede hjælp, blev der handlet og understøttet, så godt det nu kunne gøres.

Til trods for hans store engagement var ingen i tvivl om, hvad Jan prioriterede aller højest: Jan var et familiemenneske helt igennem, og han elskede sine børn overalt. Han elskede at rejse og han elskede klasserejserne til Bornholm.

Og nu, da Satrup Skole virkelig er ved at blive »Jans skole«, er han der ikke mere.

Kirsten Riediger

***

Jan vil foreblive i vor erindring som en kærlig person og far. Vi mindes hans åbenhed og den tryghed, han formidlede.

Vi var altid velkommen og følte os altid som en del af familien, når vi sad til bords, og enhver fik tilberedt sin livret med stor omhu (pizza).

Jan har på en sød og varm måde lært os at elske og bevare det danske. Vi er glade for at have lært Jan at kende og takker for de mange gode sammenkomster.

Vi vil altid huske dig og lover, at vi vil tage os af din højtelskede datter, vores veninde, Anne Sofie.

*Agnes, Cathrina, Anna,
Freya, Malene, Sarah og Sofie*

Helma Petersen

18.3.1932 - 5.7.2005

I en alder af 73 år er Helma Petersen, Flensborg, død.

Helma Petersen var især engageret i det danske kirkelige arbejde i det østlige Flensborg. I en årrække var hun næstformand for menighedsrådet i Mørvig og til sin død medlem af Sct. Hans-Mørvig menighedsråd. Desuden var hun en engageret hjælper i ældreklubben.

Helma Petersen, der blev enke i 1996, fik fire børn, som hun til dels var alene om at opdrage, da hendes mand var sømand.

Hendes store interesse var huset, hjemmet og haven, og hun var dygtig til både madlavning og håndarbejde.

Flensborg Avis

***

Den 11. juli tog familie, venner og bekendte samt Sct. Jørgen-Mørvig danske Menighed afsked med Helma Petersen, der i henved 30 år har ydet frivilligt arbejde i menigheden.

I en periode var hun næstformand i Mørvig danske Menighed, og hun bistod i Sct. Jørgenklubben som en flittig medhjælper i mange år. I menigheden var Helma kendt som et varmt og lyssende menneske, der havde let til latter, men også var præget af dyb alvor.

Helma fik et udfordrende liv med solskin og skyer i en god blanding. I de senere år stødte sygdom til, men netop i dette forår vendte kræfterne tilbage.

Vi vil savne hende i vor midte. Savne hendes glade smil og rolige væsen. Æret være Helma Petersens minde.

*På menighedens og
Sct. Jørgenklubbens vegne
Käthe Kühl*

Elly Philippsen

22.3.1921 - 9.3.2005

Kort før sin 84-års fødselsdag er Elly Philippsen død på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

Elly Philippsen var født i Aabenraa i 1921, og efter giftermålet i 1944 med Paul Philippsen, der var pedel på Petri-Schule, flyttede hun til Flensborg.

Elly Philippsen var en aktiv kvinde i det danske mindretal. Mange kender hende fra Hyggeklubben i Toosbüygade, og endnu flere husker hende fra de mange år, da hun var besøgsven i Gamles Værn.

I december 2002 mistede Elly Philippsen sin mand, og kort tid efter flyttede hun ind på plejehjemmet.

Flensborg Avis

Joachim Schlüter

10.10.1956 - 18.2.2005

Efter kort tids alvorlig sygdom døde den flensborgske sagfører Joachim Schlüter - kun 48 år gammel. Schlüter var formand for Pogge van Ranken-Stiftelsen til kulturelle formål, og han var blandt de drivende kræfter ved oprettelsen af den flensborgske teaterskole, der finansieredes af stiftelsen.

Kendt blev flensborgerne også p.g.a. sit sportslige engagement. Igennem flere år var han på IF Stjernens »Oberliga«-hold og var i seks år ungdomstræner ved »SG Oeversee-Jarplund-Weding.

Et halvt år inden sin død blev han valgt til formand for kredshåndboldforbundet, et hverv han nedlagde få dage inden sin død.

Schlüter efterlader sig hustruen og datteren.

Flensborg Avis

Henrik Sørensen

10.12.1919 - 1.1.2005

Tidligere skoleleder, sømand og foreningsmand Henrik (»Hein«) Sørensen, Nordstrand, døde nytårsdag i en alder af 85 år. Gennem sit lange liv var den garvede kæmpe aktiv i mange forskellige sammenhænge både inden for det danske skole- og foreningsliv på vestkysten, hvor han også bibragte mange mennesker søsportslig kunnen i navigation og sømandskab.

Heinrich Johannes Sørensen voksede op under trange kår som arbejdersøn i Husum. I 1936 stak han til søs, men den forventede karriere som sømand i handelsflåden blev afbrudt af det tyske krigsmaskineri. Den unge Hein blev ubådsgast i Atlanten.

I juni 1942 fik han fem dages orlov til at gifte sig med sin Annelise, som han

havde mødt ved en marineaften i Husum. I oktober blev den unge Heins ubåd sænket, men han reddede på mirakuløs vis livet i åben sø og blev taget til fange af englænderne. Resten af krigen tilbragte han i engelske og canadiske fangelejre.

Uvisheden på hjemmefronten hos Annelise var stor, men hun bevarede troen på at se sin mand i live, selv da hun fik at vide, at hans ubåd var blevet sænket. Da han kom hjem igen efter krigen, var der gået fem år, siden parret havde set hinanden sidst.

I fangenskab i Canada mødte Hein sydslesvigeren Lorenz Lorenzen, der bibragte ham dansk sprog og historie. Det passede godt sammen med, at Annelise derhjemme havde besluttet sig for at melde sig ind i det danske foreningsarbejde. To sjæle mødtes i en tanke på tværs af Atlanten.

I efterkrigsårene tog Henrik lærerek-samen i Horsens, hvorefter han og Annelise returnerede til hjemstavnen, da han blev vikar i Tønning i 1953. Senere overtog han ledelsen af skolerne i Tating og Drage, inden han til sidst blev tysklærer på den danske skole i Husum.

Parret har siden 1978 boet i den nedlagte danske skole på Nordstrand. Tilknytningen til søsporten gav sig blandt andet udslag i, at Hein Sørensen i 1964 stiftede søsportsforeningen Ejder Viking. Han har holdt talrige foredrag om sin tid som søulk og sit engagement i Ejder Viking.

Hein Sørensen var en foreningsmand af den gamle skole. Han var af den mening, at foreningsarbejdet stod og faldt med indsatsen på lokalt plan, og den har han formået at bidrage væsentligt til igennem sit lange og aktive liv.

Engagement gjaldt ivoøvrigt også for hustruen Annelise, der i mange år var distriktsformand for Sydslesvigsk Forening og en af de bærende kræfter i det danske foreningsarbejde dér, hvor parret slog sig ned. Håndtryk og festi-

vitast på bonede gulve med højtstående repræsentanter for den tyske flertalsbefolkning var ikke Hein Sørensens kop te.

For tre år siden havde Hein Sørensen den store sorg at miste sin hustru Annelise. Han efterlader sig tre sønner og deres familie.

Lise Kristensen

***

Så skete det. Ingen havde troet det, men alle vidste, at det måtte komme. Hr. Sørensen er død.

Hr. Sørensen var vor tysklærer i mange år på Husum Danske Skole. Han formåede at præge os på en måde, som ingen andre lærere kunne. Hans naturlige autoritet sammen med hans lune humor gjorde ham til mere end bare en lærer. Vi svedte, når vi skulle lære digte udenad, og vi jublede, når han fortalte sømandshistorier.

Han skrev teaterstykker til os og øvede grammatik. Han tog os med på en sejltur på båden Stine, og han holdt øje med os, når han havde gårdvagt.

En del lærere kunne man løbe om hjørner med eller lave ballade i timerne. Men ikke hos hr. Sørensen. Vi vidste godt, at et nej hos ham betød nej. Når hr. Sørensen irettesatte os, havde vi helt sikkert fortjent det. Vi skulle nok lade være med at klage derhjemme. Alligevel elskede vi ham. For os var han ikke bare en lærer. Han var hr. Sørensen. En original.

Hr. Sørensens død er et stort tab for os alle. Han var en af ildsjælene.

Vore tanker går til hans familie.

Farvel hr. Sørensen og tak for alt.

*På vegne af R10a årg. 1986,
Carsten Hagemann*

***

Det var med sorg og vemod, vi i SSF Husum Amt modtog budskabet om Henrik »Hein« Sørensens død nytårsdag: Den stoute kæmpe fra Nordstrand er ikke mere.

For tre år siden havde han mistet sin elskede hustru Annelise, og det havde ligesom tappet ham for de kræfter, vi altid beundrede ham for.

Hein Sørensen var kommet til det danske efter 2. Verdenskrig, var sømand men fik en dansk læreruddannelse og virkede derefter ved forskellige danske skoler på vestkysten, hvor Hein og Annelise også engagerede sig i foreningslivet, hvilket ikke mindst SSF og organisationens basisarbejde nød godt af.

Grundlægger af søsportsklubben Ejder Viking i 1964 var Henrik Sørensen. Den nedlagte danske skole på Nordstrand fortsatte med ægteparret Sørensen som et dansk samlings- og kursussted. Specielt hans kurser i søsport og navigation samlede folk fra hele øen og andre dele af Sydslesvig.

Henrik Sørensen var en yndet foredragsholder. Især hans foredrag om, hvad han havde oplevet på havet, hans ubåds forlis, som han overlevede på mirakuløs vis samt hans møde med det danske sprog i canadiske fangelejre fascinerede folk. Han har nok holdt over 2.000 foredrag i sit liv, fortalte han engang. Hans sidste foredrag nød Bredsted Ældreklub godt af få dage før hans død.

Nu er Henrik Sørensens stemme tavs, men i vor erindring vil vi mindes ham som en god dansk sydslesviger med hjertet på rette sted og mandsmod, når der var brug for det. Vor medfølelse gælder sønnerne og deres familier.

Æret være Henrik Sørensens minde.

*Lass Erhardsen,
formand for SSF
Husum Amt*

***

Et langt og rigt liv er slut. Heinrich Sørensen er ikke mere, »Admiralen« er død. »Hein Dän« is von uns gohn. Ja, kært barn har mange navne - og Henrik Sørensen havde mange navne - og var en kendt og respekteret personlighed i mange kredse.

Men uanset, hvor han færdedes, var der ingen tvivl om hans ståsted. Et ståsted, han - som så mange andre af hans generation - havde fundet under 2. Verdenskrigs skelsættende begivenheder. Vi, der var hans elever, kunne fornemme, at krigen spillede en stor rolle i hans bevidsthed. Hans gribende fortællinger om ubådsforliset og det efterfølgende fangenskab i Canada, hvor han en nat vågnede ved, at en rotte gnavede i hans øre, kunne tryllebinde en hel klasse.

Da Husum-drengen i 1947 kom hjem fra fangenskab, arbejdede han som landarbejder i Tetenbøl på Ejdersted, indtil han blev arbejdsløs i 1949.

I 1950 påbegyndte han læreruddannelsen ved Elbæk Lærerskole i nærheden af Horsens. Af afgangsbrevet fra 1952 fremgår det, at han bl.a. »har vist særdeles gode evner« i dansk og ligeledes »vist stor interesse« for matematik. Og enhver, der har oplevet, hvordan han i Ejder-Viking evnede at styre en flok unge mennesker, kan bekræfte rigtigheden i udsagnet »har vist ret gode evner til at lede gymnastik«. Uddannelsen fra Elbæk blev suppleret med en faglæreruddannelse i tysk og efter en kort periode som vikar i Slagelse vendte han tilbage til hjemstavn og fik ansættelse ved Uffe-Skolen i Tønning den 1. januar 1953.

Efter faglærereksamen og anerkendelse fra ministeriet i Kiel kunne han overtage ledelsen af den nyoprettede skole i Tating, hvor han blev, indtil han i 1961 overtog ledelsen af skolen i Drage. Flytningen til Drage var forbundet med stort besvær for familien og faldt først på plads efter Ejderselskabets løfte om at udbygge tjenesteboligen, så

der kunne være plads til familien med deres tre børn og Henriks mor.

Med ansættelsen ved Husum Danske Skole i 1965 endte pionértiden for familien; men som den vestkystmand, Henrik var, betød det ikke, at engagementet blev mindre. Flytningen til den nedlagte skole på Nordstrand medførte, at han gik helhjertet ind i foreningsarbejdet og blev til den personificerede danskhed på øen.

Samtidig stillede han sig til rådighed som skolebuschauffør, således at øens børn fik en lettere transport til skolen i Husum. I 1967 var han skolens konstituerede leder for en to måneders overgangsperiode.

Tankerne går tilbage til tysktimerne, hvor vi lærte digte om havet og vestkysten. Hvad må der ikke være foregået i ham, når vi reciterede »Nis Randers«? Hans kærlighed til vandet og søsporten forblev og førte til mange ture med unge mennesker i selvbyggede kajaker på danske åer og i det sydfynske øhav. Også her kom hans andre passioner os til gode, når sommeren kunne genopleves med lysbilleder og hans gribende fortællekunst.

Ved Hein Sørensens pensionering i 1984 skrev daværende skoledirektør Christian Thorup Nielsen bl.a. »I mere end 30 år har du stået i tjeneste i Sydslesvigs danske skole. Du er ikke vejet tilbage for at gøre det arbejde, som er nødvendigt også på de såkaldte yderposter, og du har aldrig sparet dig selv«.

Dansk Skoleforening for Sydslesvig vil bevare mindet om Henrik Sørensen med respekt og i taknemmelighed.

Olaf Runz,

Dansk Skoleforening for Sydslesvig

Søren Stougård Thomsen

† 16.9.2005

Sørens død kom ikke uventet for os på skolen. Vi vidste, at han kæmpede en ulige kamp mod sygdommen. Men det kom som et kæmpe chok, da han i begyndelsen af august gav besked om, at han var blevet opereret og nok ikke kunne komme i gang igen lige med det samme.

Det var ubegribeligt. En måned forinden havde vi ønsket hinanden en god sommerferie og et på gensyn.

Og så på ufattelig kort tid havde sygdommen fået overtaget og vundet over hans ukuelige optimisme og sikre tro på, at det her skulle han nok klare.

Søren var en god og pligtopfyldende lærer for Duborg-Skolen, hvor han blev ansat i 1979, 29 år gammel.

Han var stort set aldrig syg og passede sine timer i biologi og kemi med sagligt engagement og stor variation i undervisningsmidler. Hans timer var krydret med en fin ironi og en dejlig tør humor.

Disse ting, kombineret med et stort fagligt engagement, gjorde, at hans undervisning aldrig blev kedelig og altid førte eleverne frem til de ønskede mål.

Utallige elever har han ført op til såvel skriftlig som mundtlig eksamen. Her var han en hensyntagende eksaminator og en sikker bedømmer af deres præstationer. Som censor for Søren var man altid sikker på, at kvaliteten var i orden.

Søren var ikke meget for store forsamlinger og for alt for megen festivitas.

På lærerværelset og til møder var han tilbageholdende, men sagligt velfunderet, ligesom han gerne deltog i og bidrog til faglige diskussioner.

Fritiden tilbragte han gerne sammen med en del af os på jagt.

Uanset udbyttet var det dage, vi alle holdt af og satte pris på. Her oplevede

vi Søren som den store elsker af naturen i alle dens facetter og på alle årstider.

Med speciale i botanik var det det, der optog ham mest, og hvor han gav mildt øste af sin viden, men lige så gerne tog han ved lære af de ting, vi andre havde viden om og erfaring med.

Vi er blevet en god kollega fattigere og vil komme til at føle savnet af en virkelig jagtkammerat meget tungt.

Æret være hans minde.

*På Duborg-Skolens
biologi- og kemilæreres vegne
Lars Weitemeyer*

Michael Strelow

En vennernes ven er ikke mere. For Michael Strelow, 37 år, endte en munter weekend med vennerne på tragisk vis under Wacken Open Air-festivalen.

Det kom som et chok for venner og kolleger, da det gik op for dem, at Michael Strelow ikke længere er blandt dem. For ham og hans familie endte deltagelsen i Wacken Open Air-festivalen tragisk, idet han døde ved et ulykkestilfælde.

»Michael var en mand, som man altid kunne ringe til, hvis man behøvede en hjælpende hånd. Han var ikke en af dem, der trængte sig frem i første række. Til gengæld var han med sin indsats en af foreningens vigtige støtter«, siger kasserer Manfred Janzen, Rendsborg Bydelsdorf Ungdomsforening, om sin ven og foreningsmedlem i badmintonafdelingen gennem knap en halv snes år.

I mere end 21 år var Michael Strelow ansat hos elforsyningselskabet, der nu hedder E-On Hanse. Trofastheden i arbejdslivet genspejlede sig også i forhold til vennekredsen.

Gennem årene blev det til mange ture på motorcykel rundt i Europa, men

den seneste halve snes år gjaldt hans interesse familien.

Fire børn mellem fire og tolv år står ved hans død uden far.

For nogle år siden rykkede familien ind i et hus, som den selv var med til at bygge.

Wacken Open Air var en fødselsdagsgave på forskud fra familien, så han efter 10 år igen kunne tage på en tur med vennerne. Et banalt uheld, som kunne ramme enhver, klippede livstråden.

Anker Simonsen

Mariechen Sofie Thomsen

t i januar 2005

Tidligere oversygeplejerske ved Sønderborg Sygehus og medarbejder ved Dansk Sundhedstjeneste i Sydslesvig, Mariechen Sofie Thomsen, sov stille ind i sit hjem i Sønderhav, 90 år gammel.

Mariechen Sofie Thomsen blev født og voksede op i Sønderhav. Hun ville have sig en uddannelse, og som ung kvinde tog hun dagligt fjordbåden til Flensborg for at få sig en eksamen fra Duborg-Skolen.

Senere blev hun uddannet sygeplejerske ved Statshospitalet i Sønderborg, men da det var vanskeligt at få arbejde inden for faget, videreuddannede hun sig som leder.

Lige efter krigen blev Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig oprettet i Flensborg, og Mariechen Sofie Thomsen søgte og fik arbejdet.

Hun arbejdede i Flensborg helt frem til 1954, hvorefter hun frem til sin pension var oversygeplejerske ved medicinsk afdeling i Sønderborg.

Det blev til mange gode pensionistår i barndomshjemmet i Sønderhav, for Mariechen Thomsen var en afholdt person, en kvinde, der stod respekt om.

Tilla Rebsdorf

Wolfgang Tresselt

Wolfgang Tresselt, Kronshagen, er ikke mere iblandt os. Efter nogle måneders hård kamp mod sygdommen bukkede han under i en alder af 72 år.

Vi vidste, at det var den ubønhørlige gang med sygdommen, men når det endelige budskab kommer, gør det alligevel ondt, ja, mere end det.

Wolfgang Tresselt var født og opvokset i Slesvig. Denne by lå ham altid på sinde, og skønt juralæsningen og arbejdet ved delstatens landbrugsministerium bragte ham til Kiel-egnen, var og blev Slesvig hjemstavnsbyen for Wolfgang Tresselt.

Vi i mindretallet har så sandelig meget at takke Wolfgang Tresselt for. SSF og SSW i Holtenå nød godt af hans indsats som formand i en periode i 80'erne. Han var også med i SSF Rendsborg-Egernførdes amtsstyrelse i mange år, han var en som satte sit præg især i teater- og koncertudvalget.

Og så spurgte man selvfølgelig heller ikke forgæves, når det gjaldt om at finde en kandidat til SSWs liste til amtsrådsvalgene i Rendsborg-Egernførde amt. I Sønderjysk Arbejderforenings landsstyrelse var Wolfgang Tresselt aktiv som landsforbundets sekretær i mere end 30 år, kendt for sin ildhu og viljen at holde kontakterne nordpå i hævd.

Også kirken og menigheden i Holtenå lå Wolfgang altid på hjertet. Han var med i menighedsrådet i mange år og trofast kirkegænger, til sygdommen satte en stopper også for det.

Mindre kendt, men for de berørte af endnu større gavn, var Wolfgang Tresselts virke som SSWs repræsentant i det under delstatens socialministerium sorterende udvalg, som arbejder med den materielle godtgørelse til Nazi-Tysklands ofre. Wolfgang Tresselt var med i dette udvalg lige fra starten, efter at det blev oprettet i begyndelsen af 90'erne med Karl Otto Meyer og SPDs Alfred Schultz som primus motorer,

indtil sygdommen tvang ham at stoppe og give stafetten videre til Silke Hinrichsen, som nu varetager opgaven. Det var især ofrene for nazi-diktaturet, som også efter krigen havde svært ved at komme igennem bureaukratiet, ofte sinti og roma eller andre ofre fra Østeuropa. Men nu fik de - om end sent - en form for godtgørelse.

Wolfgang Tresselt gik også i den henseende stille med dørene. Hans beskedne væsen forbød ham at gå rundt og prale med succeshistorier. Men vi vidste, at han var glad for dette arbejde, hvor Wolfgang Tresselt kunne bruge sine jobmæssige erfaringer og sit sociale sindelag til gavn for mange.

Vi i vennekredsen var altid glade, når vi kunne være sammen med Wolfgang, især når han viste lysbilleder fra sine mange rejser gennem Danmark, Norge og Finland. Specielt Finland havde hans interesse og til sidst hans kærlighed. Han gjorde sig den umage i de sidste år at lære det finske sprog på et virkeligt habilt niveau.

Vi vil huske Wolfgang Tresselt også som et sandt familiemenneske, som nød samværet med børnebørnene.

Vore tanker går derfor til Heinke og døtrene. De vil savne ham dybt. Vi andre gør det også.

Æret være hans minde.

*Rüdiger Schulze,
Holtenå*

Ole Viggaard

25.6.1929 - 12.4.2005

Vor broder, ingeniør Ole Viggaard, døde 75 år gammel.

Ole Viggaard blev optaget som broder i Skt. Knudsgildet i 1991 og var afholdt i vor kreds. Han og hans familie var nogle år forinden flyttet til Flensborg efter at have boet i Silkeborg i mange år.

Vor broder og Kirsten opholdt sig en stor del af sommeren i Ålbæk ved Skagen, hvorfor det ofte var et problem for ham at deltage i gildelivet. Hertil kom, at han havde fødselsdag den 25 juni, gildets store højtidsdag. Men det betød ikke, at han udeblev fra gildelivet.

Ole kørte flere gange fra Ålbæk til Flensborg for at deltage i gildets arrangementer, selv efter at sygdommen var begyndt at få tag i ham. En sygdom, som han kæmpede med i flere år, og som vi brødre en overgang troede, han havde vundet over. Men sådan skulle det ikke være, og vor broder døde i sit hjem i Lyksborg.

Ole Viggaard var født i 1929. Han mistede tidligt sine forældre og måtte fra 13-14 års alderen klare sig selv. Med stor flid og stædighed fik han en uddannelse som ingeniør.

Hans arbejde forblev inden for hans uddannelse, og han rejste i hele sit arbejdsliv over alt i verden, især Asien, og løste store opgaver, bl.a. ved anlægsarbejder på mejerisektoren. Han var en spændende fortæller.

Efter giftermålet med Kirsten fik parret to drenge. Den ældste er i dag bankmand og den yngste ingeniør. Vore tanker går til familien, som har mistet deres kære.

Skt. Knudsgildet har meget at sige Ole Viggaard tak for. Han vil blandt brødrene blive husket for sin fine væremåde som en værdig Skt. Knudsbroder.

*Skt. Knudsgilde i Flensborg,
Heinz Rudebeck, oldermand*

Gretchen Ingeburg Vollstedt

16.9.1922 - 2.2.2005

Kære Vollstedt!

Lad os tænde et lys for dem, der gik bort, nogen var her længe, andre ganske kort.

Du var her længe, men alligevel følger vi, det var alt for kort, for du havde stadig så meget, du gerne ville nå.

Da du blev syg, var du fast besluttet på, at du nok skulle blive rask, du havde nemlig et stort ønske: at opleve dine børnebørn blive konfirmeret, men sådan skulle det ikke gå.

Du kæmpede en lang og sej kamp, men den 2. februar kunne du ikke længere, så med din elskede Jytte ved din side gav du slip.

Vi vil savne dig her på skolen, som du vedblev at være en del af i alle årene efter din pensionering - såfremt det passede ind i din ofte overfyldte kalender. For du var en travl dame, tog aktivt del i utallige sociale og kulturelle gøremål, blandt andre Gamles Værn, kegleklub, koncerter, og i mange år ydede du en stor indsats for de sydslesvigske ferieborn.

På skolen kom du også trofast til »pensionistkaffe«, diskussioner, frokoster og lærerudflugter, og selv var du en opmærksom og gavmild værtinde i huset på Fredhjem.

Tak for at vi måtte lære dig at kende og følges med dig et stykke ad vejen.

Vi vil altid mindes dig med stor taknemmelighed; vi sender samtidig vore medfølelse tanker til Jytte og resten af familien.

*Jens Jessen-Skolen
Linda Schröder*

Annelie Wedehase

21.11.1924 - 7.2.2005

Kun få måneder efter sin 80 års fødselsdag døde Annelie Wedehase efter nogen tids sygdom. Fru Wedehase boede på Dansk Alderdomshjem og var kendt som en viljefast og afholdt beboer.

Hun blev født i nærheden af Rendsborg, og i ægteskabet med Werner Wedehase voksede seks børn op.

Gennem hele livet var hun familiens faste holdepunkt. Udover at passe hjemmet havde fru Wedehase en lang række forskellige job.

Flensborg Avis

Inger Marie Wolf Büchert

2.3.1910 - 8.7.2005

Inger Marie Büchert, Lillerød i Nordsjælland, døde 95 år gammel. Hun var enke efter lektor Johannes H. Büchert, som stammede fra Sofiegården ved Munkvoldstrup.

Inger Büchert var født Wolf og kom fra Hoptrup syd for Haderslev.

Som barn af en dansksindet familie i det dengang tyskbesatte Sønderjylland fik hun danskheden i dåbsgave. Inger Büchert var bogligt begavet og fik - usædvanligt for en pige fra landet i 1920'erne - mulighed for ikke blot at tage studentereksamen fra Haderslev Katedralskole 1928, men også for at studere på Københavns Universitet, hvor hun læste fransk og latin.

I starten af 1940'erne blev hun ansat som bibliotekar på det danske bibliotek i Flensborg. Her mødte hun sin senere mand, som underviste på Duborg-Skolen.

Efter krigen blev Johs. Büchert ansat på Sortedam Gymnasium i København. Familien flyttede til Lillerød, hvor Inger Büchert blev ankerkvinde i en

stor husholdning med mand, seks børn og - ofte - tilrejsende fætre og kusiner fra Jylland og Sydslesvig.

Ved siden af dette varetog hun en række jobs som korrespondent, undervisning på aftenskole m.m. samt et aktivt liv ved sin mands side.

Büchert-klanen i Lillerød voksede og fik medlemmer fra alle dele af Danmark og flere udlande.

Inger Büchert blev en højt elsket far- og mormor for 19 børnebørn og 15 oldebørn. Hendes sidste store opgave - plejen af hendes mand i en længere sygdomsperiode op til hans død i 1997 - løste hun til UG med kryds og slange.

Inger Büchert var den sidste af den »gamle« Sofiegårds-generation med ægtefæller. Hun døde stille, i familiens skød, den 8. juli 2005.

Flensborg Avis

SYDSLESVIG-DAGBOGEN 2004-05

OKTOBER 2004

29.

Heinz-Uwe Hansen, Union-Bank Flensborg, tager sin sidste tur som pengebud for derefter at gå på pension.

Margarethe Søndergaard, Flensborg/Klensby, dør 86 år gammel.

30.

1.600 unge hygger sig med fodbold og mere ved Jyllands-mesterskaberne i Lemvig. Blandt disse er over 150 fra Sydslesvig.

NOVEMBER 2004

1.

Matchbrothers med Jakob Mygind som ankermand giver skolekoncert med verdensmusik på Flensborghus. Flemming Jensen agerer et rigtigt dumt svin på scenen på Flensborg Teater, da han giver den hele armen som »Spindoctoer« med Det Danske Teater.

2.

Vor avis beretter, at der er pustet nyt liv i Flensborg UF efter en årrække i mølposen. En halv snes medlemmer vælger Daniel Dürkop til formand.

Vor avis skriver, at Slesvig-Ligaen atter har været rundhåndet og givet penge til Egernførde UF, Jernved Danske Skole, Det lille Teater, Flensborg Roklub, Kielseng Børnehave, Bramstedlund Børnehave og Askfelt Danske Skole.

Vor avis har været til en aften med Måneskinsteatret fra Thy og gamle viser på Valsbølhus, og der var fuldt hus. Käthe Kühnert, Flensborg, dør 90 år gammel.

3.

Vor avis skriver, at SdUs styrelse ikke vil anbefale den purunge forening Stolk UFs optagelse i SdU, fordi der blandt foreningens 53 medlemmer, hvoraf de 37 er under 21 år, kun er otte med dansk skolegang.

Frants Holm, Oversø, runder de 85.

4.

Vor avis skriver, at A.P. Møller-Fonden giver halvanden million euro til Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig til en ny administrationsbygning. Det er tre fjerdedele af, hvad den kommer til at koste. Den gamle »barak« lider af svamp.

Slesvigsk Samfund, Vagtelvej 65 4.t.v. 2000 Frederiksberg, grundlagt i 1961, efterlyser ansøgninger fra Sydslesvig. De har 40-60.000 kr. årligt at gøre god med.

De sydslesvigske julemærker »Jul i Sydslesvig 2004« præsenteres på SSFs medlemsider KONTAKT. De er lavet af tre Duborg-elever.

Forbundsregeringen udnævner en ny mindretalskommitteret: SPD-forbundsdagsmedlem Hans Peter Kemper (60) fra Borken i Vestfalen.

Karl Kring, Flensborg, runder de 80.

5.

Leif Holst Jensen, Flækkeby, runder de 50.

6.

Sydslesvigsk Forenings Landsmøde 2004 overværes af halvanden hundred delegerede og over 60 gæster. M.h.t. Samrådet luftes tanken med et præsidium, hvor de fem medlemsbårne organisationer er repræsenteret samt et sekretariat tilknyttet Flensborghus. Der skal etableres et mere omfattende

samarbejde på lokalt plan, så forældre til børn i dansk skole og børnehave får at vide, hvad SSF gør for deres børn og for den danske hverdag uden for skolen, blev der sagt. Disse forældre hører naturligt hjemme i SSF, mener ikke kun SSFs formand Dieter Paul Küssner. Jon Hardon Hansen genvælges som 1. næstformand, Karin Goos vælges til ny formand for Teater- og koncertudvalget efter Jørgen Peter Hansen, der stoppede efter 10 år i formandsstolen. Foredragsudvalget skifter navn til Kulturudvalget. De tilsluttede organisationers ændrede valgmodus til repræsentation i SSFs Hovedstyrelse og Samrådet stadfæstes, men et forslag om åremålsvalg af formænd afvises. Kirsten la Cour, Årsmødeudvalget, bekendtgør, at Per Arnoldi godt vil lave årsmødeplakaten 2005 i H.C. Andersens tegn. En lang række talere overbringer deres hilsner. Et godt landsmøde.

7.
Højmdal Blæseorkester runder de 25 og giver en jubilæumskoncert i Harreslev.
En renoveret kirkesal indvies af biskop Søren Lodberg Hvas på Hanved Danske Skole. Et flot festskrift udgives. Det flotte inventar er designet af Anja Rykind Eriksen, Ry.

8.
Der er fællesnordisk »Skumringstid« på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Niels Ole Lindgaard fra Det lille Teater læser op af H.C. Andersens mere ukendte eventyr. Bagefter var der musik ved Mare Cimbri.
Sprogforeningen præsenterer i Aabenraa det første af to bind med omskrevne H.C. Andersen-eventyr til teaterbrug for mindre børn. Første bind indeholder fem små skuespil, hvoraf det ene er (om)skrevet af sydslesvigske Dagny Geppert.
Karl Andresen, Kollund, tidl. Harreslev, Jaruplund og Vanderup, dør 77 år gammel.

9.
Det nytter ikke at surmule. Det er nødvendigt at smile, for ellers er det ganske enkelt ikke sjovt at leve. TV-journalisten Hans-Georg »Gorm« Møller gæster Slesvig By, inviteret af SSF Gottorp Amt og Sprogforeningen i Sydslesvig.

10.
Finanslovsforhandlingerne i København resulterer i, at Sydslesvig-bevillingen 2005 øges med 1,55 pct. Det betyder, at Dansk Skoleforening, der ved budgetforhandlingerne i foråret 2004 påtog sig at spare 460.000 kr. på det samlede danske mindretals vegne, får de penge, de oprindeligt havde søgt om.
Sydslesvigs danske Kunstforening åbner en udstilling med værker af maleren Holger Jaffke og billedhuggeren Erik Bruun Mortensen på Dansk Centralbibliotek.

11.
Landdagen i Kiel vedtager en »friserlov«, der giver frisjerne sproglige rettigheder.
Den Jyske Opera opfører den charmerende og sprudlende opera »Falstaff« i Idrætshallen i Flensborg.
De tre SSF-distrikter på Sild går sammen om at vise danske film i en rigtig biograf. Der bliver fire af slagsen i Vesterland vinterhalvåret igennem.

12.
Vor avis meddeler, at SdU og skoleforeningen er uenige om oprettelsen af et fritidshjem ved den kommende fælles-skole i Læk. SdU vil gerne, men skoleforeningen siger nej under henvisning til en aftale de to foreninger imellem: Hvor der er et SdU-fritidshjem, opretter skoleforeningen ingen skolefritidsordning - og i Læk er der ikke noget fritidshjem men en skolefritidsordning, og der er ikke elever nok i Læk til et fritidshjem, mener skoleforeningen.
Fra Askfelt kører en families autocamper fyldt med tøj og legetøj til Kolding

for at hjælpe de familier, der fik deres hjem ødelagt ved en voldsom eksplosion på en fyrværkerifabrik for nogle dage siden. Familien Kreys aktion bakes op af Askfelt Danske Skole og SSFs Dansk Sekretariat Egernførde.

13.

Der er »Nordisk forfatterlæsning« med Kirstin Marja Baldursdottir; Island, og Stewe Claeson, Sverige, på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Bag arrangementet står bl.a. Foreningen Norden i Sydslesvig og Nordisk Informationskontor i Flensborg. Ind imellem synger færøske Annika Hoydal. Om aftenen er der koncert ved færøske Yggdrasil og Kari Sverrisson på Flensborghus.

SSW vedtager sit valgprogram på et velbesøgt ekstraordinært landsmøde i Egernførde.

Vor avis meddeler, at en flok elever på Jes Kruse-Skolen i Egernførde har lavet ni flotte og farverige H.C. Andersen-portrætter på samlet 4x4 m og fået dem anbragt på en gavl vendende ud mod skolegården.

14.

CDUs Klaus Tscheuschner vinder 2. runde af overborgmestervalget i Flensborg. Han tiltræder efter årsskiftet.

SSF Flensborg By byder velkommen til 80 børnefamilier i biografen i Tyske Hus i Flensborg. De ser »Olsen Banden Junior« og morer sig for små penge. Byformand Maren Schultz ser gerne flere danske/ nordiske film vist i Flensborg, gerne også på Flensborghus.

15.

Sydslesvigsk Oplysningsforbund SOF holder generalforsamling. Ni sydslesvigske organisationer er medlemmer af SOF, der stille og roligt og billigt i drift yder tilskud til almindelig politisk informationsvirksomhed hhv. selv tager initiativet. SOF-sekretær er SSWs landssekretær Dieter Lenz.

På skoleledernes konference på Jaruplund Højskole kritiserer Morten Albæk,

kommunikationsekspert i Den Danske Bank, sin egen generation skarpt: De 16-30-årige er egocentriske, bedreviddende og navlebeskuende. De har centrum i deres egen virkelighed, og man kan ikke have et fællesskab med disse mennesker.

16.

Historisk Samfund for Sønderjylland med sine 2.000 medlemmer får ny formand ved årsskiftet i arkivar Hans Schultz Hansen, Landsarkivet og Statens Arkiver. Han afløser arkivar Lars N. Henningsen, Arkivet og Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg, der efter 12 år på formandsposten ikke modtager genvalg.

Torge Korff (32), endnu Rendsborg, præsenteres som ny leder af Flensborg Bys kulturforvaltning. Han vil styrke både tysk og dansk kultur i byen. Han taler foruden tysk dansk og svensk.

180 ældre medlemmer af SSF Flensborg Amt nyder efterårsfesten på Flensborghus med kaffe og kage samt musik ved Duo Amadeus.

17.

Den prisbelønnede skuespiller Olse Sørensen og Teatret Møllen gæster Flensborghus med monologen »Richard III.« Susanne Gram Hvejsel, Risskov, dør 50 år gammel.

18.

W.L. Christiansen, Flensborg, udsender en ny bog på det flensborgske blandingssprog petuh.

Slesvig Spejderorkester og Vajsenhusets Skoleorkester fra København giver fælles koncert på Gottorp-Skolen i Slesvig og høster stort bifald blandt eleverne. Samarbejdet de to orkestre imellem har nu bestået i 10 år.

18.-20.

28 danske sydslesvigere err på folketingstur i København, tilrettelagt af Grænseforeningen. De modtages af Folketingets præsidium på Christians-

borg og fik værdifulde informationer ikke blot dér, men også i EU-Kommis-sionens repræsentantskab, på Nordat-lantens Brygge, hos Grænseforeningen samt en kulturoplevelse med opera på »Det Kongelige«.

19.

Ifølge vor avis kritiserer flere skolein-spektører Dansk Skoleforenings udspil til en gradueret sprogpolitik som væ-rende for slap. I Flensborg-området gennemføres forældremøder på dansk, og her ville den graduerede sprogpoli-tik være et tilbageslag, hed det sig på en skoleleder-konference.

20.

Sydslesvigs danske Ungdomsforening-er afvikler deres hovedsendemandsmø-de på Christianslyst. Formanden Anne Kämper, der genvælges uden modkan-didater, slår fast, at aftalen med Dansk Skoleforening om fritidshjem (SdUs) og skolefritidsordninger (skoleforening-ens) står ved magt, men hun undrer sig over, at skoleforeningen ikke prioriterer kravene til kvalitet i fritidstilbuddene til eleverne på de nye overbygninger ved de kommende fællesskoler i Læk og Sønder Brarup lige så højt som i under-visningen. Birger Kühl, Slesvig Roklub, får SdUs Kulturpris 2004 for hans ind-sats i forbindelse med Nordisk Kultur-og Rostævne i Slesvig By i sommers. Vor avis anmelder Det lille Teaters op-sætning af H.C. Andersens eventyr »Nattergalen« med musik af Sebastian som smuk.

22.

SSW modtager besked om, at for-bundsforfatningsdomstolen i Karlsruhe ikke vil udtale sig om SSWs fritagelse for 5 pct.s klausulen, hvilket overfor-valtningsretten i Slesvig, hvor der ver-serer en sag mod SSW, anlagt af pri-vatpersoner, havde ønsket. Flensborg By udsender en invitation til danske og tyske forfattere om at melde sig som »krimibyskriver 2005«. For før-

ste gang kan manuskripter også afle-verres på dansk.

Forbundsregeringen udnævner for-bundsdagsmedlem Hans Peter Kemper til ny mindretalskommitteret efter Jo-chen Welt, der blev valgt til landråd i Recklinghausen.

Anna Marie Margarete Nissen, Sild, dør 95 år gammel.

23.

Amtsborgmester Carl Holst taler i den selskabelige forening Borgerforening-en i Flensborg.

25.

I Ansgar Kirken i Flensborg afvikles en gudstjeneste på de unges præmisser: Ten Sing opfører musicalen »Anne skal dø« akkompagneret af Tønder Rock Band i stedet for orglet.

26.

Efter næsten tre års arbejde anbefaler et tværministerielt udvalg i Kiel sam-men med Dansk Skoleforening at lige-stille de danske skoler med de tyske således, at tilskuddet pr. elev er lige stort fra skoleåret 2006/ 2007. Ordning-en skal dog vedtages politisk endnu men ikke inden landdagsvalget i februa-r 2005. Siden 1998 er delstatens til-skud til det danske skolevæsen i Syd-slesvig frosset inde.

Vor avis fortæller, at et »Mandags-bord« i Flensborg - privatpersoner men medlemmer af SSW og andre danske foreninger i byen - har skrevet til SSW for at få et SSW-medlem, der agerede valgkamp for den socialdemokratiske overborgmester-kandidat i Flensborg, udelukket. Det afføder en vis debat i vor avis i dagene efter. SSW afviser eksklusion. Partiets Flensborg-afdeling havde inden »OB-valget« fremhævet sin neutralitet ved dette valg.

Berusende barok og moderat moder-nisme kendetegner SSFs og Sønderjyl-lands Symfoniorkestres dejlige koncert i Slesvig domkirke. Solist i Jaime Mar-tin, fløjte, dirigent Niklas Willén.

27.
80-årige Margaretha Erichsen, Husum, udstiller billeder og tegninger, som hun igennem 50 år har lavet i Kornkøgnområdet i Nordfrisland, i Nibøl.
På Slesvig Teater giver Mungo Park fra København den hele armen med en - lidt anderledes - Shakespeare-forestilling »Trolde kan tæmmes«, inviteret af Sydslesvigsk Forening.
Grænseforeningens mangeårige landssekretær/ rejseinspektør Frederik Rudbeck, Odense, dør 88 år gammel.

27./28.
SdU og Grænseforeningen samler et halvt hundrede unge fra Danmark og Sydslesvig til »Grænseløs Ungdoms« weekend på Christianslyst med temaet »Grænseforeningen år 2010«. Der er også tid til hygge og sjov.

28.
Christiane von Hessberg, Munkbrarup, dør 90 år gammel.
Christine Sütö, Flensborg, dør 92 år gammel.

29.
Det lille Teaters ungdomsgruppe opfører pantomimen »Den lille Prins« af Antoine de Saint-Exupéry på Flensborghus og gentager forestillingen de efterfølgende dage. Der er pæn søgning.
Inger Bruun Lund, Simmersted, dør 81 år gammel.

30.
Efter 32 år og ni måneder siger Traute Zilch, Hiort Lorenzen-Skolens Børnehave i Slesvig, farvel til job, børn, forældre og kolleger og går på pension.

DECEMBER 2004

1.
Pierre Dørge og New Jungle Orchestra fylder op under publikum med jazz på Flensborghus, inviteret af SSF og SdU. Der er fuldt hus.

2.
Der er fyldt i Thordsen-Kongreshalle i Husum: SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester kalder til familie-julekoncert med Ole Kibsgaard som vittig og morsom konferencier. Danske skolebørn fra Husum og Ejdersted amter udgør kæmpe-nissekoret.

SSF Flensborg By udsender sin eftertragtede årskalender 2005. Denne gang ikke med historiske Flensborg - men med H.C. Andersen-motiver.

15 flensborgere hædres af Flensborg By på »Tag des Ehrenamtes«, deriblandt tre danske for deres virke i bl.a. SSF hhv. Gamles Værn: Hans-Werner Clausen, Hildegard Siemen og Helga Petersen. Edith og Peter Andresen, Agrtrup, fejrer 60 års bryllupsdag.

3.
Allersidste gang, Imagine Dreams under SSF Gottorp Amt opfører Disney-musicalen »Lion King« på Slesvighus. Nu har de omkring 50 unge nye planer.
150 børn, forældre og gæster deltager i Askfelt Danske Skoles store julefest.

4.
SSF Flensborg By drager til H.C. Andersen-julemarked i Odense. Turen er fuldttegnet.
Medborgerhuset i Egerneførde består i 10 år. SSF Egerneførde og de andre foreninger m.m. i byen fejrer begivenheden med en frisk reception.

5.
Lyksborg Danske Kirkes 50 års jubilæum markeres med festgudstjeneste.
Fra i dag og en måneds tid frem udstiller Leif Dahl sine »gadebilleder« på Harreslev danske Præstegård.

6.
Dansk Gymnastik Forening Flensborg DGF byder til nytårsreception og hyl-der formanden Reinhard Jacobsen, der samme dag runder de 50.
Christa Johannsen, Kollund, fylder 70.

7.

På SSFs hovedstyrelsesmøde påpeger formanden Dieter Paul Küssner atter nødvendigheden for foreningsudvikling og appellerer til samarbejde mellem distrikter og skoler/ børnehaver samt SdU.

I Aabenraa præsenterer »Kvinder uden Grænser« en bog »Grænsehistorier - kvinder fra det dansk-tyske grænseland fortæller om deres liv«. 16 tekster skrevet af kvinder i 17-92 års alderen indeholder den. I juryen er også sydslesvigeren Maïke Lohse, Flensborg. Gudrun Mentges Meden/ Meyn åbner en udstilling med fine malerier på Dansk Generalsekretariat på Flensborghus. Der kommer godt 30 mennesker til åbningen.

8.

SSFs formand, højskoleforstander Dieter Paul Küssner, Jaruplund, konsulent hos Dansk Skoleforening Lisbet Mikelsen-Buhl, Flensborg, og FDP-/ Venstremedlem Henrik Vestergaard, Flensborg, diskuterer »debatformen i Sydslesvig« på Radio Syd.

9.

SSFs medlemssider KONTAKT kan berette om, at to flensborgske distrikter nu er fusioneret til SSFs største distrikt med 847 medlemmer - Sct. Jørgen-Mørvig.

På samme sider præsenteres Grænseforeningens Årbog 2005: »H.C. Andersen og hertugdømmerne«, skrevet af Andersen-forskeren dr. phil. Johan de Mylius. På Sprogforeningen Sydslesvigs »Sprogside« i vor avis præsenteres foreningens nye plakat, Helge Krempins »Sproget - nøglen til kulturen« visende en flot nøgle.

Vor avis beretter, at Munkebøl Forsamlingshus nu drives i SSFs regi, men at det fortsat er Dansk Skoleforening, der ejer bygningen og grunden.

De flensborgske danske børnehavers børn tages med på vandring gennem juleevangeliet i Helligåndskirken i

Flensborg. Pastor Jacob Ørsted skriver som Kejser Augustus børnene i mandtal.

Der er julefester på så godt som alle danske skoler og børnehaver i disse dage.

11.

Rundt omkring i de sydslesviske købstæder informerer SSW ved infoboder om begrebet »tolerering af en mindretalsregering« efter landdagsvalget i februar 2005. Der går et lys op for mange vælgere. Mindretalsregeringer er et ret ukendt begreb i Tyskland.

Kronprinsesse Mary (gen)indvier Rønshave-plejehjemmet i Bov. Blandt de mange dannebrog-vinkende ses også talrige danske sydslesvigere.

Fabian Hardt, Flensborg, dør 20 år gammel.

12.

Den også i Sydslesvig meget populære skuespiller Frits Helmuth dør 73 år gammel.

13.

Det Sydslesviske Samråds formand Lone Schuldt bebuder på et samrådsmøde, at hun ikke genopstiller ved næste års formandsvalg.

Franz Wingender, Flensborg, hyldes for 60 års medlemsskab af Skt. Georgsgildet og får overrakt et fredsllys fra Betlehem.

14.

Vor avis skriver, at 800 mennesker var forsamlede på Jes Kruse-Skolen til imponerende julefest med underholdning og bl.a. luciapiger samt værksteder.

Knap så mange deltager i Værestedets julefrokost på Flensborghus, men også her er der fyldt op i den gamle restaurant.

15.

Der er fyldt op i Pauluskirken i Slesvig, hvor SSF Slesvig By, Slesvig Folkekor, Slesvig Spejderorkester og Slesvigs to

danske skolers kor oplever alle tiders julekoncert.

16.

Anker Larsen, Harreslev, dør 79 år gammel.

17.

Sydslesvigsk Forening udsender »Sydslesvigsk Årbog 2004« sammen med Navnebogen. Atter beretter den om stort og småt i Sydslesvig i året, der svandt.

18.

Vor avis offentliggør en særside »Fokus på SSF« med fokus på SSFs kulturtilbud - ikke mindst for skoleelever i de danske skoler. Udgivelsestidspunktet er ikke tilfældigt valgt: Med samme udgave udsendes Dansk Skoleforenings medlemsblad »Fokus«, og »Fokus på SSF« er tænkt som en yderligere forældre-information.

Anni Ronsdorf, Flensborg, dør 85 år gammel.

18./19.

I Idrætshallen i Flensborg dyster unge fra 13 nationer - alle bosiddende i Flensborg - i fodbold. »Verdensmesterskabet« vindes af Tyskland. Den natlige aktion åbnes af den danske general-konsul Henrik Becker-Christensen.

20.

Dansk Skoleforening får et brev fra ministerpræsident Heide Simonis, hvori hun bekræfter ligestillingen af de danske skoler i Sydslesvig med de offentlige skoler. Et ligestillingspapir var blevet udarbejdet tidligere på året af et udvalg bestående af repræsentanter for ministerier i Kiel og skoleforeningen. Politisk er papiret ikke vedtaget endnu.

20.-24.

SSFs formand Dieter Paul Küssner fortæller ugen igennem i morgenradioen på P1 om sin opvækst og sit liv i Flensborg.

21.

Bente og Peter Hillebrecht, Harreslev, overrækker en arvet, dansk fane til Skibsfartsmuseet i Flensborg. Ikke nogen helt almindelig fane, men den fane, der med kongens monogram vaje-de over toldbygningen - det nuværen-de Skibsfartsmuseum - i Flensborg indtil nederlaget på Dybbøl i 1864.

Skt. Knuds Gildet i Flensborg annoncerer Hans N. Fahrendorffs død.

Forbundskansler Gerhard Schröder og Ruslands præsident Vladimir Putin gæster Gottorp Slot i Slesvig By. Det besøg går ikke stille af.

22.

Aktivitetshuset i Flensborg står for 13. gang for »Julerock« på Volksbad. Disse offentlige og populære koncerter giver husets bands lejlighed til at optræde for et kræsent publikum. 16 bands benytter p.t. Aktivitetshusets studie, men ikke alle er modne til offentlig optræden. Men det skal nok komme...

Forskellige steder i Sydslesvig drager de danske skolers og børnehavers børn sammen med lærerne hhv. pædagogerne i kirke for at byde julen velkommen og for at tage på juleferie.

23.

18-årige Rainer Bethke, Flensborg, myrdes.

24.

Vor avis oplyser, at overforvaltningsretten i Slesvig har sat sig for at genoptage sagen om SSWs fritagelse for 5%-spærregrænsen, som forfatningsdomstolen tidligere afviste at behandle.

Marie Flöhr, Flensborg, dør 92 år gammel.

25.

Elfriede Höck, Harreslev, dør 81 år gammel.

26.

Verdens kraftigste jordskælv i de seneste 40 år udløser en flodbølge, der

dræber over 280.000 mennesker i Sydøstasien. Katastrofen præger hverdagen igennem lang tid i hele verden.

31.

SSWs landsformand Gerda Eichhorn overbringer de danske sydslesvigeres hilsen til det danske folk via Danmarks Radio.

Generalkonsul Henrik Becker-Christensen mener i et interview i vor avis, at det danske mindretal godt kan være sig selv bekendt. Debatterne er et tegn på liv. Men hans »fromme ønske« er, at man snart når til enighed i og omkring Det Sydslesvigske Samråd

Ursula Becker, Hamborg, tidl. Slesvig, dør 75 år gammel.

JANUAR 2005

1.

Henrik »Hein« Sørensen, Nordstrand, dør 85 år gammel.

2.

Jan Madsen, Harreslev/ Satrup, dør 50 år gammel.

Peter Johannsen, Flensborg, dør 55 år gammel.

4.

Vor avis meddeler, at beboerne på Dansk Senior Center i Tarp ved nytårsfesten har samlet ind til de flodbølgeramte, og at det blev spædet op af en dansk virksomhedsleder i byen, så der alt i alt kan sendes 4.000 euro af sted.

5.

Overforvaltningsretten i Slesvig udsender en pressemeddelelse, hvori den fastholder sin opfattelse af, at SSWs fritagelse for 5%-spærregrænsen er i strid med forfatningen, så sagen sendes til fornyet behandling til forfatningsdomstolen i Karlsruhe, der afviste at behandle en første henvendelse fra Slesvig-retten. I SSW er man rystet - ikke mindst over tidspunktet: Om seks uger er der landdagsvalg, og i SSW opfatter

man rettens pressemeddelelse som et - for SSW negativt - indgreb i valgkampen. Dette afvises af domstolen.

Via vor avis kritiserer SSF-amtsformand Christian Ulrich Terp, Gottorp Amt, at det er så svært at få mere dansk radio og tv til Sydslesvig. Han kræver faktisk »ligestilling« i Sydslesvig.

Mindretalsunionen FUEF udsender en presstekst, hvori der gives udtryk for glæde over at kunne samarbejde med et nyt EU-agentur, der skal holde øje med, at menneskers grundlæggende rettigheder overholdes.

FUEF meddeler, at næste europæiske mindretalskongres finder sted hos det ungarske mindretal i rumænske Bukarest 4.-8. maj.

6.

Vor avis skriver, at ungarske mindretal i en række lande er skuffede over, at en folkeafstemning i Ungarn ikke førte til, at de får mulighed for dobbelt statsborgerskab og ungarske pas.

Vor avis oplyser, at 42 EU-parlamentarikere fra forskellige partier har fundet sammen om en arbejdsgruppe, der tager sig af nationale mindretal, selvstændige regioner og regionale sprog. På indeværende tidspunkt er der ingen danske EU-parlamentarikere med i arbejdsgruppen.

SSFs medlemssider KONTAKT kan meddele, at man i den sydlige del af det sydslesvigske kabelnet efter måneders venten atter kan modtage Danmarks Radios P4, men mens det i den nordlige del af landsdelen er Radio Syd, man kan høre som sin regionalstation, er det Radio Fyn i den sydlige del, og dér orienterer de ikke meget om Sønderjylland og Sydslesvig...

Ved Dansk Gymnastik Forening DGFs nytårsreception i Flensborg hyldes den nye formand Reinhard Jacobsen på sin 50 års fødselsdag af bl.a. fire fhv. DGF-formænd: W.L. Christiansen, Carl Hagens, Dieter Lenz og Heinz-Dieter Franz.

De danske i Ladelund starter med regelmæssige caféaktiviteter: En gang om måneden vil man mødes til hygge og spil m.m.

Sophus Brodersen, Hellevad, dør 70 år gammel.

7.

Eli Dinsen Hansen, Rømmø, dør 93 år gammel.

8.

Fra vor avis: SSWs grand old man Karl Otto Meyer finder det forkasteligt, at Slesvig-retten ved at sætte spørgsmålstegn ved SSWs fritagelse for 5%-spærreklausulen netop i 50-året for København-Bonn-Erklæringerne.

I samme avis tegnes et situationsbillede af Kirsten og Jørgen Peter Hansen, Flensborg, der just er kommet hjem fra en chokerende ferie i Sydøstasien: De oplevede flodbølgen men også utroligt megen hjælpsomhed fra lokale menneskers side.

Dansk Senior Diabetikerklub i 1. SSF-distrikt i Flensborg består i 10 år. Klubben holder til i Tønnsenhuset og mødes hveranden mandag.

I vor avis annoncerer Slesvig IF Jürgen »Pietsch« Callsens død.

9.

Flensborg By og de politiske partier i byrådet kalder til nytårsreception i Tyske Hus i Flensborg. Godt 2.000 borgere deltager, hilser på politikerne og nyder den brogede underholdning - deriblandt også mange danske sydslesvigere.

Heiner Asmussen, Nidderau-Heldenberg, tidl. Holming, dør 49 år gammel.

10.

På generalforsamlingen i Nibøl SSF udtrykkes der frygt for, at SSFs amtssekretariat i Sydtønder lukkes, når den nuværende amtskonsulent Uwe Petersen går på pension til december. En rejsende konsulent bosat i Flensborg er vi ikke tjent med, blev der sagt.

Bodo Daetz, Kobbermølle, får brev fra Amalienborg Hof, hvori han får lovning på at kunne vise dele af den kongelige kobbersamling i Flensborg til foråret. Han er selv kobber-fan og er manden på Kobbermølle Museum og Kobbermølle Industrimuseum.

Gerd Pickardt vælges til ny formand og efterfølger for afdøde Knud Rasmussen på generalforsamlingen i foreningen Kobbermølle Industrimuseum.

Vor avis rapporterer fra SdUs teaterworkshop på Flensborghus. Underviser Kristina Thomas giver her - og har igennem en lang årrække allerede gjort det - sin viden om teaterarbejde videre til andre. Snart forlader hun Sydslesvig for hun skal videre med sit liv - og gerne endnu mere intenst dyrke teaterpædagogikken.

11.

SSW præsenterer sig på et pressemøde i Kiel som »den nordiske original«, der kun vil støtte en kommende landsregering, der bl.a. sikrer ligestilling af danske skoler og børnehaver.

Ulla Yde, Haderslev, er ny formand for Komiteen for Sydslesvigske Børns Ferierejser efter Hanne Midskov, Holte.

I vor avis siger skolepsykolog Hans Jessen fra Skolepsykologisk Kontor, at skolepsykologerne i deres arbejde savner en efterfølger for Lyskborghjemmet, hvor adfærdsbelastede børn kunne anbringes.

Ulf Pilgaard & Co. giver den hele armen i en vanvittig farce »En diplomatisk affære« på Husumhus i Husum. Folk strømmer til fra hele Sydslesvig. Privat Teatret og SSF står bag.

12.

Det tyske udenrigsministerium og Danmarks Ambassade i Berlin åbner en udstilling om København-Bonn-erklæringerne i udenrigsministeriet. Udstillingen er lavet af historikere og museumsfolk fra begge sider af den dansk-tyske grænse, og skal senere vises i København, Sønderborg og Kiel.

13.

Hovedtaler ved det tyske mindretals nytårsreception og seminar i Sankelmark er den europæiske mindretalsorganisation FUEFs præsident Romedi Aquint, der lægger op til en mindretalsdebat på europæisk plan under henvisning til 50-året for København-Bonn-erklæringerne med et foredrag, han kalder »50 år og ikke det mindste klogere?«

Hans Heinrich Hansen, formand for Bund deutscher Nordschleswiger, er ved nytårsreceptionen i Sankelmark oprørt over den måde, overforvaltningsretten i Slesvig opfører sig i sagen om SSWs fritagelse for spærreklausulen.

SSW i Flensborg kører Silke Hinrichsen i stilling med henblik på at vinde valgkredsen Flensborg by direkte ved landdagsvalget 20. februar, skriver vor avis. SSF minder via medlemssiderne KONTAKT om, SSFs egen Dybbøldagsindsamling 2005 er gået i gang, og at den i år har en fornyelse af Amtmandsgårdens sanitære forhold som mål.

På amtsgeneralforsamlingen opfordrer SSF-amtsformand Anne Mette Jensen, Rendsborg-Egernførde, de små distrikter til intensiveret samarbejde, så de bliver mere interessante for nye medlemmer.

SSF Egernførde melder om bundsolid økonomi og støt stigende medlemstal. SSFs medlemssider KONTAKT kan røbe, at der den 29. marts bliver håndboldlandskamp i Flensborg som led i »statsakten« om 50 års jubilæet for København-Bonn-erklæringerne.

Mariechen Sofie Thomsen, Sønderhav, er død 90 år gammel, annonceres i vor avis.

Marianne Rasmussen, Runtoft/ Rundhof, er død, annonceres i vor avis.

Ida Andreas dør 93 år gammel.

14.

SSF og Friisk Foriining på Før holder fælles generalforsamling. SSFs medlemstal er øget fra 30 til 40 bl.a. p.g.a.

en ny skoleinspektørs indsats. Friserens medlemstal er stabile. Vyk Forsamlingshus' bestyrer guider hvert år 2.000 gæster rundt på øen.

Vor avis kan fortælle, at nogle af Gudrun og Harry Jensens mange danske kunstplakater fra kunstmuseer i Danmark nu er hængt op i foyeren på Dansk Senior Center i Tarp, hvor de to bor.

H.G. Hansen, Flensborg, runder de 70. Karen Møller, Kaj Munk-Børnehaven i Kappel, går på pension.

15.

Slesvig SSW inviterer til »Nytårskaffe« i Lolfodsalen. Men tag ikke fejl: Bag det harmløse navn lurar Peter Brikmanns bidende-kærlige dansk-tyske politiske kabaret. Der er stopfyldt i salen.

170 deltager i SSF Sydthønder Amts »amtstillidsmandsmøde med grønkal«, og mindst 20 fik et nej, fordi der ganske enkelt ikke er plads til flere i kroen. Det er ny rekord. Året før kom der godt 100.

15. SSF-/SSW-distrikt i Flensborg har med sine 149 hhv. 24 medlemmer ingen ambitioner om at fusionere med et af nabodistrikterne: Man hygger sig sammen som én stor familie. Gennem lotto finansieres aktiviteter, så alle - og så dem med små penge - kan være med.

Peter Bang minder i et læserbrev i vor avis om, at danske statsborgere i Sydslesvig fortsat ingen valgret har hverken til Folketinget, landdagen eller forbundsdagen. Dansk Generalkonsulat i Flensborg oplyser, at danskere i udlandet godt kan stemme, hvis de ansøger om at komme på valglisten i ens sidste danske bopælskommune.

16.

Det nye Aventoft Sognehus, som A.P. Møller-Fonden har ydet et meget pænt bidrag til, kan ikke indvies som planlagt p.g.a. omfattende vandskader.

Sydslesvigeren Mogens Amstrup Jacobsen fortæller i Danmarks Radio P1

om sit virke som dansk præst i Nord-sverige tæt på Polarcirklen. Hans sogn er på størrelse med Fyn men har kun godt 170 indbyggere.

17.

Pia Jondal er kvinden mellem sex og sorg i en anderledes musikforestilling »Vild, varm og overvægtig« af Erling Jepsen med musik af Fuzzy på Flensborg Teater. Det Danske Teater og Sydslesvigsk Forening inviterer.

Angelika Olsen, Dianalund, tidl. Flensborg, dør 60 år gammel.

18.

Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussen udskriver folketingsvalg til den 8. februar.

Vor avis kan meddele, at bl.a. Signe Andersen, Sprogforeningen, har modtaget en legatportion af H.V. Clausen og Johan Ottosens Legat til Danskhedens Fremme i Sønderjylland.

Husum SSF-distrikt melder om stabile medlemstal og fin mødeaktivitet. Lars Sörensen fortsætter som formand.

Vanderup SSF-distrikt fik i Bo Hallberg ny formand og efterfølger for Peter Sindberg. Sindberg og næstformand Georg Eggen fik overrakt SSFs sølvnåle.

Grethe Biering, Sønderborg, tidl. Flensborg, fylder 100 år.

19.

Ved indsættelsen af Flensborgs nye overborgmester Klaus Tscheuschner hilser han på det danske mindretal på flot dansk.

20.

Vor avis oplyser, at Poul Nyrup Rasmussen som formand for socialdemokraterne i EU-Parlamentet har sagt ja tak til at støtte SPD i valgkampen i Slesvig-Holsten. SSW reagerer forundret, fordi en stiltiende aftale siger, at danske politikere ikke deltager i valgkampe, som SSW deltager i. Karl Otto Meyer mener, at Nyrup skuffer.

Vor avis har i en uges tid fulgt Teater2Tusind rundt på danske skoler i Sydslesvig, hvor de næsten uden rekvizitter efter invitation fra SSF underholdt hundreder af børn i 4.-6. kl. med en historie om en islandsk dreng, der må så grueligt meget igennem, inden han når til erkendelsen, at menneskelighed er vigtigere end gamle traditioner om blodhævn.

På SSFs medlemssider KONTAKT kan man læse, at Post Danmark i frimærkeserien Danske Boliger har medtaget et motiv med en gård fra Vestejdersted 1653.

SSW meddeler, at de nu ejer internet-adressen www.ssw.de

Edith Thomsen, Tarp, tidl. Flensborg, dør 79 år gammel.

20./21.

Franske Jean-Pierre Wallez optræder i dobbeltrollen som dirigent og violinsolist ved to fremragende og velbesøgte koncerter med Sønderjyllands Symfoniorkester i hhv. Egerfnørde og Nibøl. Arrangør er SSF.

21.

SSW byder til nytårsreception på Durborg-Skolen, og folk strømmer til. SSWs landdagsgruppeformand Anke Spoorendonk afviser at lade sig kue af overforvaltningsretten i Slesvig. Svigtende sammenhold i mindretallet betegnes som SSWs værste fjende.

Folkene bag Sydslesvig Rocks og Sydslesvigsk Forening Gottorp Amt er med, da en række danske og tyske orkestre giver en støttekoncert »Rock for Asien« på et diskotek i Slesvig By. Det giver 2.000 euro til de flodbølgeramte.

Vor avis kan meddele, at man fra kommunal side i Harreslev støtter etableringen af en dansk heldagsskole i Harreslev. Skoleforeningen prioriterer p.t. Sønder Brarup højere.

Erna Meede, Hanved, tidl. Lyksborg, dør 90 år gammel.

Jürgen Kruse, Holtenå, dør 93 år gammel.

22.

Vor avis refererer fra SSF Slesvig Nord's generalforsamling, hvor genvalgte formand Birgit Klink trods et stabilt medlemstal på 265 efterlyser øget opbakning omkring arrangementerne. Et halvt hundrede mennesker mindes de danske fanger, som nazisterne frem til februar 1945 deporterede til kz-lejre via Harreslev Banegård, på åstedet.

23.

Lauseniana, »Slyngelorquestret«, spiller op til god stemning, flot musik og højt humør i en udsolgt Holmberghal i Harreslev, sammen med den charmerende og dygtige solist Susanne Elmark. Det er Harreslev SSF-distrikts 22. nytårskoncert i række med dette orkester, og folk strømmer til fra hele Sydslesvig hver gang.

24.

På Peder Hiort Lorenzens 214. fødselsdag (»Han talte dansk og vedblev at tale dansk« i Stændersalen på Slesvig Rådshus for over 150 år siden) uddeles en række legater, der er knyttet til skolen, til elever på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig.

Beatrice Haase, Flensborg, dør 81 år gammel.

25.

»Mindretalsrådet« - samarbejdsorganet for de fire nationale mindretal i Tyskland - mødes i Berlin og vælger SSFs formand Dieter Paul Küssner til talsmand for et års tid.

»Arbejdskredsen for Mindretalsspørgsmål ved Forbundsdagen« mødes med forbundsdagspræsident Wolfgang Thierse i Berlin for at drøfte relevante spørgsmål. Kredsen består af Mindretalsrådet og parlamentarikere.

Fhv. statsminister Poul Nyrup Rasmussen, formand for socialdemokraterne i EU-parlamentet, optræder på et SPD-valgmøde i Slesvig By. Han, der ikke nævnte det danske mindretal med ét

ord i sin hilsen, mener ikke, der går noget fra mindretallet p.g.a. hans deltagelse i SPD-valgmødet. I et læserbrev i vor avis betegner Ilse Kürstein fra Flensborg det som uartigt og uanstændigt af ministerpræsident Heide Simonis i det hele taget at invitere ham og sætte ham i den kattede.

Vor avis meddeler, at Sydslesvig Rocks 2005, nr. 8 i rækken, er lagt i mølpose, efter at gruppen bag og SdU er blevet uenige om konceptet. Gruppen ønsker en ren rockfestival, mens den ene af pengegiverne, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger/ SdU har ønske om mere familievenlighed på festival-dagens eftermiddag.

Vor avis refererer fra SSF-distrikt Store Solts generalforsamling, hvor formanden Gertrud Schröter beretter om aktivitet og godt fremmøde - og genvælges.

Flensborg 1. SSF-distrikts formand gennem 20 år, Gerhard Maas melder på generalforsamlingen om et aktivt år 2004: 107 møder i Tønnsenhuset med 2.300 deltagere i foreningens regi - og de »løse møder« oven i. Det samlede medlemstal er dalet lidt i 2004, men 25 nye medlemmer er kommet til. Også sekretær Jette Hanisch har siddet med pennen i hånden i bestyrelsen igen 20 år.

26.

Vor avis kan oplyse, at fung. formand Willi Hansen er blevet valgt til formand for SSF i Oversø. Han kan melde om god aktivitet og stabile medlemstal i distriktet.

Samme dag kan vor avis oplyse, at Dannevirke UF på kun tre år nærmest har fordoblet sit medlemstal, hvilket stiller krav om flere hjælpere ved arrangementerne, som der på ét år har været hele 22 af. Formand er Silke Gustafson.

Anna Käthe Frank, Flensborg, dør 81 år gammel.

27.

Sprogforeningen Sydslesvigs »Sprog-hjørne - Tal dansk« i vor avis oplyser, at Karen Rettig fra Sønder Brarup er blevet optaget som medlem nr. 500.

På generalforsamlingen i SSF-distrikt Friserbjerg-Rude i Flensborg drøftes bl.a. gratis medlemsskab af SSF til dem, der virkelig ikke har råd. Genvælgte formand Pia Persson beretter om livlig mødeaktivitet og enkelte aflysnin-ger p.g.a. manglende interesse.

SSW Bredsted står indtil videre uden formand: Christian Hansen takker af - som bebudet - efter uafbrudt 40 år i formandsstolen, og en ny finder man ikke på generalforsamlingen på Bredsted Danske Skole.

28.

SSF Gottorp amts nytårsstævne byder på to premierer foruden hygge, samvær og anden god underholdning: »Dansemusene«, purunge pigers danseopvisning, og SSW-amtsformand Otmar Petersens spydige politiske satire. Imponerende alsidige Lillian Boutté og Burich-l'Etienne New Orleans Ensemble giver en forrygende koncert på Flensborghus. Der er stopfyldt af mennesker. Arr.: SSF

Den norske sanglærke Marita Kvarving Sølberg og Sønderjyllands Symfoniorkester giver en pragtfuld koncert i Tyske Hus i Flensborg. Arr.: SSF.

SSF-distrikt Lyksborgs genvælgte formand Annemarie Erichsens kan - ifølge vor avis - på generalforsamlingen melde om stabile medlemstal og vidtspændende foreningsaktivitet.

Efter 24 år på posten frafalder Gerhard Eichhorn genvælg til posten som kasserer i SSW-distrikt Sønder Brarup, melder vor avis. Hans efterfølger er Sven Kielgast. Formand er fortsat Karen Rettig.

Ulrike Hansen, Flensborg, dør 98 år gammel.

Heinz Selck er død, meddeles i en annonce i vor avis.

29.

Friisk Foriining holder vinter- og nytårsfest for fuldt hus i Langhorn.

Også SSF Egerfnørde gennemfører en finfin nytårsfest med over 80 deltagere. Johanne Göhmann, Flensborg, runder de 80.

29./30.

Der er folk-weekend på Jaruplund Højskole med højskolen og SSF som arrangør. Der er workshops af mange forskellige slags, mad, hygge, børnepasning og aftenkoncert med Haugegaard & Høirup, Painted Green og Dupont Cajun Band - et tilløbsstykke for store og små.

30.

FDF fra Sydslesvig og Sønderjylland samler 170 børn til piltestævne i Gråsten-skovene.

31.

Vor avis beretter fra SSF-/SSW-distriktsgeneralforsamlingen i Jaruplund/Veding-Sankelmark: Gerd Diercksen afløser Inge-Lise Böwes som lokal SSF-formand, Hans Chr. Böwes fortsætter som lokal SSW-formand. Inge-Lise Böwes og den lokale SSF-næstformand Brenda Rudebeck får tildelt SSFs sølvnl.

FEBRUAR 2005

1.

Biskop Jan Linhardt, Roskilde, taler om »Næstekærlighed« på Flensborghus.

Lederen af Regionskontoret i Padborg Andrea Kunsemüller konstaterer på et pressemøde, at der mangler rådgivning/ vejledning for virksomheder, der krydser grænsen. Nogle dage senere gæster SSWs Anke Spoorendonk kontoret og lover at ville arbejde for, at der tilgår kontoret flere midler.

SSF-/SSW-distriktet Husby melder om fire flere SSF-medlemmer, så man nu er 80, mens SSW-distriktet har uændret 40 medlemmer. Generalforsamlin-

gen viser, at de danske står sammen i Husby-distriktet.

Frederiksberg SSF-distrikt i Slesvig skifter formand fra Chr.U. Terp til Anne Hoffmann.

Egon Maag, Hejls/ Kolding, dør.

2.

Mens Mogens Lykketoft helt dropper Sønderjylland i sin valgkamp, drager Anders Fogh Rasmussen gennem Sønderjylland til Flensborg for at møde det danske mindretal på Duborg-Skolen og efterfølgende det tyske mindretal i Tinglev.

Repræsentanter for det danske mindretal, det tyske mindretal og frisjerne møder forbundskansler Gerhard Schröder på Husum Slot forud for et vælgermøde. Schröder tilsiger mindretallene uændrede tilskud frem til 2008.

Danske, tyske og østrigske faldne fra krigen 1864 mindes ved en højtidelighed ved Kongehøjen i Selk og på kirkegården i Haddeby.

SSW Sporskifte skriver brev til SSWs byrådsgruppe, hvori de meddeler, at de ønsker sig et »samlende« torv i bydelen.

Vor avis skriver, at arbejdsgruppen bag Sydslesvig Rocks holder en pause som reaktion på, at SdU ønsker at gøre festivalen mere familievenlig, og det vil arbejdsgruppen ikke gå med til, fordi ændringen ville give festivalen en »forkert« karakter.

Gretchen Ingeburg Vollstedt, Flensborg, dør 82 år gammel.

2./3.

Denis MacLaughlin-trioen spiller irsk folk i Vanderup og Ladelund. Arr.: SSF og SdU.

4.

Vor avis skriver, at SSF Holtenås samarbejder med den tyske voksenundervisning VHS omkring skandinaviske emner er en succes på flere år.

SSF i Askfelt, skriver avisen, bakker med sine 88 medlemmer op om besty-

relsens arrangementer, ikke mindst udflugterne.

Tove Hinriksen får blomster for 25 års medlemsskab af Slesvig Husmoderforenings bestyrelse, skriver vor avis. De 41 fremmødte medlemmer på generalforsamlingen udtrykker stor tilfredshed med bestyrelsens indsats.

Petra Therkelsen, Bov, fylder 80.

Christian Harck, Flensborg, dør 90 år gammel.

5.

Det Ny Turnéteater gæster Slesvig Teater efter invitation fra SSF med bl.a. Pia Rosenbaum i musik-, komik- og dramakomedien »Hjælp, vi er på...« om en teatertrup på og bag scenen.

Vor avis kan røbe, at den flensborgfødte jazzsangerinde Tine Bruhn, New York, sang for bl.a. kronprinseparret under deres besøg i millionbyen.

6.

SSF er officielt med for 2. gang, da hundreder begiver sig ud på den 141. Oversømarch til minde om flensborgske borgeres humanitære hjælp på slagmarken efter slaget ved Oversø i 1864.

7.

Forbundsregeringens nye mindretalskommitterede gæster det danske mindretal i Flensborg. På Flensborghus møder han foruden generalkonsulen repræsentanter for Sydslesvigsk Forening, SSW, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger og Dansk Skoleforening til en informativ samtale.

Vor avis præsenterer Det lille Dukketeater på Det lille Teater i »Hjemmet« i Flensborg og de to kvinder bag: Karin Goos og Anne Stubbe Horn. De og dukketeatret har 25 års jubilæum i år.

Günter Klawitter, Flensborg/ Harreslev, dør 58 år gammel.

7.-9.

Elever fra Jaruplund Højskole, Danevirke Museum og Arkæologisk Landskon-

tor går sammen om et opmålings- og undersøgelsesprojekt i Hatsted Marsk, idet de bl.a. borer i uberørte jordlag igennem 1.000 år i en varft.

Annelie Wedehase, Flensborg, dør 80 år gammel.

8.

Folketingsvalg i Danmark: Den borgerlige regering fortsætter styrket, mens oppositionen mistede nogle mandater. De Radikale får med 17 mandater en plads i bl.a. det Sydslesvig-relevante »Femmandsudvalg«, der dermed bliver et »Seksmandsudvalg«. Bertel Haarder udnævnes nogle dage senere til undervisnings- og kirkeminister.

Vor avis præsenterer en rystet SSW-landdagsmand Lars Harms. Han er rystet over de politikere, der end ikke reagerede, da SSW fremsatte et forslag om øget støtte til danskere og frisere.

Den samiske superstar Johan Sara jr. & Group synger nye og gamle samiske joik-sange på Flensborghus. Arr.: SSF og Nordisk Informationskontor.

Elevrådet og eleverne på Jens Jessen-Skolen i Flensborg indsamler 556 euro til flodbølgeofrene i Asien.

Sønderborg Grænseforenings Marie Hess udmærker 15-årige Jasmin Donath-Kaiser med Jens Jessen-medaljen, fordi hun er en dygtig og vellidt kammerat.

Knud Morsing, Flensborg, runder de 80.

9.

SSFs fhv. formand Heinrich Schultz taler som den første dansker ved Oversø-mindesamværet i østrigske Graz, og han gør det på dansk. Også den danske forsvarskommandos to tilsynsførende med danske krigergrave i Sydslesvig, Gert Wiencke og Iver Kristensen er med - samt kredspræsident Johannes Petersen, Slesvig-Flensborg amt.

10.

Pilkington Duo koncerterer med blues

og rock i Ansgarkirken i Flensborg. Arr.: SSF

SSFs medlemssider KONTAKT fortæller, at Slesvig Spejderorkester tager til Atlanta-egnen omkring påsken i en uges tid.

11.

SSF og SSW Tarup i Flensborg hylder deres formand gennem 20 år Claus Jacobsen med standing ovations, da han siger nejtak til en ny periode. Som hans efterfølgere vælges Jörg Braun (SSF) og Georg Thomsen (SSW).

12.

Irmi og Willi Parschau, fejrer 45 års bryllupsdag.

14.

Det Sydslesvigske Samråd enes om en ny samarbejdsaftale, der bl.a. indebærer et seks personers formandsskab: Fem fra de medlemsbårne organisationer og én fra de ikke-medlemsbårne. SSFs formand Dieter Paul Küssner vælges til ny formand og afløser for Lone Schuldt, skoleforeningen.

Slesvig-Ligaen overrækker 20.000 kr. til Bredsted Danske Børnehøve til forbedring af legepladsen.

15.

Via vor avis kritiserer Danmarks Afholdsforening Grænseforeningens medlemsaktion med at sætte Dybbølbilmærkater i bagruden på deres biler - forbundet med chancen for at vinde en flaske rødvin. Grænseforeningen lover at være mere påpasselig med ikke at støde nogen fremover.

Chefredaktør Bjarne Lønborg agerer lægprædikant ved aftengudstjenesten i Helligåndskirken i Flensborg.

16.

Forfatningsdomstolen i Karlsruhe afviser for anden gang at efterkomme Slesvig overforvaltningsdomstols henvendelse m.h.t. at få undersøgt, om SSWs fritagelse for 5% spærreklausu-

len er i overensstemmelse med forfatningen. Dommerne i Karlsruhe anfører, at det er en politisk og ikke nogen juridisk beslutning.

SSW inviterer til valgkampsafslutning i Alte Post i Flensborg med jazz, kabaret og taler, og over 150 mennesker plus medierepræsentanter dukker op.

Vor avis beretter fra Rendsborg SSFs generalforsamling, om feststemte medlemmer, der gav fulde huse, om enkelte aflysninger i løbet af året, om et overraskende, nyt køkken i Amtmandsgården og om genvalg af formand Rejnar Bogdan for allersidste gang.

15-årige Zara Chandry, Gustav Johannsen-Skolen, får overrakt Petra og Hermann Tychsens mindelegat som anerkendelse for trofasthed - lige siden hun gik i 1. klasse -overfor ferieværterne Kirsten Hansen og Palle Jensen i Hvalpsund, hvor de har ombygget en nedlagt gård til en slags lejrskole.

17.

Fem danske og tyske chefredaktører (deriblandt Bjarne Lønborg, Flensborg Avis) diskuterer København-Bonn-erklæringernes betydning i dag og før i tiden på et møde i Dansk-Tysk Selskab i Kiel.

Sydslesvigs danske Kunstforening åbner en fornem udstilling med keramik ved Peder Rasmussen.

Grev Ingolf, Øster Starup, runder de 65.

18.

Vor avis meddeler, at Gerhard Lempert har trukket sig som formand for SSF og SSW i Lyrskov. I SSF blev Christian Paulsen ny formand, i SSW Edgar Lorck.

Joachim »Jockel« Schlüter, Flensborg, dør 48 år gammel.

18./19.

De teologiske arrangører af »Christianslystmødet« sætter i år gudstjenesten og kirkekunsten i højsædet.

19.

Vor avis fortæller, at Anette Neumann og Rolf Eggert er blevet genvalgt som formænd for SSF hhv. SSW i Store Vi, og at Hans Jochen Domke og Franz Pahrman er blevet genvalgt til ditto i Tarp.

20.

Landdagsvalg i Slesvig-Holsten: CDU/FDP og SPD/De Grønne har hver for sig ikke fået absolut flertal, så SSW (med nu kun 2 landdagsmandater p.g.a. dalende vælgeropbakning og en størrelsesmæssigt reduceret landdag) bliver tungen på vægtskålen og 2-3 uger senere enes med SPD/De Grønne om en tolereringsaftale, der ikke mindst tilgodeser det danske mindretals og frisernes interesser. Valgresultatet og tolereringsaftalen udløser i de følgende uger en hetz uden lige mod SSW og det danske mindretal især fra borgerlige tyske kredse, og det hele står og falder, da SPD/ De Grønne/SSW ved valg af ministerpræsident to måneder senere mangler én afvigers stemme med det resultat, at CDU og SPD indgår en stor koalition med CDU-eren Peter Harry Carstensen som ministerpræsident. Fhv. ministerpræsident Heide Simonis melder sig ud af tysk politik.

Det Danske Teater og Sydslesvigsk Forening fejrer H.C. Andersen-året bl.a. med en ny udgave af familiefesttilingen »Fyrtøjet« i Læk.

Om aftenen er der H.C. Andersen igen: Det Danske Teater og SSF inviterer til »Fra Regnormenes Liv« med den fremragende Karen-Lise Mynster som Johanne Luise Heiberg.

Heinrich Schultz læser af »Kejserens nye klæder« på tysk i Helligåndsklosteret i Flensborg.

Helligåndskirkens nye organist Stephan Krueger giver sin første offentlige kirkekoncert.

21.
Vor avis fortæller, at Ingrid Hanfstengel blev genvalgt til formand for SSF-distriktet Holm/ Skt. Jørgen i Slesvig By.

22.
Via vor avis kritiserer SSF-medlem Heike Truelsen SSFs top for ikke at bekymre sig nok om de små distrikter og for at tale uforstående, ja elitært.
Egon Sieck, Flensborg, runder de 75.

23.
Forbundsdaysmedlem Wolfgang Börnsen (CDU) gør mindretalspolitisk i næl-derne med offentliggørelsen af sin »Berliner Appell«, hvori han bl.a. benægter SSW-mandaternes fuldgyl-ighed. SPDs gruppeformand i landdagen Lothar Hay kalder ham en brandstifter. Forfatteren og journalisten Leif David- sen gæster Slesvig og fortæller om sit forfatterskab. Arr.: SSF Gottorp, Sles- vig Bibliotek og Flensborg danske Journalistforening.

24.
SSF-distrikterne Gelting, Gulde og Runtoft fusionerer til ét distrikt.
SSF-distriktet Slesvig-Centrum gen- vælger sin formand Kaj Michael Ni- elsen.
Alex Riel, Jesper Lundgaard og den unge pianist Heine Hansen giver en forrygende jazzkoncert på Flensborg- hus. Arr.: SSF og SdU.
Vor avis portrætterer Kresten Meyer, tidl. Skovlund, der nu er gift, far og be- styrer på et kæmpe landbrug med 130 ansatte i Hviderusland.
Jøderne i Flensborg og opland får egen menighed. Den holder til i en af SSFs ejendomme.

25.
Anke Spoorendonk stilles under politi- beskyttelse, efter at hun har modtaget en mordtrussel.
SSWs hovedudvalg mødes under poli- tibeskyttelse og et kæmpe presseop- bud på centralbiblioteket: 100 delege-

rede anbefaler yderligere forhandling- er med SPD og Grønne.

SSF indbyder til præsentation af syd- slesvigeren Hans J. Clausens billeder »Bro«, der er bestilt til permanent an- bringelse i salen på Flensborghus.

Vor avis beretter fra Stenfelt, hvor det lokale SSF-distrikts 25 aktive medlem- mer efter - det af distriktet godkendte - salg af skolen nu mødes ved dagligstu- emøder.

26.
Samrådets og Seksmandsudvalget fæl- les klausurmøde på Jaruplund Højsko- le forløber konstruktivt og i en behage- lig atmosfære.

Axel Johnsen fra Studieafdelingen og hans nye bog »Dannevirkemænd og Ejderfolk« præsenteres i vor avis, re- sultatet af fire års stipendiatforskning om et glemt kapitel i dansk historie.
Munkbrarup SSF-distrikt inviterer til førstehjælp til hunde ved en dyrlæge og dennes hund.

27.
CDU smækker dørene i og vil ikke for- handle med SSW.
Horst Georg Rossmann, Flensborg, dør 68 år gammel.

MARTS 2005

1.
Vor avis citerer den konservative grup- peformand Helge Adam Møller for at sige: Jeg er konservativ og foretrækker en CDU-regering, men først og frem- mest er jeg dog demokrat, og for en demokrat er det helt klart, at SSW i 50 år har rådet over fuldgældige mandda- ter i landdagen.

Statssekretær Franz Tönnis, Berlin. og daværende finansminister Ralf Steg- ner, Kiel, præsenterer det dansk-tyske særfrimærke i anledning af 50-året for Bonn-København erklæringerne i Bor- gerhuset i Harreslev.

Dansk Skoleforening og Dansk Central- bibliotek præsenterer et antal sprog-skat-

kister, der frempver skal turnere gennem de danske børnehaver og skoler-nes førsteklasse i Sydslesvig.

Det analoge tv-signal fra slesvig-holstenske sendemaster slås fra. Fremtiden er digital med trylleordet DVB-T (digital video broadcasting terrestrial). Det berører ikke satellit og kabel. Den digitale tidsalder forbliver dog fremtidsmusik på den sydslesvigske vestkyst, hvor man kan vente med at købe de nødvendige top set boxe et stykke tid endnu.

Kappel SSF-distrikt genvalgte sin formand Per Wietz, skriver vor avis.

SSW Nibøl beholder Helene von Guionneau som formand endnu i to år, selv om hun egentlig ville stoppe.

2.

Nyt Dansk Danseteater og Sydslesvigske Forening står for en familievenlig ballet Blow Up i Husumhus med stjernedansere og heliumfyldte balloner på scenen. Tim Rushton er geniet bag.

Direktør Jørgen Kühl, Institut for Grænseregionsforskning i Aabenraa, konstaterer i vor avis, at debatten om SSW efter landdagsvalget afslører stor uvidenhed blandt politikere og lederskrivere.

Preben Holl vendte tilbage som næstformand for Fælleslandboforeningen for Sydslesvig på generalforsamlingen i Treja, efter at han for to år siden blev vraget, fordi han meldte sig ud af SSW. Også kasserer Nis Hansen genvalgte - efter 46 år på posten.

Sproghjørnet i vor avis kan meddele, at Sprogforeningen har udsendt en ny H.C. Andersen-trilogi, dramatiseret for børn. En tidligere udgave er fra 2004. Hjørnet kan endvidere oplyse, at Signe Andersen på generalforsamlingen blev genvalgt til formand for en ny to års periode. 35 meldte sig som nye medlemmer i året, der svandt, så foreningen nu har 505 medlemmer.

Ursula Knorr genvalgte som formand for det 722 medlemmer stærke SSF-distriktet Centrum-Duborg-Vest i Flens-

borg. Carsten Petersen trak sig efter 40 års bestyrelsesarbejde.

3.

Familieterapeut og hospitalsklovner Trine Jensen, Vejle, taler om børneopdragelse og de voksnes rolle på et offentligt møde i Flensborg. Hun ledsages musikalsk af sønnen Christoffer Larsen. Arr.: SSF, SdU, skoleforeningen, sundhedstjenesten, centralbiblioteket og kvindeforeningen.

I vor avis udtrykker Ernst Meyer, Flensborg, sin store skuffelse over Børsen og dennes udtalelser.

Martin Klatt fortsætter som formand for Valsbøl SSF.

Også Harreslev SSF fortsætter med Knud Ramm-Mikkelsen som formand.

Kurt Asmussen, Fartorp, får en fin gave på hans 70 års fødselsdag: SSFs sølvnål for 50 års medlemskab og mange års medarbejde i bestyrelser og menighedsråd.

4.

SSF og SdU inviterer til indvielsesfest »Flensborghus på gloende pæle« med Jungle Boogie Band og italiensk buffet. Salen er renoveret og tages i brug. 115 kom.

Enstemmigt fordømmer Nordfrislands amtsråd truslerne mod SSWs politikere og fremhæver det gode samarbejde med partiet.

5.

Bente Dahl, MF Rad. Venstre, indtræder i Femmandsudvalget, der derved bliver til Seksmandsudvalget, meddeler vor avis.

SdU-styrelsesmedlemmerne Jens Bodum og Benny Leed markerer deres »60 års fødselsdag« med kæmpefest på Christianslyst.

Gymnastikforeningen DAN og SdUs Gymnastikudvalg inviterer til stor forårsopvisning i Idrætshallen i Flensborg. 13 hold deltager.

Ingrid Asmussen, Flensborg, runder de 75.

6. Monika Stender, tidl. Vestermølle, og Flemming Laursen, nu begge Malmö, bliver forældre til Nicklas Victor.

7. Vor avis har været til generalforsamling i Foreningen Norden og meddeler om rod i regnskabet. Medlemmerne viste forståelse og genvalgte de bestyrelsesmedlemmer, der stod til valg med formand Lars Aagaard i spidsen. Fremtiden tegner lidt usikker, idet medlemskartoteket slår knuder efter omstilling til edb.

Vestermølle SSF får ny formand i skoleinspektør Andreas Düring. Hans forgænger Dirk Panneweig ville gerne have fortsat men har fået arbejde i Nordrhein-Vestfalen, så selv om han og familien ikke fraflytter, er han dog kun hjemme i weekenderne.

Norddeutscher Rundfunk i Flensburg får med Werner Junge ny leder. Forgængereren Peter Axmann er gået på pension.

Rigsarkivar J.P. Noack talte om Bonn-København erklæringerne og det komplicerede politiske spil for 50 år siden på Dansk Centralbibliotek.

8. Vor avis kan meddele, at Ingrid Munecke er blevet genvalgt som forrmand for Bøglund SSF-distrikt.

Også det europæiske bureau for mindretalsprog EBLUL fik ny formand i ireren Neasa Ni Chinnéide, der efterfølger Triest-sloveneren Bojan Brezigar.

SSFs Hovedstyrelse drøfter ansættelsen af en foreningskonsulent og etableringen af en initiativpris. Mens der p.t. ikke rigtig er penge til førstnævnte, herskede der lidt skepsis m.h.t. det andet.

Ursula Hansen, Flensburg dør.

9. Institut for Grænseregionsforskning i Aabenraa inviterer til dansk-tysk seminar i anledning af 50-året for Bonn-Kø-

benhavn erklæringerne på Duborg-Skolen i Flensburg. Talerstolen indtages af dr. Jørgen Köhl og Robert Bohn fra instituttet, generalkonsul dr. Henrik Becker-Christensen, daværende mindretalskommitteret Renate Schnack, BDN-formand Hans Heinrich Hansen, SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner, friserrådets formand Ingwer Nommensen, Kurt Hamer-stipendiat Karoline Köhl og øjenvidnet W.L. Christiansen. Bogen »Ein europäisches Modell...« præsenteres.

Dannevirke SSF-distrikt genvælger formanden Silke Gustafson, skriver vor avis.

Også Tumby SSF-distrikt genvalgte Volker Bock til formand.

Horst Damm fortsætter som formand i Jagel SSF-distrikt.

Elly Philippsen, Flensburg, dør 83 år gammel.

Ali Weuter, Flensburg, dør 80 år gammel.

10. SSFs medlemssider KONTAKT præsenterer årsmødeplakaten 2005 med H.C. Andersen-motivet Tommelises svale, af verdenskunstneren Per Arnoldi.

På Sønderborg Slot åbnes udstillingen »Fra modstandere til medborgere - 50 år Bonn-København erklæringer«. Ved den lejlighed præsenteres dr. Jørgen Köhls digre værk på 670 sider om erklæringerne gennem 50 år.

Blå Mandag Jazzband giver den hele armen på Medborgerhuset i Egernførde. Arr.: SSF.

11. SSW, SPD og de Grønne er blevet enige om en tolereringsaftale, der ikke betyder forgyldte vandhaner for mindretallet men et kæmpeskridt hen imod elementær ligestilling.

SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner modtager Ridderkorset af generalkonsul Henrik Becker Christensen på vegne af Hendes Majestæt.

Husum Cricket Club med tilholdssted på Mikkelsberg i Hatsted får 10.000 kr. til sin store og aktive ungdomsafdeling af Oberst Parkovs Mindefond ved formanden Wilhelm Klüver.

Moving Cloud giver en velbesøgt koncert i Vesterland. Arr.: SSF og SdU.

Harreslev Amatørteater har premiere på »Er det ikke det ene, så er det det andet« af Henning Lindberg i Holger Geipels instruktion med mange - og unge - medvirkende. Spilles også for ældreklubberne dagen efter og den 18. - ligeledes på Harreslev Danske Skole.

12.

SSW afvikler et ekstraordinært landsmøde, hvor de delegerede bekræfter ledelsens forhandlingsresultater med SPD og Grønne.

Gospelkoret Mosaik fra Århus synger i Ansgar Kirken i Flensborg. Arr.: SSF Flensborg By.

Tine Bay Lührssen (31) fra Flensborg debutterer på den censurerede udstilling forårsudstilling på Charlottenborg, hvor 88 kunstneres 165 kunstværker udstilles. Indsendt til bedømmelse var 3.457 kunstværker.

Magdalene og August Jehle, Dansk Alderdomshjem i Flensborg, fejrer krondiamantbryllup (65 år).

Hans Peter Pfeifer, Kruså, dør 66 år gammel.

14.

Risby SSF vælger med Niels Jørgen Hansen ny formand efter Hans Jürgen Wilke, der ikke genopstiller. Wilkes efterfølger som SSW-distriktsformand bliver Sven Engel.

Skoleinspektør Bjørn Egeskjold vælges til ny formand for Ladelund SSF-distrikt og efterfølger for Jytte Christophersen, der ikke ønskede genvalg.

Danske foreninger og distrikter i Slesvig By præsenterer den første udgave af deres nye fælles kvartalsblad »Slesvig Avis«.

15.

SSF-distriktet Sct. Jørgen/ Mørvig i Flensborg genvælger formanden Heinz Günter Hergesell og drøfter, hvad man kan bruge en del af den meeget pæne kassebeholdning til.

Sønderbrarup SSF-distrikt vælger Hanno Jensen til ny formand efter Søren Agersnap.

16.

Silke Hinrichsen vælges til ny formand for SSW-distrikt Centrum-Vest i Flensborg. Ursula Knorr takkede nej til at genopstille.

Dansk Skoleforenings fællesråd får af direktionen forelagt en liste over skader og mangler på foreningens bygninger til 9 mill. euro.

17.

Heide Simonis mangler én stemme i at blive genvalgt til ministerpræsident, vraget af en af hendes egne og forlader politikken.

2./3. SSF-distrikt i Flensborg får med Ingrid Nielsen en ny formand og efterfølger for Thomas Ove Jensen.

18.

Vor avis meddeler, at Timm Koppelman er genvalgt som formand for SSF-distriktet Pris-Klaustorp.

Birgit Jürgensen genvælges som formand for SSF-distrikt Sct. Hans i Flensborg.

Alle elever i 6. klasse i Danmark og Sydslesvig modtager en særudgave af H.C. Andersen-eventyrbogen med 29 af hans eventyr, produceret af Gyldendal med støtte fra Undervisningsministeriet og H.C. Andersen-fonden.

19.

Æ Amatør fejrer 30 års jubilæum i Vestre Skovkro.

Cornelia og Andreas Clausen, Flensborg, fejrer diamantbryllup.

21.

SSW meddeler, at partiet ikke står til

rådighed for en SPD-ledet landsregering mere, fordi tilliden er borte.

Vor avis beretter fra De sydslesvigske Husmoderforeningers generalforsamling i Slesvig. Formanden Inge-Lise Møller opfordrer SSW til også at have en mening om ældrepolitikken i parti-programmet.

Det sydslesvigske Samråd opfordrer partierne i landdagen til omgående at ligestille mindretallet med flertallet, som tilsigtet i tolereringsaftalen.

Magda Jessen, Flensborg, dør 90 år gammel.

22.

Vor avis oplyser, at Inge Petersen er genvalgt som formand i SSF-distrikt Sønderløgum, og at den »smilende arbejdskraft« Ingeborg Jürgensen fik SSFs sølvnål.

24.

SSFs medlemssider KONTAKT kommenterer SSFs Hovedstyrelses ønske om at ansætte en foreningskonsulent til støtte for det folkelige engagement rundt omkring i distrikterne, beretter fra Samrådsmødet den 21. marts, hvor et enigt Samråd fastholder kravet om ligestilling, oplyser, at bl.a. Jytte Abildstrøm bliver en af hovedtalerne ved friluftsmødet årsmødesøndag i Flensborg Union-Bank i Flensborg meddeler via vor avis, at den har en egenkapital på over 10 mill. euro og vil udbetale 25% udbytte til aktionærerne.

25.

Willi Martensen, Jaruplund, dør 97 år gammel.

26.

CDU-forbundsdagsmedlem Wolfgang Börnsen fastholder sin kritik af SSW, der ifølge ham bør forholde sig neutral ved regeringsdannelser og spørgsmål, der ikke har med mindretallet at gøre. Slesvig Spejderorkester vender hjem fra USA efter en uges koncerter og festival.

28.

Helligåndskirkens Menighed og St. Marien Gemeinde i Flensborg markerer 50 året for Bonn-København erklæringerne med en fælles dansk-tysk gudstjeneste begyndende i Vor Frue Kirke og endende i Helligåndskirken med deltagelse af tre biskopper: dr. H.C. Knuth, Slesvig, N.H. Arendt, Haderslev, og E. Dons Christensen, Ribe.

Johan Flemming Rasmussen, Flensborg, dør 60 år gammel.

29.

Statsminister Anders Fogh Rasmussen og forbundskansler Gerhard Schröder deltager i 50 års jubilæet for Bonn-København erklæringerne på Sønderborg Slot. Samtlige talere - de to nævnte Heide Simonis, Carl Holst, Hans Heinrich Hansen og Dieter Paul Küssner - kom mere eller mindre direkte ind på den politiske situation i Slesvig-Holsten efter landdagsvalget. På et lukket topmøde aftalte de to regeringschefer at nedsætte en tværministeriel dansk-tysk arbejdsgruppe, der skal analysere pendler- og arbejdsmarkedsproblemer i det dansk-tyske grænseland. Om aftenen var der håndboldlandskamp Danmark-Tyskland i Flensborg, der endte 25:24.

Undervisningsminister Bertel Haarder har beskikket det nye Seksmandsudvalg. Kim Andersen fortsætter som formand, og også Frode Sørensen, Søren Krarup, Torben Rechendorff og Jørn Ulrik Larsen fortsætter. Ny er den radikale Bente Dahl.

Kirsten la Cour, Skovlund, fylder 60.

30.

På Skovlund SSW-distrikts generalforsamling ønskede distriktsformand Karl Otto Meyer ikke genvalg. I hans sted valgtes Lothar Christian, skriver vor avis.

31.

SSF opfordrer via sine medlemssider folk til at danne lokale danske filmklubber under SSF. Foreningen har meldt

sig ind i Dansk Voksenfilmklub og Dansk Børne- og Ungdomsfilmklub, så man ude omkring via SSF kan leje film og dvd på lige vilkår med klubber i Danmark - uden ophavsretslige problemer.

Anni Paysen, Slesvig, er død 92 år gammel, annonceres i vor avis.

APRIL 2005

1.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester præsenterer en symfonisk salut for H.C. Andersen ved en koncert i Flensborg med bl.a. Nis Bank-Mikkelsen som oplæser og konferencier. Teksterne foreligger på tryk på tysk.

Vor avis kan meddele, at Ugle Herred Spejdergruppe har indgået venskabsaftale med en polsk spejdergruppe i Biala Piszka.

Regionen Sønderjylland - Schleswig havde bedt kunstneren Anka Landtau lave noget kunst, der kunne opstilles ved grænsen, og det gjorde hun: Siden i dag pryder fem stiliserede svaner grænseovergangen Sæd.

Ingeburg og Jürgen Jürgensen, Humtrup, fejrer guldbryllup.

2.

På Danevirke Museum præsenterer SSF og Studiefællesingen H.C. Andersen-udstillingen og den dansk-tyske H.C. Andersen-bog »Hver elsker sin farve.../ Jeder liebt seine Farbe...« af Lars N. Henningsen og Johan de Mylius med oversættelse til tysk af Paul Nawrocki.

H.C. Andersens fødselsdag fejres på et festligt smykket Dansk Centralbibliotek, hvor udklædte medarbejdere serverer kaffe, og Hans Peter Rasmussen fortæller om den verdensberømte digter. Det lille Teater markerer den store eventyrdigters fødselsdag med stor fødselsdagsfest med sang, opvisning og oplæsning. Teatrets grand old lady Else Fanø kunne sammen med sine medstridere hilse på 80 gæster - der-

iblandt grev Ingolf og grevinde Sussi og generalkonsul Henrik Becker-Christensen.

2./3.

Dansk Håndboldklub Flensborg arrangerer det 23. DHK-pokalstævne for ungdomshold. Foruden DHK deltager 16 klubber fra Danmark med 93 hold, dvs. over 1.000 unge på jagt efter 24 pokaler. DHK synliggør dermed det danske mindretal i Sydslesvig blandt børn og unge.

3.

Horst Hoop, Follervig, runder de 70.

Margot Asmussen, Flensborg, runder et skarpt hjørne.

Ilse Hoffmann, Hanved, dør 57 år gammel.

4./5.

Seksmandsudvalget er i Flensborg og har set på og lyttet til de danske organisationers og institutioners budgetudkast 2006.

5.

13 sydslesvigske amatørmalere åbner en udstilling med 52 billeder på Dansk Generalsekretariat på Flensborghus i Flensborg.

Vor avis oplyser, at Sct. Georgskapellet, stavkirken ved Danevirke Museum, er blevet flyttet til Spejdercentret Tydal, hvor den bruges til andagter. Kapellet var bygget af spejdere, men måtte flyttes, fordi den ingen byggetilladelse kunne få ved museet.

6.

Institut for Grænseregionsforskning, ECMI, SSF og BDN arrangerer sammen med Udenrigspolitisk Selskab en international konference om Bonn-København erklæringerne på Christiansborg. Der er indlæg ved mindretalspolitiske kapaciteter, og i salen vrimler det med ambassadører og folketingsmedlemmer. Jørgen Kühl præsenterer sin nye bog om erklæringerne på engelsk.

Vor avis kan røbe, at Oksbøl Forsamlingshus efter 37 års slitage bliver renoveret.

Amtsformand Chr. Ulrich Terp, Gottorp Amt SSF, trækker sig, fordi han føler sig til grin i forhold til SSFs håndtering af Slesvighus-sagen. Franz Dittrich vælges som Terps efterfølger.

6.-8.

Ved tre velbesøgte arrangementer rundt omkring i Sydslesvig præsenterer højskolelærer Lars Thorkild Bjørn Grundtvig i billeder, musik og tekster.

7.

Dansk Sundhedstjenestes underskud er markant lavere nu og forventes yderligere stabiliseret i de kommende år, oplyser forretningsfører Georg Hanke på generalforsamlingen.

Jens Jepsen Trio giver en forrygende jazzkoncert på Flensborghus.

I Skt. Niels Kirke i Vesterland er der rockgudstjeneste med Ten Sing Bandet og Kirkepiloterne. Bag arrangementet står KFUM&K og MBU.

På Danevirke Museum præsenteres et tysk særstempel med Danevirke Museum og H.C. Andersens 200 års fødselsdag. Plus et tysk særfrimærke med H.C. Andersen-motiv.

8.

På Mikkelsberg i Hatsted åbnes udstillingen Eventyrlige Collager, som over 400 elever fra 23 danske skoler har indleveret 50 collager til som afslutning på en konkurrence, Dansk Skoleforening udskrev tidligere på året.

Den kommende ministerpræsident Peter Harry Carstensen besøgte Flensborg Avis og maner til besindighed, afspænding og fordragelighed i grænselandet.

Valsbøl Folkedansere markerer deres 15 års jubilæum med en udvidet »forårslegestue« og mange venners deltagelse fra fjern og nær.

9.

Dansk Centralbibliotek bortauktionerer førsteklases grafisk kunst fra arkiverne til rimelige priser, fordi der er dalende interesse for udlån af grafik.

SdUs diskoteksaften for de 11-14-årige i Idrætshallen i Flensborg besøges af over 300 unge. Arrangementet gennemføres fire gange om året.

Den slesvigske Kvindeforening fattes medlemmer, især yngre, sagde formanden Annemarie Erichsen på generalforsamlingen i Jaruplund.

I Padborg mindes de tre gendarmere, der blev dræbt ved besættelsen i 1940. Birgit Petersen, Tønning, dør 79 år gammel.

10.

Den Ny Opera fra Esbjerg giver forestilling på Flensborg Teater, indkøbt af SSF, med Figaros Bryllup med musik med originalinstrumenter.

11.

Flensborg overborgmester Klaus Tscheuschner kommer på tiltrædelses- og informationsbesøg på Dansk Generalsekretariat hos SSFs formand Dieter Paul Küssner og generalsekretær Jens A. Christiansen.

SSF Sydtønder Amt genvælger amtsformand Inger Merete Hansen enstemmigt. Hun beretter om alskens aktiviteter og et stabilt medlemstal.

Helligåndskirkens kor ledes af Per Nielsen ved en flot koncert i kirken. Ved orglet: Stephan Krueger. Desuden medvirkede en række danske og tyske musikere.

12.

Gamles Værn holder forårsfest på Flensborghus i Flensborg, og Flensborg-duoen Mojn Mojn leverer musikken.

Laura Albertsen-Ortelt, Flensborg, dør 78 år gammel.

Ole Vigggaard, Flensborg, dør 75 år gammel.

13.
I Prinsens Palæ i Slesvig præsenterer forbundsfinansministeriet officielt et særfrimærke i anledning af H.C. Andersens 200 års fødselsdag. Det trykkes i 27,5 mill. eksemplarer.

SSF-byformand Maren Schultz, Flensborg, opfordrer på bygeneralforsamlingen distrikterne til at bruge penge fra deres tildels meget store kassebeholdninger til medlemsaktivitet og humanitære formål. Byforeningen er på vej mod et stabilt medlemstal. Hun genvælges som formand.

Heller ikke på SSW Rendsborg-Bydel-dorfs ekstraordinære generalforsamling lykkedes det at få valgt en bestyrelse, så den fhv. formand Silvia Ravens fortsætter som »kontaktperson« for medlemmer og partiorganisation.

14.
Gentlemen of Jazz giver en new-orleansjazzkoncert i Helligåndskirken i Flensborg.

15.
Amtsstyrelsen for SSF Rendsborg-Egernførde vil forsøge at få endnu mere kontakt til distrikterne, så flere ikke-medlemmer - men mindretalsnydere - bliver aktive i SSF, mener genvalgte amtsformand Anne Mette Jensen.

Kobbermølle Museum og Industrimuseum Kobbermølle ved formanden Gerd Pickardt byder velkommen til en flot udstilling med kongeligt kobbergrej på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Rosende ord til primus motor Bodo Daetz ikke kun fra generalkonsul Henrik Becker-Christensen, der holder åbningstalen.

Efter 28 år, to måneder og 21 dage er det rengøringsassistent Inge Stückler sidste arbejdsdag i Bertha Wulff-Børnehaven på Frueskovvej i Flensborg. Der fejres hele dagen.

Sabine Oetzmann, arkivar og medarbejder i kulturafdelingen på Dansk Generalsekretariat stopper efter 25 års ansættelse ved Sydslesvigsk Forening.

Efter at have nydt restferien starter hun 2. maj som sekretær i skoleforeningens direktion.

16.
Dansk Skoleforening oplyser i medlemsbladet Fokus, at budgettet 2006 vil være på 73 mill. euro. Der bliver manglende dækning på 1/2-1 mill. euro.

Den selskabelige forening Borgerforeningen står bag den traditionelle sammenkomst i anledning af Dronningens fødselsdag - i år den 65. - ved Dronningens Eg i Dansk Alderdomshjems have med efterfølgende kaffe og festtale ved vor avis' chefredaktør Bjarne Lønborg inden dørene.

SSF-distrikt Egernførde har succes med sine arrangementer og har mod til at gå nye veje: Lanterneoptog samler 500 mennesker, og årsmødet 1.000. Det glæder ikke kun formand Fred Witt sig over kan man mærke ved at læse distrikts-portrættet i vor avis.

Grænseforeningens Hovedstyrelse mødes på Flensborghus efter at have været »i marken« dagen før.

Friisk Foriining genvælger Jörgen Jensen Hahn som formand på generalforsamlingen i Risum. Bag foreningen ligger et ovenud travlt år.

17.
SSF Flensborg By forsøger sig med et indendørs familiearrangement »Cirkus for alle« i salen på Flensborghus. Den slags arrangementer skal der fortsættes med, siger byformand Maren Schultz efter det vellykkede arrangement.

I Aventoft indvier den danske menighed sit nye menighedshus, bygget med to mill. kr. tilskud fra A.P. Møller-Fonden.

Hanna Ross Jensen, Galmsbølkog, dør 76 år gammel.

18.
Dansk Skoleforening og SSW er skuffede: CDU og SPD vil ifølge koalitionsaftalen ligestille de danske skoler med de

offentlige - men først fra 2008. Det koster skoleforeningen tre mill. euro på to år. Kim Andersen fra Seksmandsudvalget beklager udskydningen.

SdUs Styrelse mener, at sportslige ambitioner kan komme i karambolage med det danske sprog i foreningerne, hvorfor det er vigtigt med en fortsat og åben debat.

Dybbøldag i Danmark, 5.000 unge sælger Grænseforeningens Dybbølmærker til fordel for det danske arbejde i Syd-slesvig og - til egen fordel - for at få finansieret en del af et lejrskoleophold i det sydslesvigske.

19.

Historikeren Claus Bjørn, København, dør 60 år gammel.

20.

Caroline Schwarz (CDU) udpeges til landsregeringens nye mindretalskommitterede og dermed til SPDeren Renate Schnacks efterfølger.

20.-24.

folkBALTICA ser dagens lys i grænselandet. Medarrangører ved denne nordisk/ baltiske folkfestival er SSF, SdU og Nordisk Informationskontor. I Egernførde f. eks. indbyder SSF til koncerter med svenske Groupa og danske Zar. I Flensborg synger bl.a. Kari Bremnes, og på Flensborghus er der visecafé.

21.

Hans Heinrich Johannsen, Oversø, får SSFs sølvnål på SSF Flensborg Amts generalforsamling for årtiers indsats mange steder.

Den verdenskendte bassist Niels-Henning Ørsted Pedersen dør 58 år gammel.

22.

Charles Frede Jensen, Tarp, dør 86 år gammel.

23.

SSF-/SdU-konsulent Simon Faber vælges til næstformand i den tyske sektion af European Bureau for Lesser Used Languages EBLUL.

Dansk Håndbold Klub Flensborg fejrer sin meget fine 25 års fest med et års forsinkelse. Det var der ingen, der var ked af. Man fik en god reception og en dejlig aftenfest ud af jubilæet.

Forfatteren, samfundsdebattøren og foredragsholderen Ebbe Reich Kløvedal dør 65 år gammel.

25.

Den store koalition i Slesvig-Holsten vil fratage SSW retten til grundmandater i landdagens udvalg, en ret som partiet først havde fået få uger før.

26.

SSF Husum Amt melder på amtsgeneralforsamlingen om en lille medlemsfremgang, nye tiltag som Café Kik Ind og medkørsel på bogbussen. Formand Lass Erhardsen genvælges.

Ungdomssekretariatet på Flensborghus i Flensborg åbner en udstilling med ung kunst ved den unge SdU-aktive lærerstuderende, maleren og fotografen Angelina Nadolski.

27.

Landdagen vælger Peter Harry Carstensen til ny ministerpræsident med 54 af 69 stemmer. Syv stemte blank, otte nej, deriblandt formentlig fem fra regeringspartierne CDU/SPD.

28.

SSF Ejdersted genvælger amtsformanden Erik Johansen på generalforsamlingen i Skipperhuset i Tønning. Amtsforeningen har ingen problemer med selvtiltiden.

29.

På Union-Banks generalforsamling i Flensborg efterlyser tilsynsrådsformand Mogens Therkelsen initiativer til at få væksten i gang i regionen. Det op-

lyses, at meddirektør Uwe Axen går på pension ved årsskiftet, og at hans efterfølger er udnævnt: Frank Baasch. Ordførende direktør er Volker Andersen.

30.

Europa Union og Europabevægelsen arrangerer paneldiskussion med bl.a. repræsentanter for mindretallene i grænselandet og mindretalskommitteet Caroline Schwarz på Slesvig Rådhus om Bonn-København erklæringerne.

.

MAJ 2005

1.

På Dansk Kirrke i Sydslesvigs Kirkedag i Slesvig beretter provst Viggo Jacobsen om et arrangements- og aktivitetsmæssigt travlt år.

3.

Jubilæumsudstillingen 50 års med Bonn-København erklæringerne ved bl.a. Sønderborg Slot åbnes i Landdagen i Kiel.

Marie Andersen, Tønder, tidl. Aventoft, dør 98 år gammel.

4.

Via vor avis siger den nye landdagspræsident Martin Kayenburg, at debatten om SSWs mandater efter landdagsvalget var uansvarlig.

5.

Selv om det går fremad for mindretallene i Europa, er der stadig tilbageslag, gjorde mindretalsunionen FUEFs præsident Romedi Arquint opmærksom på ved mindretalskongressens åbning i rumænske Bukarest.

6.

Få men eksklusive værker inspireret af H.C. Andersen præsenteres af Jaruplund Højskole og Mikkelsberg på Mikkelsberg i form af en vandrestilling »Det er ganske vist«, som en gruppe kunst-

nere fra Silkeborg-egnen står for. Ingvald Christiansen, Slesvig, fylder 75.

7.

Slesvig-Ligaens formand Flemming Radsted Madsen uddeler pæne beløb til en række sydslesvigske institutioner, organisationer og en enkelt privatperson.

Hildegard og Heinrich Nissen, Flensborg, fejrer guldbryllip.

8.

Rosalie Strunz, Flensborg, tidl. Frørup, dør 83 år gammel.

10.

Dansk Skoleforening meddeler, at 80% af forældrene ved 18 skoler og 25 børnehaver stemte ja til oprettelsen af fællesskoler i Flensborg, men at kun halvdelen af de stemmeberettigede deltog i afstemningen.

12.

Flensborg Yacht Club vil sammen med naboen Seglervereinigung erhverve havbunden under deres fælles lystbådehavn, oplyser vor avis.

Bennetgaard holder åbenthus, fejrer 2 x 50 års fødselsdag og afslører et billede af Jutta Skrumsager (udlånt af SSF). SSFs medlemsider KONTAKT i vor avis præsenterer det meget omfattende årsmødeprogram og nogle af de mange aktiviteter under forberedelse.

Kellogg's Kommunikationspris på 45.000 kr. tildeles den tidl. Duborg-elev, ernæringskonsulent Martin Kreutzer, tidl. Kobbermølle, nu København, for hans evne til at formidle kompliceret ernæringsstof på en let tilgængelig måde uden at gå på kompromis med de videnskabelige fakta«.

Erika Wolfsen, tidl. Læk, dør.

13.

Sydslesvigsk Selvhjælp SSH uddeler 8.500 euro til 15 formål i Sydslesvig. Foreningens eneste formål er at sprede

medlemmernes kontingent til gode formål.

14,
Sven Schreiber (30), tidl. Flensborg, nu Berlin, får den ene internationale pris efter den anden, skriver vor avis i et portræt af den unge mand, der med eget firma har specialiseret sig på tre-dimensional computer-animation.

17.
Der er åbent hus på Duborg-Skolen kl. 10-21. Mange - også tyskere - dukker op, får en rundvisning, indblik i undervisningen og overværer den afsluttende forårskoncert.

Kim Andersen MF/V udnævnes af statsministeren til dennes personlige repræsentant i den danske tværministerielle arbejdsgruppe, der sammen med en tilsvarende tysk arbejdsgruppe skal analysere hindringer for arbejdsmarkedets frie udfoldelse hen over statsgrænsen, bl.a. grænsependling. På tysk side har forbundskansleren udnævnt statssekretær Franz Tönnies.

Gerd Pickardt, formand for Dansk Erhvervsforening, klandrer den uforsonlige tone, der hersker i Samrådet, på foreningens generalforsamling, hvor det tydeliggøres, at foreningen efterlyser flere yngre medlemmer. Foreningens økonomi er sund.

18.
Dansk Skoleforening meddeler, at A.P. Møller-Fonden forærer det danske mindretal en komplet ny fællesskole med gymnasial overbygning i Slesvig By. Kim Andersen, formand for Undervisningsministeriets »Seksmandsudvalg«, meddeler, at det danske mindretal i 2006 får 382,5 mill. kr. i statsstøtte. Her indgår ikke bevillingen til Dansk Kirke i Sydslesvig og Dansk Sundhedstjeneste, da disse ikke er underlagt Undervisningsministeriet. Finansloven skal vedtages i Folketinget senere på året.

19.
Kaja Schäfer, 7. årg. på Duborg-Skolen, vinder Dansk Skoleforenings oplæringskonkurrence og dermed en tur til Odense sammen med hele klassen. Isted-mindehallen er nyrenoveret og præsenteres for offentligheden - med en ny udstilling uden énøjet historiesyn.

20.
Den dansk-tyske grænseoverskridende cykelrute, »Grænseruten« indvies. Den krydser grænsen 13 gange mellem Højer og Flensborg.

Vor avisen beretter om et bronzestøbning-kursus for amatører i Kobbermølle Industrimuseums lokaler i Kobbermølle. Støbemester er Kim Blöß. Initiativtager Bodo Daetz.

Caroline Schwarz udnævnes officielt til ministerpræsidentens mindretals- og kulturrådgiver.

21.
Sydslesvigsk Udvalg af 5. Maj 1945 har fået en del nye medlemmer, men fremgangen modsvares af dødsfaldene, meddeler formanden Helge Moosmann på generalforsamlingen.

22.
Historiens Dag gennemføres også i Sydslesvig. Der tilbydes byvandring i Flensborg samt besøg på Kobbermølle-, Christian Lassens Minde- og Danevirke Museum.

23.
Overlærer Gitte Tychsen-Schlotfeldt tiltræder som ny leder af Feriebørnskontoret i Flensborg efter i allerede 36 år at have bistået nu pensionerede Alfred Mejenborg med arbejdet.

24.
Vor avis kan oplyse, at Melanie Tepel (27), Lyksborg UF, har fået foreningen »18. aprils« Ungdomslederpris. Overlærer Lene Bastiansen, Flensborg, går på pension med en tre timers ma-

rationlæsning med sin 7. klasse på Gustav Johannsen-Skolen afbrudt af stafetløb og pizzaer.

25.

Folketingets næstformand og fhv. udenrigsminister Niels Helveg Petersen taler som den første rigsdansker fra talerstolen i Landdagen i Kiel. Det sker med en festlig markering af og en landdagsdebat om Bonn-København erklæringerne. Han påtaler ligesom landdagspræsident Martin Kayenburg udtalelser om SSWs mandater i debatten efter landdagsvalget i februar. Helved minder om, at det er en »fælles forpligtelse at skabe de bedst mulige forhold for vore nationale mindretal«.

26.

Vor avis beretter fra Danevirke, hvor arkæologer har fundet og frilagt en underjordisk kampestensmur fra år 740 nær Skanse 14, der p.t. sættes i original stand på 3. år med hjælp fra danske og tyske soldater og sponsorer. Sydslesvigs danske Kunstforening åbner en omfattende retrospektiv Holger Hattesen-udstilling »Holger Hattesen - en Flensborg-maler« på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Billederne er lånt hos private og institutioner og ikke mindst hos enken Anni Bøgh Hattesen. Krigsjournalist Erik Thomle holder foredrag i Tarp Præstegård. SSF Husum Amt inviterer til dansk-tysk H.C. Andersen-jubilæumsfest med H.C. Andersen-Paraden fra Odense, og salen på Husumhus var fyldt til bristepunktet med små og store eventyrelskere.

I landdagen fastslår ministerpræsident Peter Harry Carstensen, at kulturen i Slesvig-Holsten er et chefanliggende, og nationale mindretal dermed også.

27.

161 Duborg-studerenter springer ud, det største hold nogensinde.

En række sydslesvigske studerende i Århus åbner informerer på hjemmesi-

den www.ambassaden.dk om, hvad man skal gøre, hvornår og hvordan, når man flytter til Danmark for at læse. På Bredsted Danske Skole holdes rejsegilde på den i skolesammenhænge og i foreningslivet tiltrængte tilbygning.

Jens Nygaard, Flensborg, runder de 50.

27.-29.

De danske årsmøder i Sydslesvig trækker politikere til: Statsminister Anders Fogh Rasmussen kommer, Folketingets formand Christian Mejdahl kommer, ministerpræsident Peter Harry Carstensen, miljøminister Connie Hedegaard, socialminister Eva Kjer Hansen og skuespilleren Jytte Abildstrøm. De kongelige er repræsenteret ved grev Ingolf og grevinde Sussi. Men også mange andre samfundsrelevante personligheder, folketingsmedlemmer osv. deltager i de 81. danske årsmøder, der i år står under mottoet »At rejse er at leve - de danske årsmøder i Sydslesvig, en rejse værd«.

28.

Nørregade-festen Mix-Tour afvikles for 2. gang i Flensborg. Dansk Centralbibliotek og Aktivitetshuset er med fra dansk side.

Lone Alsing Staugaard og André Pastorff vies i Lyksborg Slotskirke, og deres Benedicte Sofie bliver døbt.

29.

Ministerpræsident Peter Harry Carstensen tilsiger på årsmøde-friluftsmødepladsen i Flensborg de danske skoler ligestilling med de tyske fra næste år, når det gælder tilskud til heldagsskoler og skolefritidsordninger.

30.

Elsie Fanø, Flensborg, dør 89 år gammel.

JUNI 2005

1.

Støtteforeningen Arkæologisk Park Danvirke gennemfører sin generalforsamling med Kresten Philipsen i spidsen, beretter om livlig aktivitet, udvider bestyrelsen og vedtager at gå mere i offensiven.

Veronika Jørgensen tiltræder som leder af Tønning Danske Børnehave.

2.

Mindretalsrådets møde i Berlin med medlemmer af Forbundsdagen resulterer i, at de fire nationale mindretal i Tyskland faktisk pr. omgående får eget sekretariat i Berlin, placeret i forbundsindenrigsministeriet foreløbigt til årets udgang.

Wolfgang Börnsen, CDU/MdB inviterer en sydslesvigsk delegation SSF/SSWe-re til meningsudveksling i Berlin men trækker ikke sine synspunkter om SSW og partiets forholdensig til flertalstyske emner tilbage.

Magda Küssner, Flensborg, dør 94 år gammel.

2.-4.

SSF repræsenterer det danske mindretal i Sydslesvig i Grænseforeningens informationstelt på Nordeuropas største dyrskue, Roskilde Dyrskue.

3.

Kampvalg om to poster i vor avis' tilsynsråd: SSF opstiller lektor Maike Lohse som modkandidat til tilsynsrådets kandidat speditør Mogens Therkelsen. Aktionær Karl Otto Meyer foreslår hende som modkandidat til tandlæge Bent Borg. Maike Lohse vælges ikke, men flertallet imod hende er knebent. Programchef Tharben Hansen ønskede at udtræde af tilsynsrådet. Gerda Eichhorn, Sønderbrarup, runder de 60.

Holger Petersen, Ebeltoft, fylder 90.

Wiebke Ott og Finn Petersen, Dannevirke, bliver gift.

Christel Hansen, Flensborg, dør 79 år gammel.

Kirsten Andresen, Vesby, dør 79 år gammel.

4.

Sydslesvig Rocks afvikles med fem bands for første gang inden døre på Slesvighus i Slesvig. Fremmødet er beskedent, så næste år bliver det atter i det fri på Slesvig IFs anlæg. SSF støtter fortsat festivalen, mens SdU har trukket sig, fordi den ikke var familievenlig nok.

4./5.

150 journalister gæster Flensborg som sejlene deltagere i den 11. Rosenregatta.

7.

Kirsten Grau Nielsen præsenterer efter 10 års arbejde en bog om sin far, redaktøren og den sønderjyske forkæmper Andreas Grau før og efter Genforeningen i 1920.

8.

SSF og SdU inviterer til forrygende koncert med Steffen Brandt, Lars H.U.G., Dicte, Henriette Sennenthaldt, Eivør Pálsdóttir og Ensemble Midt Vests strygere i Idrætshallen i Flensborg.

Generalkonsul Henrik Becker-Christensen er på officielt tiltrædelsesbesøg hos ministerpræsident Peter Harry Carstensen i Kiel, hvor denne gentager ønsket om at ville besøge statsminister Anders Fogh Rasmussen i København. Agnete Grangaard Olesen, Skærbæk, fylder 90.

9.

Vor avis kan berette, at pastor Søren Krarup, Seem, medlem af Seksmandsudvalget med udgangen af oktober går på pension og sammen med familien flytter til København for at helleg sig det politiske arbejde på Christiansborg.

Studieafdelingen udgiver en bog med elevberetninger ved 12 Duborg-elever om Bonn-København erklæringerne. Det bliver forskrækkelig læsning for en del danske sydslesvigere. På den anden side må man se i øjnene, at når eleverne ved for lidt om det danske mindretal og Danmark, må fejlen nok søges et andet sted...

Grænseforeningen oplyser, at den giver 1,2 mill. kr. til en ny bogbus til Dansk Centralbibliotek, 400.000 kr. til inventar i Dansk Sundhedstjenestes nye social- og sundhedscenter og 100.000 kr. til en minibus til Dansk Spejderkorps Sydslesvig.

10.
Dimissionsfest på Duborg-Skolen i Flensborg med et rekordstort studenterhold på 161 nybagte.

Gitte Helmer er gået på pension, og Mariegades Fritidshjem kalder til reception for at hylde hende efter 27 års indsats.

Sten Haarløv, Flensborg, fylder 50 år.
Bente Hansen og Arne Jürgensen, Nybelfeld, bliver gift.

10.-12.
54 unge er med i SdUs ungdomsweekend med alskens aktiviteter på Christianslyst.

11.
Vor avis skriver, at Rendsborg-Egernførde amtsråd lægger op til helt at fjerne tilskuddet til dansk elevkørsel i 2006. Fuldt hus ved årsmødet på lejrskolehjemmet Vesterled på den jyske vestkyst. Carsten Dalgaard kan fortælle om god søgning m.h.t. støtteforeningen. Willi Urban, Flensborg, dør 90 år gammel.

12.
Nordisk Informationskontor m.fl. inviterer til forfatterlæsning med unge forfattere: Sigmund Løvåsen, Ragnfrid Trohaug og Johan Harstad på Dansk Centralbibliotek i Flensborg.

Gudmund Fink, Gråsten, er død 92 år gammel.

13.
Gert Wiencke, Flensborg, runder de 70.

14.
Der er fyldt op i Tyske Hus i Flensborg, da Sydslesvigsk Forening og Sønderjyllands Symfoniorkester kalder til familiekoncert med de unge solister Louise Drengsgaard og Herbert Broersma fra sønderjyske musikskoler - og Jesper Buhl som festlig konferencier.

15.
Mindretalsrådet i Berlin ansætter frisøren Thede Boysen som sekretariatsleder.
FDF i Bredsted fejrer 25 års jubilæet med manér.

Slesvigsk Kreditforenings situation er uændret, oplyses på generalforsamlingen: Udgifter til administration stiger lovpligtigt, og interessen for optagelse af lån er dalende grundet den økonomiske afmatning i Tyskland.

17.
Forstanderparret på Højer Ungdomsskole Bodil og Wolfgang Dibbern har sidste arbejdsdag og går på pension. Annemarie Dibbert, Flensborg, fylder rundt.

18.
I en leder i Skoleforeningens medlemsblad FOKUS skriver styrelsesmedlem Michael Oetzmann, at »aktiv medleven i det danske mindretal ikke standser ved at have sine børn i Skoleforeningens institutioner«.

FOKUS præsenterer et nyt samarbejde Skoleforeningen og SSF imellem omkring hvervning blandt skoleforeningens medlemmer m.h.t. SSF.

Hans Jørg Petersen, Egernførde, fylder 75.

Maja Hub og Per Werth, Eggebæk, bliver viet.

20.
Brita Heddergott, Flensborg, dør 65 år gammel.

21.
SSWs ekstraordinære landsmøde siger med 2/3s flertal nej tak til at opstille egne kandidater ved forbundsdaysvalget. SSFs Hovedstyrelse får at høre af SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner, at »bananvognenes sololøb er fortid«, og at det snart vil være slut med automatiske bevillinger.

23.
Gymnasieoverlærer Aase Abilds sidste dag på Duborg-Skolen: Hun går på pension.

24.
Dansk og tyske fagfolk på det grænseoverskridende arbejdsmarked mødes til konference på Flensborghus. Det tidligere bebudede analysen ved de tværministerielle danske og tyske arbejdsgrupper under ledelse af Kim Andersen og Franz Tönies går officielt igang. Begge er udnævnt af deres respektive regeringschefer.
Peter Bücherts sidste dag som pedel og skolebuschauffør på Askfelt Danske Skole: Han går på pension.
På Gottorp-Skolen i Slesvig havde skoleinspektør Orla Møller og overlærerne Helga Hansen, Carl Nielsen og Lis Sturgaard Poulsen sidste arbejdsdag.
Erling Holst, Lemvig, dør 87 år gammel.

24.-26.
36 8-12-årige børn deltager i Sydslesvigs danske Ungdomsforeningers fodboldskole i Husum.

25.
Skt. Knuds Gildet Flensborg mødes til Det Store Adelgilde og fejrer 835 års fødselsdag.
Vor avis kan berette, at Kim Kragholm Olesen, Harreslev, slap gennem nåleøjet, censuren, og vil dermed være re-

præsenteret blandt de 136 værker, der udstilles på Kunstnernes Sommerudstilling i Vestjylland. 2.700 værker var blevet indsendt til bedømmelse.

Johanna Kasat, Læk, dør 76 år gammel.

27.
Landdagspræsident Martin Kayenburg, gæster det danske mindretal, inviteret af Sydslesvigsk Forening SSF. Han ser bl.a. på Danevirke Museum, på Skanse 14 og rører ved Valdemarsmuren.

28.
SSWs Anke Sporendonk går i praktik hos en skorstensfejer en dags tid og går - meget pressevenligt »i sort«.

29.
Vor avis skriver en reportage fra SdUs sommerlejr på Christianslyst: 116 børn i 10-14 års alderen har det fint sammen i en uges tid med masser af aktiviteter.

30.
Lars Aagaard, Flensborg, runder de 60.
I vor avis meddeles, at Ernst Treike, Flensborg, er død.

JULI 2005

1.
Kontaktudvalget under forbundsindenrigsministeriet mødes i Berlin til udvalgets 40 års jubilæum. Minister Otto Schily leder selv mødet og bekræfter, at SSWs mandater i landdagen i Kiel er fuldt gyldige.

Via vor avis går indenrigsminister Ralf Stegner i rette med sin partifælle, Egernførde-borgmesteren Susanne Jeske-Paasch og byrådet i Egernførde, der kun yder halvt så megen støtte til de danske børnehaver som til de tyske, fordi »de danske er sikrede via den danske stats støtte, og man ønsker ikke at aflaste den danske stat«. »En farlig vej for hele mindretalspolitikken«, si-

ger ministeren. En endnu ublidere medfart får CDU-amtsrådsgruppen i Rendsborg-Egernførde amt, der helt sløjfer tilskuddet til dansk elevkørsel: en regulær »hævnaktion overfor SSW«, mener ministeren, der for øvrigt ikke lægger skjul på, at mindretals rettigheder ikke spiller den samme rolle i en stor koalition som de ville have gjort ved tolereringen af en mindretalsregering.

På Ladelund Ungdomsskole samles 130 store som små, unge som ældre, til sommerhøjskole i en uges tid, skriver vor avis. På programmet står bl.a. smykkefremstilling, teatersport, yoga, massage, filtning, rollespil og stavgang.

5. Landsregeringen præsenterer budgettet for 2006. Ifølge det skal alle - undtagen idrætten - skæres ned. Dansk Skoleforening får uændrede tilskud under henvisning til, at de danske skoler lige stilles med de tyske fra 2008. Helma Petersen, Flensborg, dør 73 år gammel.

10. Genforenings- og Grænsemuseet ved Frederikshøj nær Christiansfelt markerer sit 10 års jubilæum bl.a. med en reception, hvor Grænseforeningens formand Torben Rechendorff talte, og hvor Grev Ingolf og Gravinde Sussi deltog.

10.-15. 25 børn i 5-12 års alderen hygger sig sammen - på frisisk - på Risum Dansk-Frisiske Skole, inviteret af Friserrådet.

13. Uwe-Jens Ramm, Flensborg, fylder 70.

14. Vor avis skriver om en succesfuld familiehøjskole på Christianslyst ved Grænseforeningen Lolland-Falster. GF-formand Torben Rechendorff var programpunkt og talte om et »reservat

med sjældne dyr eller en del af dansk kultur«, altså det danske mindretal i Sydslesvig.

16.-24.

Dansk Spejderkorps Sydslesvig deltager med 71 blandt 15.000 spejdere i Guldborgsundlejren med bl.a. en gudstjeneste som en meget stor oplevelse. Sydslesvigerne tilbød smedjeaktiviteter.

17.

Christian Jens Jørgensen, Flensborg/Bov, dør 58 år gammel.

17.-30.

180 unge fra flertals- og mindretalsbefolkninger i knap 40 europæiske lande mødes på Jaruplund Højskole, Nachschule Tingleff og Højskolen Østersøen for at lære hinandens og hinandens situation at kende samt for at udarbejde en resolution, der præsenteres på Cultures in Dialogue-afslutningskonferencen ved en paneldebat på Flensborghus.

20.

Vor avis beretter fra Bredsted FDFs sommerlejr ved Gråsten og fortæller om de 60 danske sydslesvigeres hverdag dér.

22.

Elfriede og Jens Peter Petersen, Jaruplund, fejrer guldbryllup.

Erik Halskov Jensen, Bov, dør 80 år gammel.

Joachim Dümer, Harreslev, dør 51 år gammel.

23.

Karen Margrete og Ernst Vollertsen, tidl. Lyrskov, nu Vejle, fejrer guldbryllup.

25.

På 155 års dagen for Istedslaget nedlægges der kranse og holdes taler på Flensborg Gl. Kirkegård, på Gl. Michaelis Kirkegård i Slesvig og i Isted.

26. Grundstenen for Dansk Sundhedstjenestes nye social- og sundhedscenter lægges i Skovgade 45 i Flensborg.

28. I vor avis siger Grænseforeningens afgående organisationskonsulent Johan Herold, Århus, at »ja til dansk er andet end nej til tysk« og »funfamentalisme er skadelig både for danskheden som for så mange andre«. Efter 18 år hos Grænseforeningen går Herold på pension med udgangen af måneden.

Vor avis kan oplyse, at Dansk Skoleforenings edb-system har været ude af drift siden 10. juli og først om nogle dage er klar igen. For mange ansatte bruger e-mailsystemet til opbevaring af omfattende dokumenter, og derved led systemet overløst.

180 unge vedtager på Cultures in Dialogue-afslutningskonferencen på Flensborghus en resolution, der bl.a. opfordrer EU til at udpege en mindretalskommisær. Formand for foreningen Cultures in Dialogue er Grænseforeningens generalsekretær Knud-Erik Therkelsen. I plenum den dag sidder bl.a. Folketingets næstformand, tidl. udenrigsminister Niels Helveg Petersen, Ellen Trane Nørby MF, dr. Hans-Joachim Heintze fra institut for international lov & ret ved Ruhr-universitet i Bochum, FUEF-vicepræsident og BDN-formand Hans Heinrich Hansen, Detlev Rein fra forbundsindenrigsministeriet samt landagsvicepræsident Ingrid Franzen. Resolutionen kan læses på hjemmesiden www.people.hojoster.dk

30. Tidl. chefredaktør og tidl. formand for Grænseforeningen Bent A. Koch, Odense, er blevet udpeget til ny formand for Grænsefonden, efter at højesteretssagfører Georg Løber, Rønne, fratrådte efter 25 år på posten, melder vor avis. Fonden råder over 57 mill. kr., hvis afkast efter stifterens, Ribe-redaktør P. Willemoes' ønske skal støtte

danskheden i grænselandet. Grænseforeningen som den primære penge-modtager, fik alene i årene 1999-2004 over 14 mill. kr. fra fonden.

I en samtale med vor avis understreger Mindretalsrådets sekretær i Berlin, friseren Thede Boysen, at han har en forventning om, at sekretariatet også efter årsskiftet videreføres af forbundsregeringen: »Mindretallene er en statsopgave, og de er for alvor kommet på dagsordenen«, siger han.

Inge Lise Møller, Flensborg, fylder 60.

AUGUST 2005

1. Jazzsangerinden Tine Bruhn, tidl. Flensborg, nu New York, giver en jazzkoncert sammen med Mads Granum Trio fra København på Dansk Centralbibliotek i Flensborg.

Peter Sindberg går på pension efter 28 år som skoleinspektør på Vanderup Danske Skole.

Peter Müller er ny inspektør på Gottorp-Skolen i Slesvig.

Karen Hansen tiætræder som ny leder på Vanderup Danske Skole.

Det ærværdige skib Ryvar anløber Flensborg havn ladet med 24 unge i 16-18 års alderen fra flertal og mindretal nord hhv. syd for grænsen og fra Polen plus en container ungdomskunst (teater, skulptur, installation, video). Skibet kommer fra Kiel, mellemlander i Flensborg og Aabenraa - og har København som mål, hvor de unge vil vise, hvordan de kunstnerisk ser grænselandet, og hvor de modtages af Folketingets formand Christian Mejdahl på »borgen«. Aktionen finder sted i anledning af 50-året for Bonn-København erklæringerne og hedder »Kunst-Transport«

3. Igennem vor avis lader Flensborg-forbundsmedlemmet Wolfgang Wodarg (SPD) forstå, at der ikke er flertal for at sikre nationale mindretal pr.

grundlovsændring. CDU er imod, SPD er ikke enig, og det nødvendige 2/3-flertal i Forbundsdagen lidet sandsynlig.

Hedeby Museum meddeler, at det første af i alt 7 planlagte vikingehuse snart er færdigtbygget.

4.

De Grønne i Kiel går principielt ind for mindretallets ligestilling retsligt og økonomisk, men de siger også - via vor avis, at det også må kunne finansieres. De føler sig altså ikke forpligtet af de mindretalspolitiske målsætninger, de var med til at udarbejde, da tolereingsaftalen med SPD, De Grønne og SSW blev lavet.

Efter udskiftning af et vandur gik sprinkleranlægget på Husumhus i Husum i en hel time, inden kaskaderne kunne stoppes. Belysning, scene- og brandtæppe samt scenens trægulv er medtaget for rundt regnet 20.000 euro.

6.

Sprogforeningen i Sydslesvig præsenterer det nye skoleskema på Sprog-hjørnet-siden i vor avis. Skemaet, der i år illustreret af Bettina Gerckens, Hatsted, sendes til alle elever i de danske skoler i Sydslesvig.

7.

Sven Kjems, Gråsten, runder de 85.

8.

André Schaffert Jacobsen, Enge, består mesterprøven som VVser - kun 20 år gammel.

9.

586 børn i 6-7 års alderen begynder rundt omkring på de danske skoler i Sydslesvig, har vor avis regnet ud. Der vil så være rundt regnet 5.800 børn og unge i det danske mindretals skolevæsen.

For sidste gang uddeles Frants og Gudrun Thygesens Mindefond, og denne gang er modtageren hverken

Sydslesvigsk Forening eller Dansk Sundhedstjeneste men en privatperson: pastor emer. Paul Tappe, Læk, hædres for sit livsværk, bl.a. 28 år som formand for Sundhedsrådet. Thygesen-legatets midler er opbrugt efter 15 års uddelinger.

I vor avis præsenterer amtskonsulent Viggo Petersen, SSF Flensborg By, de gaver, man vil give de 135 nye elever på de danske skoler i Flensborg - og deres forældre: en drikkedunk med SSFs logo samt kortfattet trykt information om kulturforeningen med tilbud om gratis medlemskab året ud. Rita Friedrichsen, Ellund, dør 56 år gammel.

10.

Vor avis kan meddele, at de danske i List på Sild er klar med et multifunktionsrum som tilbygning til den danske skole. Nu skal der skaffes 210.000 euro.

11.

Vor avis oplyser, at fhv. ministerpræsident Heide Simonis er blevet bestyrelsesmedlem i børnehjælpeorganisationen Unicef.

12.

De Grønnes forbundsdagsmedlem Grietje Bettin er ikke imponeret over sine slesvig-holstenske kollegers arbejde i Forbundsdagen. Hun lover via vor avis fortsat at kæmpe for, at nationale mindretal optages i den tyske grundlov. Vendt tilbage fra DGI-landsstævnet i petanque i Horeby kunne det med 30 deltagere rekordstore SdU-hold melde via vor avis, at Lisbeth Lubowitzki blev nr. 2 i »sextet«, Gerhard Kristensen blev nr. 3 og Bruno Wöhlk nr. 4.

Karen Margrethe Clausen, tidl. Før, dør, 59 år gammel.

13.

Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, Deutscher Jugendverband Nord-schleswig, DGI Sønderjylland og Kreis-fussballverband Flensburg arrangerer

»grænseløs fodbold« i anledning af 50-året for Bonn-København erklæringerne. Drengeargangene 91 og 92 spiller mod hinanden først i Engelsby-Centret i Flensborg og siden i Grænsehallerne i Kruså.

Dansk Skoleforening har i løbet af sommerferien fået sat nye tag på Kobbermølle, Lyksborg og Oksevejens Danske Skoler, oplyser vor avis.

Rendsborg-Bydelsdorf UF og vor avis meddeler, at Michael Strelow er død ved en ulykke ved en festival.

14.

Ringkøbing Amts Grænseforeninger kalder til sommerstævne på Brejninggaard Efterskole med musik og folkedans, fællessang og taler ved folketingets formand Christian Mejdahl og Nordschleswigers chefredaktør Siegfried Matlok.

15.

Abelone Jacobs, Flensborg/ Nyhus, dør 77 år gammel.

Kirsten Jordt Jørgensen, Sønderborg, dør 99 år gammel.

Karl-Friedrich (Kalli) Bär, Flensborg, dør 54 år gammel.

16.

Grænseforeningen for Hørsholm og Omegn giver kontante gaver til Bramstedlund Danske Børnehaven til en legeplads og til Kær Herred UF til en springbane til gymnasterne. GF-formand Lundbjerg Hansen overrækker gaverne på en studietur med sine medlemmer til Sydslesvig.

I en nekrolog i vor avis meddeles om Peter Carstensens død. Han var fra Velt/ Follervig.

17.

Det Grønlandske Landsting og Folketingets Præsidium tager på Sydslesvig-informationstur og ser bl.a. på Duborg-Skolen. Besøget er et led i en Sønderjyllands-rejse for de to politiske topinstitutioner.

Vor avis meddeler, at SdUs kontorchef Hans-Jørgen Kellner forlader SdU.

18.

1.100 elever fra 6. klasser på danske og tyske skoler i Nord- og Sydslesvig mødes til idrætsstævne i Husum. Bag arrangementet står Regionen Sønderjylland/Schleswig.

Birthe Rønn Hornbech, MF og vicepolitichef, holder et tankevækkende foredrag i Flensborg.

Vor avis meddeler, at Walter Schröter, Flensborg, er død.

20.

Det Sydslesvigske Samråd inviterer til stor folkefest på Danevirke i anledning af 50-året for Bonn-København erklæringerne - et flot program og masser af mennesker, deriblandt vikingere, får en god dag hhv. en god weekend ud af arrangementet.

Detlef Paisen, Sprakebøl, dør 53 år gammel.

22.

Hertha Johannsen, Harreslev/ Husum, dør 84 år gammel.

23.

Vor avis fortæller om bibliotekarer fra Dansk Centralbibliotek, der sammen med en af bogbusserne var til bogbusfestival i Oslo.

Vor avis oplyser, at Bodil Schwarze er blevet gift med Henrik Adler-Nielsen i Lemvig Kirke.

Nils Jannsen, Risum-Lindholm, dør 19 år gammel.

25.

SSFs medlemssider KONTAKT i vor avis melder om et godt og givtigt informationsbesøg ved Nordisk Kulturfond i det sønderjyske og i Flensborg hos det danske mindretal, hvor de møder SSF og Dansk Centralbibliotek.

25.-27.

Den første Minority Film Festival med

film fra flere nationale mindretal i Europa afvikles på Flensborghus og det tyske centralbibliotek i Aabenraa. Det er mindretalenes bidrag til kulturprogrammet op til Minority Marathon YOU!MM i Flensborg, Harreslev og Bov den 28. august. Bag festivalen står Sydslesvigsk Forening, Bund deutscher Nordschleswiger, den Føderalistiske Union af Europæiske Folkegrupper/ FUEF, Regionskontoret Sønderjylland - Schleswig og YOU!MM. Initiativtager er flensborgeren Thies Boysen.

26.
Ulrich Articus, Flensborg, dør 87 år gammel.

26.-28.
Landcentralen for politisk dannelse i Slesvig-Holsten kalder til kongres om Bonn-København erklæringerne og de mindretalspolitiske perspektiver i Østersøregionen i Sankelmark. Landdagspræsident Martin Kayenburg åbner kongressen, der foruden en række europæiske og mindretalspolitiske eksperter også rummer vurderinger ved dr. Jørgen Kühl, Institut for Grænseregionsforskning i Aabenraa, Hans Heinrich Hansen, formand for Bund Deutscher Nordschleswiger, og Sydslesvigsk Forenings generalsekretær Jens A. Christiansen.

27.
SdU kalder til en ny festival »Summer Clash« for danske og tyske ungdomsbands i Sortevej Fritidshjem. i Bredbøl/ Bøl SSF fejrer man 60 års jubilæum med venner fra syd og nord. Nystart for Svavsted SSF i Drage Forsamlingshus, efter at Svavsted-forsamlingshuset skal sælges. Drage SSF tager imod med åbne arme. Martha og Iver Kristensen, Slesvig, fejrer guldbryllup.

28.
Ved folkemødet på Ejer Bavnehøj taler Folketingets formand Christian Mej-

dahl og fhv. landdagsmand Karl Otto Meyer.

Byfesten i Vesterland (kurby i 150 år, købstadsrettigheder i 100 år) omfattede også en afdeling med nationale mindretal og Bonn-København erklæringerne.

29.
De danske i Frederiksstad åbner deres Ejdercafé, mødestedet for de danske på egnen og deres tyske venner. Samtidig får et nyt tiltag en strålende start: SSFs medarbejder fra Dansk Sekretariat Husum tager rundt med bogbussen og opsøger folk. Det har i første omgang givet flere lånere og nye SSF-medlemmer.

31.
Lars Erik Bethge stopper som SSW-medlem af det flensborgske byråd af personlige grunde. Thomas Behrens tager over.

16 danske, tyske og østrigske soldater er p.t. igang med at sætte en række krigsgrave fra 1864 i stand i Sønderborgområdet, skriver vor avis.

Wolfgang Tresselt, Kronshagen, er død 72 år, skriver vor avis.

Alfred Thomsen, Flensborg, dør 78 år gammel.

SEPTEMBER 2005

1.
Vor avis citerer landsregeringen for at ville spare på bl.a. SSF og friserne i 2006.

2.
Asta og Claus Andresen, Vanderup, har kunnet fejre guldbryllup, oplyser vor avis.

2./3.
Nordfriisk Instituut i Bredsted markerer sit 40 års jubilæum.

3.
Bettina Axen og Martin Ry, Odense, bliver gift i Lyksborg Slotskirke.

5.
En række fine Grass-litografier med H.C. Andersen-motiver udstilles på Dansk Centralbibliotek - et SSF- og kunstforenings-initiativ.

Vor avis bebuder, at Tarup UF vil holde en stor 80 års fødselsdagsfest i november.

6.
Karin Johannsen Bojsen, medlem af ZDFs Programrat, taler de danske sydslesvigeres sag ved en mediekonference om public service i København, idet hun påpeger, at også de kommende digitale, terristriske signaler fra danske tv-stationer skal kunne modtages i Sydslesvig, ligesom de analoge nu.

8.
SSFs medlemssider i vor avis kan melde om to afskedsmiddage: En med Samrådet og fhv. ministerpræsident Heide Simonis og hendes mindretalskommitterede Renate Schnack, og en med SSFs forretningsudvalg og SSFs billedsamlingsudvalg, der er fratrukket.

9.
SSF, SSW, FUEF og skoleforeningen mødes med udenrigsminister Per Stig Møller i København for at orientere om den aktuelle situation.

I vor avis frafalder Wolfgang Børnsen sin kritik af SSW. Lidt sent, mener mange. Og: han burde have gjort det via det store tyske Flensborg-forlags aviser, som han dengang brugte som talerør, siger andre.

10.
På SSWs landsmøde vælges Flemming Meyer (53) med et meget flot resultat til ny landsformand og Gerda Eichhorns efterfølger efter 8 år som formand og 20 år i landsstyrelsen. Heinz-Günter Hergesell bliver Meyers efterfølger som 2. næstformand. 2. bisidder og Hergesells efterfølger blev Elke Putzer, og 4. bisidder og Putzers efterfølger på posten blev Silke Hinrichsen.

Alfred Hamann, Flensborg, dør 78 år gammel.

13.
Vor avis skriver, at 15. SSF-distrikt i Flensborg har foreslået venskabsforbindelsen, Grænseforeningens formand i Fredericia, Paula Jessen som modtager af SSFs sølvnål.

15.
SSFs medlemssider KONTAKT kan meddele, at Mindretalssekretariatet i Berlin har spurgt de fem partier i Forbundsdagen om deres mindretalspolitiske holdninger. Alle fem svarer, at der ikke skal pilles ved 5% spærregrensen, og vidtrækkende er man enig i, at Forbundet bør engagere sig i finansieringen af nationale mindretal. Sprogforeningen kan meddele, at den har udgivet en række lanternesange på dansk.

16.
Helga Hansens 40 års jubilæum som spejderleder fejres - til hendes store overraskelse - med stor sammenkomst på Tydal. Søren Stougård Thomsen, Flensborg, dør.

16./17.
SSF og Grænseforeningen arrangerer fælles bestyrelseskursus på Askov Højskole om kontakt til pressen og medlemmerne, lederrekruttering, nye samarbejdspartnere og genetablere hhv. nyskabe venskabsforbindelser.

17.
Arnæs SSF-distrikt fejrer 60 års fest. DGIs »verdenshold« giver en opvisning i Idrætshallen i Flensborg i forbindelse med SdUs festlige ibrugtagning af idrætspladsen lige ved siden af. Den er skænket ungdomsorganisationen af Grænseforeningen.

18.
Forbundsdaysvalget i Tyskland giver

hverken den ene eller den anden blok det nødvendige flertal til regeringsdannelse. Ude i horisonten aftegner der sig en stor koalition.

På Slesvig-Ligaens landsmøde konfronteres medlemmerne med formanden Flemming Radsted Madsens skepsis m.h.t. foreningens overlevelsesmuligheder, idet medlemstallet er stærkt vigende.

19.

I vor avis meddeler Dansk Skoleforening, at styrelsen overvejer lukningen af tre danske skoler og to danske børnehaver, fordi der mangler op imod 1 mill. euro på budgettet 2006, penge som udebliver p.g.a. den udskudte ligestilling fra Slesvig-Holstens side. I de følgende dage kritiseres ledelsen for dårlig information, hvilket skoledirektion og styrelse dog tilbageviser. Skolelukninger rammer alle, kommenterer organisationsledere meddelelsen om lukninger. Forældre protesterer på et fællesrådsmøde nogle dage senere. SSW kræver øjeblikkelig ligestilling og ikke først fra 2008.

Borreby Børnehaves leder Lene Roost og Jes Kruse-Skolens inspektør Klaus Pløen, begge Egernførde, fejrer 100 års fødselsdag sammen.

20.

Harald Hauschildt dør, 76 år gammel.

20./21.

Seksmandsudvalget er på besigtigelsestur, i år på Sild, hvor det faktisk lykkes på halvanden dag at se nærmere på alt dansk og frisisk arbejde.

22.-24.

I forbindelse med de flensborgske kortfilm dage er der også en præsentation af interessante danske kortfilm.

23.

Dansk Sundhedstjeneste fejrer rejsegilde (og »et lille« 60 års jubilæum) for det nye social- og sundhedscenter, der

erstatte barakken på Skovgade 45 i Flensborg.

På en række banegårde i Nordfrisland afsløres de nye skilte, der foruden bynavnet på tysk også viser den frisiske betegnelse.

24.

Landsregeringens mindretalskommitterede Caroline Schwarz bebuder i vor avis, at hun vil overtale ministerpræsident Peter Harry Carstensen til allerede at ligestille de danske skoler med de offentlige i 2007. Få dage efter siger hendes partikollega, CDUs mindretalspolitiske ordfører Susanne Herold og SPDs gruppeformand Lothar Hay i vor avis, at så skal Caroline Schwarz medbringe et forslag til finansiering.

De danske foreninger i Skovlund og nabodistrikterne inviterer til H.C. Andersen-sensommercafé med udstillinger og H.C. Andersen-Paraden fra Odense.

25.

SSF og Det Danske Teater inviterer til musicalaften med »Blodbrødre« på Flensborg teater.

Otto Högel, Vesterland, runder de 95.

26.

Vor avis kan meddele, at ordbogsforlaget Langenscheidt nu alligevel trykker den store dansk-tyske ordbog i en revideret udgave, så den kan bruges til undervisningsformål. Den vil være på markedet i sommeren 2006.

27.

Arkæologisk landskontor meddeler, at ansøgningen om at optage Danevirke og Hedeby på Unescos liste over verdenskulturarv er ved at blive sat på skinner, gerne gennem et nordisk »samarbejds-vikingeprojekt«.

SSF og SdU indleder efterårssæsonen med jazz på Flensborghus med »Ibrahim Electric« fra København, en forrygende koncert.

27.-30.

SSF, SSW og BDN tager på politisk informationstur til Berlin, arrangerer paneldiskussion, besøger indenrigs- og udenrigsministeriet, inviteres til reception i den danske ambassade, besøger mindesmærket for de myrdede jøder i nazitiden og er på skibstur på Spree.

29.

SSF, SSW og Bund Deutscher Nordschleswiger arrangerer paneldiskussion i Slesvig-Holstens landsrepræsentation i Berlin, og i panelet sidder Folketingets næstformand, tidl. udenrigsminister Niels Helveg Petersen, forbundsregeringens mindretalskommitterede Hans-Peter Kemper, landsregeringens mindretalskommitterede Caroline Schwarz, SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner, BDN-formand Hans Heinrich Hansen og SSWs landsformand Flemming Meyer.

SSWs Anke Spoorendonk får »årets trøsteand« af landdagens presseloge for standhaftighed efter landdagsvalget.

30.

Regionen Sønderjylland - Schleswig arrangerer sprogkonference i Kobbermølle. Politikere og erhvervsfolk giver deres bud på, hvorfor tosprogethed er så vigtig på det grænseoverskridende arbejdsmarked.

Silke Jochimsen og Arne Jensen bliver gift i Ansgar Kirke i Flensborg.

OKTOBER 2005

1.

Nis Hansen (73) kan fejre 50 års medlemskab af Slesvigsk Kreditforenings bestyrelse.

Indhold

AKTIVITETSHUSET:	123
BORGERFORENINGEN:	155
DANEVIRKE:	37
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	144
DANSK HUSFLIDSKREDS I SYDSLESVIG:.....	176
DANSK KIRKE I SYDSLESVIG:	130
DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	108
DANSK SPEJDERKORPS SYDSLESVIG:	127
DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG:	139
DANSK VOKSENUNDERVISNING I SYDSLESVIG:	116
DEN FØDERLISTISKE UNION AF EUROPÆISKE FOLKEGRUPPER - FUEF:	166
DEN SLESVIGSKE KVINDEFØRENING:	157
FLENSBORG AVIS:.....	150
FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:	160
FLENSBORG FILMKLUB:	158
FLENSBORG KIRKEHØJSKOLE:	132
FLENSBORG Y'S MEN'S KLUB:	159
FOLKEUNIVERSITETET I SYDSLESVIG:	161
FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG:	162
FRIISK FORIINING:	163
FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG:	170
GAMLES VÆRN FLENSBORG:	171
GENNERHUS 2005:	172
GRÆNSEFORENINGEN E.V. I FLENSBORG:.....	206
HARRESLEV AMATØRSCENE:	173
HEJMDAL BLÆSEORKESTER:	175
HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND, SYDSLESVIG AMTSKREDS:	176
HUSUM CRICKET CLUB:	185
I.C. MØLLER-FONDEN:	177
JARUPLUND HØJSKOLE:	117
KFUM & K I SYDSLESVIG:	138
KVINDEGRUPPEN:	178
MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE:.....	133
MIKKELBERG - CENTER FOR NORDISK KUNST OG CRICKET:	183
MINDEORD:	213
MUSEET CHRISTIAN LASSENSs MINDE og GÅRDEJER CHRISTIAN LASSENSs MINDEFOND:.....	180
NORDISK INFORMATIONSKONTOR:	186

SANKT KNUDSGILDET FLENSBORG:	189
SLESVIG FOLKEKOR:	194
SLESVIGSK KREDITFORENING e.G.:	195
SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG:	199
STUDIEAFDELINGEN OG ARKIVET VED	
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	148
SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING:	200
SØNDERJYSK ARBEJDERFORENING SAF:	203
SYDSLESVIG-DAGBOGEN 2004-05	238
SYDSLESVIG-PRISEN 2005:	17
SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER:	119
SYDSLESVIGSK FORENING:	18
SYDSLESVIGSK FORENING EJDERSTED AMT:	83
SYDSLESVIGSK FORENING FLENSBORG BY:	68
SYDSLESVIGSK FORENING FLENSBORG AMT:	71
SYDSLESVIGSK FORENING GOTTORP AMT:	73
SYDSLESVIGSK FORENING HUSUM AMT:	79
SYDSLESVIGSK FORENING SYDTØNDER AMT:	77
SYDSLESVIGSK FORENINGs BILLEDSAMLINGSUDVALG:	64
SYDSLESVIGSK FORENINGs DANEVIRKE MUSEUM:	207
SYDSLESVIGSK FORENINGs FORMAND HAR ORDET:	3
SYDSLESVIGSK FORENINGs HUMANITÆRE UDVALG:	61
SYDSLESVIGSK FORENINGs KULTURUDVALG:	47
SYDSLESVIGSK FORENINGs TEATER - OG KONCERTUDVALG:	40
SYDSLESVIGSK FORENINGs ÅRSMØDEUDVALG:	54
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDSFORBUNDET:	86
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDDAGSGRUPPEN:	91
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FLENSBORG AMT:	102
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FLENSBORG BY:	99
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING NORDFRISLAND:	105
TEMAARTIKEL I:	5
TEMAARTIKEL II.:	8
TEMAARTIKEL III.:	12
TORSDAGSKORET:	204
Æ AMATØER:	205

DANEVIRKE MUSEUM
Sydslesvigsk Forening

